

MEŞHÛRÎ DİVANI
(İNCELEME-KARŞILAŞTIRMALI METİN)

HAZIRLAYAN
ABDULSAMET ÖZMEN

İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
TÜRK DİLİ VE EDEBİYATI ANA BİLİM DALI

DANIŞMAN
DOÇ. DR. KÂZİM YOLDAŞ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

MALATYA, 2009

KABUL VE ONAY

Abdulsamet ÖZMEN tarafından hazırlanan “Meşhûrî Dîvânı (İnceleme-Metin)” başlıklı bu çalışma 03.07.2009 tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda başarılı bulunarak jürimiz tarafından Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Hasan KAVRUK (Başkan)

Doç. Dr. Kazım YOLDAŞ (Danışman)

Doç. Dr. İsmet EMRE

T.C. İNÖNÜ ÜNİVERSİTESİ

10133790

ty PL 2009.096
Özmen, Abdulsamet
Meşhûrî divanı

Yukarıdaki imzaların adı geçen öğretim üyelerine ait olduğunu onaylarım.

Prof. Dr. Mehmet TIKICI
Enstitü Müdürü

BİLDİRİM

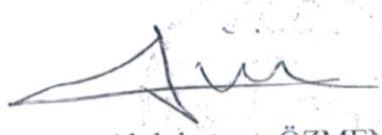
Hazırladığım tezin/raporun tamamen kendi çalışmam olduğunu ve her alıntıya kaynak gösterdiğimi taahhüt eder, tezimin/raporumun kâğıt ve elektronik kopyalarının İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü arşivlerinde aşağıda belirttiğim koşullarda saklanmasına izin verdiğimi onaylarım:

☒ Tezimin/Raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

☐ Tezim/Raporum sadece İnönü Üniversitesi yerleşkelerinden erişime açılabilir.

☐ Tezimin/Raporumun yıl süreyle erişime açılmasını istemiyorum. Bu sürenin sonunda uzatma için başvuruda bulunmadığım takdirde, tezimin/raporumun tamamı her yerden erişime açılabilir.

20./08./2009

Abdulsamet ÖZMEN

çıkarmak bu çalışmanın amaçları arasındadır. Meşhûrî Ahmed Efendi Divan'ında gördüğümüz kadarıyla sosyal hayatı hicvetmiştir. Gazellerini hakimâne yazmıştır. Bu yönüyle Tanzimat döneminde yaşamış olan Ziya Paşa'yi andırmaktadır. Şairin aşağıdaki beyitleri Ziya Paşa'nın sosyal hayatı hicveden beyitlerini hatırlatır mahiyettedir:

Her dem olmaz bir karar üzre mizac-i rûzgar

Gah olur germa gehi serma olur  alem bu ya

Cunbüş-i na-saz-ı rindane bakılmaz zahida

Bezm-i meyde sulh olur gavgı olur  alem bu ya

Divan'da gördüğümüz kadarıyla şair daha çok devrin önde gelen padişahlarından Sultan Abdülmecid ve Sultan Mahmud'u ele almıştır. Özellikle Sultan Mahmud döneminin önemli olayı olan Yeniçeri isyanını seksen dört beyitlik bir kaside ile dile getirmiştir. Şairin Divan'ında en çok yer verdiği tür ise tarihlerdir. Bu da Meshûrî'nin çevresinde gelişen siyasi ve sosyal olaylarla ilgisinin ne kadar çok olduğunu göstermesi açısından önemlidir.

Akademik hayatımızda ilk adım olan bu çalışmamızdaki hatalarımızın hoşgörü ile karşılanmasını ümit ederiz. Bu Divan'ın hazırlanmasında bana emeği geçen değerli hocam D0Ç. Dr. Kazım YOLDAŞ'a teşekkür etmeyi kendime bir borç addediyorum.

Abdulsamet OZMEN

ÖN SÖZ.....	iii
ÇİZELGELER.....	vii
KISALTMALAR.....	viii

GİRİŞ

1. XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

1.1. SIYASÎ DURUM.....	2
1.2. EDEBÎ DURUM	4

2. MEŞHÛRÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ, ESERLERİ

2.1. HAYATI.....	6
2.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ.....	7
2.3. ESERLERİ.....	11

I. BÖLÜM

MEŞHÛRÎ DİVANI

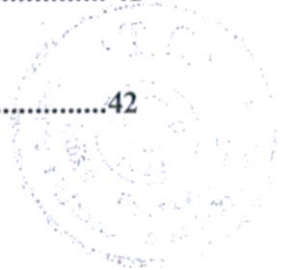
(İNCELEME)

1. MEŞHÛRÎ DİVAN'NIN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ..... 11

1.1. NAZİM ŞEKİLLERİ..... 13

1.1.1. Kasideler.....	13
1.1.2. Tarihler.....	26
1.1.3. Musammatlar.....	32
1.1.4. Gazeller.....	33
1.1.5. Mısraat	37
1.1.6. Müfredat	39
1.1.7. Kıtaat.....	41
1.1.8. Lügaz	41

1.2. VEZİN..... 42

1.3. KAFİYE VEREDİF.....	43
2. DİVAN'DAKİ NAZİM ŞEKİLLERİNİN BEYİT DAĞILIMI.....	45
3. MEŞHÛRÎ DİVANI'NIN NÜSHALARI.....	46
4. DİVAN'IN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN YOL.....	48
SONUÇ.....	50
KAYNAKÇA.....	53

II. BOLUM

MEŞHÛRÎ DİVANI (KARŞILAŞTIRMALI METİN)

1. KASİDELER.....	56
2. TARİHLER.....	146
3. MUSAMMATLAR	225
4. GAZELLER.....	244
5. MISRAAT	338
6. MÜFREDAT	346
7. KITAAT....".	360
8. LÜGAZ.....	375
DİZİN	377
MATBU NÜSHANIN FOTOKOPİSİ	384

ÖN SÖZ

Eldeki kaynakların belirttiğine göre temeli 13.veya 14. Yüzyıla dayanan klasik

Türk edebiyatını bir bütün olarak ele aldığımız zaman bu bütünü oluşturan parcalardan da bahsetmek gerekir. Bahsetmiş olduğum bu parçalar klasik Türk edebiyatının ana kaynaklarını oluşturan bu eserler divanlar, nazire mecmuaları, mensur eserler, mesnevilerdir. Bir edebiyatı güzel anlamamanın en iyi yolu o edebiyat sahasında yazılmış her çeşit eser ve bu eserlerin bütün şairleri hakkında bilgi edinmektir. Bizim de üzerinde çalıştığımız konu bir bütün olarak gördüğümüz bu edebiyatın bir parçası olan Meşhûrî Ahmed Efendi Divan'ının karşılaştırmalı metnidir. Bu şairimiz klasik Türk edebiyatının ekser şairlerinin aksine Divanı'nı daha çok kaside ve tarihlerden meydana getirmiştir. Meşhûrî Ahmed Efendi gazelleri az olmakla beraber edebî değer taşıması açısından değerlendirilecek olunursa oldukça değerli gazeller ortaya koymuştur.

Meşhûrî Ahmed Efendi Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde yaşamış olan bir şairdir. şair Selaniklidir. Selanikli olması hasebiyle Divanı'nda ele aldığı tarih ve kasidelerde Selanik'te görev yapmış olan hakim ve valiler ile ilgili olmakla beraber devrin padişah, sadrazam ve şeyhülislamı da ihmal etmemiştir. şair, tarihlerinde Selanik çevresindeki eser, olay ve şahısları konu etmiştir.

Hangi devir ve dönemin edebiyatı olursa olsun o devir ve dönemin sosyal ve siyasi olaylarından etkilenmesi söz konusudur. Bizim de ele aldığımız konu ise Meşhûrî Ahmed Efendi acaba Divanı'nda klasik Türk edebiyatının hangi özelliklerini kendinde barındırmıştır ve şair kendi döneminin hangi siyasi ve sosyal olaylarının yansıtıcısı olmuştur?

Edebiyat sosyal hayatın yansımasıdır. Meşhûrî Ahmed Efendi de Divan'ında sosyal hayata ne denli önem vermiştir, ne gibi mesajlar iletmiştir? Onu gün yüzüne

ÖZET VE ANAHTAR KELİMELEER

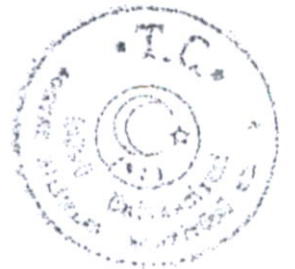
Meşhûrî Ahmed Efendi (1783-1857) Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde yaşamış bir şairdir. Selaniklidir. Bu yüzden Divan'ında yer alan kaside ve tarihlerinde Selanik'te görev yapan hâkim ve valileri, buradaki mimari eserleri konu etmiştir. Devrin padişahlarından Sultan Abdülmecid ve Sultan Mahmud hakkında övgüleri vardır. Bilhassa yeniçeri isyanını konu edinen kasidesi devrin sosyal yapısını göstermesi bakımından önemlidir. Yaklaşık 2500 beyit tutarındaki Meşhûrî Divanı'nda 28 kaside, 62 tarih, 14 musammat, 120 gazel, 42 kıt'a, 30 mısra, 55 müfret,1 lugaz yer almaktadır. Bir matbu 4 yazma nüshasını tespit edebildiğimiz Divan'ın bir matbu, iki yazma nüshası ilmi usullerle karşılaştırılarak tenkitli metni tarafımızdan hazırlanmıştır.

ANAHTAR KELİMELEER: Meşhûrî Ahmed Efendi, Selanik, Divan, Karşılaştırmalı Metin.

KISALTMALAR

AKMB.	:	Atatürk Kùltür Merkezi Başkanlığı
C.	:	Cilt
H.	:	Hicri
H Nüshası	:	Meşhûrî Divanı'nın Süleymaniye Kütüphanesi 2828 No'lu
Hız.	:	Hazret-i
Hızl.	:	Hazırlayan
KTB.	:	Kùltür ve Turizm Bakanlığı
M	:	Matbu Nüsha
M.	:	Miladi
Mad.	:	Maddesi
Öl.	:	Ölümü
s.	:	Sayfa
S.	:	Sayı
Ü	:	İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi T 142 No'lu Nüsha
Yay	:	Yayınları
Yy.	:	Yüzyıl
T.	:	Meşhûrî Divanı'ndaki Tarihler
K.	:	Meşhûrî Divanı'ndaki Kasideler
G.	:	Meşhûrî Divanı'ndaki Gazeller
Ms.	:	Meşhûrî Divanı'ndaki Mısralar

ÇİZELGELER

ÇİZELGE 1: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ KASİDELER	13
ÇİZELGE 2: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ TARİHLER	26
ÇİZELGE 3: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ MUSAMMATLAR.....	32
ÇİZELGE 4: MEHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ GAZELLERİN VEZİNLERİ..	33
ÇİZELGE 5: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ GAZELLERİN BEYİT SAYILARI.....	35
ÇİZELGE 6 : MEŞHÛRÎ DİVANLNDAKİ MISRAATIN VEZİN DAĞILIMI.....	37
ÇİZELGE 7: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ MÜREDATIN VEZİ DAĞILIMI	
ÇİZELGE 8: MEŞHÛRÎ DİVANINDAKİ KİT'ALARIN VEZİN DAĞILMI.....	41
ÇİZELGE 9: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NİN VEZİN DAĞILIMI	42
ÇİZELGE 10: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ MISRAAT, MÜFREDAT VE GAZELLERİN KAFİYE VE REDİF HARFLERİNE GÖRE DAĞILIMI	43
ÇİZELGE 11: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NDAKİ NAZİM ŞEKİLLERİNİN BEYİT VE BAŞLIK SAYISINA GÖRE DAĞILIMI..	45

GİRİŞ

GİRİŞ

1. XIX. YÜZYILDA OSMANLI DEVLETİ

1.1. SİYASİ DURUM

19. yüzyılda Osmanlı Devleti hızla dağılmaya başladı. Bunda Fransız İhtilali'nin sonuçları, Sanayi İnkılâbı ve kapitülasyonlar etkili oldu.

Osmanlı Devleti çok uluslu bir yapıya sahip olduğundan milliyetçilik akımından çok etkilendi. Azınlıklar bağımsız devletler kurmak için ayaklandılar. İhtilalin Osmanlı Devleti'ne olumlu etkileri de oldu. İnsan hakları, demokrasi, eşitlik, adalet, hürriyet gibi yenilikler Osmanlı toplumunu etkiledi. Tanzimat ve Islahat Fermanı ile I. Meşrutiyet bu etkilenmenin en önemli sonuçlarıdır.

Üzerinde çalışmış olduğumuz konu 1783-1857 yılları arasında yaşamış olan şair Meşhûrî Ahmed Efendi Divanı olması hasebiyle bu zaman dilimi içerisinde gelişen ve divana yansıyan olaylardan bahsetmek gerekir. Meşhûrî Ahmed Efendi Divanı'nda bahsettiği padişahlar Sultan Mahmut ve Sultan Abdülmecid Han'dır. Şimdi II. Mahmud döneminde meydana gelip ve divana yansıyan olaylar aşağıda zikredilecektir:

II. Mahmut'un ilk yıllarında Alemdar Mustafa Paşa, yeniliklere destek bulmak için âyanlarla Sened-i İttifak Antlaşması'nı yaptı. Bu antlaşma ile ilk kez hükümdarın yetkilerinde kısıtlama olmuştur. Nizam-ı Cedit ordusuna benzeyen Sekban-ı Cedit ordusunu kurdu. Ancak bir yeniçeri isyanı sonunda Alemdar öldürüldü. Sekban-ı Cedit Ocağı da kaldırıldı.

II. Mahmut Eşkinçi Ocağı adıyla yeni bir ordu daha kurdu. Ancak, bu ordu da yeniçerilerin tepkisi sonucu kaldırıldı.

II. Mahmut yenilikler konusunda iyice hazırlandı. Yeniçerilere karşı topçu ocakları ile halkı ve ulemayı yanına çekti. 1826'da Yeniçeri Ocağı'nı kaldırarak

yeniliklerin önündeki en önemli engeli ortadan kaldırdı. Bundan sonra yenilikler hızlandı. II. Mahmut Yeniçeri Ocağı'nın yerine Asakir-i Mansure-i Muhammediye adıyla yeni bir ocak kurdu. Orduya subay yetiştirmek amacıyla Harp Okulu açıldı. Avrupa'dan subay ve uzmanlar getirildi. Vakıa-yı Hayriyye adı verilen bu olay Osmanlı Devleti'nde geniş yankı bulmuş dönemin şairlerini de etkilemiştir.

Meşhûrî Divanı'nda Yeniçeri isyanını konu alan 'Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün' vezniyle yazılmış 84 beyitlik bir kaside yazmıştır. Bu kaside şairin Divan'ındaki en uzun kasidedir. Şair bu kasidede Sultan Mahmut'un isyan sürecini çok iyi yönettiği ve devletin otoritesini çok fazla sarsmaksızın olay ve isyanı bastırması dönemin padişahı için çok iyi durumdur. Bu vesileyle bu kaside Yeniçeri İsyanı'nı anlatmaktan ziyade Sultan Mahmut'un isyanı bastırıp devleti sukûnete kavuşturmasını konu edinmiş bir medhiyyedir. Eger isyan ağırlıklı olarak anlatılmış olsaydı o zaman bu bir kasideden ziyade tarih olurdu ve divanın tarihler bölümünde yerini alırdı.

Divan'da bahsedilen diğer Osmanlı padişahı ise Sultan Abdülmecid Han'dır. O da tıpkı Sultan Mahmut gibi adalet ve devlet yönetimindeki üstün performansı ile bilinmektedir.

1.2. EDEBÎ DURUMU

XIX. yy. Türk edebiyatı, klasik Türk edebiyatı, halk edebiyatı ve Batı etkisinde gelişen Türk edebiyatı olmak üzere üç alanda gelişme göstermiştir. 17. yy'dan sonra klasik Türk edebiyatı ile Halk edebiyatının birbirinden etkilendiği bilinmektedir. XIX. yy'da bu etkileşimin belirgin bir biçimde sürdüğü gözlenmektedir. Bu arada, klasik Türk edebiyatı geleneğini sürdüren kimi sanatçılarda Batı edebiyatının etkileri görülmeye başlamıştır. 18.yy'da gelişen yerlileşme, bu dönemin divan geleneği şairlerinde de sürmüştür. Yerel renk ve motifler; deyim, atasözü türü yerli kültür öğeleri şiirlerde kullanılmıştır. Bu konuları bakımından genelde soyut bir görüntü veren klasik Türk edebiyatının somuta daha çok yöneldiğini de göstermektedir. Bu dönemin eserlerinde bireysel yaşantılar dile getirilmeye, toplumsal yaşayış gündeme alınmaya başlanmıştır. Gerek batı ile ilişkiler gerekse bu eğilimler, mensur eserlerin çoğalmasını sağlamıştır.

Bu dönemde Enderunlu Vâsıf, Keçecizâde İzzet Molla, Yenişehirli Avnî, Leskofçalı Gâlip, Âkif Paşa gibi klasik Türk edebiyatı geleneğini sürdürenler vardır. Yine aynı gelenek içinde Şeref Hanım, Leylâ Hanım, Âdile Sultan gibi kadın şairlerin varlığı dikkat çekicidir. Dönem sanatçılarının Halk edebiyatından aldığı en önemli özellikse sadeleşme eğilimidir.

Bu yüzyılda yeni edebiyat karşısında gittikçe gücünü kaybeden hatta kendi geleneği içinde bile değerini koruyamayan divan edebiyatı şiir alanındaki durumunu üç noktada belirlemek mümkündür:

1. XVIII. Yy'da Nedim'de ifadesini bulan "mahallileşme" akımını sürdürme eğilimi bir kısım XIX. Yy. şairlerinde görülen en belirgin özelliktir. Ancak halk söyleyişini şiire sokmada aşırıya kaçan ölçüsüzlüklerin bulunması ; şiirlerin duygu derinliği ve hayal zenginliğinden yoksun olması ; eski şairlerin üzerine toz konduramaya çalıştıkları "aşk"ta cinselliğin ağır basması sadece yazmış olmak için vezne uydurulmuş sözler izlenimi veren beyitlerdeki zevksizlikler bu yoldaki şiirlerin genel özellikleridir. Bu

gruptaki şiirleri günümüz musikisindeki arabesk parçalarına benzetmek mümkündür.

2. Divan edebiyatının her döneminde olduğu gibi XIX. Yüzyılda da dinî ve tasvvufî şiirlerin belli bir ağırlığı vardır. Bu dönem şairleri arasında herhangi bir tarikata mensup olmayan şair yok gibidir. Dolayısıyla her şairin divanında bu tür şiirlerle karşılaşabiliriz. Öte yandan tasavvufu ilgisi bulunmayan şairler tasavvufun alışlagelmiş telmih ve mecazlarından bol bol yararlanmışlardır. Ancak ne mutasavvıf şairler ne de şiirlerinde çeşni kabilinden tasavvufa yer verenler kendilerinden önceki şairlere ulaşabilmişlerdir. XIX. Yy. bir Şeyh Galib yetiştirmemiştir. Bu dönemde yazılmış nazire, tahmis,taştir ve tahmisler eski ustalarla yenileri karşılaştırmaya en elverişli nazım şekilleridir.
3. Şiirde eskiye dönüş özellikle XVII. Yüzyılın büyük şairlerini örnek olarak şiire yeniden can verme çabaları bu yüzyılın eski şiir alanındaki en başarılı hareketidir.1861 senesinde kurulan Encümen-i Şuara çalışmalarını bir yıl kadar aksamadan sürdürmüştür. (Ünver,1988: 100).

Alıntıdan da anlaşıldığı gibi XVIII. Yy. “mahallileşme, yerlileşme” gibi kavramlar insanların hayatında güzel bir şekilde yer edininip, o çağda yaşayan insanların ve özellikle de şairlerin daha önceki yüzyıllardan farklı olarak hayata ve kavramlara bakış açıları değişmiştir. Örneğin “aşk” kelimesi daha önceki yüzyıllardan farklı olarak ilahî özellikten ziyade beşerî nitelik kazanmaya başlamıştır.

2. MEŞHURÎ AHMED EFENDÎ'NİN HAYATI, EDEBÎ KİŞİLİĞİ, ESERLERİ

2.1. HAYATI

Meşhûrî Ahmed Efendi hakkında kaynaklarda çok fazla bilgi yoktur. Ancak kaynakların verdiği bilgiye göre şair M. 1783 (H. 1198) yılında Selanik'te doğmuştur. Selanikli Mehmed Çavuş'un oğludur. Zamanında şiir ve inşaca ileri giden tabiatı latifeciliğe meyyal rind meşrepli bir zat idi. İlmini tahsil ettikten sonra Debbağlar babalığı ismiyle bilinen memuriyete, Filibe Nazırı'nın kitabetinde ve Selanik'te bazı hizmetlerde bulundu.

Şeyhülislâm Arif Hikmet Bey'e takdim ettiği kaside üzerine Edirne müderrisliği ruusuna nail oldu. Arzu edenlere Farsça okuttu.

Resmî hizmetlerden el çekerek tedarik ettiği çiftliğe çekildi. Onun ziyaretine gelen dostlarına güzel haberler ve güzel şiirler söyleyip hem kendisi eğlenmiş hem de dostlarını eğlendirmiştir. Merhum memleketimizde yetişmiş ulemanın gerçekten meşhurdur.(İNAL, 2000)

Meşhûrî'nin ölüm tarihi hakkında farklı görüşler mevcuttur. Bursalı Mehmet Tahir 'Osmanlı Müellifleri' adlı kitapta (1972: 233) M. 1851 (H.1268) yılında vefat ettiği kayıtlıdır. Diğer kaynaklar da ise M. 1857 (H. 1274) tarihinde vefat ettiği söylenir. 'Kalemerye' kapısı haricinde medfundur. (İpekten,1988:286; Çiftçi, 1996: 552; Sami, 1996: 4291; Tuman, 2001: 959).

2.2. EDEBÎ KİŞİLİĞİ

Meşhûrî Ahmed Efendi 18. yüzyılda yaşayan bir şairdir. Bu yüzyılın şairi olması hasebiyle yaşadığı dönemin birçok özellik ve hususiyetlerinden yararlanmıştır. Çünkü edebiyat sosyal hayatla iç içedir.

Kaynaklarda Meşhûrî Ahmed Efendi'nin kendi zamanında şiir ve inşa ileri giden kalem kâtiplerinden olup tabiatı latifeciliğe meyyal, rind meşrebli bir zat olduğu kayıtlıdır (Çiftçi , 1996: 552).

M. Kayahan Özgül şiirde hayalin önemini vurgularken Meşhûrî'nin:

Hüner 'arz eyleme nâ-dâna şakuñ meşhûrî
Mihri 'arz eylemek olmaz başarı kör olana (G.104/5)¹

Köre güneşi göstermenin anlamı olmayacağı gibi cahile de hüner gösterme deyişinden Tevfik Fikret'in körler için resim yapılamayacağı gibi köylü Memiş Ağa için de şiir yazılamayacağını söyleyişine kadar hep aynı ithamı sürdürürler. (Özgül, 2006: 617).

Şair yukarıdaki beyitlerde “İş bilen kılıç kuşananındır.” Sözüne atıfta bulunduğu izlenimi görülmektedir.

Meşhûrî Ahmed Efendi gazelden çok tarih ve kaside yazmıştır. Kaside ve tarihlere divanında çok yer vermesi şairin devrinde yaşadığı kişiler ve çevresine vermiş olduğu önemin göstergesidir. Şair daha çok sade bir dille divanını meydana getirmiştir.

Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divanı'ndaki gazeller ve mısralar genellikle hakîmâne tarzdadır. Aşağıdaki beyitlerde de görüldüğü gibi şair sosyal hayatta yaşanan sorunlara hikmetli bir şekilde yaklaşmıştır.

¹ İnceleme kısmındaki Meşhûrî'ye ait örnek beyitler hazırladığımız Meşhûrî Divanı'nın karşılaştırmalı metninden alınmış olup parantez içindeki rakamlar şiir ve beyit numarasını ifade etmektedir.

Her dem olmaz bir  ar ar  zre miz ac-ı r zg r
G h olur germ  gehi serm  olur   lem bu y 

R z-ı d n y n-ı h kmet kıysa t  n eyler mi hi 
Mest olur h  y r olur  eyd  olur   lem bu y 

C nb  -i n -s z-ı rind ne b k lmaz z hid 
Bezm-i meyde  ul  olur g v a olur   lem bu y 

      n itmez t r  -i k m-c y de  it b
Ma  lab olmazsa bu g n ferd  olur   lem bu y  (G. 8/ 6-9)

Yine aynı  ekilde  air hak m ne tarzda mısra-i berceste denilebilecek mısralar da yazmı tır:

      n t  s z ma  allin bulmaduk a s ylemez (Ms. 13)

Devlet olmaz  deme   lemd  ist gn  gibi (Ms. 30)

M cib-i sı  at olur  astaya   di v  f rah (Ms. 6)

Me    r  Ahmed Efendi ya adı ı d nemde g r len ve meydana gelen problem ve sıkıntılar  g rm   ve bu sıkıntılara  are olması i in bazı nasihatlarda bulunmu tur.

 air devrindeki bazı  airlere nazire yazmı tır. Bu  airlerden biri Sub  'dir.  air Sub  'ye olan naziresini   yle kaleme almı tır:

Menzil-i kurba h l sumla varurdum  okdan

Olmasaydı o riy  k firi yolda reh-zen

 i‘r-i  ub i‘ye nazire olamaz Me   r 

Olsa kıymetde s z n  her biri bir d rr-i ‘Aden (G. 100/ 6,7)

Me   r ’nin nazire yazdı ı bir ba ka  air ise Sıddik’tir:

 aste mi y  o da ı ben gibi bir  amzede mi

Neden ol   l-beden m b yle  arardı  oldı

B lb l s  n’ola Me   r  bu   nidelig n 

Yine ol derd-i cef  r yına varsa   ldi

 i‘r-i  ıddik’i bu resme   ricek tanzir m

Sanki i v n-ı  abi‘at  asedinden  ldi (G. 112/ 5-7)

 airin Div nı vefatından yaklaşık 20 yıl sonra 1875’te basılmıştır. Karaa a  M ftisi-z de Emin Sahib Efendi Divan’ın tabına a a ıdaki tarihi s ylemi tir:

Sel nik  ehri i re var idi    rind-i zi-  hret

Biri H mi biri ‘ kif biri bu z t-ı Me   r 

Mecâlisten bular kangı maḥalde ictimâ' itse
Maḥabbetden şaşardı her-kesin mikât-ı meşhûri

Kaşâ'idden tevârihten daḥı ba'zı zarâ'iften
Var idi anlaruñ hep nuṭk-ı bi-ğâyât-ı meşhûri

Hele bu merd-i Meşhûrî-i merhûmuñ leṭâ'iften
Çok idi H^vâce Nasrüddin gibi ḥâlât-ı meşhûri

Bu ḥâletle ġarâbet bundadır seyr eyle eş'ârın
Nedür bu dürlü dürlü böyle maşnû'ât-ı meşhûri

Mürûr-ı vakt ile gerçi nihân olmuş idi gözden
Arandukça ele geçmezdi manzûmât-ı meşhûri

Bu kerre toplanup tab' oldu Divân'ı Selanik'te
Yeñi başdan bulup şöhret yine âyât-ı meşhûri

Konulsun ġuşı cevzâya mücevher târiḥ-i Şâhib

Okunsun şimdi her yerde hemân ebyât-ı Meşhûri (İnal, 2000:

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşıldığı gibi şair döneminde Nasreddin Hoca'yla kıyaslanacak güzellikte sözler söylediğini dile getirmiştir.

Ayrıca bu dönemde üç önemli şahsiyetin Selanik'te güzel şiir söylediği, bunlardan biri Hâmî biri Âkîf birinin de Meşhûrî olduğunu dile getirmiştir.

Yukarıdaki beyitler Meşhûrî Divanı'nın muhtevası hakkında bir fikir verdiği gibi şairin edebî şahsiyetine de ışık tutmaktadırlar.

2.3. MEŞHÛRÎ'NİN ESERLERİ

Kaynaklardan edindiğimiz bilgiye göre Meşhûrî'nin tek eseri Divan'ıdır. Meşhûrî'nin ölümünden sonra 1875'te basılmıştır. Divan yaklaşık 2500 beyitten meydana getirilmiştir ve klasik Türk edebiyatının birçok nazım şekli divan içinde barındırılmıştır.

I. BÖLÜM

MEŞHÛRÎ AHMED EFENDÎ DİVANI
(İNCELEME)

1. MEŞHÛRÎ DİVANİ'NİN ŞEKİL ÖZELLİKLERİ

1.1. NAZİM ŞEKİLLERİ

Selanikli Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divan'ı muhammes, tahmis gibi musammatlar da beyit bazında hesaplanırsa 2494 beyittir. Bu divan 28 kaside, 62 tarih, 2 müseddes, 1 tesdis, 3 tahmis, 4 muhammes, 4 murabba, 120 gazel, 42 kıta, 1 lügazdan ibarettir. Şimdi kısaca bu nazım şekillerinin kimin için, ne amaçla yazıldığı, hangi vezinle yazıldığı ve beyit sayısının kaç olduğu hakkında tablolar halinde bilgi vermeye çalışacağız:

1.1.1 Kasideler : Konu ile ilgili tablo aşağıda yapılmıştır:

No	Kasidenin Adı	Vezin	Beyit sayısı
1	Manzûme-i Münâcât Be-Dergâh-ı Kâdiyü'l-Hâcât	Mefâ' ilün mefâ' ilün fe'ülün	41
2	Münâcât-ı Diger Ber-uslûb-ı Tercî'-i Bend-i Kemine-eşer	Fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül	25
3	Münâcât-ı Diger	Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	7
4	Der-Sitâyîş-i Hazret-i Fahr-i Kâ'inât 'Aleyhi Ef'âlû's-Salavât Ve Ekmelü't-Taḥiyyât	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	55
	Medḥiyye-i Pâkize-i Diger Der-Hakk-ı Ehak Cenâb-ı Hayrû'l-Beşer 'Aleyhi's-Salâtü Ve's-Selâm	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	5
6	Naẓm-ı Benâm Der-Hakk-ı Eşref Cenâb-ı Hayrû'l-Enâm 'Aleyhi's-Salâtü Ve's-Selâm	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	7

7	Der-Vaşf-ı Aşhâb-ı Güzin Rıdvânullahi Te'âlâ 'Aleyhim Ecma' in	Fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	48
8	Der-Vak' a-i Ocağ-ı Mülğâ-yı Yeñiçeriyân Der-Zımn-ı Sitâyiş-i Ğâzi Hâzret-i Sultân Maḥmûd Hân-ı 'Adli Sultân 'Abdûlmecid Hân	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	84
9	Naẓm-ı Diger Der-Sitâyiş-i Ğâzi Hâzret-i Sultân Maḥmûd Hân-ı Cennet-Mekân 'Aleyhi'r-Raḥmetü'l-Mennân	Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	41
10	Meşneii Der-Sitâyiş-i Hâzret-i 'Abdûlmecid Hân Dâme Fi-Serir-i Saltanatehü İlâ- Âḥiri'z-Zamân	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	62
11	Naẓm-ı Diger Der-Sitâyiş Hâzret-i Sultân 'Abdûlmecid Hân Gerdûn-Makar Dâme Mâ-Dâme'l-Baḥru Ve'l-Ber	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	50
12	Der-Sitâyiş-i Şadra' zam Ve Vekil-i Efḥâm Hâzret-i Mustafâ Reşid Pâşâ Veffeka'llâhü Te'âlâ Fi-Umûrihi'l-'Ulyâ	Mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	42
13	Der-Sitâyiş-i Hâzret-i Şeyhü'l-İslâm Müşârün İleyh Dâme Fi-Sadrihi'l-'Âli İlâ-Yevmi'l-Kıyâm	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	42
14	Der- Sitâyiş-i Cenâb-ı Hâzret-i Şeyhü'l-İslâm-ı Müşârün İleyh Berâ-yı Teşekkür-i Ru'ûs-ı Hümâyûn Meymenet-i Makrûn	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	50
15	Kaside-i Mezkûreden Akdam Bir Kıt'a 'Arzuḥâl-ı Derûnına Mevzû'en Müşârün İleyhe Gönderilen Ğazeldir	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5
16	Medḥiye-i Diger Der-Hakk-ı Ehâk Cenâb-ı Hâzret-i Şeyhü'l-İslâm Memdûḥü's-Siyer Der-Zımn Sitâyiş-i Cenâb-ı Hâzret-i 'Abdûlmecid Hân Halleda'llahi Te'âlâ Saltanatehü İlâ-Âḥiri'z-Zamân ve İnkırâzû'd-Devrân-ı Emin Yâ Mu'in u Yâ Müste'ân	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	28
17	İşbu Kaside İle Müşârün İleyhe Takdim Olunan Ğazeldir	Mef' ulü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ulün	5
18	Der-Sitâyiş-i Hâzret-i Mehmed Ḥasib Paşa Müşir-i Eyâlet-i Vâlâ-i Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	45
19	Der-Sitâyiş-i Ya' kûb Rızâyî Pâşâ Müşir-i Eyâlet-i Maḥrûse-i	Mefâ' ilün mefâ' ilün	31

	Selanik	mefâ' ilün mefâ' ilün	
20	Der-Sitâyiş-i 'İsmet Beg-zâde Hâzret-İ Es- Seyyid El-Hâc Aḥmed Ârif Hîkmet Beg Efendi Der-Hin-i Teşrif-i O Be-Medine-i Kalbehü	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	15
21	Naẓm-ı Diger Der-Vaşf-ı Mir Müşârün İleyh	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	29
22	Kaside-i Medḥiyye-i Der-Zımn-ı Teşekkür-i 'Aṭiyye-i Müşârün İleyh	Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün	42
23	Der-Sitâyiş-i Kalayçı Dede El-Mevlevi Kuddise Şirruhu's-Sâmi	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5
24	Kaside-i Neşide-i Ğarrâ Der-Vaşf-ı Hâzret-i Meḥmed Sâlih Pâşâ Vâli-i Vâlâ-i Selanik	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	44
25	Ez-dehân-ı Şıbyân-ı Amin-Gûyân	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	7
26	Ez-dehân-ı Şıbyân-ı Âmin-Gûyân Der-Hengâm-ı Muḥârebe-i İslâm Be-Küffâr-ı Li 'âm-ı Bed-Fercâm	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7
27	Der-Vaşf-ı Hâzret-i Şeyḥülislâm Aḥmed 'Ârif Hîkmet Beg Efendi Berâ-yı Derc-i 'Arıza-i O	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5
28	Der-Vaşf-ı Muḥammed Vahid Efendi Hâkim-i Selanik-i Sâbık	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	7

ÇİZELGE 1: MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ KASİDELER

1 Manḥûme-i Münâcât-ı Be-Dergâh-ı Kâdiyü'l-Hâcât: Münacat tarzında olan bir kasidedir. Bu kaside 'Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün' vezniyle yazılmıştır. 41 beyitten oluşmaktadır. Şair bu kasidede divana giriş yaptığı zamanda yapması gereken duayı aşağıdaki beyitlerle ifade etmiştir:

İlâhi zât-ı pâkûn 'izzetiçün

Habibün Mustafâ'nun ḥürmetiçün

Bu ‘abd-i ‘âcizüñ ‘afv it günâhın

Beyâz it safha-i rû-yı siyâhın

Ki zirâ ben yañıldum oldum ‘asi

Giriftâr-ı kuyûdât-ı me‘ âsi (K. 100/ 1-3)

Şair bu beyitlerle Allah’a yalvardıktan ve Hazret-i Peygamberi zikrettikten sonra kendi günahını affettirmek için Allah’a yalvarmıştır.

2 Mûnâcât-ı Diger Ber-uslûb-ı Tercî‘-i Bend-i Kemine-eşer: Bu da münacat tarzında olan ve fe‘ ûlün fe‘ ûlün fe‘ ûlün fe‘ ûl vezniyle yazılmış bir terci-i bendir. 25 beyit ve 5 bendden oluşan terci-i bendin aşağıdaki beyti bend beyti olup manzume boyunca beş defa tekrarlanmıştır:

Îlâhi Îlâhi kerem kıl baña

Ki geldüm kapuña dilendüm saña (K. 2)

Yukarıda görüldüğü gibi şair Allah’a karşı acizliğini yardıma ve inayete muhtaç olduğunu ve bu eserindeki muvaffakiyeti için Allah’a yalvarmıştır.

3 Der-sitâyiş-i Hazret-i Fahr-i Kâ’inât ‘Aleyhi Efdâlû’s-salavât Ve Ekmelü’t-taḥiyyât : Bu na‘at türünde bir kasidedir. ‘Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün’ vezniyle yazılmıştır. 55 beyitten oluşmuştur. Şair bu kasidede Hazret-i Peygamber’in vasıflarını, insanlar içindeki özelliklerini ve dünya üzerinde insanlar için maddi ve manevi rahmet olma cihetini dile getirmiştir:

Ṭab‘-ı pâküm ki kumâş-ı ma‘ rifet dükkânıdır

Feyz-i bi-pâyân-ı Hâk gevherlerinüñ kânıdır

Öyle tab‘um ki nesim-i feyz-i luṭf-ı Hakk’ıla

Bâğ-ı dehrüñ nev-şükûfe gonçe-i ḥandânıdur

Neşr-i envâr-ı fuyûzât-ı İlâhi itmede

‘Âlem ü kevnüñ mehi hem neyyir-i raḥşânıdur (K. 4/ 1-3)

Şair Hz. Peygamber’in rahmetinin hatırı için her şeyin yaratıldığı ve her şey onun için olduğunu dile getirmiştir.

4 Nazm-ı Benâm Der-na‘t-ı Eşref Cenâb-ı Hayrû‘l-Enâm ‘Aleyhi’s-salât ve’s-selâm : Bu da na‘at tarzında bir kasidedir. Peygamber Efendimiz güzel bir şekilde tavsif edilmiştir. Fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilâtün fâ‘ilün vezniyle yazılmış, 7 beyitten oluşmaktadır.

Kıble-i ḥâcet derüñdür yâ Muḥammed Mustafâ

Kâ’inât ḥâcetgerüñdür yâ Muḥammed Mustafâ

İns ü cinn ü kuds ü sâ‘ir cümle zi-rûḥ-ı cihân

Çâker-i fermân-berüñdür yâ Muḥammed Mustafâ

Zülmet-i küfr ü dalâletden cihânı pâk iden

Mihr-i rû-yı enverüñdür yâ Muḥammed Mustafâ

Raḥmet-i ‘âlem şefî‘-i ma‘ siyetkâr-ı ümem

Zât-ı pâk-ı gevherüñdür yâ Muḥammed Mustafâ (K.6/ 1,2,5,6)

Yukarıdaki beyitler Hazret-i Peygamber’in dünya üzerindeki insanlar için her türlü iyilik lütuf ve güzellik sağladığını dile getirmektedir. Allah’ın lütuf kapısının kendisinin olduğu, kâinattaki yaratılan her şeyin onun yüzü suyu hürmeti için olduğu insanlar cinler ve bütün ruh sahibi varlıklar onun fermanını taşımak için birer taşıyıcı olduğunu dile getirmiştir. Ayrıca onun nurlu güneşi dünyayı dalalet ve küfür karanlığından aydınlatmıştır.

5 Der-Vasf-ı Ashâb-ı Güzin Rıdvânullahi Te‘alâ ‘Aleyhim Ecma‘in : Bu kasidede dört halife (Hz.Ebûbekir, Hz.Ömer, Hz.Osmân, Hz. Ali) ve efendimizin torunları Hz. Hasan, Hz. Hüseyin gibi alicenâb zatlar tavsif edilmiştir. Fe‘ilâtün mefâ‘ ilün fe‘ ilün vezniyle yazılmıştır. 48 beyitten meydana gelmiştir.

Çâr sulṭân-ı çihâr yâr-ı gûzin

Her biri rûkn-i kasr-ı ‘âli-i dîn

Mustafâ’nuñ ḥavâss-ı yârânı

Hem muṭî‘ân-ı emr ü fermânı (K. 7/ 1, 2)

Yukarıdaki beyitlerden de anlaşıldığı gibi Meşhûrî Ahmed Efendi dört halifenin Hazret-i Peygamber’e ne kadar bağlı olduklarını ve emrine riayette gösterdikleri titizlikleri dile getirmiştir.

Şair Divan’ında münacat, na’t ve medhiyyelerden başka kendisinin yaşadığı devrin sultanları olan Sultan ikinci Mahmud ve Sultan Abdülmecid Han gibi Osmanlı padişahlarının özellikleri ve bu padişahların devlet yönetiminde göstermiş olduğu üstün gayretler güzel bir şekilde kasidelerde dile getirilmiştir:

Ḥusûsâ Ḥazret-i Sulṭân-ı Maḥmûd Ḥân-ı ‘âdil kim

Naîri gelmemiş bir pâdişâh öyle bu devrâna (K. 8/ 6)

Yukarıdaki beyitten anlaşılacağı üzere Sultan Mahmud döneminde adaletle son derece riayet edilmiştir. Ve diğer Osmanlı padişahlarının hiçbirinin adalette Sultan Mahmud'a yetişmediğini mübalağalı bir edayla dile getirmiştir.

Bir de Sultan Mahmut denince akla ilk gelen olay ve soru Yeniçeri Ocağı'nın kaldırılması ve Yeniçerilerin tepkisidir. Şair bunu aşağıdaki beyitlerde ele almıştır:

İdüp anlar da bir kaç kal' a-i İslâmı istilâ

Nice dürlü ihânet itdiler şâh-ı cihân-bâna

O bed- h'âhân-ı din ü devleti gör kim olup mâni'

Nice tavr u ezâlar itdiler ol şâh-ı zi-şâna (K. 8/ 21,28)

Divan'da bahsedilen diğer Osmanlı padişahı ise Sultan Abdülmecid Han'dır. O da tıpkı Sultan Mahmut gibi adalet ve devlet yönetimindeki üstün performansı ile bilinmektedir. Aşağıdaki beyitler onun bu iki yönünü çok iyi kanıtlar :

Dâver-i dâd-âver-i devr-i sa'id

Şâh-ı 'âlem ya'ni Hân ' Abdülmecid

Eyledi te'yid-i sulhı hem düvel

Kalmadı gâ'ile-i ceng ü cidâl

Kande kim itdiyse ceng ü kârzâr

Düşmen-i bed-^hâhın itdi târ mâr

‘Avn-i Hâk her yerde yâr ü yâveri

Kande gitse nusret-i Hâk rehberi (K. 10/ 1,18,30,31)

Yukarıdaki beyitlerden anlaşıldığı gibi Abdülmecid Han barış, adalet ve dünya üzerinde sukûnete son derece önem vermiştir.

Meşhûrî Ahmed Efendi’nin beğenip Divanı’nda yer verdiği kişilerden biri de devrin sadrazamı Mustafa Reşid Paşa’dır. Mustafa Reşid Paşa edebiyata, şiire şairlere son derece kıymet vermesiyle tanınan, ayrıca şairleri himaye edip, güzel şiirler yazmaya teşvik etmiştir.

Nice dür-i kelimât-ı güzide kim gûyâ

Felekde her biri pertevle mâh u kevkeb ü hûr

Alup ceride-i naşmında derc ü serd itdi

Sûhanda her ne ki vardur nefâyis-i meşhûr

Sutûn-ı seng-i belâğatla kıldı her beytin

Mişâl-i kasr-ı havernak müşeyyed ü ma‘ mûr (K.3-5)

Yukarıdaki beyitler dönemin sadrazamının bahsedilen hususa verdiği kıymetin birer ifadeleridir. Şair bunu mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün vezniyle yazılmış 42 beyitlik bir kasideyle dile getirmiştir.

Divan'ın genel muhtevasına bakıldığı zaman genellikle kaside ve tarihler bu divanın iskeletini oluşturduğu görülür. Bu da şairin çevredeki insanlar ve şartlardan ne kadar etkilendiğini göstermektedir.

Şair adalete, düzene, intizama verdiği önem göz önüne alındığı zaman dönemin din ve hukuk adamı olan şeyhülislamını divanında kasidesiz bırakması söz konusu olamaz. Onun için devrin şeyhülislamı Arif Hikmet Beg Efendi hakkında da medhiyyeleri vardır. Şair uğradığı haksızlıkları ve adaletsizlikleri şeyhülslama ilettiğini aşağıdaki beyitlerde arz etmiştir :

Kime 'arz eyleyeyüm hâlüm idüp derc-i kitâb

Bir efendüm var iken sen gibi ey 'âli-cenâb

Merhamet sende kerem sende 'inâyet sende

Sendedür hem ne var evsâf-ı mehâsin elkâb

Bâ-husûs sen gibi hem cümle-i evsâfuñdan

Kerem ü cûdıla kim vardır olan şöhet-yâb

Eyle bu 'âcizi bir gûne ma' işetle be-kâm

Ki kadimden kapunuñ bir kûluyum çün ebvâb

Böyle tasdi‘mi iderdi ebedi Meşhûri

İtmese emr-i ma‘âşında zarûret icâb (K. 27/ 1-5)

Görüldüğü gibi şair şeyhülislamlığı sığınma ve halini arz etme makamı olarak görmektedir. Meşhûri Divanı’nın kasideler bölümünde en çok yer verdiği başlık şeyhülislamlar içindir.

Birincisi, fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün vezniyle yazılmış, 41 beyitlik bir kasidedir.

Tâ şeh-i şer‘-i şerif bâki olupda hükkâm

Sâyesinde ide ‘âlimlere neşr-i aḥkâm

Şadr-ı fetvâda olup rûkn-i işârâtıyla

Kasr-ı dine vire Ḥak ‘izz u cell-i istiḥkâm (K.13/43, 44)

Şair yukarıdaki beyitlerde şeyhülislamların kendi vazifelerine dikkat etmeleri ve alimlerin aydınlanmak için Kur’an ve sünnete riayet etmelerinin gerekliliğini dile getirmiştir.

İkincisi, mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün vezniyle yazılmış 49 beyitlik bir kasidedir. Bu kasidenin vermiş olduğu mesajları anlamak için aşağıdaki beyitlere bakmak gerekir:

Şükr-i lillâh yine pür neş’e oldım vefk-ı kâm üzre

Yine şundı baña sâki-i gerdûn câmi câmi üzre

Yine âzâdelerveş mûnis-i şevk ü neşât oldum

Ėam u endûhı hem-dem eylemişken iltizâm üzre (K.14/ 1,2)

Üçüncüsü, yine mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün vezniyle yazılmış 28 beyitlik bir kasidedir. Bu kaside dönemin padişahı olan Sultan Abdülmecid üzerine yazılmıştır. Sultan Abdülmecid padişah olmanın yanında şeyhülislamlık makamını iyi bilip hak, hukuk ve adalete riayet ettiği için bu kaside şeyhülislama medhiyye başlığı altında Sultan Abdülmecid Han tavsif edilmiştir.

Serir-i salţanatda dâ'im itsün Hazret-i Mevlâ

Süleymân-ı zamân şâh-ı cihân ' Abdülmecid Hânı

Nipâm-ı mülke bezl-i cell-i meknet eyleyüp hakkâ

Bütün ma' mûr u âbâd eyledi emsâr u beldânı

Du' â-yı devlet ü ikbâli vâcibdür hulûs üzre

Ki buldı sâyesinde cümle ' âlem emn ü emânı (K.16/ 1-3)

Diğer taraftan Meşhûrî Ahmed Efendi dönemin ordu mensubu olan insanları da ihmal etmemiştir. Dönemin Selanik Müşiri (yüzbaşısı) olan Mehmed Hasib Paşa'yı mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün vezniyle yazılmış 45 beyitlik bir medhiyyeyle vasıflarını ortaya koymuştur:

N'ola nuṭka getürsem tûṭi-i ṭab'-ı şeker-ḥâyı

Görüp âyineveş böyle muşaffâ rû-yı dünyâyı

Yine geldi o dem kim kâlib-ı elfâp-ı bi-rûḥâ

Vire nuṭk-ı selisüm ḥükm-i enfâs-ı Mesiḥâyı (K. 18/1, 2)

Ayrıca yine Selanik yüzbaşısı olan Yakup Paşa hakkında mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün vezniyle yazılmış 31 beyitlik bir medhiyyeyle Osmanlı ordusunun ve Yakup Paşa'nın vasıflarını ortaya koymuştur:

Şeh-i erbâb-perver Ḥazret-i 'Abdülmecid Ḥân'ı

Muvaffak eylemişdür her ḥuşûsda Ḥazret-i Bâri

O sulṭân-ı himemkârûñ ḥulûsı iktizâsınca

Olur elbet her işde kârger tedbir u efkârı

Ḥuşûsâ ictihâd-ı ehl ü erbâb-ı menâsıbdâ

Tefevvuk eyledi eslâf-ı şâhân-ı cihândârı (K. 19/ 1-3)

Yukarıdaki beyitler Ḥazret-i Abdülmecid Han'ın Allah'ın lutuf inayet ve merhametine mazhariyeti, o sultanın devrinde bütün işlerin güzel bir şekilde yürümesi ve özellikle bazı konularda diğer Osmanlı padişahlarından üstünlük göstermesini belirtmek açısından önemlidir.

Meşhûrî, Divan'ını tertib ederken devrin yönetim tabakasından valilerden de bahsetmiştir. Dönemin Selanik valisi olan Mehmed Salih Paşa hakkında fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün vezniyle yazılmış olan 44 beyitlik bir kaside yazarak o zamanki yönetim anlayışı ve halka yönetim şekli hakkında bilgi vermiştir. Bu vali zamanında aşağıdaki beyitlerden de anlaşılacağı gibi şiire şairlere ve güzel söz söyleyenlere rağbet edilmiştir:

Kandesin kande yetiş gel baña ey şevk-i cedit

Ki bu dem ğussadan oldum yine bir pâre ba' id

Nice bir ğussa ki lâl itdi beni olmuş iken

Kuvvet-i tab' umıla nâdire-ğûyide vahid

Kalmadı şarfa maḥal zu' mıyla urmuş idüm

Nice demden berü gencine-i güftâre kilid (K. 24/ 1-3)

Zaten Osmanlı zamanında yöneticilerin çoğunda edebiyata dair maharetler görmek mümkündür.

Meşhûrî Ahmed Efendi Divanı'nda tavsif ettiği kişilerden biri de Selanik hakimi Muhammed Vahid Efendi'dir. Divanda sık sık ele alınan konuların başında adalet gelmesi hasebiyle dönemin hakimini tavsif etmesi kaçınılmazdır. Meşhûrî Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün vezniyle 7 beyitlik bir medhiyye yazmıştır:

Ey re'isin zümre-i hükkâm-ı şer' -i Aḥmed'i

Vey mevâli-i ' ipâmın kârdân-ı evḥadi

Firkatun bildirdi vaşluñ kadrini bilmezlere

Hem bu devrün oldıguñ öyle vañid ü emcedi (K. 28/ 1,4)

Devrin hakimi Peygamber Efendimiziin şeriatın, hükümlerini tatbik etmedeki başarı ve dirayetinden bahsedilmiştir. Ayrıca bu önemli şahsiyetin ölümünün milleti etkilemesi son beyitten anlaşılmaktadır.

1.1.2. Tarihler: Meşhûrî Divanı'nda 62 tarih bulunmaktadır. Bu da Meşhûrî'nin tarih bilincinin göstergesidir. Diğer şairlerin divanlarında kaside ve gazeller en çok yer kaplarken Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divan'ında tarihler çok yer kaplamaktadır. Şair kendi devrindeki tamiratları, onarımları ve dönemin önemli şahsiyetlerinin doğum ve ölümelerini belîğ bir şekilde dile getirmiştir. Bu tarih manzumelerindeki özellikler aşağıda gösterilmiştir:

No	Tarihler	Vezin	Beyit sayısı	Tari
1	Târih-i Culûs-ı Meymenet-Me'nûs Hazret-i Sultân 'Abdûlmecid Hân İbn Sultân Ğâzi Hazret-i Maḥmûd Hân-ı 'Adli Der-Ẓımn-ı Sitâyiş-i O	Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün	62	125.
2	Târih-i Tebrik-i Câh-ı Vâlâ-yı Fetvâ Li-Hazret-i Es- Seyyid El-Hâc Ahmed 'Ârif Hikmet Beg Efendi 'İsmet Beg-zâde Edâma'llâhü Te'âlâ Fi-Sadr-i Fezâ'ilihi İlâ Yevmi'l-'Ukbâ	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	12	126.
3	Târih-i Velâdet-i Pür-Meymenet Şeh-zâde Sultân Ziyâ'eddin İbn Sultân-ı Cihân Hazret-i 'Abdûlmecid Hân Dâme Fi-Serir-i Salṭanatehü İlâ-Aḫiri'z-Zamân	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	11	126.
4	Târih-i Tebrik-i Bed'-i Besmele-i Şerif-i Ser-Tâc-ı Kur'ân Ve Tes'id-i Sûr u Pür-Surûr-ı Hıtân Şeh-zâde Sultân Muhammed Murâd Şeh-zâde Sultân 'Abdûlmecid Eṭâllahi 'Ömrühümâ Yevmi't-Tenâd	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	19	1463

5	Târih-i Mansıb-ı Selânik Hâzret-i İbrâhim Pâşâ	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	13	125
6	Târih-i İntikâl-i Müşârün İleyh İbrâhim Pâşâ	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	6	125
7	Târih-i Rütbe-i Vâlâ-yı Müşir-i Hâzret-i 'Ömer Pâşâ Müşir-i Eyâlet-i Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	39	125
8	Târih-i Ta' mir-i Berâ-yı Kal' a-yı Vârdârin Be-maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	8	125
9	Târih-i Çeşme-i Hâzret-i 'Ömer Pâşâ Müşirân-ı Eyâlet-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	6	125
10	Târih-i Diger	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	1	-
11	Târih-i Nişân-ı furûğ-efşân Cenâb-ı Hâzret-i Yusûf Sıddik Beg Efendi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	7	125
12	Târih-i Kışlâk 'Asâkir-i Mansûr Der-Hâric-i Sûr-ı Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	15	125
13	Târih-i Ta' mir-i Çeşme-i Şâh-râh-ı Der-Kurb-ı Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7	125
14	Târih-i Ta' mir-i Çeşme-i Der-Hâric-i Sûr Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7	125
15	Târih-i Ta' mir-i Sebil-i İskele-i Selanik	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	6	125
16	Târih-i Ta' mir-i Çeşme-i Malṭa Der-Maḥrûse-i Selanik	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	125
17	Târih-i İbkâ-yı Hâzret-i İbrâhim Pâşâ Vâli-i Maḥrûse-i Selanik	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	9	125
18	Târih-i Pâye-i Vâlâ-yı Mekke-i Mûkerreme Hâzret-i Es-	Mefâ' ilün mefâ' ilün	7	125

	seyyid Ebû Bekir Beg Efendi Hâkim-i Selanik	mefâ' ilün mefâ' ilün		
19	Târih-i Nişân-ı Pertev-efşân-ı İmtiyâz Li-Hazret-i Mir Müşârün İleyh Bekir Beg Efendi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	10	12
20	Târih-i Vefât-ı Seyyid 'Osmân Beg Efendi Tecâvûza'llahi Te'âlâ 'An-Seyyi'atihi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	12
21	Târih-i İbkâ-yı Hazret-i İbrâhim Pâşâ Vâli-i Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7	12
22	Târih-i İbkâ-yı Hazret-i 'Ömer Pâşâ Vâli-i Vâlâ-yı Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7	12
23	Târih-i Sefîne-i Müşârün İleyh Hazret-i 'Ömer Pâşâ	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	8	12
24	Târih-i Pâye-i Sadr-ı Anadolu Hazret-i Es- Seyyid El-hâc Ahmed Ârif Hikmet Beg Efendi 'İsmet Beg-zâde	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	12
25	Târih-i Tâbya-i 'Ömer Pâşâ Melbûn-ı Vâli-i Maḥrûse-i Selanik	Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	7	12
26	Târih-i Velâdet-i 'Osmân Nûri Maḥdûm-ı Vâlâ-yı Kethüdâ-yı Vâlide Sultân 'Aliyyetü's-Şân Hazret-i Tâhir Beg Efendi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	12
27	Târih-i İrtihâl-i Es-seyyid 'Abdurrahman Efendi	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5	12
28	Târih-i İrtihâl-i Es-seyyid 'Abdullah Hâmi Efendi Nakib-zâde	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	12
29	Târih-i İrtihâl-i 'Ömer Hulusi Efendi	Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	5	12
30	Târih-i Ta'mir-i Türbe-i Buhûri Baba	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5	12
31	Târih-i Vefât-ı Zübeyde Hânım	Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	4	12

32	Târih-i Velâdet-i Mustafâ Maḥḥar Beg Maḥḥûm-ı Edhem Efendi Defterdâr-ı Selanik	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	7	12
33	Târih-i Vefât-ı Ni' metûllah Kadın	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	5	12
34	Târih-i Vefât-ı Şeyḥ ' Abdülkâdir Pâzâr Tekyesi Şeyḥi	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	4	12
35	Târih-i Velâdet-i Mir Muḥammed Şâni Maḥḥûm-ı Kâmil Beg Efendi Nâḥır-ı Evkâf-ı Selanik	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn	5	12
36	Târih-i Velâdet-i Piri Efendi Muḥammed Behcet Piri Efendi-Zâde	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn	5	12
37	Târih-i Binâ-yı Hâne-i Mir-âlây Aḥmed Beg	Mefâ' ilûn mefâ' ilûn mefâ' ilûn mefâ' ilûn	6	12
38	Târih-i Mevlûd-i ' Oşmân Lebib Kâtib Ḥasan Efendi-zâde	Me' ulû fâ' ilâtû mefâ' ilû fâ' ilûn	4	12
39	Târih-i Velâdet-i Mir Aḥmed Me'âb Maḥḥûm-ı Râmiz Beg Efendi ' Ali Nâmık Pâşâ-zâde	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	8	12
40	Târih-i Şâdirvân-ı Der-Nüzhet-gâh-ı Beş Çınâr Ḥazret-i Şerif Yûsuf Sıddik Beg Efendi	Mefâ' ilûn mefâ' ilûn mefâ' ilûn mefâ' ilûn	6	12
41	Târih-i Velâdet-i Şerif Maḥḥûd Beg Maḥḥûm-ı Şerif Yûsuf Refik Beg Efendi	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn	9	12
42	Târih-i Velâdet-i Muḥammed Zâtî Eşref Mollâ-zâde	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn	5	12
43	Târih-i Vefât-ı Duḥter-i Aḥmed Ağa	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	5	12
44	Târih-i İntikâl-i Şeyḥ Muḥammed ' Ali Dede El-Mevlevi ' Aleyhi'r-Raḥmetü'l-Bâri	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilâtûn fe' ilûn	4	12
45	Târih-i Diger	Fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilâtûn fâ' ilûn	1	12
46	Târih-i İntikâl-i ' Akif Efendi Raḥmetu'llahi ' Aleyh	Fe' ilâtûn fe' ilâtûn	4	12

		fe' ilâtün fe' ilün		
47	Târih-i Vefât-ı Ebû Bekir Beg Efendi 'Ömer Efendi-zâde	Mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	4	124
48	Târih-i Vefât-ı Ebû Bekir Beg Efendi Ağrıbozi Raḥmetullahi Te'âlâ 'Aleyh	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	124
49	Berâ-yı Nüvišten-i Seng-i Mezâr-ı Ni'metullah Mollâ Binti Muḥammed Âgâ	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	5	126
50	Diger	Mef' ulü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	4	126
51	Diger	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	126
52	Târih-i Velâdet-i Yûsuf Beg Maḥdûm-ı Vâlâ-yı Ḥazret-i Es-seyyid 'Aṭâ'ullâh Beg Efendi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	124
53	Târih-i Velâdet-i Süleymân Nesib Meḥmed Efendi-zâde	Müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün	5	124
54	Târih-i Mevlûd-i Muḥammed 'İzzet Efendi-zâde	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	6	124
55	Târih-i Velâdet-i Es-seyyid Muḥammed Refi' Maḥdûm-ı Es-seyyid Ḥüseyn Zühdi Efendi Müfti-i Selanik	Müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün	5	125
56	Târih-i Binâ-yı Tekye	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	126
57	Târih-i Vefât-ı Züleyhâ Ḥânım Zevce-i İbrâhim Pâşâ-zâde Ebû Bekir Beg Efendi	Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	126
58	Târiḥ ü Tes' id-i Câh-ı Ḥazret-i Rüstem Pâşâ Der-zımn-ı Medḥ ü Sitâyiş-i O	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	35	126
59	Târih-i Velâdet-i Muḥammed Celil Maḥdûm-ı Süleymân Nesib	Müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün	5	126
60	Târih-i Mansıb-ı Ḥazret-i Muḥammed Pâşâ Der-zımn-ı	Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün	43	127

	Vasf u Sitâyiş-i O	fe' ilün		
61	Târih-i Rütbe-i İsmâ'il Hakkı Efendi Serir-i Mâl-ı Eyâlet-i Selanik	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	10	127
62	Târih-i Câh-ı Hazret-i 'Osmân Pâşâ Vâli-i Vâlâ-yı Eyâlet-i Selanik Der-żımn-ı Sitâyiş-i O	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	44	127

ÇİZELGE 2: MEŞHURÎ DİVANI'NDAKİ TARİHLER

Yukarıda da görüldüğü gibi Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divan'ında 62 tarih mevcuttur. Diğer şairlerin divanlarında tarihler çok yer kaplamazken Meşhûrî Ahmed Efendi devrinde meydana gelen olay ve icraatları belîğ bir lisanla dile getirmiştir. Bu tarihlerin işaret ettiği zamanlar ise H.1243 ile H.1270 seneleri arasındır. Bu da gösteriyor ki şairin edebiyata gönül verip edebiyatta kendini yetiştirmeye başladığı dönemdir. Bu tarihlerin en uzununu 62 beyit en kısıası ise 5 beyittir. Beyit bazında hesaplandığı zaman kasideler ve gazellerden sonra divanda en çok yer kaplayan tarihlerdir. Divan'ın bu kısmında 'mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün / fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün / fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün' vezinleri en çok kullanılmıştır.

1.1.3. Musammatlar: Meşhûrî Divanı'nda yer alan musammatların dağılımı ve hangi vezinle yazıldıkları aşağıda gösterilmiştir:

Musammatlar	Sayı	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün	Müstef'ilün müstef'ilün	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün
Müseddes	2			2				
Tesdis	1					1		
Tahmîs	3	1			1	1		
Muhammes	4				1			1
Murabba	4			1	1	1	1	
Toplam	14	1	2	3	3	3	1	1

ÇİZELGE 3: MEŞHURÎ DİVANİ'INDAKİ MUSAMMATLAR

Yukarıdaki tabloda da görüldüğü gibi şair 14 musammat yazmıştır. Bu da gösteriyor ki şair Divan'ının edebiyattaki nazım şekillerinin çoğuyla renklenmesini istemektedir. Şair divanın bu kısmında en çok muhammes ve murabba şekillerini kullanmıştır. Musammatlarda en çok fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün / fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün / mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün vezinleri kullanılmıştır.

1.1.4. Gazeller: Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divanı'nda 120 gazel bulunmaktadır.

Şair kaside ve tarihlerine oranla gazellerinde oldukça maharet gösterebilmiştir.

Gazelleri genellikle hakimane tarzdadır. Gazellerdeki vezin dağılımı aşağıda gösterilmiştir:

Harf	Gazel sayısı	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün	Me'ülü fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilün	Me'ülü mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ülün	Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilün	Fe'ülün fe'ülün fe'ülün fe'ül	Müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün müstef'ilün	Müfte'ilün fâ'ilün müfte'ilün fâ'ilün	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilün	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün
ا	10				5	1	1	1	1	1				
ب	7		1	3		1		2						
ج	6	1		1	1		2					1		
د	2	1		1										
هـ	2	1			1									
ز	2			1	1									
ح	1			1										
ط	2			2										
ث	1			1										
ج	13	1			6	4		1					1	

ز	9			1		1	4	1	1					1
س	2			2										
ش	4	2		1	1									
ص	1				1									
ض	2	1			1									
ط	1			1										
ظ	1	1												
ع	1	1												
غ	1			1										
ف	3			3										
ق	4			1	1	1		1						
ك	7	2	2	1	1			1						
ل	3			2	1									
م	6		1			3	1	1						
ن	10	3		2	3	1	1							
و	2			1		1								
ه	7	3		1	1			1			1			
ی	10	1		3	3		1				2			
Toplam	120	18	4	30	27	13	10	9	2	1	3	1	1	1

ÇİZELGE 4: MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ GAZELLERİN VEZİNLERİ

Yukarıdaki tablo dikkatle incelenirse şair gazellerde on üç (13) farklı vezin kullanmıştır. Bu vezinlerden en çok kullanılanı 'fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün' dūr, ikinci sırada 'fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün' dūr, üçüncü sırayı

da ‘mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün mefâ‘ilün’ vezni almaktadır. Fakat şair Müfte‘ilün fâ‘ilün müfte‘ilün fâ‘ilün, mefâ‘ilün mefâ‘ilün fe‘ûlün, fe‘ilâtün fe‘ilâtün fe‘ilün, fe‘ûlün fe‘ûlün fe‘ûlün fe‘ûl gibi vezinleri birer tane de olsa kullanmıştır.

Aşağıdaki çizelge gazellerin beyit sayılarını göstermektedir:

Harf	Gazellerin beyit sayıları							
	4 beyitli olanlar	5 beyitli olanlar	7 beyitli olanlar	8 beyitli olanlar	9 beyitli olanlar	10 beyitli olanlar	11 beyitli olanlar	12 beyitli olanlar
ا		3	5		1			1
ب		4	2		1			
ت		5	1					
ث		2						
ج		2						
ح		1	1					
خ		1						
د		1	1					
ذ			1					
ر		4	9					
ز		3	4			2		
س		2						
ش		1	2		1			
ص			1					
ض		1			1			

ط		1						
ظ			1					
ع		1						
غ		1						
ف		2	1					
ق		2	1	1				
ك		2	3	1	1			
ل		2	1					
م		4	1		1			
ن		2	7				1	
و		1				1		
ه		3	4					
ى	1	4	3		1		1	
Toplam	1	55	49	2	7	3	2	1

ÇİZELGE 5: MEŞHURİ DİVANİ'INDAKİ GAZELLERİN BEYİT SAYILARI

Yukarıdaki tablodan da anlaşıldığı gibi Divan'da en çok kullanılan gazel çeşidi 5 ve 7 beyitlilerdir. Görüldüğü gibi 5'li 55, 7'li 49 gazel vardır. En az kullanılan ise 12 ve 4'lü gazellerdir.

Şair gazellerinde daha çok sosyal hayatı hicvedici konuları işlemiştir. Şair bu yönüyle Tanzimat edebiyatı şairi Ziya Paşa'yı andırmaktadır.

- 1.1.5. **Mısraat:** Divan'da gazellerde olduğu kafiye harfine göre tertip edilmiş toplam 30 mısraat yazılmıştır. Bu mısraların vezin dağılımı aşağıda gösterilmiştir.

Harf	Mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün mefā'ilün	Fe'ilātün fe'ilātün fe'ilātün fe'ilün	Fā'ilātün fā'ilātün fā'ilātün fā'ilün	Mefā'ilün fe'ilātün mefā'ilün fe'ilün
ا		1		
ـا				1
ـا		1		
ـا	1			
ـا			1	
ـا			1	
ـا		1		
ـا			1	
ـا		1		
ـا	1	1	1	

ز			1	
س			1	
ش		1		
ص			1	
ض			1	
ط			1	
ظ	1			
ع			1	
غ			1	
ف			1	
ق			1	
ك		1		
ل				1
م			1	
ن	1			
و		1		
ه			1	
ى			1	
Toplam	4	8	16	2

ÇİZELGE 6 : MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ MISRAATIN VEZİN DAĞILIMI

Çizelgeden anlaşıldığı gibi en çok kullanılan vezin 'fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilün'dür. Ayrıca Divan'da 'r' harfinden üç diğer harflerle birer mısra yazılmıştır.

1.1.6. Müfredat: Yine divanda bazı harfler bir bazıları da birden fazla olmak üzere bütün Arap alfabesine uygun dizilen toplam 55 müfredât yazılmıştır.

Harf	Müfredât sayısı	Mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün mefâ'ilün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün	Fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün fe'ilâtün	Fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün fâ'ilâtün	Mef'ûlû fâ'ilâtü mefâ'ilü fâ'ilâtün	Mef'ûlû mefâ'ilü mefâ'ilü fe'ûlün	Mefâ'ilün fe'ilâtün mefâ'ilün fe'ilâtün	Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ûlün
ا	1			1					
ب	1					1			
ج	1			1					
د	1				1				
هـ	1			1					
و	1			1					
ز	1								
ح	1				1				
ط	1								
ق	1								
ك	1								
ل	3			1	1		1		
م	1	1							
ن	9	3		3	2			1	

ز	3	1		1				1	
س	1			1					
ش	1	1							
ص	2			1		1			
ض	2				2				
ط	1			1					
ظ	1			1					
ع	1			1					
غ	1							1	
ف	1			1					
ق	1				1				
ك	3				1	1		1	
ل	2			2					
م	2				1			1	
ن	2			2					
و	1			1					
هـ	4	1			1	1			1
ی	6		1	2	1			2	
Toplam	55	7	1	22	12	4	1	7	1

ÇİZELGE 7: MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ MÜFREDATIN VEZİN DAĞILIMI

Çizelgede görüldüğü gibi müfredatta da gazel ve mısralarda olduğu gibi her kafiye harfinden en az birer mısra olmak üzere Divan'da yer verilmiştir. Vezin olarak da en çok kullanılan vezin 'fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün'dür.

1.1.7. Kıtaat: Meşhûrî divanında 42 kıta bulunmaktadır. Bu kıtaların vezin dağılımı aşağıda verilmiştir:

Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	4
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	2
Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	18
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	12
Mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	2
Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün	3
Mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	1

ÇİZELGE 8: MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ KİT'ALARIN VEZİN DAĞILIMI

Görüldüğü gibi en çok 'fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün' ve 'fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün' vezni kullanılmıştır.

1.1.8. Lugaz: Bir de diğer şairlerin divanında çok az rastlanan lugaz da Meşhûrî Ahmed Efendi'nin Divanı'nda denenmiştir. Lugazın vezni 'fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün'dür, beyit sayısı ise 14 dür.

1.2. VEZİN

Vezinler	Kasideler	Tarihler	Musammatlar	Gazeller	Misra'ât	Müfredât	Kitaât	Lügaz	Toplam
Mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün mefâ' ilün	8	19	1	18	4	7	4		61
Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün	6	13	3	30	8	22	18		100
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	5	19	3	27	16	12	12		94
Mefâ' ilün fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	1	1		9	2	7	1		21
Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün	1	2	2	4		1	2		12
Mef' ülü fâ' ilâtü mefâ' ilü fâ' ilün	2	4		13		4	2		25
Mef' ülü mefâ' ilü mefâ' ilü fe' ülün	2		3	10		1	3		19
Fe' ilâtün mefâ' ilün fe' ilün	1			2					3
Fe' ülün fe' ülün fe' ülün fe' ül	1			1					2
Müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün müstef' ilün		1		3					4
Müfte' ilün fâ' ilün müfte' ilün fâ' ilün		3		1					4
Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün			1	1				1	3
Mefâ' ilün mefâ' ilün fe' ülün	1			1		1			3
Müstef' ilün müstef' ilün			1						1

ÇİZELGE 9: MEŞHÛRÎ DİVANİ'NİN VEZİN DAĞILIMI

Görüldüğü gibi Divan'da en çok kullanılan vezin Fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilâtün fe' ilün'dür. İkincisi ise 'Fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilâtün fâ' ilün'dür. Şair, Divan'ında 14 farklı vezin kullanmıştır. Bu da şairin aruz veznine olan vukufiyetinin bir göstergesidir.

1.3. KAFİYE ve REDİF

Meşhûrî Divanı'nda aynı gazeller gibi mısraat ve müfredat da kafiye harflerine göre dizilmiştir. Bu sıralama aşağıdaki çizelgede gösterilmiştir:

Harf	Gazel	Mısraat	Müfredat
ا	10	1	1
ب	7	1	1
ت	6	1	1
ث	2	1	1
ج	2	1	1
ح	2	1	1
خ	1	1	1
د	2	1	3
ذ	1	1	1
ر	13	3	9
ز	9	1	3
س	2	1	1
ش	4	1	1
ص	1	1	2

ض	2	1	2
ط	1	1	1
ظ	1	1	1
ع	1	1	1
غ	1	1	1
ف	3	1	1
ق	4	1	1
ك	7	1	3
ل	3	1	2
م	6	1	2
ن	10	1	1
و	2	1	1
هـ	7	1	4
ى	10	1	4
Toplam	120	31	55

ÇİZELGE 10: MEŞHÛRÎ DİVANI'NDAKİ MISRAAT, MÜFREDAT VE GAZELLERİN KAFİYE VE REDİF HARFLERİNE GÖRE DAĞILIMI

Çizelge dikkatle incelendiğinde (ر) r harfi ile yazılan 13, (ا,ه) a,e harfi ile yazılan 10, (ن) n harfi ile yazılan 10, (ى) ı i y harfi ile yazılan gazel sayısı 10'dur. Bazı harflerle sadece bir gazel yazılmıştır. Meşhûrî Ahmed Efendi, Divanı'nda diğer şairlere göre gazellere az yer vermiştir. Mısraatta (ر) r harfi 3 diğerleri 1'er mısra yazılmıştır. Müfredatta ise (ى) , 4 (د) 3, (و) 9, (هـ) 4 diğerleri ise 1'er 2'ser olmak üzere dağılım yapılmıştır.

2. DİVAN'DAKİ NAZİM ŞEKİLLERİNİN BEYİT VE BAŞLIK SAYISINA GÖRE DAĞILIMI

2494 beyitten ve 352 farklı başlıktan oluşan Meşhûrî Divanı'ndaki beyitlerin ve başlıkların nazım şekillerine göre dağılımı aşağıda gösterilmiştir:

Nazım şekli	Beyit sayısı	Başlık sayısı
Kasideler	834	28
Tarihler	587	62
Müseddesler	39	2
Tesdisler	15	1
Tahmisler	47,5	3
Muhammesler	32	4
Murabba	34	4
Gazeller	765	120
Mısra'ât	15	30
Müfredât	27,5	55
Kıtaât	84	42
Lügaz	14	1

ÇİZELGE 11: MEŞHÛRÎ DİVAN'INDAKİ NAZİM ŞEKİLLERİNİN BEYİT VE BAŞLIK SAYISINA GÖRE DAĞILIMI

Yukarıdaki çizelgede görüldüğü gibi şair beyit bazında en çok kaside yazmıştır. Divanında 834 beyitlik kaside yazmıştır. Kasideleri gazeller takip etmektedir. Gazellerin beyit sayısı ise 765'tir. Şair, Divan'ında klasik Türk edebiyatının hemen hemen bütün nazım şekillerine yer vermiştir. Bu da Divan'daki nazım şekillerinin çeşitliliği açısından önemlidir.

3. MEŞHÛRÎ DİVANI'NİN NÜSHALARI

3.1. Süleymaniye Kütüphanesi Hacı Mahmud Efendi bölümü no: 5356 (H.

Nüshası) : Bu nüsha el yazma olup 68 varaktan ibarettir.

Boyut (Dış-İç) 278x195 mm.

Yaprak: 69

Satır: 19

Yazı Türü: Talik

Nüshanın başı;

İlâhi zât-ı pâkûn ' izzetiçün

Ḥabibüñ Mustafâ'nuñ ḥürmetiçün

Nüshanın sonu;

Meşhûrî gösterüp kadd-i bâlâsın ansızın

Gûyâ ki başımuza kopardı kıyâmeti

3.2. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi no: T 146 (Ü. Nüshası): Bu nüsha da el

yazma bir nüshadır. Karşılaştırmalı metinde esas alınan nüshalardandır.

60 varaktan ibarettir.

Boyut (Dış-İç): 282x192 mm.

Yaprak: 61

Satır: Degisik

Yazı Türü: Talik

Nüshanın başı;

İlâhi zât-ı pâkûn ' izzetiçün

Ḥabibüñ Mustafâ'nuñ ḥürmetiçün

Nüshanın sonu;

Velikin ‘avn-ı ilhâm-ı Hudâ yâver olup böyle

Müyesser oldu dil-ıhâh üzre inşâdıyla itmâmı

3.3. İstanbul Üniversitesi Kütüphanesi no: 2828:

Boyut (Dış-İç): 230x154 mm.

Yaprak: 61

Satır: 18

Yazı Türü: Talik

İstinsah Tarihi : 1849

3.4. Medine Nüshası: Medine’de Şeyhülislam Arif Hikmet Bey Efendi Kütüphanesinde 96 / 811 numarada kayıtlıdır. 17x25cm ölçülerinde talik hatla yazılmış 19 satır ihtiva eden 57 varaktan ibarettir. Fakat muhtemeldir ki bu nüsha Şeyhülislam Arif Hikmet Beg’e kasideler sunan şair tarafından yazdırılıp şeyhülislama hediye edilmiştir.

3.5. Matbu Nüsha: Vilayet Matbaası, Selanik, H.1292, 2+102 sayfa.

Bu nüsha 102 sahifeden ibarettir.

Nüshanın başı;

İlâhi zât-ı pâkûn ‘izzetiçün

Habibüñ Mustafâ’nuñ hürmetiçün

Nüshanın sonu;

Bu lügaz hallin iden ehl-i zamir

Eylesün dâmenin âzâde-i kir

4. DİVANIN TRANSKRİPSİYONUNDA TAKİP EDİLEN YOL

1. Karşılaştırmalı metnin hazırlanmasında şimdiye kadar uygulanagelen transkripsiyon alfabesi kullanılmıştır. Arap alfabesinde olup yeni yazıda bulunmayan işaretler aşağıdaki şekilde gösterilmiştir:

ء	ء
ث	Ṭ,ṣ
ح	H,h
خ	Ḥ,h
ذ	Z,z
ص	Ṣ,ṣ
ض	Ḍ,ḍ,Ẓ,ẓ
ط	T,t
ظ	Z,z
ع	‘
غ	Ġ,ġ
ق	K,k
ك	K,k,G,g,ñ

Arapça ve Farsça med harfleri de şöyle gösterilmiştir:

ا	Â,ā
و	Ū,û
ی	Î,i

Farsça vav-ı ma'duleler satır hizasının üstünde v harfi ile (^v) gösterilmiştir.

'h^vâce', 'h^vân' gibi.

2. Karşılaştırmalı metin teşkilinde uygulanmakta olduğu gibi şiirlere numara verilmiş, bu numaralara göre şiirlerin nüshalarda yer aldıkları sayfa numaraları ve nüsha farkları dipnotta gösterilmiştir.
3. Metinde Arapça ve Farsça kelime ve eklerin yazımında Prof. Dr. İsmail Ünver'in önerilerine uyularak birleşik ve ön ekler çizgi (-) ile ayrılmış, son ekler birleştirilmiş, 'âşnâ', 'âftâb' vb. kalıplaşmış kelimeler bitişik yazılmıştır. (Ünver, 1993: 51-89)
4. 'Ki' ve 'Ne' ile yapılan birleşmelerde düşen vokal kesme işareti ile ayrılmış 'k'eyledi', 'k'itdi' şeklinde gösterilmiştir.

SONUÇ

Meşhûrî Ahmed Efendi 1783 yılında Selanik'te doğmuştur. Selanikli Mehmed Çavuş'un oğludur. Zamanında şiir ve inşa ileri giden tabiatı latifeciliğe meyyal rind meşrebli bir zat idi. İlmini tahsil ettikten sonra Debbağlar babalığı ismiyle bilinen memuriyete, Filibe Nazırı'nın kitabesinde ve Selanik'te bazı hizmetlerde bulundu.

Şeyhülislam Arif Hikmet Bey'e takdim ettiği kaside üzerine Edirne müderrisliği ruusuna nail oldu. Arzu edenlere Farsça okuttu. 1857 tarihinde vefat ettiği söylenir. 'Kalemerye' kapısı haricinde medfundur.

Kaynaklardan edindiğimiz bilgiye göre Meşhûrî'nin tek eseri Divan'ıdır. Meşhûrî'nin ölümünden sonra 1875'te basılmıştır. Divan 28 kaside, 62 tarih, 2 müseddes, 1 tesdis, 3 tahmis, 4 muhammes, 4 murabba, 120 gazel, 30 mısraat, 55 müfredat, 42 kıtaat, 1 lügazdan ibarettir. 2494 beyitlik Divan'ın beyit bazında nazım şekillerine göre dağılımı ise 834 beyit kaside, 587 beyit tarih, 39 beyit müseddes, 15 beyit tesdis, 47,5 beyit tahmis, 32 beyit muhammes, 34 beyit murabba, 765 beyit gazel, 15 beyit mısra, 27,5 beyit müfredat, 84 beyit kıta, 14 beyit lügazdan ibarettir.

Meşhûrî Ahmed efendi'nin ilk kasideleri oldukça akıcı ve ahenkli bir şekilde yazılmakla beraber daha sonra gelen tarihlerinde aynı başarıyı yakalayamamıştır. Şair özellikle gazellerini hakîmâne tarzda ve sosyal içerikli yazmıştır.

Meşhûrî Ahmed Efendi Osmanlı Devleti'nin gerileme döneminde yaşamış olan bir şairdir. Şair gerileme döneminde yaşamış olmasına rağmen Osmanlı Devleti'nin ihtişam ve görkemli oluşunu kaleme almıştır. Örneğin 19. yy'da Osmanlı Devleti birçok yerde toprak kaybı ve birçok alanda mağlubiyet yaşamasına karşın şairimiz Divan'ında Osmanlı Devleti'nin ihtişam ve haşmetini görkemli bir şekilde dile getirmesi onun Osmanlı Devleti'ne olan sadakat ve vefadarlığının bir göstergesidir.

Şair Divan'ını şekil itibarıyla yaşadığı dönemin diğer şairleriyle hemen hemen aynı şekilde ele almıştır. Fakat Divan'da göze çarpan en önemli özelliklerden

birisi tarihlerin çok fazla oluşudur. Bu da şairin yaşadığı çevreye karşı duyarlı olduğunun göstergesidir.

Meşhûrî Ahmet Efendi klasik Türk edebiyatı ile Tanzimat edebiyatı arasında yaşamış olan bir şair olması hasebiyle hem klasik Türk edebiyatı nazım şekillerinin muhtevasını hem de Tanzimat edebiyatı nazım şekillerinin muhtevasını Divan'ının içinde barındırmıştır. Yani şair hem klasik Türk edebiyatının ana konularından olan tasavvuf ve aşk konularını hem de Tanzimat edebiyatı ana konusu olan sosyal hayatı hicvetme konusunu layıkıyla eserinde ele almıştır.

Meşhûrî Divanı'nın başındaki kasidelerde işlenen tasavvufî konular açısından eser değerlendirilecek olunursa şair kendi döneminde yaşamış olan Şeyh Galib'e; fakat eser gazellerde işlenen hakîmane konular ve sosyal hayatı hicveden beyitler açısından değerlendirilecek olunursa şair yine hemen hemen kendisiyle aynı devirde yaşamış olan ama Tanzimat edebiyatı şairi olan Ziya Paşa ile aynı çizgide birleştirilebilir.

Şair Divan'ını şekil itibariyle klasik Türk edebiyatının diğer şairleriyle hemen hemen aynı şekilde meydana getirmiştir. Yalnız Meşhûrî'yi diğer şairlerin çoğundan ayıran özelliği Divan'ında lügaz nazım şeklini kullanmış olmasıdır. Şair bu nazım şekliyle insanları eğlendirmek onların hoş vakit geçirmesini sağlamak amacıyla yazmış olabilir.

Selanikli Meşhûrî Ahmed Efendi mezkur eserinde özellikle çevresinde meydana gelen olay ve vakıalarını konu etmiştir. Özellikle Selanik çevresinde meydana gelen doğum ve ölümler, yapılan icraat ve tamiratlar bütün ayrıntılarıyla şairin eserinde yer almıştır.

Meşhûrî Divanı'nın beş nüshası tespit edilmiştir. Karşılaştırmalı metin, biri matbu ikisi el yazması olmak üzere üç nüshadan hazırlanmıştır. Eserin hazırlanma aşamasında metnin sağlamlığını pekiştirme açısından bize en çok yardımcı olan nüsha İstanbul Üniversitesi kütüphanesi T 142 no'lu nüshadır. Onun için Divan'ın ana iskeleti bu nüshadan meydana getirilmiştir. Fakat Divan'ın okunup transkribe edilmesinde bize en çok yardımcı olan nüsha matbu nüshadır. Süleymaniye

kütüphanesindeki 5356 no'lu nüsha ise yazımında nazal nun (ñ) harflerine dikkat edilmemiştir. Bu nüsha diğer nüshalara göre kapsamı daha dardır. Divan'ın diğer nüshaları olan Medine nüshası ve İstanbul Üniversitesi 2828 no'lu nüsha ise elimize geçmediği için muhtevası hakkında bilgi sahibi değilim. Fakat internetten edindiğimiz bilgi dahilinde ancak nüshaların şekil yapıları, sayfa sayıları gibi şekli özellikleri hakkında bilgi sahibiyiz.

KAYNAKÇA

- ARSLAN, Mehmet (2002), *Fıtnat Hanım Divânı*, İstanbul: Kitabevi Yay.
- ÇİFTÇİ, Ömer (1996), *Hatimetü'l-Eş'ar*, İnönü Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Basılmamış Yüksek Lisans Tezi, Malatya.
- DEVELLİOĞLU, Ferit (1980), *Osmanlıca-Türkçe Ansiklopedik Lügat*, 4. Baskı Ankara: Aydın Kitabevi Yay.
- DİLÇİN, Cem (1983), *Yeni Tarama Sözlüğü*, Ankara: TDK. Yay.
- İNAL, İbnü'l-Emin Mahmut Kemal(2000), *Son Asır Türk Şairleri*, Ankara: AKMB. Yay.
- İPEKTEN, Haluk Vd. (1988), Tezkirelere göre *Divan Edebiyatı İsimler Sözlüğü*, Ankara: KTB. Yay.
- İPEKTEN, Haluk (1994), *Eski Türk Edebiyatı Nazım Şekilleri ve Aruz*, İstanbul: Dergah Yay.
- İstanbul Kütüphaneleri Türkçe Yazma Divânlar Kataloğu*, İstanbul, 1967.
- KÜÇÜK, Sabahattin (1994), *Baki Divânı*, Ankara: TDK. Yay.
- ÖZGÜL, Kayahan (2006), *Şark Ekspresiyle Garba Sefer*, Türk Edebiyatı Tarihi, C. 2, İstanbul: KTB. Yay.
- REDHOUSE, Sir James W. (1992), *Türkish English Lexicon*, İstanbul: Çağrı yay.
- STEİNGASS, F. (1975), *Parsian-English Dictionary*, Beriut: Librairie Du Liban
- Şemseddin SAMİ (1996), *Kamusu'l-Âlâm*, C.6 Ankara: Kaşgar Neşriyat.
- Şemseddin SAMİ (1989), *Kâmûs-ı Türki*, İstanbul: Çağrı Yay.
- TUMAN, Mehmet Nail (2001) , *Tuhfê-i Naili*, C. II. Ankara: Bizim Büro Yay.
- YOLDAŞ, Kazım (2005), *Sabir Parsa Divânı* İstanbul: Kitabevi Yay.

KASİDELER

Bİ'SMİ'LLÂHİ'R-RAḤMÂNİ'R-RAḤÎM*

MANZŪME-İ MŪNÂCÂT BE-DERGÂH-I
ḲÂDÎYÜ'L-ḤÂCÂT**

1

Mefâ'ilün mefâ'ilün fe'ülün

1

İlâhî zât-ı pâkûñ 'izzetiçün
Ḥabîbüñ Muştafâ'nuñ ḥürmetiçün

2

Bu 'abd-i 'âcizüñ 'afv it günâhın
Beyâz it şafḥa-i rû-yı siyâhın

3

Ki zîrâ ben yañıldum oldum 'âşî
Giriftâr-ı kuyûdât-ı me'âşî

4

Uyup nefsime itdüm küdekâsâ
Şebâbum lu' b u lehv ardınca ifnâ

5

Olup âvâreveş hem sâza mâ'il
Ol olmışdı baña güyâ meşâgil

6

Gürûh-ı muṭrıbâna rağbet itdüm
Biraz da anlaruñ işrine gîtüm

* Besmele Ü, H

** Başlık Ü, M, H

- 7 İdüp yâ‘nî o bâbda sa‘y-i evfâ
O deñlü tâ kim oldum perde-âşnâ
- 8 Kılup bâde-perestân ile ülfet
Hem itdüm bir zamân anlarla şirket
- 9 Olup âgâh rindân sîretinden
Ol eşnâfuñ dahı keyfiyyetinden
- 10 Görünce gerçi itdüm meyden ibâ
Humârı keyfine gâlib dü-bâlâ
- 11 Ne çâre itdüm ammâ ol günâhı
Dilümde kaldı âşâr-ı siyâhı
- 12 Hem itmişdi beni ‘aşk-ı mecâzî
Gürüh-ı ‘aşk-bâzân ser-firâzı
- 13 Nice hûbâna olmuşdum firifte
Düşüp zencîr-i müyına çü şüfte
- 14 İderdüm her gice tâ kim sehergâh
Mişâl-i murğ-ı haq-gû nâle vü âh
- 15 Dehân-ı gönceler ardınca her bâr
Giderdüm güyiyâ çün bülbül-i zâr
- 16 Göreydüm kaddi bir serve mu‘âdil
Virürdüm şu gibi bi-ihtiyâr dil
- 17 Hevâ-yı nefse tâbi‘ olmuş idüm

- 18 Ol evzâ‘ ıla me’lûf idüm ammâ
Yine ‘ilme iderdüm sa‘y-i evfâ
- 19 Saña hamd ü şenâ olsun İlähî
Ki sensûñ bu günâhkârũñ penâhı
- 20 Baña ‘ilm-i şerîfî kılduñ ihsân
Huşûşâ ‘ilm-i dîn ü ‘ilm ü ‘irfân
- 21 Beni itdi tarîk-i Hakk’a irşâd
Harâb olmış iken hem itdi âbâd
- 22 Tarîk-i Hakk’a ya‘nî tâlib oldum
Bütün itdiklerümden tâ’ib oldum
- 23 Velîkin geldi başdı za‘f-ı pîrî
İzâ‘a eyledi şevk-i zâmîrî
- 24 Kuvâda kalmadı hiç tâb ü tâkât
Ne gûne eyleyem bilmem ‘ibâdet
- 25 Eger senden meded olmazsa yâ Rab
‘Azâba kimse benden olmaz enseb
- 26 Hemân imânumı hıfz it hâlelden
Ki tevhîdüñdür evrâdum ezelden
- 27 Budur âhîr nefesde hem murâdum
Ola tevhîdüñ ezkâr-ı fu’âdum

- 28 Beni hıfz it o dem sū-i qarīnden
Huşūşā şerr-i şeytān-ı la‘inden
- 29 Baña kıl hem su ‘āl-i kabri āsān
Cevābın tā virem bī- kesr ü nokşān
- 30 Amān itme suçum mizāna idhāl
Ki yokdur bende zerre hūsn-i a‘ māl
- 31 Benim cūrm ü günāhdan ayrı n‘em var
Ümīd-i rahmetūnden gayrı n‘em var
- 32 Meger kim maḥv ide lūtfuñ günāhum
Ki oldur evvel ü āḫır penāhum
- 33 Geçem cısr-i sırātı yel gibi tīz
Ki tā anda ḫaṭardan görmeyem çīz
- 34 Amān hıfz it beni yā Rab caḫīmden
O dār-ı nār-ı küffār-ı le‘imden
- 35 Vucūdum gerçi kim ‘işyān evidür
Saña imānum ammā kim kavīdür
- 36 Ne me‘mūnem ‘azāb ü niḫmetūnden
Ne me‘yūsem ‘aṭā vü rahmetūnden
- 37 Nedür ḫavf ü recādan gayrı kārūm
Emāndan gayra vūs‘ ü iktidārūm
- 38 Virüp luṭfuñla her yüzden emānı
- - - - -

- 39 Bu Meşhūrī kuluñ hem eyle anda
Ḥabībūñ Muşţafā'ya 'abd ū bende
- 40 Ḥulūş-ı kalb ile dā'im Ḥüdāyā
Budur senden hem aqşā-yı temennā
- 41 Bu 'abd-i 'ācizi neyl-i merām it
Temāşā-yı cemālūñle bekām it

MŪNĀCĀT-I DİĞER BER-USLŪB-I TERCİ' -İ BEND
KEMİNE-EŞER*

2

Fe' ūlün / fe' ūlün / fe' ūlün / fe' ūl

I

- 1 Eyā Şāhib-i ehl-i arz ū semā
Veyā āhib-i küll-i baḥş ū 'aṭā
- 2 Sen ol kâdir-i küll-i şeysūñ ki sen
Murāduñla buldı vucūd māsivā
- 3 Hem ol pâdişāhlar şehisin ki sen
Senūñ ḥūkmūñ altındadır dū-serā
- 4 'Ademden çū kevne getürdüñ bizi
N'ola ḥācetümüz kılarısuñ revā

* Başlık Ü, H, M

- 5 İlāhî İlāhî kerem kıl baña
Ki geldüm kapuña dilendüm saña

II

- 1 Hudāyā haqīkatda sensün Kerīm
Ki dostān u a‘ dāya lūtfuñ ‘amīm
- 2 Yiyüp ni‘ metün ya‘ nî ğayra tapan
Tevā ‘if-i küffār-ı ehl-i caħīm
- 3 Cihānda olur lūtfınuñ mazharı
O deñlü iderken günāh-ı ‘azīm
- 4 Bu ‘āşî kıla lūtfuñ itme dirîğ
Ki sensün ‘uşāt u ‘ibāda Raħīm
- 5 İlāhî İlāhî kerem kıl baña
Ki geldüm kapuña dilendüm saña

III

- 1 İlāhî çü sensün Kerīm ü Ğafūr
Bağışla ne itdüm ise ben kuşūr
- 2 Ki zırā günāhdan ne kim işledüm
Ne defter alur ne buṭün-ı suṭūr
- 3 Rızāña muvāfıq ‘amel itmedüm
Hilāfuñda itdi zamānum mūrūr

4 Baña senden olmazsa lutf u 'aṭā
' Aceb senden artuḡ ya kimden olur

5 İlāhī İlāhī kerem kı l baña
Ki geldüm ḡapuña dilendüm saña

IV

1 Kerīmā budur senden ancaḡ ūmīd
Ki luṭfuñla ben de olam müstefid

2 Baña seyyi 'ātumla itme cezā
İdüp dergeh-i raḡmetünden ba' id

3 Belī bende ḡusn-i 'amel zerre yoḡ
Saña i' timādum velī ber-mezīd

4 Baña luṭfuñ olmaz ise çāre-res
Gerekdür olursa 'azāb-ı şedīd

5 İlāhī İlāhī kerem kı l baña
Ki geldüm ḡapuña dilendüm saña

V

1 Reḡīmā be-ḡaḡk-ı Resūl-i cihān
Ki oldur ḡabībūñ senūñ bī-gümān

2 Ne deñlü yoḡ ise daḡı bizde hīç
Saña 'arṡa lāyık 'amelden nişān

3 Bizi eyle imānımızda kavī
Budur senden ancak ricāmuz hemān

4 Bu Meşhūrī ‘abd-i siyehkārīnūñ
Ola tā anuñla naşibi cinān

5 İlāhī İlāhī kerem kıl baña
Ki geldüm kapuña dilendüm saña

MÜNACÂT-I DİĞER*

3 Me‘ülü / fâ‘ilâtü / mefâ‘ilü / fâ‘ilün

1 Ey zât-ı pāk-ı erham ü ekrem olan Hudā
Hep seyr-ı h^vān mekremetüñdür bu māsivā

2 Geldüm kapuña sâ‘il-i ihsān ü luṭfuñam
Luṭfuñdan eyle maṭlūbumı ne ise ‘aṭā

3 Ya‘nī idüp günāhumı luṭfuñla mağfiret
Eyle kerem daḥı ne ise şānuña sezā

4 Zirā ki bu kemīne ḫuluñda şevābdan
Var ise zerre ol daḥı ālūde-i riyā

5 Hālüm ‘aceb ne olsa gerek rüz-ı rüste-ḫiz
Bir mūcib-i ‘amel olur ise baña cezā

*Başlık Ü ve H : M’de Münacât-ı Diğer Zira’at-oncılar

6 Senden budur h l   ile ser-ma labum hem n
Geld m    b b-ı ra met ne itd m iltic 

7 Me h r    abd-ı   aciz n    afv eyley p  u ın
Fa lu la eyle k smetini cennet   li  

DER-S T Y  -  H ZRET-  FA R-  K   İN T   ALEYH  EF  L '  -
 ALAV T VE EKMEL 'T-TA  YY T*

4

F   il t n / f   il t n / f   il t n / f   il n

1  ab  -ı p k m ki  um  -ı ma  rifet d kk nıdur
Fey -i b -p y n-ı H   ge herlerinin k nıdur

2  yle  ab  um ki nes m-i fey -i lu f-ı H   'ıla
B  -ı dehr n ne -  k fe  once-i  and nıdur

3 Ne r-i env r-ı fuy  z t-ı  l h  itmede
   lem   ke n n mehi hem neyyir-i ra   nıdur

4 C mle  alk   ft desi olmu  Z ley  lar gibi
G yiy    b n-ı   a ru  Y suf-ı Ken  n'ıdur

5   f dan   f a   aceb mi   kmin icr  eylese
Cem gibi devr n o da sult n-ı    l -  nıdur

* Ba lık   ve H : M'de Na't-ı  erif-i Me  li-redif H zret-i Fa r-ı K   in t   Aleyh-ı Ef  l '  - alav t ve Ekmel 't-Ta  yy t

⁴   4b M 4, H 4b

- 6 Şanma kim ol rütbe keşretle nücüm-ı āsmān
Kevkeb-i dūrri gibi āşārınūñ aqrānıdur
- 7 Feyzinūñ her kaṭresi bir dürr-i nāb-ı ma‘rifet
Şanki nīsān-ı kemālūñ ebr-i pūr-bārānıdur
- 8 H^vāce-i dāniş ki yek-ser zümre-i dānişverān
Mekteb-i nezdinde gūyā tıfl-ı ebced-h^vānıdur
- 9 Sīm-i elfāz ü me‘āniye olup mi‘yār hem
Naẓm ü neşr-i zer-‘ayāruñ keffe-i mizānıdur
- 10 Bir ḥazīne ṭolu gevherdür ki genc-i şāygān
Kīsehā-yı naḳdine nisbetle bir himyānıdur
- 11 Bir muşavvirdür ki hem ol deñlū farṭ-ı şıyṭla
Māni vü Bihzād anuñ yanında şākirdānıdur
- 12 Gevher-i nā-yābveş manẓūmesi bi’l-intihāb
Şā‘irān-ı ‘ālemūñ ser-levḫa-i dīvānıdur
- 13 Eyleyen kimdür anuñla çüb-bāzī-i hūner
‘Arşa-i naẓmuñ süvār-ı esb-i pūr-idmānıdur
- 14 Sözde ġālib olsa ger cāy-ı ‘aceb mi ḥaşmına
Kim bu devrūñ qahramān-ı nādire-gūyānıdur
- 15 Eyleyen ‘uşşākı yek-ser ‘āşık ü üftādesi
Şāhid-i āşārınūñ vechinde ḥüsn ü ānıdur

⁷b Ü ve H sanki : M ḥüsnüñce

- 16 ‘Ārifān şāyestedür itse tavāfin şubḥ u şām
Fırka-i ehl-i kemālūñ Ka‘ be-i ‘irfānıdur
- 17 Da‘ vā-yı rüçḥān idüp faḥr itmesün mi her-kese
Şāh-ı kevneynūñ mediḥa-gūy-ı dūr-efşānıdur
- 18 Şāh-ı evreng-i mu‘ allā-yı risālet kim anuñ
‘Ālemeynden kim ki vardur bende-i fermānıdur
- 19 Olsa hem şāyeste sâ’ir enbiyâ fermān-beri
Sū-yı ḥaḳdan murselinūñ çünki ol sulṭānıdur
- 20 Öyle sulṭān-ı rüsül kim zāt-ı pāk-i emcedi
Kā’inātuñ bā’iş-i mevzū‘-ı çār-erkānıdur
- 21 Pādişāh-ı mülk-i dīn faḥr-ı nebī vü murselīn
Raḥmeten li’l-‘ālemīn zāt-ı şeref-‘ünvānıdur
- 22 Ol şehin-şāh-ı dü-kevnūñ olsa ‘ālem bir yaña
Şanma kim ‘izz ü şerefle hem-ser ü siyyānıdur
- 23 On sekiz biñ ‘ālemūñ hem faḥri oldur şübhesiz
Şanma ancāk bu cihānuñ mefḥar-i sükkānıdur
- 24 Gelmemiş ma‘nide öyle pādişāh-ı muḥteşem
Kim sarāyınıñ felekler kûbbe-i eyvānıdur
- 25 Nüh felek çetri seri üzre seḫāb-ı āsmān
Kande gitse sāyebān-ı sünbülī elvānıdur

- 26 Hidmet-i pākizesinde ʔudsiyān eṣrāfīnuñ
Kimi hūddām-ı ʔarīmi kimisi der-bānıdur
- 27 Bā-ʔuṣūṣ ez-cümle Cibrīl-i emīn vaḥyi kim
Mülket-i kerr ü beyānuñ Hüsrev ü Hāḳānı'dur
- 28 Ol ṣehin-ṣāh-ı dü kevnüñ ġāṣiye-ber-düşı hem
Cānib-i Hāḳ'dan berid-i bāhirü'r-rüçḫānıdur
- 29 Hidmet-i pākin 'aceb mi itse yek-ser kā'ināt
Ḥazret-i Hāḳḳ'un Ḥabīb-i Ekrem-i zı-ṣānıdur
- 30 Ol ṣehin-ṣāh-ı bülend-cāh ʔurb-ı 'izzetüñ
'Arş ü Kürs ü Sidre ednā mevki'-i seyrānıdur
- 31 'Arş ü Kürsı ʔande ol eblāḳ süvār-i rif' atüñ
Nā- fezā-yı lā-mekānı 'arṣa-i cevlanıdur
- 32 Hem iden kisrālaruñ sāmān-ı eyvānuñ ṣikest
Maḳdem-i heybet-risān-ı kā'ināt-cünbānıdur
- 33 Muṣṭafā vü müctebā maḥbüb-ı memdüh-ı Hūdā
Kā'ināt ser-tā-be-pā hem'āṣıḳ u ḫayrānıdur
- 34 Hāḳḳ ü bāṭıl beynini ʔaṭ' eyleyüp temyız iden
Tiğveṣ aḥkām-ı ṣer'-i ṣāmilü'l-ekvānıdur
- 35 Nuṭkıdur vahy-i Cenāb-ı Rabbü'l-'izzet kim anuñ
İn hüve naṣṣ-ı ṣerīfi ḫüccet ü bürhānıdur
- 36 Eyleyen ṣubḫ-ı sarāy-ı kā'inatı rüṣenāk

- 37 Ol Resül-i Ekrem'ün tiryâk-i zât-ı ekberi
Dürr-i Mennân-ı dü-kevnün çäre vü dermânıdur
- 38 Andan istimdād iden zann itme ancāk mücrimān
Aşfiyā vü etkiyā yek-ser meded-cüyânıdur
- 39 Pādişāhā zāt-ı pāk-ı mekremet-⁴² ünvânınūñ
İns ü cin cümle melâ'ik çāker-i ihsânıdur
- 40 Bu sarây-ı kâ'inātuñ hüccet-i levlāke leh
Zāt-ı pākūñ bā'is-i icādına tārânıdur
- 41 Hem delil-i imtiyāzuñ enbiyā-yı ğayrıdan
Hāzret-i Hākk'ūñ saña ihsân-ı bî-pâyânıdur
- 42 Bā-ħuşūş ez-cümle zāt-ı pākinūñ ser-tā-be-pā
Rû-yı 'arzuñ mescid olmak emr-i istihsânıdur
- 43 Biri de ez-cümle vech-i imtiyāzuñ cümleden
İns ü cinn ü ğudsiyāna bā'sinūñ yek-sânıdur
- 44 Hem ħavaşş-ı zāt-ı pākūñden berid-i düşmenān
Dürdan şit-i celāl ü heybetūñ tersânıdur
- 45 Enbiyādan şakķ-ı şadr olmuş mı senden ğayrıya
Gerçi zāt-ı pākinūñ hep cümlesi iħvânıdur
- 46 Hıll-i emvāl-i ğanā'im hem şefe'āt rûz-ı bîm
Zāt-ı pākinūñ müselleme ħaşşa-i şâyânıdur

⁴²b Ü ve H emr-i : M'de yoktur

- 47 Serverā senden meded olmazsa ferdā ümmete
Yaradılmışdan kimüñ der-‘uhde-i imkânıdur
- 48 Bâ-ḥuşûş bu ‘abd-i ‘âciz kemterüñ Meşhûrî kim
Dâ’imā fikri cezâ-yı keşret-i ‘işyânıdur
- 49 Nice bir ‘işyân ki cümle baḥr u cû-yı kâ’inât
Bir yere gelse anuñ bir қаtre-i rîzânıdur
- 50 Senden olmazsa şefâ‘at bil ki ehl-i maḥşere
Sekte-baḥş-ı hecme-i ḥayret anuñ ḥizlânıdur
- 51 Hiç yokdur ḥāk-i pāye ‘arza lâyıḳ nesnesi
Var ise ancāk meger kim kâle-i ḥüsrânıdur
- 52 Maṭlabı senden şefâ‘atla o işm-i bendenüñ
Ḥazret-i Perverdigāruñ raḥmet ü ḡufrânıdur
- 53 Sâdedür ḳût-ı ‘amelden gerçi ammā luṭfinuñ
Bende-i ümmîdvâr-ı dāne-i ḥarmânıdur
- 54 Bende-i mücrimdür ammā gülşen-i evşāfinuñ
Bülbül-i şirîn-zebân-ı mu‘cize-elḥânıdur
- 55 Her zamân der-gāhıñā şıdkıla dest-āvîzi hem
Gevherāsâ şad şalâtıyla selâm ityânıdur

MEDHİYYE-İ PÂKİZE-İ DİĞER DER-ĞAĞĞ-I EĞAĞ
CENÂB-I ĞAYRÛ'L-BEŞER 'ALEYHİ'Ş-ŞALÂTÛ VE'S-
SELÂM*

5

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

- 1 Senûñ şevkuñla tab' um gûlsitândur yâ Resûlallâh
Sûrûdum ' ayn-ı şavt-ı bûlbûlândur yâ Resûlallâh
- 2 Kelâmum sükker-i bādāmdur terkīb-i vaşfuñda
Zebānum tûti-i mu' ciz-beyândur yâ Resûlallâh
- 3 Bûtün nağd-ı Ğayālûñdür olan gencīne-i dilde
Anuñçün sözlerim gevher-feşândur yâ Resûlallâh
- 4 N'ola kevşer ağıtsa vâdi-i medhûñde endişem
Ğayāl-i midhatûñ bāğ-ı cinândur yâ Resûlallâh
- 5 ' Aceb mi fağr iderse midhat-i zātuñla Meşhûrī
Vucûduñ ' âleme rağmet-resândur yâ Resûlallâh

* Başlık Ü ve H :M Sitâyiş-i Diger Der-Ğağğ-ı Eğağ Cenâb-ı Ğazret-i Ğayrû'l-Beşer ' Aleyhi'ş-Şalâtü Ve's –Selâmü'l-Evfer

NAZM-I BENĀM DER-HAĖĖ-I EŞREF-İ CENĀB-I
 HAYRÜ'L-ENĀM 'ALEYHİ'Ş-ŞALĀTÜ VE'S-SELĀM*

6

Fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilātün/ fā' ilün

- 1 Kible-i hācet derüñdür yā Muḥammed Muşafā
 Kā'ināt hācetgerüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 2 İns ü cinn ü kıds ü sā'ir cümle zı-rūḥ-ı cihān
 Çāker-i fermān-berüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 3 Sensün ol bālā-rev-i rāḥ-ı sarāy-ı lā-mekān
 'Arş ü kürsī ma'berüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 4 'Ālemi yek-ser iden seyr-i 'atā vü mekremet
 H'ān-ı luṭf-ı ber-terüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 5 Zülmet-i küfr ü dāleletden cihānı pāk iden
 Mihr-i rü-yı enverüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 6 Raḥmet-i 'ālem şefi'-i ma'şiyetkār-ı ümem
 Zāt-ı pāk-ı gevherüñdür yā Muḥammed Muşafā
- 7 Sen şefā'at eyle Meşhūrī güneḥ- ālüdeye
 Bir kemīne çākerüñdür yā Muḥammed Muşafā

* Başlık Ü ve H : M Nazm-ı Benām Der-HaĖĖ-ı Eşref Ḥāzret-i Hayrū'l-Enām 'Aleyhi'ş-Salavat
 Ve's-selām

DER-VAŞF-I AŞHÂB-I GÜZİN

RIDVÂNULLAHÜ TE‘ÂLÂ ‘ALEYHİM ECMA‘İN*

7

Fe‘ ilâtün / mefâ‘ ilün / fe‘ ilün

- 1 Çār sultān-ı çihār yār-ı güzīn
Her biri rükn-i kaşr-ı ‘ālī-i dīn
- 2 Muştafā’nuñ havāşs-ı yārānı
Hem muṭī‘ ān-ı emr ü fermānı
- 3 Maḥrem-i rāz-ı ḥikmet-āmīzi
Ḥāfız-ı nuṭk-ı pāk-ı der-rīzi
- 4 Her biri bir vezīr-i mu‘teberi
Kendüden şoñra hem ḥalīfeleri
- 5 Efḍalı līk Bū Bekr-i Şiddīk
K’itdi mi‘rācı evvel ol taşdīk
- 6 Yār-ı gār-ı Resūl-i Rabb-ı Celīl
Kıldı Ḥaḳ cümleye anı tafḍīl
- 7 Ḥaddi yok ‘arşa-i faẓīletinüñ
Ġavri yok ḳulzüm-i kerāmetinüñ
- 8 Tāc-ı İslāmla mülakḳab odur
Cümlesinden Resūl’e aḳreb odur

* Bashk Ü ve H : M Der Medḥ-i Aşḥāb-ı Güzīn Ridvānullāhü Te‘ālā ‘Aleyhim Ecmā‘in

- 9 Ba‘d ez-in Hâzret-i ‘Ömer Fârûk
K’eyledi hâkk ü bâtlı mefrûk
- 10 “El-cebel el-cebel” diyü ez-dür
Oldı minberden ehl-i dîne naşûr
- 11 Şit-i ‘adli cihāna neşr oldı
Şem‘-i islām anuñla fer buldı
- 12 Viricek dîne zâtı revnâk-ı tām
Dindi hâkkında hilletü’l-İslām
- 13 Hem birisi de Hâzret-i ‘Oşmān
Vaşf-ı sāmisi cāmī‘ ü’l-Kur‘ān
- 14 Menba‘-ı ‘ilm ü hilm ü şerm ü hayā
Melce-i luţf u cūd ü mihr-i vefā
- 15 Emr-i dīni kemāliyle ‘ārif
Zāhir ü bâtına dağı vākıf
- 16 Rāh-ı taqvāya çünki oldı delil
Oldı İslām’a ol dağı iklil
- 17 Hem biri Hâzret-i ‘Ālī Haydar
Fâtih-i bāb-ı Kal‘a-i Hayber
- 18 Zūr bāzū ile o merd-i dilir
Kıldı küffarı tu‘me-i şimşir

- 19 Hem dağı bāb-ı şehir-i ‘ilm ü kemāl
‘ilm ü ‘irfānda yok aña emsāl
- 20 Oldı hem ol imām-ı bî-hemtā
Tıb-i İslām’ıla laķab-pırā
- 21 Bunların her biri bir ehl-i şeref
Gerçi kim oldılar ħalefle selef
- 22 Muştafā bezminün celisleridür
Evliyā kısmının re’isleridür
- 23 Menba’ü’l-‘ilm ü mahzenü’l-esrār
Nāşırü’d-dîn ü ķāhirü’l-küffār
- 24 Dāver-i dādkār-ı mülket-i dîn
Her biri mülk-i dîne ħışn-ı ħaşîn
- 25 Bunların ħayrı ‘izzile mümtāz
Vācibü’l-iĥtirām ve’l-i‘zāz
- 26 Ya’nî can-pāre-i cenāb-ı betül
Ķurretü’l-‘ayn-ı iftiĥār-ı resül
- 27 İki sulţān ki gelmemiş aşlā
Kevne anlar gibi şeref-baĥşa
- 28 Ol ikinün biri İmām-ı Ħasan
Görmemiş mişlini bu çerĥ-i kühen
- 29 Şāĥib-i ‘ilm ü fażl ü ħüsn-i edeb
- - - - -

- 30 Biri de H  zret-i H  seyn-i Ő   id
C  mle ‘  lem anı ider tem  id
- 31 Z  t-ı p  ki gibi aŐ il    nes  l
GelmemiŐ  bu cih  na merd-i cel  l
- 32 Bu iki z  t-ı p  k    b  -hemt  
Kim biri h  r biri   amer g  y  
- 33 Oldılar    nki bir Ő  def g  heri
Hem Res  l’  n da  ı neyy  releri
- 34 Olsa ‘  lem eger   olu Ő  ‘ir
Anları vaŐ fa kim olur     dir
- 35 Anlaru  n   ayrı ‘  mdet  ’l-aŐ h  b
Ő  hib  ’l-  adr-i eŐ ref  ’l-a  z  b
- 36 Fa  r-ı ‘  lem Res  l’  n ‘  mm  leri
RiŐ te-i ‘  zzet  n iki g  heri
- 37 Biri H  mza birisi de ‘  Abb  s
Oldı bunlar da d  ne baŐ ka es  s
- 36   ıldı ya‘n   biri cih  d    g  z  
Nice nuŐ retler itdi d  ne sez  
- 37 Eyley  p bezl-i cehd-i n  -ma‘d  d
  tdi All  h Res  l’ini h  Ő n  d

- 38 Biri de naql idüp hadîs-i keşîr
İtdi Qur'ân'ı hem dağı tefsîr
- 39 Kıldı dîne bu vechile hîdmet
Buldı qadri felek gibi rif'at
- 40 Bunlaruñ ğayrı kim nevvâr aşhâb
Nâmdârân-ı sâmiyü'l-elķāb
- 41 Cümlesi ehl-i qadr u ehl-i şeref
Kim var anlar gibi 'aceb eşref
- 42 Her birin bende yâda kudret yok
Lâyıkı üzre vaşfa tākāt yok
- 43 Lîk oldur ümîdimiz anlar
Eylemezler kuşûra 'atf-ı nazār
- 44 Kim bu Meşhûrî 'abd-i kem-hālũñ
Müflis-i naķd-ı hüsn-i a' mālũñ
- 45 Kārı dā'im kuşûr u 'işyāndur
Gitdigi yol tarîķ-i hüsrāndur
- 46 Eyleyüp hāl-i 'aczone şefķāt
Hem dağı sen pîrine hürmet
- 47 Olıcaķ rûz-ı haşr ü rûz-ı cezā
Olalar ana cümlesi şüfe'ā

DER-VAḲ‘ A-İ OCAĞ-I MŪLGĀ-YI YEŇİÇERİYĀN DER-
 ZİMN-I SĪTĀYİŞ-İ ĞAZĪ ḤAZRET-İ SULTĀN MAḤMŪD
 ḤĀN-I ‘ADLĪ SULTĀN ‘ABDŪLMECĪD ḤĀN *

8

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Ḥūdā bu devleti pāyende itsün Āl-i‘ Osmān’a
 Ki anlar tēc-baḥşādur cihānda tēcdārāna
- 2 Ne devletdür aña her kim ki ednā sū-i ḳaşd itse
 Olur elbette mazhar lā-maḥālle ḳahr-i Yezdān’a
- 3 Müfevvezdür emānet vechile şāḥib-şerī‘ atdan
 Bu devlet müstaḳil ‘Osmāniyān-ı dād-kārāna
- 4 Muvaffaḳ oldılar aşḥāb-ı tēc ü taḥt olup bir bir
 Emānet ḥükmüni icrāda ḥaḳḳā kim mülūkāna
- 5 Gelüp ‘ahdinde oldı her biri a‘ dāsına ḡālib
 Cihānda pīşvā olduklarıçün ehl-i imāna
- 6 Ḥuşūşā Ḥazret-i Sultān-ı Maḥmūd Ḥān-ı ‘adli kim
 Naḳiri gelmemiş bir pādişāh öyle bu devrāna
- 7 Cihān şāḥib-ḳırānı ḳahramānı pehlivānı kim
 İrişdi şit-i evzā‘ -ı diliri ḥadd-i ekvāna

* Başlık Ü ve H : M Ḳaşıde-i Evşāf-ı Sultān Maḥmūd Ḥān Der-Zımn-ı Vaḳ‘ a-i Yeñiçeriyān

⁸ Ü 7b. M 8. H 7b

- 19 Görüp bu inkıyādsızlıkların muhtāc olınmışdı
Yeñiden bir takım ecnād-ı münkād-ı firāvāna
- 20 Anı tanzīme bed' itmiş iken Sultān Selīm merhūm
İdüp bezl-i nukūd-ı cidd ü sa' yin pādişāhāne
- 21 O bed- h^vāhān-ı dīn ü devleti gör kim olup māni'
Nice tavr u ezālar itdiler ol şāh-ı zī-şāna
- 22 Görüp bu men' -i tanzīm-i cünūd-ı düşmen-i bed-h^vāh
Naķīşe virdigin zūr-ı tevā'if-i müselmāna
- 23 Vucūd-ı revnaķ-ı İslāmiyāna raķne kaşdıyla
Hucūm itdi hemān dört bir taraftan nice beldāna
- 24 Bir iki ķal' ayı hālī bulup zabt eyledi fi'l-hāl
Kemāl-i naķvetinden bıķmayup hīç ' ahd ü peymāna
- 25 Görüp bu hālī küffār re'āyādan daķı ekşer
Cesāret eyledi izhār-ı ' işyāna ' aduvvāne
- 26 Olup her bir taraftan yandıra efrāz-ı tuġyān hep
Mücāsir oldılar taķlīdkār ehl-i ' aduvvāna
- 27 Urup anlarda ya' nī bir taraftan ehl-i İslām'ı
İçirdiler nice cām-ı şehādet müslümānāna
- 28 İdüp anlar da bir kaç ķal' a-i İslām'ı istilā
Nice dürlü ihānet itdiler şāh-ı cihān-bāna
- 29 Hemān gūyā ramaķ ķaldı bu devlet kim ma' āzallāh

- 30 Bu hāle vardığım gördükde şāh-ı hāmi-i İslām
Yapışdı çāresi esbābına der-hāl gayūrāne
- 31 Tiz elden bir mu‘ allem ‘ asker iḥzār eyleyüp ya‘ nī
İde def -i ‘ adūya çāre anlarla ḥakīmāne
- 32 Ricālin cem‘ idüp cümle der-i fetvā penāhīde
Bu emr-i müşkili bi’l-vāsıta ‘ arz itdi şāhāne
- 33 Didi ta‘ līm için resm-i ḳadīm üzre ocaḳludan
Murādım itmedür tertīb-i ‘ asker pādişāhāne
- 34 Ḳabūl itdi bu emri oldığıçün cümlesi yek-ser
Muvāfiḳ şer‘ e hem ḳānūn-ı Sulṭān-ı Süleymān’a
- 35 Bu emre imtişālen cümlesi ḥüccet virüp aldı
Bu fermān-ı mü‘eyyed pādişāhdan ḥatt-ı şāhāne
- 36 Alup şevb ü silāḫı cānib-i şehden o gümrāhān
Ta‘ allūm itmege bed’ itdiler güyā şadīḳāne
- 37 Bu vechile olinca lik fırsat-yāb-ı cem‘ iyyet
Yaḳup evrāḳ-ı ‘ ahd-ı pür-dürüḡı nār-ı nisyāna
- 38 Hemān-dem bir uğurdan pādişāh-ı müslimīn üzre
Ḥurūc itdi o ni‘ met nā-şināsān ittifāḳāne
- 39 Üşüp itler mişāli ya‘ nī At Meydānı’na fi’l-hāl
Ser-āḡāz itdiler mużmerlerin iḫhār u i‘ lāna

- 40 İdüp ya‘ nĩ nice erkān-ı devlet hānesin yağma
İsā ‘et qalmanı ‘ arz itmedük hergiz sefihāne
- 41 Huşūşā cümle-i fī‘ l-i isā ‘etden biri gör kim
Lisāna almada zıkrin haṭā var haḳ-şināsāna
- 42 Bulup bir muşḫafı eşnā-yı ġārātında bir mel‘ ūn
Ki vaż‘ -ı raḥle-i ta‘ zīm itmişler edībāne
- 43 Bıçağıyla hemān-dem pāre pāre eyledi der-ḥāl
Ne Allāh’dan ḥayā itdi ne ta‘ zīm itdi Qur’an’a
- 44 Daḥı şāh-ı cihāna itdiler bī-şerm ü bī-pervā
Nice ĩrāş-ı şeyn eyler tekālīf-i ḥaşīmāne
- 45 Görüp bu vaż‘ ı anlardan şeh-i ‘ ālem daḥı ol dem
Taḳayyud itdi def‘ i çāresinde şehriyārāne
- 46 İdüp aḥvāli ya‘ nĩ şeyḥülislāmından istiftā
K’ide tā şer‘ ile ĩcābın icrā dīndārāne
- 47 O da bu bāġiyānuñ katli meşrū‘ oldıġın fī‘ l-ḥāl
Tevaḳḳuf itmeyüp ‘ arz eyleyince nezd-i ḥāḳāne
- 48 İdüp ol demde sancāġ-ı şerīfī şadrına teslīm
Hemān ol bāġiyānuñ üstine çekdürdi merdāne
- 48 Livā-yı Aḥmed’i meydān-ı Sulṭān Aḥmed’e dikdi
Varup sur‘ atle ol şadr-ı müfehḥimde vaḳūrāne

⁴⁷b Ü ve H Ḥāḳāna : M Şāhāne

- 49 Görüp şem‘ -i livā-yı Muştafā’yı fırka-i İslām
Gelüp eṭrāfına cem‘ oldılar mānend-i pervāne
- 50 Muḳābil olma zu‘ mıyla ḥurūciler daḥı yek-ser
Yıgıldı tūde-i heyzūm gibi eṭrāf-ı ḳazgāna
- 51 Nucūmāsā degülken ḳābil-i iḥşā o bed-kārān
Taḥammül itmedi yek-ḥamle-i şīrāne-i ḥāna
- 52 Ḳaçup fi’l-ḥāl taḥaşşun itdiler ḳışlaklara gūyā
Ola cā-yı selāmet ol gurūh-ı mefsedet-kāna
- 53 Gelüp çend-i zafer-pīrāye-i şāhı daḥı der-ḥāl
İḥāta eyleyince anları bi’l-cümle şīrāne
- 54 İdüp ṭop u tūfengi ber-ṭaraf ol pādīşāh-ı dīn
Hemān ḳışlaḳların urdurdı yek-ser nār-ı sūzāna
- 55 Gurūh-ı bāḡiyāndan kim ki vardı anda cem‘ olmış
Biri ḳurtulmayup hīç ḳalmayınca yandı nīrāna
- 56 O güm-rāhāna göz açdırmayup bir günde ḳahr itdi
Bu keyfiyyetle kim ḥayret-fezādur ehl-i iz‘ āna
- 57 Tecāvüz eyleyüp ḳānūn-ı Sultān-ı Süleymān’ı
Nice bid‘ atlar iḥdāş eylemişlerdi fużülāne
- 58 Ferāmūş eyleyüp bunca ḥuḳūḳ-ı luṭf u iḥsānı
Cefālar ḳalmamışdı itmedük sābıḳda ḥānāna
- 59 Bi-ḥamdi’llāh ki böyle buldıḡın gördük o bed-kārān
Bütün itdüklerin ‘Oşmāniyān-ı mülkdārāna

- 60 Şehen-şāhā felek-cāhā hıdīv-i āsmān-ķadrā
Eyā ħurşīd-i tīġi fer viren bu mülk-i ‘Oşmān’a
- 61 Sen ol şāhen-şeh-i mülk-i dilīrisin ki ħavfuñdan
‘Adem teng oldı Sām ü Rüstemān ü Ķahramānān’a
- 63 N’ola olsañ muvaffak böyle emr-i şa‘b ü düşvāra
Ki sensün şimdi mazhar her ħuşuşda ‘avn-i Mennān’a
- 64 Ħuşuşā bu ġazā-yı ekberünden zāhir olmışdur
Min-indi’llāh mü’eyyed olduġuñ kār-āzmāyāna
- 65 ‘Adūdan çünki ecdād-ı ‘izāmuñ şārın aġz itdük
Sezā şimdengirü tīġüñ aşarsuñ ‘arş-ı Raĥmān’a
- 66 Bu mülki levş-i şūr-ı bāġiyāndan eyleyüp taṭhīr
Çevirdün şūre-zāruñ şahn-ı ħuş-būy-ı gülistāna
- 67 İdüp a‘dā içün bir ‘asker-i ħarbī daġı tertīb
Yeñiden kuvvet-i zāhr eyledün dostān u yārāna
- 68 Demidür ba‘d-ez-în deryā gibi cünd eyleyüp iĥzār
Aķınlar idesün her bir taraftan ķāfiristāna
- 69 Ne olsun sāye-i şimşīr-i ser-tizünde bī-pervā
Ķala küfr üzre böyle gelmeyüp ķāfirler imāna
- 70 Ħuşuşā sen o ķudret şāhibisün kim murād itseñ
Alursuñ zūr-ı destünle muĥālī zīr-i imkāna

⁶³b Ü ve H Mennān : M Yezdān

⁷⁰b Ü ve H muĥālī : M cihānı

- 71 Kılıçla fetḥ ü teşhîr eyleyüp hep rub‘-ı meskûnı
İdersûñ sikke-i ḥükmûñ revân bu çâr erkâna
- 72 Vekîl-i muṭlaḳ-ı şaḥîb-şerî‘ at şimdi sensûñ sen
N’ola câri olursa emr ü nehyûñ cinn ü insâna
- 73 Sen ol sulṭân-ı evreng-i ‘adâletüñ der-gāhuñ
Şerefle Ka‘ beāsâ kıbledür şāhân-ı devrâna
- 74 Nice Cemşîd ü İskender olup der-gāhma bende
Tefāḥur itseler şâyestedür gerdûn-ı gerdâna
- 75 Hîdîvâ sen o gerdûn- menziletsûñ kim degül ḳâdir
Ḳalem ḥürşîd-i vasfuñ zerresin îrâd ü ityâna
- 76 Huşûşâ ben o vaşşāfuña evşāf-ı celālünde
Mişāl-i ḳatre yokdur iltifātum baḥr-i ‘Ummân’a
- 77 Süḥandānân-ı dehri ḳuvvet-i ṭab‘umla zabṭ itdüm
‘Aceb mi faḥr idersem devletünde Ka‘b ü Ḥassân’a
- 78 Çıḳardum baḥr-ı ṭab‘umdan nice pākîze gevherler
Ki fâ’ikdür felekde her biri ḥürşîd-i raḥşâna
- 79 Alup mülk-i ma‘ârifden getürdim nezd-i ihvâna
Hediye bir nice kâlâ-yı vâlâ-yı mülûkâne
- 80 Ne gevherler getürdüm silk-i nazma bî-nazîr ammâ
Teşādûf itmedüm ḳadrin bilür hîç bir ḳadr-dâna

- 81 Bi-ḥamdi'llāh ki sen ḳadrin bilürsüñ bāri ḥünkārum
Ki sensüñ ḳadr-baḥṣā ṣimdi cümle ḳadrmendāna
- 82 Ḳo taṣdī' i dırāz itdüñ mübāhātuñle Meṣhūrī
Hemān ḡayrı du' ā it kim ḳaṣīden irdi pāyāna
- 83 Çıkup sultān-ı ḥurṣīd-i cihān taḥt-ı sipihr üzre
Ola tā ḥükmi cārī bu sarāy-ı kevn ü imkāna
- 84 İdüp zīb-i serīr-i saltanat mevlā bu vechile
Nice fetḥ ü zafer iḥsān ide ṣāh-ı cihān-bāna

NAẒM-I DİĞER DER-SİTĀYİŞ-İ ĞĀZİ ḤAZRET-İ
SULTĀN MAḤMŪD ḤAN-I CENNET-MEKĀN
'ALEYHİ'R-RAḤMETÜ'L-MENNĀN'

9

Meḥ'ülü / fā' ilātü / meḥā' ilü / fā' ilün

- 1 Maḥmūd Ḥān' uñ 'İsā mıdur ḥüsn-i himmeti
Kim eyledi müceddeden iḥyā bu devleti
- 2 Virdi bu mülke ḳuvvet-i tigi ile niẓām
Ḥaḳḳuñ olup o ṣāh-ı cihāna 'ināyeti
- 3 Ḳaṭ' eyledi 'urūḳını erbāb-ı fitnenüñ
Ṭutmuş iken bu 'arṣa-i pehnā-yı mülketi

* Başlık Ü ve H : M Naẓm-ı Diğer Der-Medḥ-i Ğāzi Ḥazret-i Sultān Maḥmūd Ḥān-ı 'Adlī 'Aleyhi'r-Raḥmetü'l-Bārī

⁹ Ü 10a, M 11, H 10a

- 4 Açdı peşin Ka' be yolın zümre-i bugāt
Kum gibi bağlamışken o rāh-ı hidāyeti
- 5 Vehhābī gibi düşmen-i ef'î-gezendi kim
Tutmuş idi Hicāz'ı semūm-ı mażarratı
- 6 Şîr-i jiyān-ı tığına yek-tu' me eyledi
Şayd eyleyüp o ejder-i cāmūs-cesāmeti
- 7 Hiç yer kıomadı Anaṭolı ile Rūm'da
Şu gibi cārī olmadık emr-i siyāseti
- 8 Seyl-āb-ı tığı hār u ḥas-ı şerr ü şūrdan
Pāk eyledi bu şahn-ı sarāy-ı hükūmeti
- 9 Şimşîr-i şavbı ile ḥuşūşā Sitanbul'a
Bir şāh virmemişdi daḥı bu nezāfeti
- 10 İ' dām-ı eşkiyā ile ḥaşr itdi gūyiyā
Cennet gibi sa'ıdlere dār-ı ḥilāfeti
- 11 Şāh-ı Hüseyn'ün aldı bu şeh intikāmını
Tedmîr idüp ḥavāric-i küfrân-ı ni' meti
- 12 Ta' lîm-i fenn-i ḥarbe daḥı ol ḥ'āce-i dîn
Şarf eyleyüp ḥazîne-i mevfūr-ı mekneti
- 13 Biraz zamānda eyledi peydā müceddeden
Bir ' asker-i mu' allem-i manşūr-ı ra' yeti
- 14 Gösterdi ḳahramāna tevā'if-i düşmene
Resm-i muşāf ü ceng ü cidāl ü ḥuşūmeti

- 15 Te 'yîd-i dîn ü devlet içün mişl-i bû-‘ Alî
Vaz‘ itdi dağı nice kavânın-i hikmeti
- 16 Ez-cümle iki meclis-i vâlâ-yı meşveret
Vaz‘ itdi kim Resûl’üñ ola cārî sünneti
- 17 Taḥşîş idüp havâşş-ı ricâle birinki tâ
Anda göreler emr-i mühimm-i ra‘ iyyeti
- 18 Ol meclis-i güzidenüñ âfâkı tutdı hem
Aḥkâm-ı ‘adli nāmı ile şîr-i şöhreti
- 19 Dağı biri de encümen-i bâb-ı ‘âlî kim
Mezkûrdur anuñ ile nām-ı sa‘ âdeti
- 20 Ol bezme dağı başka şunûf-ı ricâlden
Me ‘mür itdi bir nice şâhib-dirâyeti
- 21 Maḫşûd-ı pâki bunları vaz‘ itmeden hemân
Tedbîr-i nazm-ı mülket idi ‘azm ü niyyeti
- 22 Ya‘ nî umûr-ı mülki görüp ittifâk ile
Taşhîḫ ide vuḫû‘ bulan emr-i seḫâmeti
- 23 Bunlardan artuḫ emr-i niḫâm-ı memâlike
Şarf itdigi cevâhir-i bî-‘ add-ı ḡayreti
- 24 Mümkün degül kalemle yazılmaḫ tevârîḫe
Olmuş nüvişte gerçi mufaşşal ḫikâyeti

- 25 Böyle şeh-i yegâne-i Cemşîd-i kudretüñ
Olsa sezâ bu resme sitâyiş ü midhâti
- 26 Şâh-ı cihân-ı faḥr-ı kiyân şimdi kim odur
Şâhân-ı dehrüñ a'zâm-ı şâhib-celâdeti
- 27 Ol dâver-i mu'azzamüñ itsem muvâzene
Ġâlib gelür Sikender'e şad-rütbe ḥaşmeti
- 28 Devrüñ Cem-i keyânı daḥı ḳahramânı kim
Teng itdi çeşm-i düşmene bu şah-nı füşhati
- 29 Ḥaḳḳâ Ḥıdîv-i şâhib-i şimşîr kim bu gün
Âfâḳı tutdı şiyt-i dilîr-i şecâ'ati
- 30 Ey şâh-ı heft-iḳlîm vey dâver-i 'azîm
Ey güm iden bu 'arşada ehl-i şekâveti
- 31 Sensün o pâdişâh-ı dilîr-i zamân kim
Olmaz yanında Rüstem'ün ezḳâr-ı şüc'ati
- 32 Hem fazla-i şecâ'atüñ âḥîr meḥâsinüñ
Kim var ki ola vaşfına 'âlemde ḳudreti
- 33 Sözde bu 'abd-i ḥalka-be-güşüñ 'ale'l-ḥuşûş
Geçdi hezâr rütbe rızâyı vü şevketi
- 34 İrân'ı tutdı ḥıttâ-i Rûm'ı idüp güzêr
Firdevs gibi sözde ṭanîn-i meḥâreti

²⁸. Beyit H'de yoktur

- 35 Oldı zamān-ı devletiñ ya‘nı Rūdekī
Fenn-i sūhanda sebķ eyle ehl-i belāgati
- 36 Eş‘ār-ı dīl-firīb-i bedī‘ü’l-edāsıñ
Şāyeste olsa nazm-ı Nizāmī’ye nisbeti
- 37 Ya‘nı bu rütbe farṭ-ı mehāretle bendenüñ
Olmış iken sūhanda müselleme meziyyeti
- 38 Vaşfuñda olsa ḥāme-i miḥrüm ‘aceb mi lāl
Yokdur muḥīṭ-i vaşfinuñ encām u ḡāyeti
- 39 Meşhūrī besdür eyle du‘ā kim merām eger
Fahır ise buldı ol daḥı ḥadd ü nihāyeti
- 40 ‘Ālemde tā ki bākī olup mülk ü saltānat
Şāhānuñ ola cārī sūkūk-ı ḥukūmeti
- 41 Şadr-ı serīr-i saltanatında idüp qarār
Olsun resīde ḥaşre deḡin ‘ömr ü devleti

³⁸ Ü ve H ḥāme-i siḥrim : M ḥāme-i maḥrem

MESNEVÎ DER-SİTÂYİŞ-İ HAZRET-İ ‘ABDÜLMECİD
HÂN DÂME Fİ-SERİR-İ SALṬANATEHÜ İLÂ- ÂḤİRİ’Z-
ZAMÂN*

10

Fâ‘ ilātün/ fâ‘ ilātün/ fâ‘ ilün

- 1 Dāver-i dād-āver-i devr-i sa‘id
Şāh-ı ‘ālem ya‘nī Hân ‘Abdūlmecid
- 2 Olalı zīb-i serir-i salṭanat
Sū-be-sū itmekde neşr-i ma‘delet
- 3 Zikr ü fikri naẓm ü i‘mār-ı bilād
Maṭlabı āsāyış-i ḥalk ü ‘ibād
- 4 İşbu minvāl üzre ol şāh-ı enām
Olcaḳ esbāb-cū-yı intizām
- 5 İbtidā āşār-ı pāk-ı vālidī
Yek yek te‘yid ü teşyid eyledi
- 6 Kim birisidür berā-yı düşmenān
Muntaẓām olmuş cunūd-ı bī-kerān
- 7 Biri de ez-cümle behr-i maşlaḫat
Vaz‘ olunmuşdı dü-bezm-i meşveret

* Başlık Ü ve H : M Meşnevî Der-Sitâyiş-i Gâzî Hazret-i ‘Abdūlmecid Hân Dâme Fî-Serir-i Salṭanatehü İlâ-Âḥiri’z-Zamân

¹⁰ Ü 12b, M 14, H 12b

- 8 Birisi aḥkām-ı ‘adliyye biri
Bāb-ı ‘ālī meclis-i pākteri
- 9 Bunlaruñ ğayrı Sītānbul’da ne var
Bezm-i şūrā nāmı ile nāmdār
- 10 Cümlesin ol pādişāh-ı Cem-edā
Vaz‘ u te’sīs itdiginden mā-‘ adā
- 11 Her vilāyetde bu uslūb üzre hem
Bezm-i şūrā vaz‘ ın itdi mürtesem
- 12 İttifāk-ārā ile tā kim umūr
Ḥaqq ü ‘adl üzre görülsün bī-kuşūr
- 13 Bunlaruñ hem ğayrı tefrī‘ ātdan
Her ne var efrād-ı tanzīmātdan
- 14 Hep bu şāh-ı ‘ādilüñ kânūnıdur
Zāde-i ra’-yı ḥulūş maqrūnıdur
- 15 İşbu kânūnlarla ser-tā-ser çü āb
Bāğ-ı mülke virdi ḥaqqā āb ü tāb
- 16 Kimsede rence taşaddī kalmadı
Ḳudret-i zulm u ta‘ addī kalmadı
- 17 Ne ḥarāmī var ne kıtā‘-ı tarīḳ
Şātıla gürg olsa şāyeste refīḳ
- 18 Eyledi te’yīd-i şulḥı hem düvel
Kalmadı ğā’ile-i ceng ü cedel

- 19 Oldı āsūde ra‘iyyet bī-gümān
Buldı ‘ālem māye-i emn ü emān
- 20 Bundan a‘lā bir zamān olmaz meger
‘Ahd-i pāk-i akreb-i hayrū’l-beşer
- 21 Hābbezā şāhenşeh-i vālā-merām
Kim zamānında cihān buldı niẓām
- 22 Böyle şāhuñ hāme-i mu‘ciz-edā
Yazsa evşāfin bu resm üzre sezā
- 23 Pādişāh-ı dādkār-ı bahr u ber
Cem- haşem İskender ü Dārā-zafer
- 24 Mihr-i pür-lem‘-i sipihr-i dāveri
Gevher-i yektā-yı bahr-ı serveri
- 25 Kadr u rif‘atla felekden berterin
Sāme-i mecdī füzūnter ez-zemīn
- 26 Eşref-i şāhān-ı devrān ü zamān
Tāc-baḥşā-yı gurūh-ı serverān
- 27 Vāriş-i mülk-i Süleymān-ı nebī
Şehriyārān-ı zamānuñ aḡlebi
- 28 İşbu şāhen-şāhdur bi’l-iştihār
Şübhesiz şāhib-kırān-ı rüzgār

- 29 Olalı zīb-i serīr-i Hüsrevān
Olmadı maḡlūb-ı düşmen bir zamān
- 30 Kānde kim itdiyse ceng ü kārzār
Düşmen-i bed-ḡāhın itdi tār mār
- 31 ‘Avn-i Hāḡ her yerde yār ü yāveri
Kānde gitse nuşret-i Hāḡ rehberi
- 32 Tālī‘ i kuvvetde böyle şehriyār
Hiç ne görmiş ne işitmiş kimse var
- 33 Her ne matlūb eylemiş bā-şıdḡ-ı tām
Eylemiş iḡsān āna Rabbū’l-Enām
- 34 Siyyemā evşāfdan mūmidd ü ḡater
Her ne var beyne’l-ḡalāyık mu‘ teber
- 35 Cem‘ idüp zātında bi’l-cümle Hūdā
Hūsni evşāf ile kılmış mu‘ tenā
- 36 Şāḡib-i ṡab‘ ü dil ü ‘aḡl-ı selīm
Mālik-i zih̄n ü zekā-yı mūstaḡīm
- 37 Āsmān-ḡadr u şeref ‘arş-himem
Ma‘ den-i ḡulḡ-ı ḡasen baḡr-i kerem
- 38 Şevket ü ḡudret mūrūvvet ma‘ delet
Hem cūvān-merdī vū luḡf u merḡamet
- 39 Her biri bir vaşf-ı zāt-i pākidūr
Gevher-i kenz-i kenīz-i ḡākidūr

- 40 Pādişāhā sensin ol şāh-ı ‘aẓīm
Kim yanuñda olamaz Dārā nedīm
- 41 Sañā baḥş itmiş Ḥudā-yı lā-yezāl
Cümleden yeg şevket ü cāh ü celāl
- 42 Sensüñ ‘izzetle imāmü’l-müslimîn
Hem vekîl-i faḥr-i cümle ‘ālemîn
- 43 Sāye-i luṭf-ı Ḥudā-yı lem-yezel
Māye-i āsāyiş-i mülk ü milel
- 44 Tācdārān-ı zamānuñ emcedi
Dādkārān-ı ciḥānuñ evḥadi
- 45 Sen gibi bir pādişāh-ı ḥūbkār
Hîç ‘aceb görmiş mi çeşm-i rûzgār
- 46 Olsa her müyum tenümde bir zebān
Vaşfuñı mümkün degül itmek beyān
- 47 Bā-ḥuşûş bu ‘abd-i pîr-i kemterüñ
Ya‘nî Meşhûrî ma‘ārif-güsterüñ
- 48 Ḥāmesin der-dest idüp bā-şevḳ-i tām
Eyledikçe naḳş-ı güftār u kelām
- 49 Qālîb-ı bî-cān-ı lafza cān virür
Hem muḥāle şüret-i inkān virür

⁴⁸b Ü ve H naḳş : M nazm

- 50 Ya‘ nĩ vardur kudreti bĩ-irtiyāb
Sözde haş çekmeklige ber-rũ-yı āb
- 51 Āb u āteř bir yere cem‘ itmege
Vādi-i nār fĩtneye hem gitmege
- 52 řā‘ irem ol rütbe kim ‘ālem eger
Ber-şaraf olsa olup hep nũkte-ver
- 53 Bendeñe olmaz n’ola dirsem ‘adĩl
Var iken sen gibi memdũhum delĩl
- 54 Söz temām oldu yeter Meřhũriyā
Faħr ise maķřũd buldı intihā
- 55 Ćunki nařmuñdan ‘arż-ı bĩ-iřtibāh
Oldı ĥayr ile du‘ā-yı pādiřāh
- 56 İşte ol demdũr ki bā-iħlāř-ı tām
İdesũñ da‘ vāt-ı ĥayra ihtimām
- 57 Tā ide dā’im anı Rabbũ’l-‘ibād
Taħt-ı řāhĩde ilā-yevmi’t-tenād
- 58 Gũn-be-gũn efzũn idũp hem devletin
Eylesũn peyveste ‘arşa rif‘atin
- 59 Leşker-i manřũrını itsũn fuzũn
Ol ĥadar kim řā ola encũm-numũn
- 60 Ėālib-i muřlaķ idũp bed-ħ‘āhına
‘Ālemi ĥul eylesũn der-gāhına

- 61 İşbu uslûb üzre ol şāh-ı enām
Pāydār oldıķça tā rūz-ı kıyām
- 62 Gün-be-gün artup şukūh ü şevketi
Haşre-dek bulsun teraķķī devleti

NAẒM-I DİĞER DER-SİTĀYİŞ HAZRET-İ SULTĀN
‘ABDŪLMECİD HĀN GERDŪN-MAḲAR DĀME MĀ-
DĀME’L-BAḲRU VE’L-BER*

11

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Her ne dem ṭab‘ um ki naķd-ı şevķi der-himyān ider
‘Arz-ı evzā‘ -ı civānmerdī-i hūş-gūyān ider
- 2 Cūş idüp mānend-i baḫr-i bī-kerān āşārını
Bir biri ardınca çün emvāc-ı bī-pāyān ider
- 3 Ziver-i maẓmūn ile her naẓm-ı pāk-i dil-keşin
Gūyiyā bir nev-‘arūş-ı ‘ālem-i imkān ider
- 4 Ma‘na-yı rengīn-i naẓmın bāde-i gül-günveş
Māye-i keyf ü neşāt zümre-i rindān ider
- 5 Resm-i gün-ā-gün göstermekde beyt-i naẓmını
Hāne-i naķş ü nigār-ı ÇİN ile seyyān ider

* Başlık Ü ve H : M Naẓm-ı Diğer Der-Sitāyış-i Ġāzī Hazret-i Sultān ‘AbdŪlmecīd Hān

¹¹ Ü 14a, M 16, H 14b

- 6 Rişte-i nazm-ı güzînin gevherin elfâzla
Ser-be-ser zîb-i ser-i enzâr-ı istihsân ider
- 7 Tarz u tavr-ı dil-keşîde mîşra‘ -ı bercestesin
Kâmet-i dildâr yâhûd servi-i bostân ider
- 8 Vâdi-i ‘arz-ı sühân-güyide hem bî-dillere
Gün-e-gün evzâ‘ -ı nâz ü şîve-i hûbân ider
- 9 Rağş-ı fikri hîç kühne ‘arza itmez iltifât
Dâ’imâ bir nev-zemîni ‘arşa-i cevân ider
- 10 Ehl-i dilden nazm ü eş‘âr-ı neşât-engizini
Kim okursa def‘ -i endûh u ğam-ı devrân ider
- 11 Tarz-ı i‘câz üzre her bir beyt-i nazm-ı dil-keşin
Haşma da‘vâ-yı sühân-sâzide bir bürhân ider
- 12 Kande haşm-ı reşk-hû güftâr-ı hârîk-‘âdesin
Kangı kâfir kim görür bî-ihtiyâr imân ider
- 13 Mağta‘ -ı manzûmesinde fahr idüp akrânına
Her sözün güyâ delîl-i da‘vâ-yı rüçhân ider
- 14 Bâ-huşûş vaşf-ı güzîn-i dâver-i devrânda
‘Arz-ı kâlâ-yı hünermendi-i nev-‘ünvân ider
- 15 Ya‘nî Hân ‘Abdûlmecîd’üñ kim kalem evşâfını
İşbu resme zîb-i nağş-ı levha-i dîvân ider
- 16 Pâdişâh-ı baħr u ber hâmi-i ekber kim felek
Sâyesinde gerdiş-i âsâyiş ü emân ider

- 17 Dāver-i devrān-ı a‘zam kim mülük-ı sâ‘ire
Andan isticlâb-ı tâc u efser-i sulţân ider
- 18 Şehriyâr-ı Cem-ḥaşem kim gelse farzâ bir yere
Şanma İskender anuñla da‘vâ-yı aḳrân ider
- 19 Zerreves bir bende-i mensûb-ı bâb-ı devleti
Sâyesinde kesb-i şân-ı neyyir-i raḥşân ider
- 20 Baḡt u devlet yâveri tevfiḳ u nuşret rehberi
Kande‘azm itse yanınca bendevâr pûyân ider
- 21 Hem ḥulûşı iḳtizâsı rezme niyyet eylese
Düşmeni şulḥ u şalâḥ yâḥud kim istimyân ider
- 22 Dāver-i rû-yı zemîn sulţân-ı‘adl-âyyîn kim
Ne yere ḥükm eylese ma‘mûr u âbādân ider
- 23 Hem nizâm-ı mülke dâ‘ir her ne ḳânûn eylese
Mûcib-i âsüdegî-i‘âlem ü ekvân ider
- 24 Emrine vâcibdür itmek müslimîne imtişâl
Kim ider şer‘e muvâfiḳ her ne kim fermân ider
- 25 Dāverâ sensüñ bu gün çünki imâmü‘l-müslimîn
Kim itâ‘at eylemezse emrüne ḥüsrân ider
- 26 Zıll-ı Mevlâ hem vekîl-i Muştafâ’suñ kim saña
Emr ü fermānuñ ḥilâfı vaż‘-ı nâ-şâyân ider

- 27 Bā-ḥuṣūṣ sensūñ o şāḥib-seyf kim Rüstem'leri
Bīm-i ḳahruñ zīr-i ferş-i ḥākda lerzān ider
- 28 Rezmgehde kūh-ı āhın olsa da ḥaşmuñ anı
Ḳahramān-ı himmetūñ elbette rū-gerdān ider
- 29 Şevketūñ bu rütbe gördikçe mülūk-ı her-ṭaraf
Ḥ^vāh-nā-ḥ^vāh 'aḳd-ı şulḥı muḥkem ü itḳān ider
- 30 Sende hem ol mertebe 'adl u seḥāvet kim ne var
Tıḡ u şimşīre ne ḥācet kim saña 'iṣyān ider
- 31 Cālis-i evreng-i sulṭānī olaldan 'āleme
İtdigūñ cūdı ne deryālar ne ḥūd bir kān ider
- 32 Sen şehin-şāh-ı kerīmi vaşf iden vaşşāflar
Ḥātem ü ma' nā ḳapuñda ḥācib ü derbān ider
- 33 Ḳaṭre-i deryā-yı iḥsānuñ olanlar mazḥarı
Ma' nide Ḳārūn'a faḥr-i şervet ü sāmān ider
- 34 Böyle bezl-i cūdı böyle 'adl u dādı sen gibi
Pādişāhlardan bu gün ḳaḡı cihāndārān ider
- 35 Ol ḳadar āsūde itdūñ 'ālemi kim gusfend
Gürg ile bī-ḥavf u pervā ülfet-i iḥvān ider
- 36 Dest-i bīdād-ı felekden sāye-i 'adlūñde hīḳ
Ḳalmadı bir kimse şekvā eyleyüp efgān ider
- 37 Pādişāhā ḳaḡı bir evşāfuñ iḥşā eyleyem
Vaşfuñı encümle 'ālem şayıda yek-sān ider

- 38 Siyyemā sözde bu ‘abd-i ‘āciz kim rağbetüñ
 Kudreti emr-i muḥālî ḳābil-i imkān ider
- 39 Feth idüp bir laḫzada bunca tılsım-ı müşkili
 Hāric ez-maḳdūr-ı emr-i eş‘abı āsān ider
- 40 Mülk-i ma‘nāya niḫām u intizām baḫş itmede
 Güyiyā her lafzı bir sulṭān-ı fermān-rān ider
- 41 Şāhid-i naẓmın libās-ı ḫüb-maẓmūnlarla hep
 Eyleyüp tezyīn ḫalkı ‘āşık u ḫayrān ider
- 42 Haşma güftār-ı belīḡin ma‘rez-i işbātda
 Şā‘irān-ı dehr eş‘ārın delīl ityān ider
- 43 Pādişāhum devletüñde fā’iḳum aḳrānuma
 Şanma bunda kızb idüp yā nefsüme buhtān ider
- 44 Tīg-i ser-tiz-i zebānumdan kaçup ehl-i süḫān
 Her biri nefsin bu gün bir kūşede pinhān ider
- 45 Server-i ehl-i ma‘ārif oldıḡum sāyeñde hıç
 Ḳalmadı bir kimse teslīm itmeyüp küfrān ider
- 46 Ger olursa zerre ‘avn-ı i‘tibāruñ bendeñe
 Sözde hıç olmaz benümle da‘vā-yı merdān ider
- 47 Buldı encāmı ḳaşideñ faḫri ḳo Meşhūriyā
 Kim tefāḫur ḳadr-i ehl-i dānişi noḳşān ider

- 48 Ba^ç d-ez-în şāha du^ç ā it kim hünermendān anuñ
Sāyesinde kām alup kesb-i ^ç uluvv-ı şān ider
- 49 Gülsitān-ı ^ç ālemi tā kim nesīm-i feyz-i Hāķ
Her seher luḡfiyla yek-ser pür-gül-i ḡandān ider
- 50 Görmesün çeşm-i cihān gülşen-sarā-yı devletin
Bir zamān bād-ı fenā hedm eyleyüp vīrān ider

DER-SİTĀYİŞ-İ ŞADRA^ç ZAM VE VEKİL-İ EFḤĀM
ḤAẒRET-İ MUŞTAFĀ REŞİD PAŞA VEFFEKA'LLĀHÜ
TE^ç ĀLĀ Fİ-UMŪRİHİ'L-^ç ULYĀ*

12

Mefā^ç ilün / fe^ç ilātün / mefā^ç ilün / fe^ç ilün

- 1 Girince dest-i talebkārına midād-ı şu^ç ūr
Ferāḡat cyledi ārāmı ḡāme-i pür-zūr
- 2 İdüp du^ç āvī-i ^ç arz-ı hünerverīye kıyām
Nice dūr-i kelimāt itdi zīb-i silk-i suḡūr
- 3 Nice dūr-i kelimāt-ı güzīde kim gūyā
Felekde her biri pertevle māh u kevkeb ü ḡūr
- 4 Alup cerīde-i nazmında derc ü serd itdi
Sūḡanda her ne ki vardur nefāyis-i meşhūr

* Başlık Ü ve H : M Kaşide-i Der-Sitāyiş-i Sadra^ç zam Mustāfā Reşīd Paşa
12 Ü 15b, M 18, H 16a

- 5 Sütün-ı seng-i belāğatla kıldı her beytin
Mişāl-i қаşr-ı Havernak müşeyyed ü ma' mūr
- 6 Nice kumāş-ı hüner itdi laḫzada icād
Ki olsa her biri şāyeste yādgār-ı duhūr
- 7 Virüp libās-ı mezāmını n'ola zīnet-i tām
'Arūs-ı naẓmını kıldı naẓıri nā-manẓūr
- 8 Kelām-ı naẓm-ı şafā-baḫşın itdi rıfḫla hem
Cerāḫet-i dil-i ğam-ı^v āra merhem-i kāfūr
- 9 Zemīn-i tāze ile kıldı naẓm u eṣ'ārın
Gürūh-ı ehl-i dile bā' iṣ-i neşāt ü sürūr
- 10 O deñlü söyledi şırīn-şeker gibi güftār
Ki kim işitse olur mübtelāsı çün zenbūr
- 11 Çıkardı dūr gibi baḫr-i qarīḫasından hep
Zebān-ı ney-şekerinden ne eylediyse şudūr
- 12 Nice güher gibi sözler didi kim her birisi
Sezā olursa o şadr-ı yegāneye maḫşūr
- 13 O şadr-ı 'ālī ki āşār-ı ḫüsn-i himmetidür
Ne var ise görölende muḫassenāt-ı umūr
- 14 Vekīl-i şāh-ı cihān Muştafā Reşid Paşa
Ki oldur emr-i niẓām-ı memālike me' mūr

¹²a M didi kim: Ü ve H söyledigim

- 15 Hıdīv-i ‘ālī-himem ehl-i seyf ü ehl-i qalem
 Muhîṭ-i ‘aql u hikem dāver-i reşid-i vaḳūr
- 16 Bu bāğ-ı mülke bahār-ı neẓāreti gibi hıç
 Yaḳında virmedi kimse ẓarāvet-i mevfūr
- 17 ‘İlāc-ı ra’-yı ḥekīmānesiyle def itdi
 Ne kim mezālîme dā’ir ‘ilelden itdi ẓuhūr
- 18 ‘Adem diyārına sevk itdi āb-ı tîğî ile
 Bu ‘arşada ne ki buldıysa çirk-i fîtnе vü şūr
- 19 Düvelle ‘aḳd-ı meşāfâtı eyledi te’yîd
 Ne ceng kıldı ne ğavğa ne ḥūd diger maḥzūr
- 20 Zihî vezîr-i Aristō-ḥîred ki bî-hîcā
 ‘Adū-yı dîni meşāfâta eyledi mecbūr
- 21 Şiyānet itdi hem ol deñlü zîr-i destānı
 Ki kimse olmadı bir gūne ğadr ile mağdūr
- 22 Kılup ḥalk u berāyāyı yek-ser eyledi celb,
 ẓarîḳ-i ‘adle sülûkıyla şarf idüp maḳdūr
- 23 O deñlü eyledi ḥalkı biri birinden emîn
 Ki itse insle ülfet sezā vuḥūş u tuyūr
- 24 Zamānı oldı zamān-ı refāh u āsāyiş
 Ki her-kes itmede ‘îd u şafā vü sūr-ı ḥubūr
- 25 Senîn-i vāfiredür kim bülend-himmet ile
 Bu şadre gelmedi ‘ādil bu gūne bir düstūr

- 26 Hıdīv-i dāđerā āşaf-ı semā-himemā
Eyā yegāne-i devrān-ı ma‘ delet-i meftūr
- 27 Sen ol vezīr-i ‘ādelet-semīrsūñ ki bütün
Zamān-ı ma‘ deletūñde cihāniyān mesrūr
- 28 Nedür o mertebe hem tālī‘-i müsā‘ id kim
Saña ‘aṭā vü kerem eylemiş Hıdā-yı Ğayūr
- 29 Egerçi cem‘ in irāde idersūñ ezdāduñ
Ne mümkün olmamak emr-i muḥāl iken maḥşūr
- 30 Bu nazm-ı mülke sen olduñ vesīle olmışken
Fesād-ı vaḳtile gūyā ki güfte-i menşūr
- 31 Muvāfiḳ itdi seni itdigiçün Hāzret-i Hāḳ
Şalāḥ-ı ḥāl-ı berāyāya bezl-i sa‘ yi vufūr
- 32 ‘Ale’l-ḥuşūş ki şāh-ı ḥaḳāyık-āğāhuñ
Hiç itmedūñ ḥidemāt-ı celīlesinde ḳuşūr
- 33 Senūñ bu devlete vāḳi‘ olan şadāḳatinūñ
Ne mümkün eyleye vaşfin bu ‘abd-i nā-maḳdūr
- 34 Edā-yı sükker-i vaşfuñda oldum ‘acze lāl
Süḥanda olmışiken tūṭiler gibi mağrūr
- 35 Nice ben olmayam ebkem muḥālif-i eyyām
Sefīne-i dilüm itdi ğarīḳ-i baḥr-i fütūr

³⁰.beyit M ve H’de yoktur

- 36 Baña bu deñlü ma‘ârifle ya‘nî tãli‘ kim
Müyesser itmedi hergiz şafâ-yı bâl u huzûr
- 37 Naķişe bendemi yâ tãli‘ ümde mi bilmem
Ki böyle kaldum ayakda mişâl-i na‘l-i sutûr
- 38 ‘Ulüvv-i himmet ile destgîrim ol ki bu gün
Kemâl-i luţfla sensün fütâdegâna naşûr
- 39 Sühan tükendi қо itnâb-ı nazmı Meşhûrî
Beyân-ı hâl ise maķşûd bu deñlü ancaķ olur
- 40 Du‘â-yı hayr ile eyle kaşideñi itmâm
Ki oldur ‘âdet-i pâk-i sühan-şinâs-ı fehûr
- 41 Cihânda tâ ola emr-i vekâlet-i muţlaķ
Gurûh-ı tâcvârâna göre ehemmi-i umûr
- 42 Hemişe eyleye zîb-i şadâret-i ‘uzmâ
Muvaffaķiyyet eyle zâtını Hudâ-yı Şekûr

DER-SİTÂYİŞ-İ HAZRET-İ ŞEYHÜ'L-İSLÂM MÜŞÂRÜN
İLEYH DÂME Fİ-ŞADRÎHÎ'L-‘ÂLÎ İLÂ-YEVMÎ'L-KİYÂM*

13

Fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilün

- 1 Virüp endāmına nev-cāme ile ziynet-i tām
Kaṭı maḥbûb görindi yine devr ü hengām
- 2 Def idüp gördiğümi âyîne-i dillerden
Yine taḥşîl-i şafâ eyledi bi'l-cümle enām
- 3 Cā-be-cā âyîn-i cem‘ iyyet idüp itmede ḥalk
Kimisi sūr kimi resm-i behîn-i bayrām
- 4 Yine tā ki irişüp vaḳt-ı bahār şādî
Gül gibi açdı dil-i ḡamzede-i ḥalkı tamām
- 5 Mihr-i ümîd toḡup ‘âlem-i dillerden hep
İtdi nûrıyla yine ref‘-i zelām-ı âlām
- 6 Yine bir şîve-i nādîde ile şāhid-i baḥt
Eyledi ‘âşık-ı bî-dilleri mesrûr u be-kām
- 7 Rûz-ı ‘îydine mu‘âdil olup her rûz-ı sa‘îd
Şeb-i ḳadre bedel oldu yine her bir aḥşām
- 8 Sürdi ceys-i ḡamı iḳlîm-i dil-i ‘âlemden
Yine leşker-keş olup pâdişeh-i şevḳ u ḡarām

* Başlık Ü ve H : M Kaşîde-i Diger Der-Sitâyîş-i Hazret-i Şeyhü'l-islâm Müşârün İleyh
13 Ü 17b, M 20, H 17a

- 9 Gül gibi güldi meserretle yine ‘ālemyān
Gam ile olmuş iken bülbul-i zār u ser-i sām
- 11 Dil-i deryā-yı ‘avālimde tettebbu‘ iderek
İtdi der-dest yine gevheri ğavvāş-ı merām
- 12 Buldu ‘ālemde hevāsın yine geşti-i emel
Baħrı teng itmiş iken aña muħālif eyyām
- 13 Reh-nümālıkla bu dem ‘āleme hıızr-ı tevfiķ
Her-kesi itdi yine vāşıl-ı ser-menzil-i kām
- 14 Siyyemā ehl-i kemālūñ güher-i ĳadri yine
ĳıymetin buldu olup her biri mümtāz u benām
- 15 Yine gösterdi sehāsın fużalāya gerdūn
De’bi ‘arz itmek iken ekşeri evzā‘-ı li’ām
- 15 Ya‘nī ‘Ārif Beg Efendi gibi bir fāzılı kim
Görmemiş mişlini bu dīde-i heft- ecrām
- 17 Getürüp mesned-i fetvāya hezār ‘izzet ile
İtdi bu vechile aşķāb-ı kemāle ikrām
- 18 Nice fāzıl ki bu resme güher-i evşāfın
Rişte-i nazma çeker ĳāme-i müşĳin erķām

⁹b M itmiş iken :Ü ve H olmuş iken

- 19 A‘lem-i devr ü zamān vāriş-i ‘ilm-i Nu‘mān
Müfti-i müctehid-‘ünvān-ı umūm-ı İslām
- 20 Ser u çeşm-i şulehā seyyid ü sa‘d-i ‘ulemā
‘Ārif-i ser-i Hudāvend-i ‘Azīz-i ‘Allām
- 21 Menba‘-ı fażl u nūket nüşha-i ‘aql u hikmet
Şādık u mu‘temed-i devlet-i pāyende-қыām
- 22 Zübde-i mağz-ı rü‘ūs-ı hükemā-yı devrān
Kurretü’l-‘ayn-ı fuḥūl-ı ‘ulemā-yı a‘lām
- 23 Zihī ‘allāme kim ‘aşrında geleydi Keşşāf
O kadar fażlile eylerdi anı isti‘zām
- 24 Fazle-i fażlı hem ol fāzıl-ı bī-hemtānuñ
Nice evşāfı daḡı var ki bulunmaz encām
- 25 Ma‘den-i luṭf u kerem kılzüm-i eşfāk u himem
Genc-i yāḡut-ı şiyem dürc-i lülü-i kelām
- 26 Şāhib-i ṭab‘-ı güzīn ehl-i vaḡār u temkīn
Ḥ‘āce-i mekremet-āyīn-i ḡavāşş u ‘avām
- 27 Görse bir kimseyi nār-ı elem-i fakre dūḡār
İder iṭfāya miyāh-ı keremiyle aḡdām
- 28 Gelse bir kimse eger der-gehine nāle-künān
Ḥandelerle ider ircā‘ ın anuñ istilzām
- 29 Olur elbet ne kadar müşkil ise çāre-resi
Derdini der-gehine her kim iderse i‘lām

- 30 Hışılı qalması devrinde anuñ bir yüzden
Olmadıq bāy u gedā nā'il-i luṭf u in'ām
- 31 Ne a'ceb zātı bu evşāf ile olsa mevşuf
Ki bu evşāf ile itmiş anı Hıaḡ ni' met-i 'āmm
- 32 Fāzılā kām-dihā şadr-niş'in-i kerimā
Ey iden mekremeti zümre-i aḡrārı ğulām
- 33 Sensüñ ol server-i aşḡāb-ı semāḡat ki bu dem
İtdi farṭ-ı keremüñ Bermekiyān'ı ğüm-nām
- 34 Şit-i faẓl u kerem u cūduñ idüp Rūm'ı ğüzer
Oldı peyveste-i iḡlīm-i Hicāz u A'cām
- 35 Eyledüñ āb-ı zülāl-i keremüñle sır-āb
Ne qadar var ise teşne fuḡarā vü nā-kām
- 36 Virdüñ ehl-i hünerüñ her birine ḡāline
Kimine rütbe kimin rütbesin itdüñ a'zām
- 37 N'ola bu 'abd-i qadīmüñ daḡı bir rütbe ile
Olsa ey kām-ı kerem 'ahd-ı şerīfüñde bekām
- 38 Nice bir rütbe velī zıll-ı cihāndārīde
Düş-ı şeyḡūḡetüme ola münāsib aḡrām
- 39 Tāli' ümdür var ise şimdiye dek māni' olan
Yoḡsa ḡāşā ki kerīm ide dirīġ-i ikrām

- 40 Ne kadar rütbeye şāyeste biḍā‘ am yoğ ise
Yine ben fā‘ikūm aḳrānuma ey faḥr-ı kirām
- 41 Umarum āb-ı zülāl-i keremūñle çün bār
Bu temennām ola ḥaşıl ne kadar ise de ḥām
- 42 Söz temām oldu du‘ā ile yeter Meşhūrī
Bu kadar kām-ı dili eyledüñ ‘arz u ifhām
- 43 Tā şeh-i şer‘-i şerīf bākī olupda ḥükkām
Sāyesinde ide ‘ālemlere neşr-i aḥkām
- 44 Şadr-ı fetvāda olup rükn-i işārātıyla
Kaşr-ı dīne vire Ḥaḳ ‘izz u cell-i istiḥkām

DER- SİTĀYİŞ-İ CENĀB-I ḤAẒRET-İ ŞEYḤÜ’L-
İSLĀM-I MÜŞĀRÜN İLEYH BERĀ-YI TEŞEKKÜR-İ
RŪ’ŪS-I HŪMĀYŪN MEYMENET-İ MAḲRŪN *

14

Mefā‘ ilün/ mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Şükr-i lillāh yine pür neş’e oldım vefḳ-ı kām üzre
Yine şundı baña sāḳī-i gerdün cāmı cām üzre
- 2 Yine āzādelerveş münis-i şevḳ ü neşāt oldum
Ġam u endūhı hem-dem eylemişken iltizām üzre

* Başlık Ü ve H: M Kaşide-i Diğer Der-Sitāyiş-i Cenāb-ı Şeyḥü’l-islām-ı Müşārün İleyh Berā-yı Teşekkür-i RŪ’Ūs-ı. Hümāyūn

¹⁴ Ü 18a, M 21, H 18b,

- 3 Yine itdi neşâţum ʔālî‘ -i nâ-şādımı bîdâr
Olurken bundan aqdem pister-i ğamda menâm üzre
- 4 Yine şayyād-ı bahtum ʔutdı evc-i çerh-ı vālādan
Hümā-yı nîg-i kāmum indirüp evtād-ı dām üzre
- 5 Yine oldı müselleme esb-i tîz ü ser-keş-i kāmum
Olurken cünbüş ü refîār-ı nâ-munķād u rām üzre
- 6 Yine oldı dilim zîb-i ser-i mînā-yı cem‘ iyyet
Perîşān-ĥāl iken sünbül gibi şarţ-ı devām üzre
- 7 Yine hüşyār-ı şādî vü şafā oldum küdüretle
Nice demdenberü bî-hüş iken mest-i müdām üzre
- 8 Yine buldı derūnum ĥāl-i yek-rengide istiķrār
Olurken ızdırab-ı ĥāl ile şad-ġüne fām üzre
- 9 Yine der-dest idüp dārū-yı kāmum eyledüm taşķîĥ
Vücūdum ‘illet-i ye’s ile ķılmişken seķām üzre
- 10 Yine hengām-ı miĥnet ġāyetin buldı ġüzārîşle
Geçer ‘ömrüm şafā-yı ĥāţır-ı mālā-ķelām üzre
- 11 Yine fülk-i dil oldı sâĥil-i ümmîde peyveste
Muvāfiķ rûzgār esdi bu baĥr-i ızdıĥām üzre
- 12 Yine necm-i ümîdim ʔālî‘ oldı burc-ı es‘ addan
Olur ġālib şerefle pertev-i bedr-i tamām üzre

- 13 Yine ‘arz itdi rûyın bir ʔarafdan şāhid-i maʔlab
‘Arūs-ı zīb-baḥşāsā niḫām u intiḫām üzre
- 14 Yine vaḳt u zamānıyla yetiḫdi meyve-i maḫşūd
Bu bāḡzārda ḳalmıḫken öyle ʔarz-ı ḫām üzre
- 15 Yine dest-resi ser-i sofrā-i ḫʔān-ı kerem oldum
Geçerken rûzgārım āyın-i ehl-i şiyām üzre
- 16 Yine bir fāzıl-ı devrānuñ itdi neyyir-i cūdı
Derūnum ‘ālemin pūr-nūr ḳılmıḫken ḫalām üzre
- 17 Nice bir fāzıl-ı nā-yāb-ı devrān vāriḫ-i Nu‘mān
Ki faḫlıyla tefevvuḫ itmiḫ eslāf-ı ‘iḫām üzre
- 18 Cenāb-ı şeyḫü’l-islām ya‘nī ‘Ārif Beg kim aḳvāli
Güher-pāş-ı hidāyetdür ser-i ḫalḳ u enām üzre
- 19 Zihī şadr-ı meşīḫet ḳulzüm-i himmet kim ‘ahdinde
‘Ulūmuñ ḳadri fā’iḳdür sipihr-i keḫ-ḫırām üzre
- 20 Kemāli eyledi İbn Kemāl-i fāzılı güm-nām
Ḳalurdı Bū Su‘ūd gelseydi devrinde melām üzre
- 21 Nice seyyid gibi fāzıllar ol ‘allāme-i Rum’uñ
Ḳalur naḳş-ı kemāliyle yanında ittiḫām üzre
- 22 Kemāl-i ‘ilm u faḫlından ziyāde sā’ir evşāfi
Degül meşhūd eslāf-ı taḫayyürān fiḫām üzre
- 23 Ḫuḫūşā feyḫ ü cūdı keḫret-i şöhretle ez-cümle
Olur eslāfına ḡālib dü-bālā inḫimām üzre

- 24 O müfti-i kerem-girdāruñ elķāb-ı cihān-giri
Bu resme naķş olınmış řāk-ı çerh-i sebz-i fām üzre
- 25 Hüdāvendi kerem-mümtāz-ı ‘ālem fāzıl-ı efhām
Hep eřvārı müsellemlāzım-ı hulk-ı hümām üzre
- 26 Taḥayyür-nükte-āšnā řāhib-i dil ‘ārif-i mevlā
İmām-ı ehl-i taķvā silk-i ařhāb-ı kirām üzre
- 27 Feriște-hulk u sıret baḥr-ı dürr ü gevher-i himmet
Heme kārı ‘adālet mūcib-i řer‘-i benām üzre
- 28 Derinde merḥamet bir kāse-līs-i raḥm u eřfāķı
Seḥā bir bende-i nuķ u ‘aťāsı řıdk-ı tām üzre
- 29 Nuķūd-ı cūdı muḥtācān-ı devrāna olup maḥşūş
‘Aķār-ı ‘avnı vaķt-ı bĩ-kesāndur iķtisām üzre
- 30 Olurdı Hātem-i Tāy bir kulu olmaķlıġa řālib
Göreydi bezl-i cūdın böyle farť-ı ihtimām üzre
- 31 N’ola bāġ-ı kerem tāze řarāvet bulsa ‘ahdinde
Ki cū-yı cūdı cārīdūr hemīşe inķisām üzre
- 32 O niḥrīr-i keremkāruñ řerāġ-ı ḥařşidūr řimdi
Felekde kim ki vardur kām-yāb olmış merām üzre

²⁶ ‚beyit M’de yoktur.

³² ‚ Ū ve H merām: M mūdām

- 33 Hıŧŧŧŧ cümlesinden devĥa-i elťāf u iĥsānı
Dü-bālā sāye-baĥŧ oldu bu ‘abd-i müstehām üzre
- 34 Ser-i mŧyında aŧlā yoĝ iken āŧār-ı istiĥķāk
‘Aťā vŧ lŧťfuña ĝördi sezā de ’b-i kirām üzre
- 35 Ŧarık-i nāzenin-i ehl-i ‘ilme ya‘ nı bi’l-idĥāl
Rŧ ’ŧs ile řerāĝ itdi kemāl-i iĥtirām üzre
- 36 Zihı ehl-i kerem kim sāye-i řŧbā-yı iĥsānı
Bu resme ŧāmil olmuŧdur cemı‘-i ĥāŧŧ u ‘āmm üzre
- 37 Naĥırā dāverā ŧadr-ı ŧudŧr-ı mekremetkārā
Eyā cŧdıyla fā’iķ dāverān-ı nıĝ- nām üzre
- 38 Sen ol ŧadr-ı ŧudŧr-ı mekremetsŧñkim zamānuñda
Degŧl meŧĥŧd mŧkerrem olmadıķ vefķ-ı merām üzre
- 39 İcābetĝāĥ-ı ĥācet olmasaydı Ka‘beveŧ dā’im
Olur mı böyle řavāfān-ı der-ĝāhuñ ziĥām üzre
- 40 Seĥāvet merĥamet himmet ‘adālet cümle cem‘ olmuŧ
Gelŧp zātuñda ĥaķķā ĥŧsn-i tertıb ŧ nızām üzre
- 41 ‘Aceb eslāfda gelmiŧ ĝörŧlmiŧ var mıdur bilmem
Naźır-i zāt-ı pākŧñ bu meĥāsin bu ŧıyām üzre
- 42 Seni tavŧıfe kim vardur sŧĥandārān-ı ‘ālemde
Ola ķādir bu evŧāf-ı me‘ālı i‘tiŧām üzre
- 43 Hıŧŧŧŧ sözde bu ‘abd-i ŧadāķatkār-ı dırınŧñ
Tefevvŧ eylemiŧken nice ŧstād-ı benām üzre

- 44 Gelince vādi-i a‘lā-i evşāfuñda ħabṭ oldum
Mişal-i lāl-i māder-zād-ı‘ acz u infihām üzre
- 45 Niçün sen var iken ġayrı sitāyiş eyledüm bilmem
Bu evşāf-ı kemālat-ı ‘aṭā vü i‘tisām üzre
- 46 Ĥuṣūṣā kim ne gördümse felekde behreme dā’ir
Bütün sāyeñde gördüm hep luzūm-ı ihtirām üzre
- 47 Efendüm ba‘d- ez-în evşāfuña ħaşr itmedür қаşdum
Beķāyā-yı nuķūd-ı ‘ömrümün şarfin ġarām üzre
- 48 Süĥan besdür du‘ā-yı ħayrın ifā eyle Meşhūrī
Ki vācibdür bu ‘abd-i dā‘ī-i şıdķ irtisām üzre
- 49 Cihān bāķī olup nām-ı kerem zīb-āver olduķça
Zebān-ı sükkerin-‘ünvān-ı tūtī-i enām üzre
- 50 Serīr-i ‘izz u tevķīr-i meşīhetde ola dā’im
Bu resme bezl-i cūdın ħāşş u ‘amma iķtisām üzre

KAŞİDE-İ MEZKÛREDEN AÇDAM BİR KİT‘ A
 ‘ARZUĞĀL-I DERŪNINA MEVZŪ‘ EN MÜŞĀRŪN
 İLEYHE GÖNDERİLEN ĞAZELDİR*

15

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 O kadar luṭfuña bağlandı kavī kim emelüm
 Aşılup dāmen-i luṭfuñda qalur kesseñ elüm
- 2 Luṭfinuñ n’oldı bu def‘ a sebeb-i te’ḥīri
 ‘Acabā ‘arz-ı temennāda mı oldı ḥalelüm
- 3 Keder-i ḥār u ḥas-ı şabra taḥammül mi olur
 Anı def‘ itnese bir pāre eger eşk-i selüm
- 4 İntizār-ı keremüñ oldı hele sulṭānum
 Bā‘ iş-i ‘arīza-i ḥüzn-i dil-i pür-keselüm
- 5 Eyle Meşhūrī ḳuluñ ‘afv-ı ḳuşūrıyla be-kām
 Ne kadar mūcib-i taşdı‘ ise de bu ğazelüm

* Başlık M
 15 Ü 18a, M 23

MEDHİYE-İ DİĞER DER-ḤAḤḤ-I EḤĀḤ CENĀB-I
 ḤAZRET-İ ŞEYḤŪ'L-İSLĀM MEMDŪḤŪ'S-SİYER DER-
 ZİMN-I SİTĀYİŞ-İ CENĀB-I ḤAZRET-İ 'ABDŪLMECİD
 ḤĀN ḤALLEDA'LLAHİ TE'ĀLĀ SALṬANATEHŪ İLĀ-
 ĀḤİRİ'Z-ZAMĀN VE İNḤİRĀZŪ'D-DEVRĀN AMİN YĀ
 MU'İN U YĀ MŪSTE'ĀN *

16

Mefā' ilün/ mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Serīr-i salṭanatda dā'im itsün Ḥazret-i Mevlā
 Süleymān-ı zamān şāh-ı cihān 'Abdŭlmecīd Ḥānı
- 2 Nizām-ı mülke bezl-i cell-i meknet eyleyüp ḥaḤḤā
 Bütün ma'mūr u ābād eyledi emşār u beldānı
- 3 Du'ā-yı devlet ü iḤbālī vācibdür ḥulūş üzre
 Ki buldı sāyesinde cümle 'ālem emn ü emānı
- 4 ViḤāye eyleyüp zulm ü ta'addiden 'adāletle
 Ele aldı dil-i işkestegān-ı zir-i destānı
- 5 Şafā-yı bāl ile 'īd-i surūr u sūr ider her-kes
 Zamān-ı devletünde görmedüm maḥzŭn u giryānı
- 6 Zamān-dīde-kesāndan var mıdur görmiş 'aceb bilmem
 Selefde ehl-i himmet böyle bir sulṭān-ı zī-şānı

* Başlık Ü ve H :M Kaşide Diger Der-ḤaḤḤ-ı ŞeyḤŪ'l-islām-ı Müşārün İleyh Der-Zımn-ı Sitāyiş-i Cenāb-ı 'Abdŭlmecīd Ḥān

¹⁶ Ü 20a, M 23, H 20a

⁶. Beyit M'de yoktur

- 7 Hele ben görmedüm yazdıkların hiç bir tevārīhde
Bu gūne ehl-i himmet bir hīdīv-i dādkārānı
- 8 Bu tanzīmāt-ı mülke bā-ḥuşūş hiç bir bilür yokdur
Bu vechile muvaffaḫ oldığın bir ḥān u ḥāḫānı
- 9 O şāh-ı dād-ı kirdāruñ ḥulūşı iktizāsınca
Olur her işte yār-ı yāveri tevḫik-i Rabbānı
- 10 Umūrında idüp hep kār-ı dānāyānı istiḥdām
Her emr-i mu‘tenā ‘ahdinde tıtdı semt-i āsānı
- 11 Muvaffaḫ oldu hem şadr-ı ferīd-i devr ü dehrinde
Ki yokdur ‘aḳl ü rüşdi merkezinde mişl ü aḳrānı
- 12 Ḥuşūsā kim efāzıldan cenāb-ı şeyḥülislāmı
Ki ‘ahdinde bulunmaz fażlile hergiz aña şānı
- 13 Ser-i ḥizb-i meşāhīr-i efāzıl ya‘nı ‘Ārif Beg
Ki tıtmış şīt-i ‘ilm u fażlı ḥadd-i kevn ü imkānı
- 14 O niḥrīr-i zamānuñ ṭāḳ-ı gerdün üzre şāyeste
Bu tertīb ü nızām üzre yazılsa vaşf u ‘ünvānı
- 15 Semīyy Aḥmed-i Muḥtār-ı Yūsuf-‘iffet ü girdār
Vaḥīd-i zümre-i aḥyār-ı dehrüñ ḳuṭb-ı zı-şānı
- 16 Re‘is-i ‘ārifān-ı ḥurdedān ‘allāme-i devrān
Maḥall-i ‘ilm u ‘irfān ‘aḳl u rüşdüñ baḥr-i ‘ummānı
- 17 Yem-i cūd u seḫāvet kān-ı raḥm u şefḳat u himmet
‘İmād-ı ḳaşr-ı devlet reh-ber-i dīn ü müselmānı

- 18 Gürüh-ı etķiyānuñ pīşvā vü muķtedāsı hem
 ‘Umūm-ı ehl-i taķvānuñ benām-ı nā-mūdārānı
- 19 Şalāḥ-ı ḥālını taḥrīr ile ta‘rīfe ḥācet yok
 Anı i‘lām ider vechindeki āşār-ı nūrānı
- 20 Kemāliyle beyān-ı ḥüsn-i aḥlākında ‘ācizdür
 Bu devrūñ şā‘irān u münşiyān-ı nükte-sencānı
- 21 Ḥuşūşā şı‘r ü inşāda bu ‘abd-i ‘āciz u aḥḳar
 Tefevvuk eyledüm şadr-rütbe dirken cümle iḥvānı
- 22 Geline vaşfına ol fāzıl-ı Rum’uñ unuttum hep
 Sūḥanda bildigüm bunca şanāyi‘-i şenā-ḥ‘ānı
- 23 Zihī ehl-i kerem kim olmadık yok nā’iliyyetle
 Şunūf-ı nāsdan iḥsānınuñ memnūn u şādānı
- 24 O eşnāfuñ içinden siyyemā Meşhūrī nā-çizin
 Ki olmuşdum ḳadīmden mazḥar-ı luṭf-ı firāvānı
- 25 Bu eşnāda yine bir luṭfa nā’il itdi kim şāyān
 Anuñ şükriyle vaşfında geçirsem bāḳı ezmānı
- 26 Ṭarīk-i dil-nişin-i ehl-i ‘ilme ya‘nı bi’l-idḥāl
 Yeñiden eyledi ḥāş-ı çerāḡān-ı firūzānı
- 27 Hemān İzid Te‘ālā pādīşāh-ı ma‘deletkārı
 Cihān ṭurduḳça itsün zīver-i taḥt-ı cihānbānı

- 28 Anı da eylesün şadr-ı meşîhetde ebed tâ kim
Bu gûne sāyesinde halka itsün luṭf u iḥsānı

İŞBU KAŞİDE İLE MÜŞĀRÜN İLEYHE TAKDİM
OLINAN ĠAZELDİR*

17

Mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlūn

- 1 Gelsün feraḥ ü şādī dil-i bülbul-i zāra
Kim açdı gül-i kāmı teşādüfle bahāra
- 2 Ümmīd-i tarīķimca bekām olmada kaldı
Ehl-i kerem eyler umarum aña da çāre
- 3 Taḥşīl-i meṭālibde şitāb itmez idüm ger
Sīnemde maḥal olsa idi şabr u qarāra
- 4 Maṭlab ele girse n'ola mensūb bulındum
Bir zāt-ı kerīm-i kerem ü cūd-ı şu' āra
- 5 Meşhūrī ne ḥācet talebüñ itmege taşrīḥ
Meşhūrdur el' ārif-i yekfiye'l-işāre

* Başlık M : H,Diger
17 Ü 21a, M 24 , H 20b

DER-SİTÂYİŞ-İ HAZRET-İ MEHMET HASİB PAŞA
MÜŞİR-İ EYÂLET-İ VÂLÂ-İ MAHRÛSE-İ SELÂNİK*

18

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

- 1 N'ola nuṭṭa getürsem tūṭi-i ṭab' -ı şeker-ḥāyı
Görüp āyineveş böyle muşaffā rū-yı dünyāyı
- 2 Yine geldi o dem kim ḳālīb-ı elfāz-ı bī-rūḥā
Vire nuṭṭ-ı selīsüm ḥükm-i enfās-ı Mesīḥāyı
- 3 'Arūsāsā virüp envā' -ı cem' iyyetle hem ziynet
İdem ma' rūz-ı 'ālem-zāde-i ṭab' -ı dīl-ārāyı
- 4 Virüp bu bāg-ı dehre ḡonce-i naẓmumla ārāyış
Ferāmüş itdirem ḥalkā gül-i ḡülzār-ı zībāyı
- 5 Nice taḳdīme şāyān gevher-i nādīdeler bulsun
Tetebbu' eyleyüp ḡavvāş-ı fīkrüm baḥr-ı ma' nāyı
- 6 Yine Hārūt-ı endīšem zemīn-i naẓma nakş itsün
Felekden siḥr ile tenzīl idüp māh-ı şeb-ārāyı
- 7 Kemiyyet kilik-i şeb-dīzüm yine 'arz-ı hüner ḳılsun
Ki buldı böyle tengīn 'arşada meydān-ı pehnāyı
- 8 Unıtdırsun yine rindāne keyf-i tāze-āşārum
Şafā-yı neşve-yi cān-baḥş-ı nūş-ā-nūş-ı şahpāyı

* Başlık Ü ve H : M Der Sitāyış-i Ḥasīb Paşa Vālī-i Selānīk

¹⁸ Ü 19a, M 25, H 22a

- 9 N'ola pey-der-pey emvâc-ı hünerler eylesem ızhâr
Riyâh-ı şevkle tahrîk idüp tab'-ı yemâsâyı
- 10 Cevâhirler gibi söz söylesem şimdengirü şâyân
Ki buldum ol hidiv-kadrdân-ı kâm-bağşâyı
- 11 Hidiv-i şâhib-i kudret kim ednâ himmet eylerse
İder mihr ile hem-ser zerre-i nâ-çiz-i ednâyı
- 12 Müşir-i muhterem' âlî-kerem ya' nî Hasib Paşa
Ki güm-nâm itdi farç-ı bezl-i cûdı Hâtem-i Tâ'y' ı
- 13 Semiyy-i fâhr-ı' âlem dâver-i dâd- âver-i efham
Şehin-şâh-ı cihânuñ hem müşir-i âsmân-câyı
- 14 O düstür-ı süreyyâ cāygāhuñ şit-i iclālî
Pür itdi kâse-i gerdün-ı gerdân-ı mu' allâyı
- 15 Olur bir burc-ı çerç-i rif' atı gerdün farz itsem
Celâli pertevinden zerre mihr-i ' âlem-ârâyı
- 16 O pertevlerle bir ednâ kanadîli yirin tutmaz
Felek kaçır-ı celâli bāmına aşsa süreyyâyı
- 17 Sezâ bir şem'-i bezm-i mecdine teşbîh idüp mihri
Aña bir tülbe-i simîn idersem çerç-i minâyı
- 18 Semend-i bād-ı pây-ı ' izzine bir köhne cell olmaz
Eger teksir-i vaşfinda yakışdur sümde dîbâyı
- 19 O zât-ı pāk-sidre qadrine nisbetle şâyândur
'Uluvv-i himmetiyle hem-ser itsem ' arş-ı a' lâyı

- 20 Süleymân-ı zamānuñ Āşaf'ı oldur ki tutmuşdur
Zemîn-i āsmāndan nām u şānı zîr ü bālâyı
- 21 Muḥîr-i mecd ü 'izzet kenz-i dürr ü gevher-i himmet
Ḥudāvend-i seḥāvet zîb-i şadr-ı dād-fermâyı
- 22 'Aceb mi bende-i der-gāhı olsa Bermekîler hep
Ki iḥsānı kul itdi cümle aḥrār-ı berāyâyı
- 23 Vezîr-i kār-ı āgāh ehl-i dil hem 'ārif-i billāh
Ki meslek eylemiş silk-i rızā-cūyān-ı Mevlâyı
- 24 Müşîr-i şāḥib-i seyf ü kalem deryā dil-i mülhem
Felâṭun-ı zamāne hem serîr-ārā-yı dānāyî
- 25 Ḥudāvendā keremkārā müşîr-i āsmān-ḳadrā
Eyā luṭfiyla memnūn eyleyen a' lā vü ednâyı
- 26 Sen ol feyz ü fütûḥ u mecdi ḳābilsin ki virmiş Ḥaḳ
Saña 'ilm ü hūnerle devlet ü cāh-ı mu' allâyı
- 27 Nice devlet kim ednā bende-i mensûb-ı der-gāhuñ
Olur vādi-i rif' atda muḳallid çerḥ-i vālâyı
- 28 Ḥudāvend-himem ḥātem-şiyem sensüñ ki vaz' itdüñ
Uşûl-ı bezl-i himmetle ḳavānîn-i 'aṭâyâyı
- 29 Ḥuşûşā ḥ'ān-ı cūduñ öyle mebzûl-i berāyā kim
Zamān-ı devletüñde görmedüm muḥtāc-ı nu' mâyı

- 30 O hüsni-ı iltifât-ı dil-keşüñle kaçre-i lütfuñ
Unıtdurdu bize ‘aynü’l-ḥayât-ı rûh-efzâyı
- 31 Selânîk câh-ı vâlâsında görmiş var mıdur bilmem
Mişâl-i zât-ı pâküñ bir vezîr-i dâd-pîrâyı
- 32 Ne mümkindür ıtâle eyleyüp dest-i ta‘addîsin
Zamân-ı devletüñde kimse incitmek re‘âyâyı
- 33 Muvaffaḫsuñ umûr-ı devlet-i pâkinde bî-şübhe
Temessük itdigiçün her ḥuşûşda şer‘-i ğarrâyı
- 34 Kerem sende ‘adâlet sende lütf u merḥamet sende
Ḥudâ cem‘ eylemiş sende bütün evşâf-ı ‘ulyâyı
- 35 Müşîrâ ḳulzüm-i evşâfinuñ pâyanına irmez
Ne deñlü sevḳ idersem fûlk-i fikr-i bâd-peymâyı
- 36 Ḥuşûşâ kim bulur elbette bî-şek şüret-i imkân
Eger ta‘lîḳ idersem bir maḥâlle fikr u ḥülyâyı
- 37 Benüm ol şâ‘ir-i zûr-âver-i devrân u ‘ahdüñ kim
Getürdüm ḳâfdan ser-pençe-i efkâra ‘anḳâyı
- 38 Rusûm-ı kühne-âşârına raġbet itmeyüp ḥalḳuñ
Yeñiden nesc ü resm itdüm ḳumâş-ı nazm u imlâyı
- 39 Çıḳardum baḫr-ı ṭab‘ umdan nice pâkîze gevherler
Ki gûyâ her biri taḳlîd ider bir dürr-i yektâyı
- 40 Sinimmârân-ı dehre virdi ḥayret vaz‘ u te’sîsüm
Bu nev-resm üzre mustahkem binâ-yı şî‘r u inşâyı

- 41 Yetişdüm kuvve-i ıab‘ -ı cihān-gırımle Hāsān’a
Sūhanda ħabı idüp ‘avn-ı İlāhı ile a‘ dāyı
- 42 Efendüm ba‘ d-ez-ın şāyestedür gerdūna faır itsem
Ki itdüm vaşf-ı pākũnde bu gũne başt-ı imlāyı
- 43 Sūhan pāyānı buldı tay idüp Meřhūriyā faırı
Şurũ‘ eyle du‘ āya ref‘ idüp dest-i temennāyı
- 44 Ziyā-yı zer-nigār-ı dil-keşiyle her seşer ħurřid
İde tā kim müzeyyen ħubbe-i gerdün-ı ħađrāyı
- 45 Hıdā iķbāl u ‘ ömr ü devlet ü cāh u celāliyle
İde zīb-i seriri ol müşir-i kār-fermāyı

DER-SİTĀYİř-İ YA‘ĶŪB RIZĀYİ PAřA MÜşİR-İ
EYĀLET-İ MAĦRŪSE-İ SELĀNĶ*

19

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Şeh-i erbāb-perver Hāzret-i ‘ Abdülmecid Hān’ı
Muvaffaķ eylemişdür her ħuřuřda Hāzret-i Bārı
- 2 O sulıān-ı himem-kāruñ ħulūřı iķtizāsınca
Olur elbet her işde kārger tedbır u efkārı
- 3 Hıřuřā ictihād-ı ehl ü erbāb-ı menāřıbda
Tefevvuķ eyledi eslāf-ı řāhān-ı cihāndārı

* Başlık Ü ve H : M Der-Sitāyiř-i Ya‘ķũb Paşa Vāli-i SelānĶ

¹⁹ Ü 22b, M 30, H 25b

- 4 Müşîrân-ı ‘izâmından birisi işte ez-cümle
Ki tutmuş şit-i hüsni-i sîreti bu çâr aqţarı
- 5 Müşîr-i muhterem Ya‘kûb Rızâ Paşa-yı efhâm kim
‘Ali Şîr Nevâ şâyestedür olsa mühürdârı
- 6 Selânîk câhuñ itdi ol müşîr-i efhâma tevcîh
Ki ol câh-ı mu‘allânuñ bilünsün fazl u miqdârı
- 7 Hem öyle bir hidiv-i kâhire muhtâc idi çokdan
Bu eţrafuñ gürûh-ı ser-keşân-ı nâ-be-hencârı
- 8 Bi-hamdi’llâh ki Mevlâ eyledi ihsân murâd üzre
Bize bir öyle düstûr-ı cesûr-ı ma‘deletkârı
- 9 Zihî düstûr-ı pür-himmet vezîr-i ‘âlî-şervet kim
Yanında kûbbe-i eyvânı şaymaz çerh-i devvârı
- 10 O düstûr-ı vaqûr-ı efhamuñ temkînine nisbet
Bu kevnüñ hiçdür kûh-ı girân-ı nâ-be-hem-vârı
- 11 Zekâ-yı zihn-i bir şimşîr-i ser-tiz-i cilâ-pîrâ
Sihâm-ı diqqatüñ güyâ nigâhı bir kemândârı
- 12 Olur ma‘nide gâlib tab‘ı Hâllâk-ı ma‘ânîye
Eger sencide-i inşâf olınsa kâdr-ı güftârı
- 13 Var ise dest-i elţâfı şifâ-bağşındadır şimdi
Gurûh-ı hastegân-ı hâcetüñ dârü-yı tîmârı

⁵b Ü ve H fazl : M kâdr

- 14 Nazîrin görmedüm celb-i kûlûb vâdîlerinde hiç
Temâşa eyledüm çok Âşaf-ı pâkîze-girdârı
- 15 Kerîm ü kâmrân maḥsûd-ı akrân dâver-i devrân
Maḥall-i ‘ilm-i ‘irfân ‘aql u rüşdüñ baḥr-i zeḥḥârı
- 16 Şadîk-ı dîn ü devlet kârdân-ı ülke vü millet
Ḥudâvend-i ḥamiyyet mülk-i nâmûsuñ nigeḥdârı
- 17 Vaḥîd-i bendegân-ı saltanat kim şöhret ü şânı
Unıtdırdı cihâna Âşaf-ı Cemşîd-dâdârı
- 18 Keremde merḥametde mişlini görmiş işitmiş yok
Belî gördüm zamân-dîde nice pîr-i ḥıreddârı
- 19 Müşîrâ sen o ehl-i mekremetsuñ kim zamânında
Kul itdüñ bezl-i cûduñla nice ihvân-ı aḥrârı
- 20 Kerîm ü kâmrân-ı ‘âleimde varsa şimdi sensuñ sen
Nedür Bermek ki ‘ahdinde ola evşâf u ezkârı
- 21 Ḥasîb u hem nesîb-i dâverân-ı dehr-pîrâsın
Saña şâyestedür mülk-i cihânuñ ‘izz u evḳârı
- 22 Qadîmden ḥânedânân kısmınuñ ser-çesmesi sensuñ
Senüñle faḥr ider devrüñ ni‘ am-baḥşâ-yı feḥḥârı
- 23 Senüñ vaşfuñda oldı ḥâme-i siḥr-âferînüm lâl
Geline nevbet-i fikr-i celâlüñ ‘acız olup tārı
- 24 Efendüm sen o zât-ı münteḥabsuñ kim zebânumla
Degüldür mümkün ednâ vaşfinuñ ta‘bîr u tezḳârı

- 25 Hüşüsiyla benüm ol şâ'ir u sâhîr ki haţb itdüm
Fusûn-ı sihr-i kilkümlle sühandânân-ı edvârı
- 26 Sebaķ aldı benüm güftâr-ı pāk-i dil-keşümden hep
Bu devrũñ her ne var murgân-ı hüş-âvâz-ı eşhârı
- 27 Sühan-sâzân-ı devrân istifâde itmede şimdi
Nüket-âmîz-i nazmından edâ-yı hûb-eş'ârı
- 28 Ma'ârifle tefevvuk eyledüm akrâna ammâ kim
Teşâdüf itmedüm hiç bir kıadrân-ı hünerdârı
- 29 Nigâh-ı iltifât it bu kemîne 'abd-i pîrine
Ki sulţânüm bilürsũñ bârî sen kıadr-i sühandârı
- 30 Sühan besdür du'â it eyleme Meşhûriyâ taşdı'
O düstûr-ı reķîkü'l-kalb-i nâzik-ţab' u girdârı
- 31 Müşîrân-ı 'izâmuñ nâm u şânı dâ'ir oldıķça
Bu şahın-ı heft-iķlîm-i cihân-ı çâr-aķtarı
- 32 Serîr-i câh-ı vâlâsında dâ'im eylesün Mevlâ
O düstûr-ı kerem-mevfûr-ı 'âlî-ra'y u eţvârı

DER-SİTÂYİŞ-İ 'İŞMET BEG-ZÂDE HAZRET-İ ES-
SEYYİD EL-HÂC AHMED ÂRİF HİKMET BEG EFENDİ
DER-HÎN-İ TEŞRİF-İ O BE-MEDİNE-İ KALBEHÜ*

20

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 Mağdemi yümn-i şerefle olıcağ mäh-ı şıyām
Rüz-ı teşrîfî bize olsa 'aceb mi bayrām
- 2 Ne 'aceb kıble gibi eylesün istikbālın
Dil-i pākizesidür beyt-i Hudā-yı 'Allām
- 3 Bu kütüb-hāne-i imkānda görülmüş mi 'aceb
Nüşhā-i zāt-ı şerîfî gibi te'lîf-i be-nām
- 4 Zāt-ı pākinde Hudā luṭfı ile cem' itmiş
Ne ki vardur şıfat-ı münteḥab-ı ḥāşş u 'avām
- 5 Merḥamet anda kerem anda faẓīlet anda
Eylemiş anda Hudā luṭf-ı 'amīmın ifhām
- 6 Ya' nî nihrîr-i zamān Hazret-i 'Ārif Beg kim
Baḥr-ı zehḥār-ı kemālâtına yokdur encām
- 7 Münderic nüshā-i zātında kemālāt-ı 'ulūm
Müncelî şüret-i aḥvāl-i şalāhında kıvām
- 8 Baḥr u rükn-i dil ü dîn kūh-ı vaḳār u temkîn
Kenz-i aḥlāk-ı kerem-āyîn-i memdūḥ-ı enām

*Başlık Ü ve H : M Der-Sitâyîş-i 'Ārif HİKMET BEG EFENDİ

²⁰ Ü 26b, M 36, H 30a

- 9 Me'ḥaz-i 'ilm ü edeb fāzıl-ı Nu' māt- mezhēb
Ced-be-ced pāk- neseb mefḥar-ı sādāt-ı kirām
- 10 Şeyḥ-i aşḥāb-ı vefā ḥ'āce-i zühd ü taqvā
Sālik-i rāh-ı Ḥudā vāşıl-ı ser-menzil-i kām
- 11 'İlm-i zāhirde nice seyyid-i vaqt ise bu dem
'İlm-i bātında odur hem Bāyezīd-i Biştām
- 12 Bu kemālātıla evşāfını kim ḳādir anuñ
Lāyıkı üzre ide derc-i suṭūr-ı erḳām
- 13 Enseb oldur ki du'ā ile hemān Meşhūrī
Virelüm nazma ne deñlü az ise ḥüsn-i ḥitām
- 14 Eylesün zātını Allāh cihān ṭurdıḳça
Sebeb-i faḥr-ı mübāhāt-ı mevālī-i fiḥām
- 15 Her şebi ḳadr vü her rüzı ola 'īd-i sa'īd
Bāḳı oldıḳça bu 'ālemde leyālī vü eyyām

NAZM-I DİĞER DER-VAŞF-I MİR MÜŞĀRÜN İLEYH*

21

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Mevālī-i 'izāmuñ ser-firāzı mekremet-sāzı
Ki cūdıyla tefevvuk eylemiş emşāl u aḳrāna

* Başlık Ü, M, H

²¹ Ü 27a, M 37, H 30b

- 2 Dür-i baħr-i ma‘ārif ‘Mīr İşmet-zāde ‘Ārif Beg
Ki yok zātı gibi gelmiş güher bu kân-ı ‘irfāna
- 3 Melekden ħübterdür ħařleti dirsem ħařā itmem
Ki rüçhānın müsellem naşş-ı ħātı‘ la ser ü řāna
- 4 Ser-i ħayl-ı efāzıl kim bu günde ictihādıyla
Sezā faħr-ı mübāhāt eylese ařħāb-ı Nu‘mān’a
- 5 Zihī ‘allāme-i ehl-i himem kim ħařr-ı cem‘ itmiş
‘Ulūm-ı zāhir ile bātını zātında merdāne
- 6 Olaldan rişte-pīrā-yı řarīkat gevher-i zātı
Güzide cünbüş-i vaz‘ u edāsı cümle řeyħāna
- 7 Felāħ-ı ħālini her kim görür esbāb-ı zīverden
İder tercīħ bī-şek dürr-i baħr u gevher-i kāna
- 8 Ĥaħāyıkdan-ı ‘ālem şimdi zāt-ı pākidür ancak
Ki yok ħař‘ a nigāh-ı raħbeti bu naşş-ı eyvāna
- 9 Kerīm-i pāk-ħařlet ‘ālī-himmet Yūsuf -‘iffet kim
Teřādüf itmedüm zātı gibi bir pāk-dāmāna
- 10 Zihī zāt-ı kerem-pīrā zihī ehl-i sitiġnā kim
Naşar-gāhında birdür rīze-i seng ile dür-dāne
- 11 Keremkārā himem-sāzā eyā mīr-i felek-ħadrā
Nařīr-i zāt-ı pākūñ gelmemiř gelmez bu devrāna

⁷a Ü ve H felāh : M salāh

- 12 Sen ol yektā-suvār-i ‘arşa-i mülk-i ḥaḳīḳatsuñ
Kim ‘ahdinde piyāde ‘addolur gelmiş bu meydāna
- 13 Tehī dirdüm kibār-ı ‘aşrı muṭlaḳ görmeseydüm ger
Seni anlar miyānında efendüm böyle ḳuṭbāne
- 14 Bi-ḥamdi’llāh ki buldum zāt-ı pākūñ iftiḥār itdüm
Aña birden bu vechiyle müreccaḥ sā’ir iḥvāna
- 15 Aşıl ü hem nesīl-i pāk-dāmen pāk-gevhersūñ
‘Aceb mi zāt-ı pākūñ virse revnaḳ Mülk-i ‘Oşmān’a
- 16 Sen ol yektā-gühersūñ kim daḡı cevherger-i ḥikmet
Naẓīrūñ zīb baḡş itmiş degül pāzār-ı imkāna
- 17 Bu terk-i mā-sivā şüretleri sende unıtdurdı
Ḥikāyāt-ı Ḥidīv-i Edhem’i çok menḳıbet-ḡvāna
- 18 Ne lāyık zāt-ı pākūñ var iken eslāfı medḡ itmek
Gürūh-ı ḳışsa-ḡvān u şā’irān-ı nükte-sencāna
- 19 İderdüm vaşfuña maḡşūr-ı vaḡtüm olmasaydum ger
Bu dem me’ mūr-ı eşḡāl-ı kitābetle ‘abīdāne
- 20 O yolda şarf iderdüm gerçi maḡdūrum seni ammā
Degül vaşf eylemek mümkün benüm gibi sūḡandāna
- 21 Ḥuşūşā ‘ahd-i pākinde ben ol siḡr-āferīnüm kim
Degül bir kimse ḳādir mişl-i mu’ciz-siḡrüm ityāna

¹⁹b Ü ve H me|imūr : M ma|izūr

- 22 Nice pākīze gevherler çıkardum baħr-ı ıab‘ umdan
Ki lāyık her biri taqđım olursa pādīşāhāna
- 23 Ben ol kālā-furūş-ı naẓm-ı nev-resmüm ki vaż‘ itmern
Qumāş-ı ıab‘ -ı köhne-naķş-ı şaff-ı na‘ l-i dükkāna
- 24 Sühandānān-ı dehre ğālibüm yārā-yı ıab‘ umla
N’ola faħr eylesem eslāfdan pākīze- ğūyāna
- 25 Musahħardur baña iqlīm-i maķbül-ı süħan şimdi
‘ Aceb mi neşr-i aħkām-ı süħan itsem ħakīmāne
- 26 Qo da‘ vāyı yeter Meşhūriyā ıtnāb-ı faħr itdüñ
Yaraşmaz ħūd-furūşlık şā‘ irān-ı pāk-ıab‘ āna
- 27 Demidür idesün min-ba‘ d-i zīb-i rişte-i itmām
Cevāhirler gibi ed‘ iyye-i ħayrın ħulūşāne
- 28 Ĥudā aħkām-ı şer‘ ĩ menba‘ -ı iħsān u luţfindan
İde tā şu gibi cārī bu bāğ-ı çār-erkāna
- 29 Sipih-r-i mesnedinde bedrveş zātuñ idüp dā’ım
Ebed eksikligin göstermesin bu çerħ-i gerdāna

KAŞİDE-İ MEDHİYYE-İ DER-ZİMN-I TEŞEKKÜR-İ
‘AṬİYYE-İ MÜŞARÜN İLEYH*

22

Mef^ʿ ülü / mefā^ʿ ilü / mefā^ʿ ilü / fe^ʿ ülün

- 1 Mevc-āver olup tā ki o deryā-yı mekārim
‘Arz itdi nice gevher-i yektā-yı mekārim
- 2 Ammā nice gevher ki sezā her biri olsa
Bir kevkeb-i dūrri-i semāsā-yı mekārim
- 3 Pāzār-ı cihāna çıkarup fahri kumāşlar
Gösterdi yine h^ʿāce-yı kālā-yı mekārim
- 4 Mestūr iken açdı dil u cān guncelerin hep
Gül gibi nesīm-i seher-ārā-yı mekārim
- 5 Sürdi hār u hāşāk-ı gamı vādi-i dilden
Seyl-i cebel-i bādiye-peymā-yı mekārim
- 6 Bir cām ile itdi bizi āzāde-i endūh
Sākī-i neşāṭ-āver-i şahpā-yı mekārim
- 7 Dil-mürde-i endūhumızı eyledi ihyā
Bir dem ile haqqā ki Mesihā-yı mekārim
- 8 Şad şükr bize oldı sebağ-bağş-ı ‘ināyet
Luṭfiyla yine h^ʿāce-i dānā-yı mekārim

* Başlık Ü ve H : M Teşekkür-i ‘Aṭiyye-i Müşārün İleyh
22 Ü 27b, M 38, H 31a

- 9 Ol h^vāce-i dānā ki kemāl-i kereminden
Bağış itdiği hep ders-i dil-ārā-yı mekārim
- 10 Ol h^vāce-i dānā ki mevālī-i fehāmdan
Oldur kerem ü cūd ile mollā-yı mekārim
- 11 Nihrīr-i zamān Ḥazret-i ‘Ārif Beg Efendi
Kim şimdi odur ‘ālim-i vālā-yı mekārim
- 12 Zātı yem-i ‘ilm ü edeb ü hikmet ü ‘irfān
Ṭab‘ı şādef-i dürr-i mezāyā-yı mekārim
- 13 Hem fāzıl ü hem kâzi-i zī-cūd ki ḥātem
Kindür ki yanında ide da‘vā-yı mekārim
- 14 Ol ḥātem-i farṭ-ı kerem ü cūda bu demde
Mümkin mi ki Ca‘fer ola hem-tā-yı mekārim
- 15 Var ise anuñ ‘abd-i kerem-dīdeleridür
‘Ālemde bu gün mālīk-i kīmyā-yı mekārim
- 16 Ahdinde n’ola bāğ-ı kerem bulsa ṭarāvet
Kim şu gibi itmekdedür icrā-yı mekārim
- 17 Yok luṭfi gibi şimdi bu pāzār-ı cihānda
Bir medḥe sezā kāle-i zībā-yı mekārim
- 18 Bir mazḥar-ı ednā-keremī çerḥ-i la’ime
İtmez bu cihān içre müdārā-yı mekārim
- 19 Kārun ile hem-pāye ider farṭ-ı keremle
Bir bendesini kim ide aḡnā-yı mekārim

- 20 Ol şāhib-i cūduñ eşer-i luţfidur ekşer
‘ Ālemde dönen şimdi ‘ aţâyā-yı mekārim
- 21 Meşhūd degül kimsede erbāb-ı keremden
Bāzū-yı seḫāsındaki yārā-yı mekārim
- 22 Ol ‘ İsi-yi cūduñ cem‘ -i mekremetinden
Bir luţfi beni cyledi ihyā-yı mekārim
- 23 Ammā nice bir luţfi kim olmaz aña mānend
Dünyā tolusı tuḫfe-i ra‘ nā-yı mekārim
- 24 Bir luţf kim olsa ḫaḫḫ-ı zātında sezā var
Ser-gevher-i tāc-ı ser-i dārā-yı mekārim
- 25 Bir luţf ki şāyeste ola tarz-ı bedī‘ i
Pirāye-i nev-resm-i donanmā-yı mekārim
- 26 Bir luţf ki lāyık ola çün kevkeb-i dūrri
Zib-āver-i gerdün-ı mu‘ allā-yı mekārim
- 27 Bir luţf ki olsaydı sezā çün gül ü lāle
Pirāye-dihi gülşen ü şahrā-yı mekārim
- 28 Bir luţf ki devletlü gibi olsa becādur
Ser-levḫa-i mektüb-ı hedāyā-yı mekārim
- 29 Bir luţf ki lāyık ola nezd-i fużalāda
Bir nüşḫa-i maḫbūl-ı dü-bālā-yı mekārim

- 30 Bir luṭf ki gūyā yeñiden eyledi iḥyā
Bu bendesin anuñla o ‘İsā-yı mekārim
- 31 Meddāḥı olursam n’ola ol zāt-ı kerīmüñ
Kim luṭfıdur ol luṭf-ı mu‘allā-yı mekārim
- 32 Ol zāt-ı kerimin kim ider münşi-i ḥāmem
Elḳābını bu resmile imlā-yı mekārim
- 33 Baḥr-ı der-i himmet ḳamer-i burc-ı fażilet
Risṭo-yı ḥıred nüṣḥa-i kübrā-yı mekārim
- 34 Dībāce-i mecmū‘a-yı aşḥāb-ı fezā’il
Ser-tāc-ı meşāyiḥ-i zivāyā-yı mekārim
- 35 Gencine-i aḥlāk u edeb menba‘-ı ḥaşlet
Kehf-i şeref ü mevzu‘ u me‘vā-yı mekārim
- 36 Kāşāne-i zātında cem‘ itmiş ne ki vardur
Envā‘-ı bisāṭ feraḥ-ı efzā-yı mekārim
- 37 Dürc-i dili pür-gevher-i elṭāf u meḥāsin
Şandūḳa-i zātı tolu eczā-yı mekārim
- 38 ‘Allāme-i zı-faẓl ü ‘aṭā hem daḥı mollā
Hem ḳāzı velı Ḳāzı-i Beyzā-yı mekārim
- 39 Meşhūrı ḳo iṭnābı yeter gāyete irdi
Manzūme-i evsāf-ı dil-ārā-yı mekārim
- 40 Hengāmı irişdi idesin hüccet-i naẓmuñ
Da‘vātı ile Ba‘d-ezın imzā-yı mekārim

- 41 D ny da vuc d-ı kerem n b k  olup t 
Vird-i l sn-i h lk  la esm -yı mek rim
- 42 Ser-sofra-ke  n kerem   c d olup hep
  lemlere ne r eyleye nu  m -yı mek rim

DER-S T Y  -  K LAY   DEDE EL-MEVLEV  K DD SE
S RRUHU'S-S M *

23

Fe  il t n / fe  il t n / fe  il t n / fe  il n

- 1 Ge me bu  ar agehi h l   anup b -perv 
Bu kem ngehde bunu  gibi yatarken ber r
- 2 M r  id-i mu  ciz-dem-i k t b-ı mu  azzam ya  n 
H  ret-i Seyf  Dede ma har-ı sırr-ı H ydar
- 3  alsa seyf-i himemin s ne vir p kar usına
Olamaz  ar a de in seb  a semav t siper
- 4 Mu tez -yı kerem-i t  -i tecell simid r
 ıd ıla bunda gelen m  kilini feth  eyley r
- 5 Umaruz biz de gel p dergehine Me h r 
Olalum himmetine vef -ı dil  zre ma har

* Ba lık   ve H : M Der S t y  -  K lay   Dede El Mevlev 

²³   32a, M 45, H 36a

KAŞİDE-İ NEŞİDE-İ ĞARRĀ DER-VAŞF-I HAZRET-İ
MEHMET ŞALİH PĀŞĀ VĀLİ-İ VĀLĀ-İ SELĀNİK*

24

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Kandesin kande yetiş gel baña ey şevk-i cedîd
Ki bu dem guşşadan oldum yine bir pâre ba'îd
- 2 Nice bir guşşa ki lâl itdi beni olmuş iken
Kuvvet-i tab' umıla nâdire-güyide vahîd
- 3 Kalmadı şarfa maḥal zu' mıyla urmuş idüm
Nice demden berü gencîne-i güftâre kilîd
- 4 Ḥamdü lillâh yine bir nev-ḥaber-i ḥüb-eşer
Nâ-gehân gūş-ı dil ü cānuma oldıkda resîd
- 5 Beni bülbül gibi söyletdi yine ez-ser-i nev
Hemân ol demde açup tab' umı mânend-i verîd
- 6 Ben nice nuṭṭa gelüp şevkile söz söylemeyem
Bu ḥaberdan digerrân itmede 'îd üstüne 'îd
- 7 Nice ferḥunde ḥaber Ḥazret-i Şâlih Pāşā
Kim odır şimdi şunûf-ı vüzerā içre ferîd
- 8 Olmuş ol âşaf-ı zî-şâne Selânîk tevcîh
Ki kudümü şerefiyle ola tâ ḳadri mezîd

* Başlık Ü : M Kaşide-i Der-Vaşf-ı Vâli-i Selânîk Mehmed Sâlih Pāşā
24 Ü 23b, M 48

- 9 Muntaẓırdıķ hele şad yümñile teşrîf itdi
O kerem şāhibi ol dāver-i dādār-ı güzîd
- 10 Nice dāver kim anuñdur gibi evşāfı sezā
Olsa bu vechile ārāyiş-i silk-i tesvîd
- 11 Şādık-ı devlet ü dîn dāver-i nışfet-āyîn
Maẓhar-ı ħulķ-ı güzîn kāmver-i baĥt-ı sa‘îd
- 12 Āşaf-ı pāk-ı şiyem nāmver-i ehl-i ķalem
Ma‘den-i cūd u kerem ehl-i dil ü řab‘-ı reşîd
- 13 Server-i nükteverān ħ‘āce-i ‘ilm ü ‘irfān
A‘ķal-i devr ü zamān maşdar-ı tedbîr-i müfîd
- 14 Dāver-i dādger-i devr kim hergiz olamaz
Oldıġı yirde anuñ bir eşer-i zūlm-i bedîd
- 15 Olur elbet elem-i zūlm ü ta‘dîden emin
Sāyesin melce’iden zümre-i aĥrār u ‘abîd
- 16 Böyle bir dāver-i dād-āveruñ eyyāmında
Ĥalk āsāyiş iderse n’ola ber-veflķ-i ümîd
- 17 Zihî dāver kim ‘adālet cihetinden başķa
Vādi-i luşf u keremde daĥı bî-mişl ü nedîd
- 18 Fuķarādan kim olur maẓhar-ı ednā luşfı
Eylemez bir daĥı hîç dest-i su’ālin taş‘îd
- 19 Der-i luşf u keremi ķible-i ehl-i ĥacāt
Dest-i ĥüsn-i himemi maķsam-ı erzāķ-ı naķîd

- 20 Böyle evşâf-ı dil-ârâsını bir bir işidüp
Görmege teşne iken bir nice hengâm-ı medîd
- 21 Şükr şad şükr kudûmıyla müşerref itdi
Bizi ol âsaf-ı rûşen-güher-i hulk-ı hamîd
- 22 Mağdem-i pâki teşâdüfle ‘aķīb-i ‘îde
‘İdimiz oldu şerefle bize bir ‘îd-i ekîd
- 23 Varalum pâyına ihlâşıla yüzler sürelüm
Kim ola tâ bedel-i şükr ü şenâ vü tahmîd
- 24 Sâyesinde ola kim hem vü miħen sâbıķanuñ
Görelüm ecr ü mükâfâtını bî-ħadd ü ‘adîd
- 25 Ğamdan âzâde olursaķ ne ‘aceb şimdi anuñ
Def’ -i Ye’cüc-ı ğama sâyesidür sedd-i sedîd
- 26 Dâverâ dâdgerâ âşaf-ı ‘âlî-ķadrâ
Ey olan mertebeti hem-ser-i evc-i ħûrşîd
- 27 Sensin ol dâdger-i devr kim itsüñ şâyân
Āyîn-i dâdgerânı yeñi başdan te’yîd
- 28 Merħamet sende kerem sende mürüvvet sende
Sendedür her ne var aĥlâķ-ı meħâsinden ‘adîd
- 29 Bâ-ħuşûş sende hem ol vaż’ -ı tevâzu’ ki ne var
Eylemez nefis-i nefisinde ķabûl-i taķlîd

- 30 Sā'irüñ olsa da ol vaż' -ı vażi' de dahli
Sen gibi celb-i qulūba kim ider cehd-i cehīd
- 31 Seni bu mertebe ahlāqıla kim var qādir
Lāyıkı üzre ide vaşf ü şenā vü temcīd
- 32 Siyyemā keşret-i şöhretle bu 'abd-i ahkar
Bu qadar olmuş iken fenn-i belāğatda harīd
- 33 Gelicek mebsaṭa-i vaşfuña oldum 'āciz
Nice bilmem ideyüm vaşfuñı başt-ı temhīd
- 34 Dāverā her ne qadar 'āciz isem evşāfuñ
Böyle mi eyler idüm muhtaşar-ı nazm-ı neşīd
- 35 Neyleyem āh beni eyledi meslūb-ı şu'ūr
'İllet-i pīrī ile bu elem-i za'f-ı şedīd
- 36 Söz tamām oldu du'ā eyle yeter Meşhurī
Eyledün kāle-i pūr-mefheretün zelīl-qāşīd
- 38 İbtidā Hāzret-i Hāq şāh-ı cihān-ārānuñ
Eylesün haşre degin müddet-i 'ömrin temdīd
- 39 İtsün a' dāsını hem mażhar-ı qahrı dā'im
Qılıcın eylesün ol dāver-i dehrin teşhīd
- 40 Devlet ü şevketine gelmesün 'ālemde zevāl
Tā torup başımız üzre döne bu çerh-i 'anīd

³²b Ü harīd: M ferīd

- 41 Ba‘d-ezîn âşaf-ı Bermek keremin kim itdüm
Dāne-i dūr gibi evşāfını bir bir ta‘dīd
- 44 Farṭ-ı iḳbāl ile oldıḳça cihānda Mevlā
Eylesün luṭfiyıla mazhar-ı ‘ömr-i cāvīd
- 46 Nezd-i şāhānede öyle ide hem ḳadrin kim
Ola hem-cinsi āña her ne ḳadar varsa ḥasīd
- 47 İde her cāh-ı mu‘allāda muvaffaḳ anı hem
Nāmdār eyleye çün āşaf-ı şāh-ı Cemşīd
- 48 Hüsni-i tevḫīkini terḫīkile ez-cümle āña
Ḳıla bu manşıbı luṭf u keremiyle tes‘īd

İZDİHÂN-I ŞİBYÂN EMİN-GÜYÂN*

25

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Ehl-i ‘ilm u ḥāfız-ı Ḳur’an’dan it yā Rab bizi
Ḥ‘ācegān-ı mekteb-i ‘irfāndan it yā Rab bizi
- 2 Maḥz-ı luṭfuñdan bize‘baḥş eyleyüp ders ü sebaḳ
Zümre-i ‘allāme-i devrāndan it yā Rab bizi
- 3 Şıdḳıla itdük debistān-ı rızāñı cilvegāh
Luṭfuña mazhar olan şıbyāndan it yā Rab bizi

* Başlık Ü ve H : M Da‘vāt-ı Manzūme-i Şıbyān-ı Emīn- Güyān
25 33a, M 54, H 38a

- 4 Hıfz idüp bāzıçe-i gerdün-ı dünden rüz u şeb
Tālibin-i ‘ilm-i ‘ālī-şāndan it yā Rab bizi
- 5 Dergeh-i ihsānuña el açmışuz āmīn diyü
Vāyedārān-ı der-i ihsāndan it yā Rab bizi
- 6 Mazhar-ı va‘d-ı kerīm isticab olmak için
Cümle-i ehl-i du‘ā-güyāndan it yā Rab bizi
- 7 ‘Afv idüp ‘işyānını Meşhūrī ‘abd-i ‘ācizüñ
Bāb-ı ‘afvuñda aña ihvāndan it yā Rab bizi

İZDİHÂN-I ŞİBYÂN-I ÂMÎN-GÜYÂN DER-HENGÂM-I
MUḤÂREBE-İ İSLÂM BE-KÜFFÂR-I Lİ’ÂM-I BED-FERCÂM*

26

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Bize imdād-ı ‘avnuñ eyle cūduñla ‘aṭā yā Rab
Bizi a‘dā-yı dīne eyle gālib dā’imā yā Rab
- 2 Kırāl-ı ehl-i küfrüñ rāyetin ma‘kūs idüp dā’im
Şeh-i islāmı kıl luṭfuñla manşürü’l-livā yā Rab
- 3 Cuyūş-ı nuşretüñ hāzır tururken ey kerem-mü‘tād
Cunūd-ı mü’minini qoyma pā-māl eyleye ezdād
- 4 Mu‘in ol dā’im oldukça bize küffār ile hārib
Bizi terhīb idüp semt-i firāra eyleme yā Rab

* Başlık Ü ve H

²⁶ Ü 33b, H 38b

- 5 Bizi a‘ dāya ġālib kıl ki sensün muṭlaqa ġālib
Şeh-i islāmı kıl luṭfuñla manşürü’l-livā yā Rab
- 6 Bu dīn-i rāsiḥü’l-erkān u faḥrū’l-enbiyā ḥaḳḳı
Bu şer‘ -i şābitü’l-ḥükm-i resūl-i muḳtedā ḥaḳḳı
- 7 Budur Meşhūrī’nün senden ricāsı Muştafā ḥaḳḳı
Şeh-i islāmı kıl luṭfuñla manşürü’l-livā yā Rab

DER-VAŞF-I HAZRET-İ ŞEYHÜLİSLÂM AHMED ‘ĀRİF
HİKMET BEG EFENDİ BERĀ-YI DERC-İ ‘ARİZA-İ O*

27

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Kime ‘arz eyleyeyüm hālüm idüp derc-i kitāb
Bir efendüm var iken sen gibi ey ‘ālī-cenāb
- 2 Merḥamet sende kerem sende ‘ ināyet sende
Sendedür hem ne var evşāf-ı meḥāsin elḳāb
- 3 Bā-ḥuşuş sen gibi hem cümle-i evşāfuñdan
Kerem ü cūdıyla kim vardür olan şöhret-yāb
- 4 Eyle bu ‘ācizi bir gūne ma‘ ayşetle bekām
Ki ḳadīmden ḳapunuñ bir ḳuluyum çün ebvāb

* Başlık Ü : M Der-Vasf-ı Hazret-i Şeyhü’l-islām Ahmed ‘Ārif Hikmet Beg Efendi
27 Ü 39b, M 63

- 5 Böyle taşdı⁶ mi iderdi ebedî Meşhûrî
İtmese emr-i ma⁶ aşında zarûret icâb

DER-VAŞF-I MUHAMMED VAHİD EFENDİ HÂKİM-İ
SELÂNİK-İ SÂBIK*

28

Fâ⁶ ilâtün / fâ⁶ ilâtün / fâ⁶ ilâtün / fâ⁶ ilün

- 1 Ey re'îsin zümre-i hükkâm-ı şer⁶ -i Aḥmed'i
Vey mevālî-i 'izâmın kâdrdân-ı evḥadi
- 2 Maḳdemüñ olmışdı çünkim yümnile behcet-resân
Ḥaḳ bilür oldı zehābuñ her-kesüñ dağ-zedi
- 3 Şer⁶ i icrâda kemâl-i diḳḳatüñden mâ⁶ adâ
Vâdi-i celb-i ḳulüb itnekde mişlüñ gelmedi
- 4 Fırḳatüñ bildürdi vaşluñ ḳadrini bilmezlere
Hem bu devrüñ olduḡuñ öyle vahîd ü emcedi
- 5 Cümlenüñ ḡayr du⁶ âsı şimdi oldur 'an-ı ḳarîb
Maḳdemüñle yine teşrîf idesin bu mesnedi
- 6 Ḳande 'azm eylersin olsun rehberüñ tevfiḳ hem
Saña baḡş itsün Ḥudâ 'âlemde 'ömr-i sermedi
- 7 İşbu nazmından hemân Meşhûrî 'abd-i 'âcizüñ
Ḥâtıruñdan çıkmamaklıḳdur merâm u maḳşadı

* Başlık Ü, M

²⁸ Ü 55a, M 63

TARİHLER

TÂRİH-İ CULŪS-I MEYMENET-ME'NŪS HAZRET-İ
SULTÂN 'ABDŪLMECİD HÂN İBN SULTÂN ĞÂZİ
HAZRET-İ MAHMŪD HÂN 'ADLİ DER-ZİMN SİTÂYİŞ-İ
O*

1

Müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

1

Şükr ü sipās-ı bî-kerān kim Hālîk-ı Hayy-ı Mecîd
Virdi cihāna başka şān ızhār idüp luṭf-ı cedîd

2

Ma' dūm olup āşār-ı ğam ne ğuşşa ḳaldı ne elem
Her ūlkede oldu bu dem bir şādî-i tāze bedîd

3

Revnaḳ bulup çār cihāt gŭlzāra döndi kâ'ināt
Hiç ḳalmadı bî-vāye zāt hep 'ālem oldu müstefîd

4

Geldi yeñiden nev-bahār 'arz eyledi ezḫār u bār
İtdi donanmā āşkār bu şevḳile dehr-i se'id

5

Her-kes bu dem olsa n'ola bŭlbŭl gibi nağme-serā
Diller açıldı gŭyiyā mānend-i ğonce-i verîd

6

Geldi şafālar fevc fevc oldu kederler herc ü merc
Dillerde şādî ursa mevc şāyeste çün baḫr-ı sefîd

* Başlık Ü ve H : M Tārîḫ-i Culŭs-ı Meymenet-i Me'nŭs Ğāzi Hāzret-i Sultān 'Abdŭlmecîd Hân İbn Ğāzî Hāzret-i Sultān Maḫmŭd Hân 'Adlî
10 Ü 11a, M 12, H 11a

- 7 Şanma görüp meh-pāreler yā encām-ı seyyāreler
Almış ele çār-pāreler rakş itmede çerh-i ‘anīd
- 8 Kōl kōl gezer cānāneler hem ‘āşık-ı dīvāneler
Na‘ra urur mestāneler gāmdan olup dūr u ba‘īd
- 9 Buldı cihān ser-tā-be-pā ārāyış-i zevk ü şafā
İtse bu dem her-kes sezā her şebi kadr her gün bir ‘īyd
- 10 Olsa ‘aceb mi baħr ü ber cennet gibi pūr-zīb ü fer
Āfākı tıtdı ser-ta-ser āvāz-ı şādī-i nūvīd
- 11 Yā olmasun mı şādümān sükkān-ı arz ü āsmān
Kim oldı şāh-ı kāmran Sulţān-ı Hġān ‘Abdūlmecīd
- 12 Oldı imāmü’l-müslīmīn zıll-ı Hūdā hāmī-i dīn
İtdi meserret mü’minīn □ahr oldı küffār-ı pelīd
- 13 O rengi teşrīf eyledi her kālbi te’līf eyledi
Dünyāyı taltīf eyledi ibrāz idüp hālk-ı hāmīd
- 14 Hem pādīşāh-ı nev-civān hem şehriyār-ı Cem-nişān
Şāyeste şāhān-ı zamān der-gāhına olsa ‘abīd
- 15 Ser-pīşesi inşāf ü dād endīşesi celb-i fu’ād
İtmiş nevār hem i‘tiyād şāhāne evzā‘-ı güzīd
- 16 Gālib ‘aţāda Hātem’e fā’ik vegāda Rüstēm’e
Gelmiş degüldür ‘āleme bir böyle şāh-ı bī-nedīd
- 17 Şān ü şükūh ü şevketi □ahr ü celāl ü saţveti
Esbāb-ı fevz ü nuşreti Hāķ eylemiş anda nezīd

- 18 Virmiş mi bir şāh-ı selef dehre ‘aceb böyle şeref
Görmüş mi çeşm-i nüh şadef Zātı gibi dürr ü ferīd
- 19 Devrinde İskender nedür hem Kısra vü Kayser nedür
Yanında Risto’lar nedür kim eyleye rā’-yı sedīd
- 20 Şāhān-ı devrūñ a‘zamı ‘Osmāniyā’nuñ ekremi
Meydān-ı rezmūñ Rüstem’i □ākān-ı devrān-ı harīd
- 21 Mişli cihāne gelmemiş kimse bu nāmı almamış
‘Ālemde meşhūd olmamış hem böyle sultān-ı reşīd
- 22 Şāhen-şeh-i deryā-zamir hem dāver-i gerdün-serīr
Zātı kabūl itmez nazīr Mevlā anı kılmış vahīd
- 23 ‘Ömrüm olursa haşre-dek mümkün mi vaşfin eylemek
Kim vaşf-ı pāki yek-be-yek □ābil degül hergiz ‘adīd
- 24 Meşhūriyā çünkü kelām vaşfında buldı ihtitām
Eyle du‘ā bā-şıdk-ı tām kim öyledür resm-i kaşīd
- 25 İtsün hemān tahtın Hüdā ferhunde vü bākī aña
Hūn-ı hasūdı dā’imā kim reşkile olsun kadīd
- 26 Mülküñ alup a‘lāsını □ul eylesün dārāsını
Qahr eylesün a‘dāsını nuşret idüp Rabbü’l-Va‘id
- 27 Cāh ü celāl ü şevketi dārāt ü ferr ü haşmeti
İkbāl-i ‘ömr ü devleti günden güne olsun mezīd

- 28 Feth-i cihāna ser-ta-ser itdikçe şevketle sefer
Destinde tevfiķ u zafer olsun ihtiyār u kilīd
- 29 Ālem olup devrinde hep bī-jeng ü endūh u te‘ab
Her rûz şādī vü tarab bir yıl gibi olsun mezīd
- 30 Neşr eyleyüp aḥkāmını dehre yürütsün nāmını
Dünyādan alsun kāmını bir vefķ-i dil-h‘āh ü ümīd
- 31 Tārīḥi çün dürr-i şemīn manķūṭıla oldu güzīn
Farṭ-ı şerefle oldu dīn Sulṭān-ı Hān ‘ Abdūlmecīd

Sene :1255

TĀRĪḤ-İ TEBRĪK-İ CĀH-I VĀLĀ-YI FETVĀ Lİ- ḤAẒRET-İ
ES-SEYYĪD EL-ḤĀC AḤMED ‘ ĀRĪF ḤĪKMET BEG
EFENDĪ ‘ İSMET BEG-ZĀDE EDĀMALLĀHÜ TE‘ ĀLĀ FĪ
SADR-İ FEẒĀ ‘İLĪHĪ İLĀ-YEVMİ‘L-‘UḶBA*

2

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Dāver-i dādār-ı devrān pādīşāh-ı ḳadrdān
Maḷhar-ı tevfiķ-i Yezdān ya‘ nī Hān ‘ Abdūlmecīd
- 2 Muḳtezā-yı baḥtiyārı ve ḥulūşı olmada
Her ḥuşūş-ı mu‘tenāda rā‘y u tedbiri müfīd

²⁸a Ü ve H zamān : M cihān

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Tebrīk-i Cāh-ı Vālā-yı Fetvā Lī‘ Ārif Ḥikmet Beg Efendi

² Ü 16b, M 19, H 17a

- 1 Bā-ḥuşūş her manşıbı erbābına tevcīhde
Gün gibi oldu muvaffaḳ oldığı dā'im bedīd
- 2 Cümlesinden işte cāh-ı sāmi-i fetvāyı kim
Çerḥ-i gerdün ḳadr u rif' atda aña olmaz nedīd
- 5 'Ārif-i Ḥikmet Beg'e tevcīh idüp bi'l-intihāb
Eyledi bir ḳat daḥı ḳadrin anuñla ber-mezīd
- 6 'Ālim-i dīn ü şerī'at Bu Ḥanīf'e munḳabıt
Yūsuf-ı Şiddik-i 'iffet Muştafā ḥulḳ-i ḥemīd
- 7 'Aşrın idrāk eylemiş olsa o deñlü fazlıla
Bu su'ūd olmazdı yanında efāzıldan 'adīd
- 8 Zāt-ı pākı bī-müdānīsīdūr ancak var ise
'Ārif-i billāh bu hengāmda çün bā-yezīd
- 9 Mesned-i fetvāyı teşrīf itmesi zī'l-ḥiccede
Oldı bī-şübhe enāma 'ıyd-i ber-bālā-yı 'ıyd
- 10 Düşdi erbāb-ı me'ārif 'arz-ı kālā ḳaydına
Kimisi tārīḥ-i taḳdīm eyleyüp kimi ḳaşīd
- 11 Bende-i dīrini Meşhūrī daḥı şad şevḳile
'Aṭf idince fikri silk-i tārīḥe hem çün ferīd
- 12 Söyledi tebrīkine şıdḳı gibi tārīḥ-i tām
Cāh-ı fetvā mecd ile 'Ārif Beg'e olsun sa'id

TĀRİḤ-İ VELĀDET-İ PÜR-MEYMENET ŞEH-ZĀDE
SULTĀN ZİYĀ'EDDİN İBN SULTĀN-I CİHĀN ḤAẒRET-İ
‘ABDŪLMECİD ḤĀN DĀME Fİ-SERİR-İ SALṬANATEHŪ
İLĀ-AḤİRİ’Z-ZAMĀN*

3

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Ḥudā ‘ömr-i ebed bahş eylesün ‘Abdŭlmecîd ḤĀn’a
Ki zāt-ı pākîdür revḥ ü revān bu dehr ü dünyāya
- 2 Sipihr-i salṭanatda meh gibi pāyende oldıķça
Ola nesli daḥı encüm gibi bî-‘add ü bî-gāye
- 3 O şāhin-şāh-ı sa‘d-aḥter ḥulūşı iktizāsınca
Cihānda maẓhar oldı bir nice elṭāf-ı Mevlā’ya
- 4 Ḥuşūşıyla biri ez-cümle Mevlā eyledi iḥsān
Yine bir ‘ali-şeh-zade o şah-ı dad-fermāya
- 5 Nice şeh-zāde kim oldı ṭulū‘ı yalıñız gālib
Şerefle āsmānda ṭal‘at-ı ‘ıķd-ı şüreyyāya
- 6 Semiyy-i faḥr-ı ‘ālem ya‘nī Sultān-ı Ziyā’eddīn
Ki oldı maḳḳdemo sermāye-i şādī berāyāya
- 7 Zihī şeh-zāde kim kevne ḳudūmı ehl-i imāndan
Medār-ı iftiḥār oldı bütün a‘lā vü ednāya

* Başlık Ü ve H : Tārīḥ-i Velādet-i Pūr-Meymenet Şehzāde Sultān Ziyā’eddīn İbn Sultān Ḥaẓret-i
‘Abdŭlmecîd ḤĀn

³ Ü 18a, M 24, H 21a

- 8 Hemān Bārī Te‘ālā maqdem-i pākin ide mes‘ūd
Süleymān-ı zamān-ı şāh-ı cihān kām-baḥşāya
- 9 Ṭalup ehl-i sūḥan baḥr-ı ‘amīḳ-i fikr-i tāriḩe
Çıkardı her biri şāhāne bir dürr-i girān-māye
- 10 Kimīne ‘abd-i Meşhūrī daḩı ‘acziyle pīrāne
Alup kilkin ele düşdikde fikr-i‘ arz-ı kālāya
- 11 Cevāhirle müzeyyen söyledi tāriḩ-i mevlūdın
Cihāna oldu Şeh-zāde Ziyā’eddīn-i pīrāye

Sene :1262

TĀRİḩ-İ TEBRİK-İ BED’İ BESMELE-İ ŞERİF SER-TĀC-I
ḲUR’ĀN VE TES’İD-İ SŪR U PŪR-SURŪR ḨITĀN ŞEH-
ZĀDE SULTĀN MUḤAMMED MURĀD ŞEH-ZĀDE
SULTĀN ‘ ABDŪLMECİD EṬĀLLAHİ ‘ ÖMR-İ HŪMĀ
İLĀ-YEVMİ’T-TENĀD*

4

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Şehin-şāh-ı zamān rūḩ-ı cihān ‘ Abdŭlmecīd Ḩġān’uñ
Vucūdı maḩż-ı behçetdür bu ḳalb-i çār aḩṩāra
- 2 O sultān-ı şeref-‘ ünvānuñ envā‘ -ı meserretle
Tefevvuk itdi devr-i yümñ u sa‘ di sā’ir edvāra

* Başlık Ū ve H :M Tārīḩ-i Tebrīk-i Bed’-i Besmele-i Şerīfe Ser-tāc-ı Ḳur’an ve Tes’id-i Sūr u Pūr-surūr Ḩitān Şehzāde-i Ḩāzret-i Sultān Muḩammed Murād şehzāde-i Ḩāzret-i Sultān ‘ Abdŭlmecīd Eṩāllahī ‘ Ömr-i Hŭmā İlä-Yevmi’t-tenād

⁴ Ū 18b, M 25, H 21b

- 3 İder esbāb-ı şādīnūñ zuhūrı bir birin ta‘ķīb
Zamān-ı devletinde fūrce yok şekvā-yı ğam-ķāra
- 4 Hūşūsiyla biri ez-cümle işte ‘ahd-ı pākinde
Bu sūruñ şītidūr kim vāşıl oldu çerķ-i devvāra
- 5 Nice sūr-ı mu‘allā kim iki şeh-zādenūñ anda
Hıtānı oldu şevķ-efzā şinendegān u zevāra
- 6 Hūşūşā aķdam-ı sūnnet medār-ı iftiķār oldu
Kırā’at vācibūñ icrāları ilhvān u dīndāra
- 7 Birinūñ nām-ı vālāsı Muķammed hem Murād olmış
Laķab ol nūr-ı çeşm-i iftiķār-ı kām-girdāra
- 8 Biri de anlarūñ ‘Abdulmecīd-i pāk- gevhirdūr
Ki aķlāķ-ı ħamīde ile mālīk ħūsn-i eķvāra
- 9 Zihī şeh-zādegān-ı pāk-ķiynet kim cevāhirden
İki menkūş ğūş olsa sezā gerdūn-ı seyyāre
- 10 Dürr ü yāķūt ‘izzet müşterī vū ķāriķ-i devlet
Ziyā-baķş-ı leķāfet her birisi çeşm-i nazāra
- 11 İderler bāğ-ı dīn u devlete bir başķa şān īrāş
Nihāl-i ğonceveş şad ‘izz ile geldikçe refķāre
- 12 Nezāketle ider seyr-i nesīmi her biri taklīd
Suvār oldıkķa ğāhīce şerefle esb-i rehvāra

- 13 Huşûşâ şâh-ı ‘âlemle Ber-â-ber seyre çıkdıkça
 Kâmer yanında beñzerler iki necm-i ziyādâra
- 14 Hemân sū’-i nazardan anları hıfz eyleyüp Mevlâ
 Bağışlasun cihân tırdıkça şâh-ı mu‘ciz-âşâra
- 15 Bu sūr-ı pür-surûruñ itmege târîhin istinbât
 Hüner meydân idince gavta ka‘r-ı baħr-ı efkâra
- 16 Çıkdı her biri bir gevher-i pākîzeveş târîh
 Ki şâyân her biri taqđım olınsa nezd-i ħankâra
- 17 Bu ‘abd-i pîri Meşhūrî daħı ibrâm-ı şevķiyle
 O vādide düşünce kudret-i nâ-çizin izhâra
- 18 Didi tebrîkinüñ ta‘zîm u âdâb eyle târîhin
 İki mısrâ‘la kim lâyıķ mücevher olsa yek-pâre
- 19 Bu sūr-ı ekber-i şeh-zâdegânı Ĥaķ ide mes‘ûd
 Süleymân-ı zamân‘ Abdülmecîd Ĥân-ı keremkâra

TĀRİH-İ MANŞIB-I SELĀNİK HAZRET-İ İBRĀHİM
PĀŞĀ*

5

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Hudā pāyende itsün devletin ' Abdülmecid Hân' uñ
Ki mu' tādı keremdür bendegān-ı şıdķ-ı pīrāya
- 2 Şehin-şāh-ı kerem-güster ki h'ān-ı luţf u ihsānı
Hemīşe münteşir olmaķdadur a' lā vü ednāya
- 3 Huşūşā kim müşīrān-ı ' izāmuñ cümleden ber-ter
Mükerrem itdi mazhar eyleyüp luţf u ' aţāyāya
- 4 Merāsim üzre ya' nı eyledi hātırların tatyīb
İdüp irsāl u i' zām her birin bir cāh u vālāya
- 5 Biri ez-cümle İbrāhīm Pāşā'dur kim anlardan
Dü-bālā mazhar olmuş iltifāt-ı kīmyā-sāya
- 6 Müşīr-i muhterem ' ālī-himem dādār-ı ekrem kim
Müreccaħdur keremle zāt-ı pāki Hātem-i Tāy'a
- 7 Anı Konya müşīri eylemişken bundan aķdemce
İrade eyleyüp talţifini ol şāh-ı Cem-pāye
- 8 Mizāc-ı pāki ülfet itmeyüp āb u hevāsıyla
Zarūrī oldu bu keyfiyyeti muhtāc-ı inhāya

* Başlık Ü ve H : M Tārīh-i Manşib-ı Vālā-yı Eyālet-i Selānik Li-Hāzret-i İbrāhīm Pāşā

⁵ Ü 20b, M 27, H 23a

- 9 Yazup tebdîl-i cāh-ı pākini itdükde istid‘ ā
Hemān emr-i cihāndārı ta‘ alluḡ itdi icrāya
- 10 Virüp ya‘ nî becāyiş şüretiyle eyledi iḥsān
Selānîk cāh-ı pākin ol müşîr-i dād-fermāya
- 11 Hemān mes‘ üd idüp Ḥaḡ sāyesinde eylesün iḥsān
Refāh-ı ḥāl ile asāyiş ü rālhat berāyāya
- 12 Bu müjde nā-gehān Meşhūriyā geldükde şevḡumdan
Alup ḥāmem ele düşdükde fikr-i‘ arz-ı kālāya
- 13 İki manşib geçince bundan evvel söyledüm tārîḡ
Selānîk oldı tevcîh üç kez İbrāhîm Pāşā’ya

Sene: 1259

TĀRİḤ-İ İNTİKĀL-İ MÜŞĀRÜN İLEYH İBRĀHİM PĀŞĀ*

6

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Müşîrân-ı ‘ izāmın ser-fîrâzı faḡr-ı mümtāzı
Ki olmışdı şerefle zāt-ı pāki dehre pîrāye
- 2 Müşîr-i şîr-i ḡayret baḡr-ı himmet kim pesendide
Nice ḡidmetler itdi pādişāh-ı ‘ ālem-ārāya

* Başlık M : Ü ve H Tārîḡ-i İntikāl-i Müşārün İleyh

⁶ Ü 20b, M 27, H 23b

- 3 Huşûşâ resm-i ‘adlî lâııııyla eyledi icrâ
Bu kerre ile üç def’a gelüp bu cāh-ı vālāya
- 4 Cihān manşıblarından el çeküp ammā ki pīrāna
Heves itmişdi çokdan manşıb-ı vālā-yı ‘uqbāya
- 5 Bu kez bu cāh-ı fānīde iki ay itmeyüp ārām
Şerefle itdi rıhlet cāh-ı pāk-ı kurb-ı Mevlā’ya
- 1 Didi tārīh-i pākin bende-i dīrīni Meşhūrī
Vire Hāk kūy-ı ‘adnī manşıb İbrāhīm Pāşā’ya

Sene : 1259

TĀRĪH-İ RŪTBE-İ VĀLĀ-YI MŪŞİR-İ HAZRET-İ ‘ÖMER
PĀŞĀ MŪŞİR-İ EYĀLET-İ MAHRŪSE-İ SELĀNİK*

7

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Felek tertīb idüp bir sūr-i vālā tarz-ı ra‘ nāda
Getürdi çengi-i nāhīdi rakşa evc-i vālāda
- 2 Yine şāyeste akrānı geçüp ‘arz-ı hūnerlerle
Semend-i tab‘ um öñdül alsa bu meydān-ı pehnāda
- 3 Resen-bāz-ı hayālüm eylesün mu‘ ciz-hūner izhār
Çıkup zencir-i necm-i kehkeşān-ı çerh-i mīnāda

* Başlık Ü ve H : M Tārīh-i Rütbe-i Vālā-yı Mūşirī Li-Hazret-i ‘Ömer Pāşā Vāli-i Eyālet-i Selānik
7 Ü 21a, M 28, H 23b

- 4 Ne var güller açup bülbüller itse nağme-i dil-keş
Ki irdük vaqt-ı sermāda bu tavşif-i Hudā-dāda
- 5 Meserret rū-numā bir rütbe kim şāyestedür ‘ālem
Diger bir ‘id iderse bu ‘aķib-i ‘id-i kübrāda
- 6 Halā’ik ser-be-ser izhār-ı şādī itse lāyık kim
Müreccaħdur bu şebler hem bu günler ķadr u a’yāda
- 7 N’ola meşğul-i ‘ayş ü nüş olursa zümre-i rindān
Ki vardur neş’e-i āķer bu günler nüş-ı şaķbāda
- 8 ‘Aceb olmaz bu demler rām olup ‘uşşāķa maķbübān
Şafā-baķş-ı kenār u vuşlat olsa cā-yı tenhāda
- 9 Bu şevķ ü ‘aşķıla sāz u ķarablar ķoş terennümder
Sezā raķşa getürse şeyķ ü zühhādı zevāyāda
- 10 Bi-ķamdi’llah ne ğam ķaldı ne ğuşşa şevķile şimdi
Halāyık yer yer āyın-i şafā vü zevķi icrāda
- 11 ‘Aceb mi ğam gidüp ‘id-i meserret eylesek yek-ser
Cihān hep şādümān oldu bu hengām-ı dil-ārāda
- 12 Cihān şād olmasun mı ol vezir-i kām-baķşāya
Müşiri rütbesin virdi şehin-şāh-ı kerem-‘āde
- 13 Müşir-i muķterem fārūķ-‘ilm ya’nı ‘Ömer Pāşā
Ki gelmiş yok naziri dāverān-ı dād-fermāda

⁷b Ü ve H Neş’e : M Neşve

- 14 Hîdîv-i ‘ālî-himmet şāhib-i kudretle cā’izdür
Bu kudretle eger kâdir olursa cem‘ -i ezdâda
- 15 Qarâr-gāh-ı mu‘allâ dergehîdür cāh u iclâla
Melâz ü mültecâdur zât-ı pâki yümn ü es‘âda
- 16 İki kemter kulıdur dergehinde devlet u iqbâl
Olur tevfiq u nuşret hîdmetinde dâ’im âmâde
- 17 O Fârûk-ı zamānuñ ‘adl u inşâf-ı cihân-gîri
Unıtdurdu bize Nûşirevân’ı mülk-i dünyâda
- 18 O dustûr-ı kerem-mevfûr ‘afv u şafh-ı girdâruñ
O şöhetle qalurdu gelse Me‘mûn yanına sâde
- 19 O farf-ı cûd ile kimdür ki Hâtem ‘ahd-i pâkinde
Mübârek zâtına nisbet ola bezl-i ‘aşıyâda
- 20 O rûtbe zât-ı pâki kân-ı gevher-bağş-ı ihsân kim
O feyz olmaz bakılsa çeşm-i inşâfiyla deryâda
- 21 Huşûşâ devr u dehrûñ qahramânı kim zamânında
Gam-ı düşmenden oldu zîr-i destân cümle âzâde
- 22 Cihânda min-ba‘d itmez idi belki da‘vâ-yı merdi
Eger yek-hamlesin Rüstem göreydi ceng ü hîcâda
- 23 Zihî şāhib-şecâ‘at kim hemân nâm-ı cihân-gîri
İder bî-şek kifâyet hıfz-ı cāh u mülk ü me’vâda

- 24 Müşîrâ sen o şâhib-seyf-i sâtî‘ suñ kim ‘ahdüñde
‘ Aceb bir ser-berîde olmadık kalmış mı a‘ dâda
- 25 Ne kaldı hem eyâlet dâhilinde tîğ-i ‘adlûñle
Efendüm olmaduk ma‘ mûr bir yer şehri ü enhâda
- 26 Bekâm olsa ‘aceb mi zîr-i destân cümle sâyeñde
Muqaddemler görülmüş mi bu âsâyiş re‘âyâda
- 27 Efendümsin o memdûh-ı cihânsuñ kim güzel nâmuñ
İrişdi Rûm’dan tâ mâverâ-yı hadd-i Bağdâd’a
- 28 Geline vaşfuña lâl oldı hâmem farṭ-ı ‘acizinden
Muḥâle şûret-i imkân bulurken şi‘r u inşâda
- 29 Huşûsâ şâ‘ iriyetde ben ol tuṭi-i zebân kim
Şekerden kâdirim güftârımı ibdâ‘ u icâda
- 30 O gevherler ki vardur lücce-i mevvâc-ı ṭab‘umda
Bulınmaz ḳa‘r-ı baḥr-i bî-kerân u bî-ser ü pâda
- 31 ‘ Aceb midür olursa her sözüm bir gevher-i kudret
Ezelden feyz-i Ḥaḳ’dur me’ḥazum elfâz u ma‘nâda
- 32 Devâtum âb-ı ḥayvân eyleyüp icrâ eviddâya
Yüritdi navk-ı hâmem meyl göri çeşm-i ḥussâda
- 33 Geçer nuṭḳum çü nâvek sîne-i âğyârdan ammâ
Mişâl-i ‘aşḳ-ı cânân yir ider ḳalb-i eḥibbâda
- 34 Ḳo itnâbı yeter Meşhûri sözde irdi pâyâna
Tecâvüz itme ḥadduñ da‘vâ-yı faẓl u mezâyâda

- 35 Şurū‘ eyle du‘ā-yı hayra kim maqşad odur ancak
Bu uslûb-ı bedî‘ üzre bu nazm-ı pâki inşâda
- 36 Çıkup her ayda bir çarh-ı berîne mâh-ı nev yâ Rab
Ola efzâyiş-i envâr ile tâ kim ziyâ-dâde
- 37 Bülend olmakda olsun ol müşîr-i dâd- fermānuñ
Bu gûne rûtbe-i pâkîzesi câh-ı mu‘ allâda
- 38 Cevâhirlar gibi o rûtbe-i memdûh-ı vâlānuñ
Tetebbu‘ eyler iken târîhin deryâ-yı hülyâda
- 39 İrişdi şeş cihetden sem‘ a şîr-i cevherin târîh
Vezîr iken müşîr oldu ‘Ömer pâşâ bu eşnâda

Sene : 1257

TÂRİH-İ TA‘MİR-İ BERÂ-YI QAL‘A-YI VÂRDÂRİN BE-
MAHRÛSE-İ SELÂNİK*

8

Mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün

1

Hudâ tevfikın ihsân eylemiş şâh-ı cihân-bâna
Cihânda bir nice hışnuñ idüp i‘ mārını taqdîr

³⁹a Ü ve H şeş : M her

* Başlık Ü ve H : M Târîh-i Ta‘mîr-i Qal‘a-yı Vârdârîn Mahrûse-i Selânîk

⁸ Ü 22a, M 29, H 25a

- 2 Biri ez-cümle işte ol ıuşûn-ı ‘âlem-ârâdan
Bu vâlâ ıal‘adur kim kimse mişlin itmemiş tanzîr
- 3 İrâde eyleyince ser-be-ser ta‘mîrine böyle
Nuğud-ı himmetin şarf eyleyüp ol şâh-ı ‘âlem-gîr
- 4 Hemân mîr-âlâı Mûsâ Beg’e emr eyledi tâ kim
ıuşûlinde bu emr-i mu‘tenânun olmaya takşîr
- 5 O mîr-i muhteremde farı-ı şıdkı iktizâsınca
Bu hizmetde idince sâk-ı sa‘y u himmetin teşmîr
- 6 Bu gûne hüsn-i ta‘mîre muvaffak oldu kim şâyân
‘Ufârid vaşfını çarh-ı berîne eylese taıırîr
- 7 Hemân şâh-ı cihânı Hâk idüp a‘dâsına gâlib
Cihân tırdıkça taııt-ı salıanatda eylesün taıırîr
- 8 Cevâhirle müzeyyen söyledüm Meşhûriyâ târîh
Bu Vârdâr ıal‘asın ‘Abdûlmecîd Hân eyledi ta‘mîr

Sene : 1258

TĀRĪḤ-İ ÇEŞME-İ ḤAZRET-İ ‘ÖMER PĀŞĀ MÜŞİRĀN-I
EYĀLET-İ SELĀNĪK*

9

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Müşirān-ı ‘izāmuñ āb-ı rû-yı ma‘dalet-cüyı
O Fārūkî-‘alem Ḥaydar-şiyem ya‘nî ‘Ömer Pāşā
- 2 Vucūh-ı berre naqd-ı himmetin şarf eyleyüp ekşer
Cihānda bir nice pākīze ḥayrāt eyledi inşā
- 3 O ḥayrātüñ biri de işte bu ‘ayn-ı dil-ārādur
Ki a‘ şşāne ḥayāt-cfzā olur āb-ı ḥayātāsā
- 4 Hemān Allāh mu‘ammer eyleyüp zāt-ı mu‘allāsın
Cihān tūrdıkça olsun zīb-i şadr u mesned-i vālā
- 5 Didi ferman idince bitmesi Meşhūri tārīḥin
Bu resme bî-nuṭuḵ bir beytile naẓmın idüp imlā
- 6 Bu ‘ayn-ı rûḥ-zāyı yapıdırup li’llāh ‘Ömer Pāşā
Şevābın itdi bintî rûḥ-ı Gülşūm Ḥānım’a ihdā

Sene:1258

* Başlık Ü ve H : Tārīḥ-i Çeşme-i ‘Ömer Pāşā Vāli-i Selānīk

⁹ Ü 22a, M 29, H 25a

⁵a M bitmesi : Ü ve H bendesi

TĀRİḤ-İ DİGER*

10

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Bu dil-cū 'aynı li'llah eyleyüp icrā 'Ömer Pāşā
Şevābın eyledi Neclī Reşīd Beg rūhına ihdā

TĀRİḤ-İ NİŞĀN-FURŪĠ-I EFŞĀN CENĀB-I ḤAZRET-İ
YUSŪF ŞİDDİK BEG EFENDİ*

11

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

- 1 Nesl-i ġāzīden Cenāb-ı Ḥazret-i Yūsuf Beg'ün
Kim degül evşāf-ı zāt-ı pākini mümkin beyān
- 2 Oldı her ḥaṭb-ı cesīm-i mu' tenāya şıdķile
Çünkim erbāb oldıġı ma' lūm-ı şāh-ı kārdān
- 3 Zāt-ı vālāsın muḥaşşal eyleyüp hem rütbesin
Eyledi terfī' ile iblāġ-ı ṭāķ-ı āsmān
- 4 Hem muraşşa' bir nişān-ı dil-pesend iḥsān idüp
Virdi ol mīr-i güzīn-i ekreme bir başķa şān

* Başlık Ü, M, H

¹⁰ Ü 22a, M 30, H 25b

* Başlık Ü, M, H

¹¹ Ü 23a, M 31, H 26a

- 5 Eyleyüp tevîkına maḳrûn-ı me'mûriyetin
Hem nişānuñ eylesün mes'ûd-ı Rabbü'l-Müste'ân
- 6 Ol nişān-ı pertev-efşān-ı cihān-pîrāyenin
Kilk-i fikrimle ḥesāb itdükde târîḥin hemān
- 7 Düşdi bir mısrâ' ile Meşhûrî vālā-târîḥi
Kıldı ḥaḳḳā kesb-i zîbāyiş Yūsuf Beg bā-nişān

Sene:1256

TÂRÎḤ-İ KİŞLÂḲ 'ASÂKİR-İ MANŞÛR DER-ḤÂRİC-İ
SÛR-I MAḤRÛSE-İ SELÂNİK*

12

Mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün / mefâ'ilün

- 1 Mülûkuñ ḳahramānı Ḥazret-i Sulṭān-ı Maḥmûd'uñ
Olup a'dā-yı dīne dest-i ḳahr u saṭveti memdûd
- 2 Cuyûş-ı şevketi başdan başa dünyâyı fetḥ itsün
Zamān-ı devletinde ḳalmasun bir yer ola mesdûd
- 3 Ne semte'azm iderse ḥıẓr-ı iḳbālî olup reh-ber
Yanından bir zamān tevḫîḳ u nuşret olmasun mefḳûd
- 4 Ki ol şāh-ı muẓaffer dād-güster eyledi tecdîd
Ḳavānîn u niẓām-ı devleti şarf eyleyüp meḥdûd

* Başlık Ü, M, H

¹² Ü 23b, M 31, H 26b

- 5 Yeñiden rūh-bağş-ı dīn u mülk-i saltanat oldı
Anı enfās-ı rūḥu'llāha maẓhar eyleyüp ma' būd
- 6 O sulṭān-ı çerī-perver eğerler yapdı 'ālemde
Ki 'āciz her biri vaşfında bu kilik-i raḡam-fersūd
- 7 Hıṣṣā 'asker-i manşūrına hışn-ı haşīnāsā
Nice pākīze-kışlāk yapdı kim emşāli nā-meşhūd
- 8 Birisi işte ez-cümle bu meştā-yı mu' allādur
Ki oldı ғаşr-ı şīrine binā-yı dil-keşi maḥsūd
- 9 Zihī müştā-yı vālā kim nazīrin itmemiş bünyād
Selāṭīn-i 'izāmdan kim ki olmış 'āleme mevrūd
- 10 Zemīninde zemīnūñ naḡşını resm eyleyüp gūyā
Sipihruñ āsmānīsinde kıldı zīnetin mevcūd
- 11 N'ola kesb-i küşāyış itse bunda ṭab' -ı sükkānı
Zemīn-i dil-küşāsı oldı berr u baḥr ile maḥdūd
- 12 'Aceb mi ṭarz-ı i' cāz üzre olsa resm-i dil-cūsı
Aña bānī olinca himmet-i şāhen-şeh-i zī-cūd
- 13 O şāhen-şāh-ı kudret destgāh-ı mu' ciz-āşāruñ
Ola eyyām-ı 'ömr ü devlet ü iḡbāli nā-ma' dūd
- 14 Bu meştā-yı güzīnuñ hem esāsın Ḥaḡ idüp te'yīd
Cihānda ol şeh-i kibt mestāne eylesün mes'ūd
- 15 Cevāhirle muraşşa' söyledüm Meşhūriyā tārīḡ
Yine 'ālemde bir pākīze-kışlāk yapdı Ḥān Maḥmūd

Sene : 1253

TĀRĪḤ-İ TA‘MİR-İ ÇEŞME-İ ŞĀH-RĀH-I DER-ĞURB-I
MAḤRŪSE-İ SELĀNİK*

13

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Hıdīv-i ḥayr-eşer Sultān-ı Maḥmūd felek-ḳadrün
Ne mümkün eylemek āşār-ı ḥayrın biñde bir iḥşā
- 2 Ḥusūsā şāh-rāh üzre bu vālā-çeşme ez-cümle
Ki āb-ı pāki āb-ı çeşme-i Hızra olur hem-tā
- 3 Şuyundan çok zamān mehcūr ḳalmışken beyābānda
Yetişdi hıızr-ı luṭf u himmet-i şāh-ı cihān-pīrā
- 4 İdince sīm-nāb-ı himmetin ta‘mīrine mebzūl
Bu āb-ı pāki fī’l-ḥāl eyledi ḥükmi gibi icrā
- 5 Bu dil-cū çeşmeyi evvelkiden a‘lā idüp ta‘mīr
O şāhen-şāh-ı ‘ālem itdi rūḥ-ı şāḥibin irzā
- 6 Gelüp bi’l-cümle ebnā-yı sebīl bundan şu içtikçe
Du‘ā-yı ḥayr-ı o şāh-ı cihāna eylesün ihdā

* Başlık Ü, M ,H

¹³ Ü 23b, M 32, H 27a

- 7 Aķınca āb-ı dīl-cūsı dīdī Meşhūrī tārīhin
Be çeşme āb-ı pākin eyledi Maḥmūd Ḥān iḥyā

Sene : 1253

TĀRİḤ-İ TA‘MİR-İ ÇEŞME-İ DER-ḤĀRİC-İ SŪR-I
MAḤRŪSE-İ SELĀNİK*

14

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Şehin-şāh-ı cihān Sulṭān-ı Maḥmūd-ı ebū’l-ḥayruñ
Cihān tırdıķça ‘ömr ü şevketin mezdād ide Mevlā
- 2 O şāhinşāh bī‘ add yapıđı ḥayrātdan fażla
Nice aşḥāb-ı ḥayruñ eyledi ḥayrātını iḥyā
- 3 O ḥayrātuñ biri de işte bu ‘ayn-ı dīl-ārādur
Ki lāyık ḳaṭresi leb-teşnegāne olsa rūh-efzā
- 4 Şuyuñ hem-çün defīne menba‘ından eyleyüp iḥrāc
Aķıtdı sīm-i ḥālīş gibi ol şāh-ı cihān-ārā
- 5 Mışlıdūr aķdıđı yerden yine şuyı aķar dirler
Bu nūkte oldu elḥaḳ işte bunda zāhir u peydā
- 6 Bu gūne çeşmesin iḥyā idüp ol şāh-ı ‘ālem-gır
Zülāl-ı luṭfı ile itdi rūḥ-ı şāḥibin ervā

* Başlık Ü, M, H :

¹⁴ Ü 24a, M 32, H 27a

- 7 Didi bu çāker-i dīrīnesi Meşhūrī tārīḥin
Bu dil-cū ‘aynı böyle Hān-ı Maḥmūd eyledi icrā

Sene : 1253

TĀRĪḤ-İ TA‘MİR-İ SEBİL-İ İSKELE-İ SELĀNİK*

15

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Hāzret-i Sultān-ı Maḥmūd Hān-ı ḥayr-endişenüñ
Sa‘ yini meşkūr ide hem-vāre Rabbü’l-Müste‘ān
- 2 Kalmadı mülküñde ābād olmaduḡ ḥayrātdan
Medrese cāmi‘ ü mescid çeşme-i āb-ı revān
- 3 Bā-ḥuşuş kim cümleden işbu sebīl-i dil-keşüñ
Ābdan bī-behre ḡalmışken ‘uyūnı bir zamān
- 4 Eyleyüp ta‘mīrine şu gibi şarf-ı sīm ü zer
Āb-ı pākin eyledi icrā o şāh-ı kāmran
- 5 Ḥayrını iḥyā ile şād itdi rūḥ-ı şāḥibin
Ḥaḡ vire ol şāh-ı ‘ālī-şāna ecr-i bī-kerān

* Başlık Ü, H

¹⁵ Ü 23a, M 33, H 27b

- 6 Söyledi ta' mîrine Meşhûrî târîh-i laîf
Bu sebîlden eyledi icrâ ' aṭā Maḥmûd Ḥān

Sene : 1253

TÂRİH-İ TA' MİR-İ ÇEŞME-İ MALṬA DER-MAḤRÛSE-İ
SELÂNİK*

16

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- 1 Hâzret-i Sulṭân-ı Maḥmûd Ḥān-ı ' âlî-himmetün
Sâḥa-i mülkünde ma' mûr olmaduḡ yer ḳalmadı
- 2 İşte ez-cümle Selânîk'de bu Malṭa çeşmesin
Öyle ta' mîr itdi kim bir kimse mişlin görmedi
- 3 Hem binâsın eyledi tecdîd aḳıtdı hem şuyın
İtdi Ḥaḳ bu ḥayra da maḯhar o şāh-ı emcedi
- 4 Böyle rûḥ-ı şāhibin şād itdigiçün ḥaşre dek
Eylesün Allāh mu' ammer ol şeh-i ced-ber-cedi
- 5 Şā' ir-i ' aşrı ḳulı Meşhûrî târîhin didi
Bu binā' vü çeşmeyi Ḥān Maḥmûd iḥyā eyledi

Sene : 1253

* Başlık Ü ve H : M Târîh-i Ta' mîr-i Çeşme-i Maḥalle-i Malṭa Der Maḥrûse-i Selânîk
16 Ü 24b, M 33, H 27b

TĀRİḤ-İ İBKĀ-YI ḤAZRET-İ İBRĀHĪM PĀŞĀ VĀLİ-İ
MAḤRŪSE-İ SELĀNİK*

17

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Ḥazret-i Sulṭān-ı Maḥmūd Ḥān-ı Dārā-ḥaṣmetüñ
Eylesün şevketle Ḥaḳ iḳbāl u 'ömrin ber-mezîd
- 2 Ol şehin-şāh-ı kerem-pîrā bu tevcihātde
İtdi her bir bendesi talṭifine cehd-i cehîd
- 3 Ya' nî cāhında idüp ibḳāyına āṣafların
Eyledi luṭf-ı 'amîmiyle 'umūmuñ müstefîd
- 4 İtdi İbrāhîm Pāşā'ya ziyāde ihtirām
Farṭ-ı şıdkı olduğından nezd-i pākinde bedîd
- 5 Cāhını ibḳā idüp ol dāver-i dād-āverüñ
Eyledi talṭifine himmet o şāh-ı bî-nedîd
- 6 Cā-nişîn-i ma' delet dustūr-ı vālā-menḳıbet
Ḥayr- ḥ'āh-ı dîn ü devlet şāhib-i ḥulk-ı ḥamîd
- 7 Böyle bir dustūr-ı ḥayr-endişüñ ibḳā olması
Her-kesüñ ḥaḳḳında bî-şek oldu bir luṭf-ı cedîd
- 8 Eyleyüp zātın hemîşe zîb-i şadr-ı dāveri
'Ömrini efzün idüp ol Ḥālîḳ-ı Ḥayy-ı Mecîd

* Başlık Ü ve H : M Tārîḥ-i İbkā-yı İbrāhîm pāşā Vālî-i Selānik

¹⁷ Ü 24b, M 33, H 28a

- 9 Düşdi bā-ilhām-ı Hâk Meşhūrī vālā-tārīhī
Kıla Hâk ibkāsın ibrahīm Pāşā'nuñ sa' id

Sene : 1252

TĀRĪḤ-İ PĀYE-İ VĀLĀ-Yİ MEKKE-İ MÜKERREME
ḤAZRET-İ ES-SEYYİD EBŪ BEKİR BEG EFENDİ ḤĀKİM-
İ SELĀNİK*

18

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Cenāb-ı necl-i şadr-ı muhterem ya' nî Bekir Beg kim
Aşâletle odur akrânı içre şimdi bî-enbâz
- 2 Ḥasīb-i pāk-tıynet ehl-i ' iffet kim degül mümkün
Şunūf-ı kudsiyāndan zāt-ı pākin eylemek efrāz
- 3 Tükenmez kâfiyem elbet olur encāma peyveste
İdersem biñde bir evşāf-ı zāt-ı pākine āgāz
- 4 O mîr-i ekreme ehl oldığıçün şāh-ı kadr-āgāh
Ṭarīkınca merātib baḥş idüp itmekdedür i' zāz
- 5 Ḥuşūşā şimdi Mekke pāyesin iḥsān idüp kıldı
Bu gūne rütbesin gerdün ile hem-pāye vü hem-bāz

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Vālā-i Mekke-i Mükerrreme Ḥazret-i Ebū Bekir Beg Efendi Ḥākim-i Maḥrūse-i Selānīk

¹⁸ Ü 25a, M 33, H 28a

- 6 Hudā bu pāyeyi mes‘ūd idüp ol mîr-i zî-şânı
Rütâb-ı ‘āliye aşhâbı içre cylesün mümtâz
- 7 Beşâret gûne hâtif söyledi Meşhûriyâ târih
Efendüñ bu Bekir Beg itdi Mekke pāyesin ihrâz

Sene : 1253

TÂRİH-İ NİŞÂN-I PERTEV-EFŞÂN-I İMTİYÂZ Lİ-
HAZRET-İ MİR MÜŞARÜN İLEYH BEKİR BEG EFENDİ*

19

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Dāver-i devrân-ı Maḥmūd Hân-ı vālā-himmetin
Gelmemiş zâtı gibi dehre daḥı bir ḳadr-dân
- 2 Dā’imā ehl-i ṭarîḳ-i ‘ilmi talṭîf itnede
Ḥaşr-ı maṭlab eylemiş ḥaḳḳā o şâh-ı kām-rân
- 3 İşte ez-cümle yine eşrâf-ı ehl-i rütbeye
Bir ‘ināyet itdi kim olmuş degüldür bir zamân
- 4 Her birine baḥş idüp ya‘nî nişân-ı imtiyâz
Rütbe-i sāmîlerüñ ḳıldı anuñla müstebân
- 5 Bā-ḥuşûs o necl-i vālā-ḳadr-ı şadr-ı efḥama
Kim anuñ vaşfinda ‘âcizdür bu ‘abd-i nâ-tuvân

* Başlık M : Ü ve H Târih-i Nişân-ı Pertev-efşân-ı İmtiyâz Li-Ḥazret-i Mîr Müşarün İleyh
19 Ü 25a, M 34, H 28b

- 6 Baḥş idüp ol ceh-i Mekke pāye-i sāmīsini
Eyledi zāt-ı şerīfin pāye-dāş-ı ferḳadān
- 7 Ba‘d ez -in virdi mücevher bir nişān kim pāyesi
Kesb-i zībāyiş ile bulsun kemāl-i ḳadr u şān
- 8 Lücce-i elṭāf u himmet kân-ı cūd u mekremet
Şāhib-i perhīz ü ‘iffet-ḥū-nümā-yı ḳudsiyān
- 9 Eylesün Mevlā nişān-ı rütbe-i vālāsını
Pertev-i es‘ād ile reşk-i nucūm-ı āsmān
- 10 Söyledim Meşhūriyā tāriḫ cevāhirdārını
Kesb-i ‘izz-i imtiyāz itdi Bekir Beg bā-nişān

Sene : 1252

TĀRİḤ-İ VEFĀT-I SEYYİD ‘OŞMĀN BEG EFENDİ
TECĀVÜZA’LLAHİ TE‘ĀLĀ ‘AN-SEYYİ’ATİHİ *

20

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Memleket erkānının rükn-i rekīn-i a‘zamı
Kim seḥāvetde nazīri gelmemiş bī-iştibāh
- 2 Seyyid-i sādāt-ı ekrem bu’l-‘aṭā vü bu’l-kerem
Vāriş-i ecdād-ı Ḥātem maḫhar-ı feyz-i İlah

* Başlık Ü ve H : M Tārīḫ-i Vefāt-ı Seyyid ‘Osmān Beg Efendi

²⁰ Ü 25a, M 34, H 28b

- 3 Öyle bir mîr-i kerîmü'ş-şân-ı şâhib cûd iken
Olmadı bu dâr-ı fânî aña da ârâmgâh
- 4 Renciş-i tâkât-güdâzıyla felek-encâmkâr
Gör nice üftâde-i hâk eyleyüp itdi tebâh
- 5 Eylesün Allâh mu'ammer neclini oldıçça tâ
Zât-ı pâki böyle nûr-ı zulmet-i hâk-ı siyâh
- 6 Oldı bir mışra' ile Meşhûrî fevti târîhi
Eyleye 'Oşmân Beg'e firdevsi Mevlâ cilvegâh

Sene : 1252

TÂRİH-İ İBKÂ-YI HÂZRET-İ İBRÂHİM PÂŞÂ VÂLÎ-İ
MAHRÛSE-İ SELÂNİK*

21

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

- 1 Hıdîv-i bende-perver Hâzret-i Sultân-ı Maḥmûd'un
Tükenmez eylesün Hâk 'ömr ü 'izz ü şevket ü şānuñ
- 2 O sultân-ı kerem-'âdet bu tevcihât-ı pâkinde
Yine cāhında ibka ile şād itdi vezîrānuñ
- 3 Hüşüsüyla biri ez-cümle ibrahîm Pāşā'yı
Ki fā'ikdûr bu dîn ü devlete ḥidmetle akrānuñ

* Başlık Ü ve H:M Tārîḥ-i İbkā-yı İbrāhîm pāşā Vālî-i Selānik

²¹ Ü 25b, M 35, H 29a

^{3b} Ü ve H ḥidmetle : M hürmetle

- 4 Vezîr-i dâveri deryâ-dili rûşen-zamîri hem
Emekdâr şıddıķı ħayr-ĥ^vâhı şâh-ı devrânuñ
- 5 Yine ibķâ idüp manşıblarında eyledi ħaķķâ
Bu vechiyle ħarîn-i iltifât u luţf u iĥsânuñ
- 6 Mübârek eylesün tevfiķi ile Ĥazret-i Mevlâ
Bu ibķâ-yı cemîlüñ ol vezîr-i kâam-baĥşânuñ
- 7 Didim ibķâsına Meşhûriyâ böyle becâ târiĥ
Rehin-i sa‘d ola ibķâsı İbrâĥîm pâşâ’nuñ

Sene : 1251

TÂRİĤ-İ İBĶÂ-YI ĤAZRET-İ ‘ÖMER PÂŞÂ VÂLİ-İ VÂLÂ
MAĤRÛSE-İ SELÂNİK*

22

Mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün / mefâ‘îlün

- 1 Şchin-şâh-ı felek-câĥ Ĥân-ı Maĥmûd-ı keremkârı
Serîr-i salţanatda dâ‘im itsün Ĥazret-i Mevlâ
- 2 O Sulţân-ı Süleymân menķıbet-âşafıların ekşer
Muķarrer eyleyüp câhında talţîf eyledi ħaķķâ
- 3 Biri ez-cümle işte vâli-i câĥ-ı Selânîk kim
Degüldür mümkin itmek vaşf-ı pâkin biñde bir iĥşâ

* Başlık Ü ve H : M Târîĥ-i İbķâ-yı Ĥazret-i ‘Ömer Pâşâ Vâli-i Selânîk
22 Ü 25b, M 35, H 29a

- 4 Vezîr-i pâk-ḥaşlet ‘ālî-himmet şâdık-ı devlet
Melâz-ı ehl-i ḥâcet şâhib-i luṭf u kerem-baḥşâ
- 5 O dustûr-ı ‘adâlet-güsterin ibkâ-yı cāhıyla
Şehin-şâh-ı Mesîhâ mekremet kıldı bizi iḥyâ
- 6 Hemân şâh-ı cihân zîb-i serîr-i şevket oldıkça
Ola cāhında şâbit ol müşîr-i ma‘delet-pîrâ
- 7 Mücevher ḥarfıla hâtif didi Meşbûriyâ târîḥ
Yine cāhın ‘Ömer Pâşâ’ya itdi pâdişâh ibkâ

Sene : 1249

TÂRİḤ-İ SEFİNE-İ MÜŞÂRÜN İLEYH ḤÂZRET-İ ‘ÖMER PÂŞÂ*

23

Mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün / mefâ‘ ilün

- 1 Şehin-şâh-ı cihân Sulṭân-ı Maḥmûd-ı felek-ḳadruñ
Vezîr-i nâmdârı ḳahramânı ceng ü heycâda
- 2 Müşîr-i kârvân Fârûḳ-nâm ya‘nî ‘Ömer pâşâ
Ki dâdı ḥükm-i dâd-ı nâmdâşın virdi dünyâda
- 3 Görince iḥtiyâcı geştiye esfâr-ı baḥrîde
Getürdi cûşa baḥr-ı himmetin ḥaḳḳâ bu eşnâda

* Başlık Ü ve H : M Târîḥ-i Sefîne-i Müşârün İleyh ‘Ömer Pâşâ

²³ Ü 26a, M 35, H 29b

- 4 Cihân tersânesinde bir sefine yaptı kim şâyân
Hediyye eylese şahin-şeh-i Nûşîn Revân-dâda
- 5 Nice vâlâ-sefine zevrağ-ı mäh-ı nev-i gerdün
Yanında şandal olmaz sâ'ir olsa çerğ-i mînâda
- 6 Adın reh-ber kodı tevfik-i reh-ber olduğundan hep
Muvaffak oldu el-hağ bunda da nâm-ı Hudâ-dâda
- 7 Nev-â-nev mazhar olsun hüsn-i enzâr-ı cihân-bâna
Bu güne himmet itdükçe nice âşârı inşâda
- 8 Hurûf-ı bî-nuqaṭla söyledüm Meşhûriyâ târiḥ
‘Ömer Pâşâ’nuñ oldu fulki reh-ber rāh-ı deryâda

Sene : 1248

TÂRİḤ-İ PĀYE-İ ŞADR-I ANAṬOLI Lİ-ḤAZRET-İ ES-
SEYYİD EL-ḤĀC AḤMED ĀRİF ḤİKMET BEG EFENDİ
‘İŞMET BEG-ZĀDE*

24

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Mesned-ārā-yı neḳābet şadr-ı vâlâ-menzilet
Kim sezâ çerğ-i berîn olsa anuñ hem-pāyesi
- 2 Fāzıl-ı devrân-ı ‘Ārif Beg Efendi kim anuñ
Olamaz seyyid o deñlü fazlile hem sāyesi

* Başlık Ü ve H : M Tārîḥ-i Pāye-i Sadr-ı Anaṭoli Hazret-i Es-seyyid El-ḥāc Ahmed ‘Ārif Hikmet Beg Efendi

²⁴ Ü 26a, M 36, H 29b

- 3 Hâk ide dâ'im muvaffak şâhı kim mebzûldür
Ehline bu resme luţf-ı mefharet-pîrâyesi
- 4 Ya'nî İstānbûl mollâsı iken şadr eyledi
Öyle zâtı kim funûn-ı fazlıdur sermâyesi
- 5 Gûş idüp nâsa didi Meşhûrî vâlâ-târîhin
Şimdi revnaķ buldı şadr-ı Anaţolı pāyesi

Sene : 1248

TĀRĪḤ-İ ṬĀBYA-İ 'ÖMER PĀŞĀ MELBŪN-I VĀLĪ-İ
MAḤRŪSE-İ SELĀNĪK*

25

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Şehin-şāh-ı cihān Sulţān-ı Maḥmūd Ḥān-ı 'adlinüñ
Vezîri hem zamānuñ Rüstem'i ya'nî 'Ömer Pāşā
- 2 Zihî dustūr-ı pür-himmet müşîr-i şîr-i şavlet kim
Veġāda қahramānlar gibi gösterdi yed-i tūlā
- 3 Cihānda oldu ḥaķķā mālîk-i nām-ı cihān-gîri
'Adū-yı dîne kûrlîk bir nice āşār idüp peydā
- 4 Ḥuşūşā yapıdı bunda böyle bir nev bî-'adîl ṭābya
Kim olmuş kılası eflāke ḥarf-endāz-ı isti' lā

* Başlık Ü ve H : M Tārîḥ-i İbķā-yı Ḥazret-i 'Ömer Pāşā Vālî-i Selānîk
25 Ü 26a, M 36, H 29b

- 5 ‘Adūnuñ başına saçmak için toprakla taldurdu
Ser-ā-pā seng-i hārādan idüp dīvārını inşā
- 6 Selefde Sedd-i Ye’cūc olmuş ise Sedd-i İskender
‘Ömer Pāşā’nuñ oldu t̄ābiyesi sidretü’l-a‘ dā
- 7 Sezā ecrām-ı seb‘ a tārīhin neşr itse Meşhūrī
Ne vālā t̄ābya inşā eyledi haqqā ‘Ömer Pāşā

Sene : 1243

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ ‘OŞMĀN NŪRĪ MAḤDŪM-I VĀLĀ-
YI KETHŪDĀ-YI VĀLĪDE SULTĀN ‘ALĪYYETŪ’Ş-ŞĀN
ḤAZRET-İ ṬĀHİR BEG EFENDİ*

26

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Kethudā-yı vālide sulṭān-ı zī-şānuñ yine
Kevkeb-i dūrri gibi bir necli oldu şu‘ lever
- 2 Eşref-i sā‘ atde böyle kevni teşrīf itmesi
Sa‘ d ile oldu ṭulū‘ ına delīl-i mu‘ teber
- 3 Nāmdaş olsa n’ola bu resme Zī’n-nūreyn ile
Olmış iki nūr iki şaḥn-ı ruḥında cilveger

⁵a Ü ve H toprakla : M ḥākıla

⁶a Ü ve H felekde : M selefde

* Başlık Ü ve H : Tārīh-i Velādet-i ‘Osmān Nūrī Beg

²⁶ Ü 28b, M 39, H 32b

- 4 Luṭf-ı Hāk olsun nigeḥdārı gezend-dīdeden
Eyledikçe mihr-i iḳbālī sa‘ ādetle sefer
- 5 Söyledi Meṣhūrī tārīḥin mücevher ḥarf ile
Ṭal‘at-ı ‘Oṣmān-ı Nūrī virdi ḥāḳḳā kevne fer

Sene : 1260

TĀRİḤ-İ İRTİḤĀL-İ ES-SEYYİD ‘ABDURRAḤMAN
EFENDİ*

27

Fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

- 1 Ser-fırāzān-ı mevālī-i ‘izāmdan sābıḳ
Bu sene mollāsı o ‘allāme-i dehr ü devrān
- 2 Şeref-i faẓl ile ol zāt-ı ‘adīmü’l-miṣlūñ
İsm-i sāmīsi idi hem daḥı ‘Abdurraḥman
- 3 Fehm ü iz‘ān idicek ḳaṭ‘ī berāhīniyle
Pāydār olmadığın kimseye bu dār-ı cihān
- 4 Eyledi ‘izzet ile dār-ı bekāya rıḥlet
Cennetiyle aña ikrām ide Rabbü’l-Mennān

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i İrtiḥāl-i Es’seyyid ‘Abdurraḥman Efendi
27 Ü 29a, M 39, H 32b

- 5 Naẓmıyla nāsa didi tārīhini Meṣhūrī
Gitdi bu ‘ālem-i fāniden o kenz-i ‘irfān

Sene :1260

TĀRİḤ-İ İRTİKĀL-İ ES-SEYYİD ‘ABDULLAH ḤĀMÎ
EFENDÎ NAḲİB-ZĀDE*

28

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Zümre-i eṣrāf-ı devrān-ı hüner-merdāndan
Kim naẓırın görmemiş hergiz sipihr-i keç-ḥırām
- 2 Ya‘ nî ‘Abdullāh Efendi Ḥāmî kim evṣāfını
Eylesem tā ḥaṣre dek olmaz qarîn-i ihtitām
- 3 Gördi bu qaṣr-ı ḥarāb-ābādı çün nā-pāydār
Eyledi ‘azm-ı kuṣūr-ı gülşen-i dārü’s-selām
- 4 Böyle zīb-ferş-i ḥāk oldıkça ‘izz ü mecd ile
İtsün evlādın mu‘ammer Ḥazret-i Rabbü’l-Enām
- 5 Söyledi Meṣhūrī tārīhin mücevher ḥarf ile
Ḥuld ola Ḥāmî Efendi’ye sa‘ādetle maḳām

Sene : 1260

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i İrtikāl-i Es’seyyid   Abdullah Ḥāmî Efendi

²⁸ Ü 29a, M 40, H 33a

TĀRİḤ-İ İRTİKĀL-İ ‘ÖMER ḤULŪŞİ EFENDİ*

29

Mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātūn / mef^ʿ ūlū / fā^ʿ ilātūn

- 1 Ḥayfā o faḥr-ı küttāb münşī-i dehr-i nā-yāb
 Kıadr- āšnā-yı aḥbāb ya^ʿ nī ‘Ömer Ḥulūşī
- 2 ‘İlm ü kemāli zāhir zihn ü zekāsı bāhir
 Hem olmuş idi māhir her fende her ḥuşūşı
- 3 Bu ‘ālemün esāsın hem tarḥ-ı bī-beķāsın
 Bilmiş idi fenāsın kaṭ^ʿ i görüp nuşūşı
- 4 İ^ʿ rāz idüp cihāndan geçdi vucūd u cāndan
 Gitdi bu ḥānedāndan kābil degül nukūşı
- 5 Tārīḥi oldı gūyā Meşhūriyā gühersā
 ‘İzziyle eyleye cā ḥuldı ‘Ömer Ḥulūşī

Sene : 1260

TĀRİḤ-İ TA‘MİR-İ TÜRBE-İ ZUHŪRİ BABA*

30

Fe^ʿ ilātūn / fe^ʿ ilātūn / fe^ʿ ilātūn / fe^ʿ ilūn

- 1 Kātib-i ḥayyir-i dīvān-ı müşīrī ya^ʿ nī
 Ḥazret-i Rüşdi Efendi ser-i erbāb-ı zamīr

* Başlık Ü, M, H

²⁹ Ü 29a, M 40, H 33a

* Başlık Ü, M, H

³⁰ Ü 29b, M 40, H 33a

- 2 Gördi bu meşhed-i vālā-yı Zuhūrī Baba'yı
Eylemiş tül-ı zamān 'ādeti üzre tağyır
- 3 Der-^ç aqab bezlile naqd-ı himemin ez-ser-i nev
Yapdı bu merd-i Hudā kânını bî-mişl ü naẓır
- 4 Umarum kim bu sebeble olıcağ rüz-ı cezā
Ola ol kân-i hüner behrever ecr-i keşir
- 5 Bî-riyā söyledi Meşhūrī bu resme tārīḥ
Oldı bu türbe-yi pākīze-i vālā-ta^ç mır

Sene :1258

TĀRİḤ-İ VEFĀT-I ZÜBEYDE ḤĀNİM*

31

Mef^ç ülü / fā^ç ilātün / mef^ç ülü / fā^ç ilātün

- 1 Hicriyle yansun ihvān bu ḥānımuñ ser-ā-pā
Kim oldı yerde pinhān genc-i defīneāsā
- 2 Şem^ç-i sarā-yı ^ç işmet ser-tāc-ı ehl-i ^ç iffet
Mecmū^ç a-i neẓāfet zīb-i ^ç arūş-ı dünyā
- 3 Terk eyleyüp fenāyı tıtdı reh-i beḳāyı
Hem raḥmet-i Hudāyı itdi melāz u melcā

* Başlık Ü, M, H

³¹ Ü 29b, M 40, H 33b

1a Ü ve H ihvān : M ^ç ālem

- 4 Tārīḫ-i fevti oldı Meşhūriyā mücevher
İtsün Zübeyde Hānum mīnū-yı ‘adnī me ‘vā

Sene : 1259

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ MUŞTAFĀ MAZHAR BEG
MAHDŪM-I EDHEM EFENDİ DEFTERDĀR-I SELĀNİK*

32

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Bārekallah kim cenāb-ı defterinüñ çün hilāl
Burc-ı es‘ addan yine bir necli oldı rû-numün
- 2 Öyle bir necl-i necīl-i hūb-ṭal‘ at kim anuñ
Ṭal‘ at-ı pāki yanında neyyir-i gerdün-ı dūn
- 3 Eşref-i sā‘ atde mevlūdinden istidlāl ider
Ḥayr-ı maḳdem oldıgın aşḫāb-ı ‘ilm-i zû-funūn
- 4 Böyle re’s-i sālda hem kevnî teşrīf itmesi
Ola ḥaḳḳında sezā bir başḳa fāl-ı ḥayr-gūn
- 5 Ḥaḳ o nūr-ı dīde-i faḥr u mübāhātı hemān
Eylesün luṭfıyla zaḥm-ı çeşm-i a‘ dādān maşūn

* Başlık Ü ve H : M Tārīḫ-i Velādet-i Muştafā Mażhar Beg

³² Ü 29b, M 41, H 33b

^{1b} Ü ve H kim : M bīm

- 6 Vālid-i mācidlerinüñ hem dağı göstermesün
Mesned-i iqbālde hiç şânına aşıla şu 'ün
- 7 Söyledüm Meşhūrī tārīhın mücevher harf ile
Muştafā Maẓhar Beg'in Mevlā ide 'ömrin fuzūn

Sene : 1259

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I Nİ' METULLAH KADIN*

33

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Nice biz itmeyelüm çerhüñ elinden feryād
'Arz iderken bize böyle nice bir vaż'-ı saķım
- 2 Ya' nī 'ālemde bu ḥātün-ı şalāḥ-'ünvānuñ
Bī'l-vucūh lāzım iken zātına 'izz ü tekrīm
- 3 Düşürüp ḥāke bu vechiyle sefīl eyledi ḥayf
Bu mı icāb-ı 'adālet bu mı resm-i ta'zīm
- 4 Çünkim aḥkām-ı felek böyle imiş Allāh'dan
Umarum kim göre cennetde mükāfāt-ı 'azīm
- 5 Bā-edeb söyledi Meşhūrī bu resme tārīḥ
Nī' metullah ḳadınıñ cāyı ola dār-ı na'īm

Sene : 1258

* Başlık Ü, M, H

³³ Ü 30a, M 41, H 33b

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I ŞEYḤ ʿABDŪLKĀDİR PĀZĀR
TEKYESİ ŞEYḤİ*

34

Fāʿ ilātün / fāʿ ilātün / fāʿ ilün

- 1 Şeyḥ-i ʿAbdülkâdir ol āgâh-ı dîl
Gördi bu fânî degül cā-yı penāh
- 2 Cān atup itdi beḳāya irtihāl
Rāh-ı Ḥaḳʾda eyleyüp cismüñ tebāh
- 3 Vāşıl-ı Ḥaḳ olsa müstebʿ id degül
Ol idi maḳsûdı çün bî-iştibāh
- 4 Oldı fevti tārîḥi Meşhûriyā
Böyle bir beyt-i cevāhir iktināh
- 5 Eylesün yüz ʿizz ile ḳarîn İlah
Şeyḥ-i ʿAbdülkâdirʾe ārāmḡāh

Sene : 1258

* Başlık Ü ve H : M Tārîḥ-i Vefât-ı Şeyḥ ʿAbdülkâdir

³⁴ Ü 30a, M 41, H 34a

^{2a} Ü ve H beḳā : M fenā

TĀRİḤ-İ VELĀDET-İ MİR MUḤAMMED ŞĀNĪ MAḤDŪM-
İ KĀMİL BEG EFENDİ NĀZİR-İ EVKĀF-İ SELĀNİK*

35

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Şükr şad şükr ki Kāmil Beg'e feyyāz-ı kerīm
Kıldı luṭf u keremiyle bir oğul erzānī
- 2 Ne oğul kim eṣer-i fıtrat-ı kāmīl idi ki
Müncelī hemçü mel-i enveri-i pīşānī
- 3 'Ömr ü iḳbāline feyz ü bereket virsün Ḥaḳ
Şābit itdükçe bu keh-vāre-i çār erkānı
- 4 Vālid-i mācidini devlet ü şervet ile hem
İki 'ālemde ide müfteḥir-i aḳrānı
- 5 Didī Meşhūrī şenā birle mücevher tāriḥ
Meh gibi güne ziyā virdi Muḥammed Şānī

Sene : 1253

* Başlık Ü ve H : M Tāriḥ-i Velādet-i Mir Muḥammed Şānī
³⁵ Ü 30a, M 42, H 34a

TĀRİḤ-İ VELĀDET-İ PİRİ EFENDİ MUḤAMMED BEHCET
PİRİ EFENDİ-ZĀDE*

36

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Kerem ü luṭfı ile pīrī Efendi’ye Ḥudā
Bir oğul virdi ki şāyeste-i mehd-i ‘ izzet
- 2 Ne oğul ki varaḳ-ı nāşiyesinde yazmış
Ḥaṭṭ-ı sa‘ dini keşideyle debīr-i ḳudret
- 3 İde ‘ ālemde hemān Ḥazret-i Ḥallāḳ-ı Kerīm
‘ Ömr-i sermedle anı maḫhar-ı baḥt u devlet
- 4 Bu meserretle muḥibb-i pederi Meşhūrī
Fikr-i tāriḫine pīrāne idince himmet
- 5 Düşdi milādına bā-ḫarf-i mülcevher tāriḫ
Kevne ṭal‘ atla şeref virdi Muḫammed Behcet

Sene :1253

* Başlık Ü ve H : M Tārīḫ-i Velādet-i Pīrī Efendi-zāde Muḫammed Behcet
³⁶ Ü 30b, M 42, H 34b

TĀRĪḤ-İ BĪNĀ-YI ḤĀNE-İ MĪR-ĀLĀY AḤMED BEG*

37

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Ḥudā mīr-ālāy Aḥmed Beg'e tevḥīd idüp iḥsān
Muvaffaq itdi bu ḡaṣr-ı cihān-ārāyı inṣāya
- 2 Zihī ḡaṣr-ı cihān-ārā ki uslūb-ı bedī' üzre
Olur her ṭarḥ-ı dil-cūsı bedel ḡaṣr-ı Züleyḥā'ya
- 3 Muṣanna' ṭāḡlar zībā sutūnlar ḡūb revzenler
Ki ṣāyān her biri bir resm-i dil-keṣle temāṣāya
- 4 Ḥuṣūṣā ṭarz-ı i' cāz üzre naḡṣın seyr iden hergiz
Naḡar itmez nigāristān-ı ḡin-i rūḡ-ı efzāya
- 5 Cenāb-ı Ḥaḡ ide bānīsine mes'ūd oldıḡça
Şeref-sāz-ı ikāmet bu sarā-yı cennetāsāya
- 6 Didim itmāmına ṣıdḡum gibi Meṣḡūrī tām tārīḡ
Becā bām-ı felek reṣḡ eylese bu ḡaṣr-ı bālāya

Sene : 1252

* Başlık Ü, M, H

³⁷ Ü 30b, M 42, H 34b

TĀRĪḤ-İ MEVLŪD-İ ‘OṢMĀN LEBĪB KĀTĪB ḤASAN
EFENDĪ-ZĀDE*

38

Mef‘ ūlū / fā‘ ilātün / mef‘ ūlū / fā‘ ilātün

- 1 ‘Aşrun ferīdi ya‘nī Kātib Ḥasan Efendi
Kim zātıdur hūnerle bir şakk-i ‘ilm ü ‘irfān
- 2 Ol şıve şeyḥ-i ḥaṭṭa bu şafḥa-i cihānda
Luṭfindan itdi Mevlā bir necl-i es‘ad iḥsān
- 3 Āşār-ı baḥt ü iḳbāl ol necl-i dil-pesendün
Gülzār-ı cebhesinde mānend-i gül nümāyān
- 4 Meşhūrī nāsa şāyān dirse bu gūne tārīḥ
Luṭf ide ‘ömr-i cāvid ‘Oṣmān Lebīb’e Yezdān

Sene : 1252

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Mevlūd-ı □ Osmān Lebīb
³⁸ Ü 30b, M 42, H 34b

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ MİR AḤMED ME'ĀB MAḤDŪM-I
RĀMİZ BEG EFENDİ 'ALĪ NĀMIḲ PĀŞĀ-ZĀDE*

39

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Mesned-ārā-yı aşālet mīr-i vālā-menķıbet
Nesl-i dustūr-ı me'ālī-menzelet 'ālī-cenāb
- 2 Genc-i ķadr u şān ya'nī Ḥāzret-i Rāmiz Beg'ün
Kim nuķūd-ı vaşf-ı zāt-ı ekremidür bī-ḥesāb
- 3 Nev-be-nev luţf-ı cemīl-i Ḥaķķā mazḥar olması
Oldı mūcib ğıbṭa-i aķrānını bī-irtiyāb
- 4 Bā-ḥuşuş kim maḥz-ı luţfindan yine Mevlā aña
Virdi bir pākīze-ferzend-i sa'ādet-intisāb
- 5 Öyle bir pākīze-ferzend-i mu'azzez kim anuñ
Maķdemiyle eyledi 'ıyd-i meserret şeyḥ ü şāb
- 6 Ḥaķ eb u ceddiyle ol necl-i necīl es'adı
Eylesün 'ömr-i ṭabī'ıyle cihānda kām-yāb
- 7 Ol meh-i nūr ṭal'atun fīkr eyler iken tārīḥin
Bu kemīne bendesi Meşhūrī ihlāş iktisāb

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Rāmiz Beg-zāde Aḥmed Beg

³⁹ Ü 31a, M 43, H 35a

^{7a} Ü ve H süreyyā : M M meh-i nūr

- 8 Çārsūdan müjde-res geldi didi tārīhini
Mehd-i kevne tāze revnaķ virdi Aḥmed Beg me'āb

Sene : 1251

**TĀRĪḤ-İ ŞĀDIRVĀN-I DER-NÜZHET-GĀH-I BEŞ ÇINĀR
HAẖRET-İ ŞERİF YŪSUF ŞİDDİĞ BEG EFENDİ***

40

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Kibāruñ āb-ı rŷyı Haẖret-i Yŷsuf-ı Şiddiķ Beg
Ki zāt-ı pāki virmiş bāğ-ı dehre revnaķ-ı vālā
- 2 O mīr-i muḥterem-i mışr u cŷdı ideli teşrīf
Bu resme nīl-i ḥayrı sŷ-be-sŷ itmekdedŷr icrā
- 3 Ḥuşŷşā bu nişīmengāh-ı vālāyı gŷrŷp bī-āb
Getŷrdi cŷşa cŷ-yı himmetin mānende-i deryā
- 4 Yapup bunda bu şādirvān-ı pākī ḥasbeten lillāh
Şuyıyla kıldı ḥaķķā teşnegān-ı 'ālemi ervā
- 5 Bu ḥayra şu gibi şarf eyleyŷp naķdīne-i himmet
Şevābın vālīd-i mācidlerine eyledi iḥdā

* Başıık Ū ve H : M Beş Çınār Şādirvānı'nuñ Tārīḥi

⁴⁰ Ū 31a, M 43, H 35a

- 6 Didim itmāmına menķūtıla Meşhūriyā tārīḥ
Bu şādırvān-ı nūzhetgāh-ı zībā oldı bī-hemtā

Sene : 1250

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ ŞERĪF MAḤMŪD BEG MAḤDŪM-İ
ŞERĪF YŪSUF REFĪK BEG EFENDİ *

41

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Ziver-i mesned-i iķbāl u kerem 'ālī-himem
Kurretü'l-⁴¹ ayn-ı şunūf-ı nuķebā-yı zī-cūd
- 2 Faḥr-ı eşrāf-ı kirām ya' nī Refīk Yūsuf Beg
Ki degül aḥsen-i aḥlāk ile mişli meşhūd
- 3 Cāmi'-i ḥulķ u edeb ġazī-i bu'l-fetḥ-neseb
Şāḥib-i na' t-ı aḥab mazḥar-ı feyz-i ma' būd
- 4 Zātı bī-mişl idiginden daḥı nesl-i pāki
Mültemis idi ola manzar-ı çeşmān-ı şuhūd
- 5 Şükr şad şükr ki ber-vefķ-i ümīd bir ferzend
Kıldı iḥsān u kerem Ḥazret-i Ḥallāk-ı Vedūd
- 6 Her-kes itse bu beşāretle n'ola sūr-ı surūr
Ki keder qalmadı dillerde ġam oldı nā-būd

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Şerīf Yūsuf Beg-zāde Maḥmūd Beg

⁴¹ Ü 31a, M 43, H 35b

^{2a} Ü ve H Refīk Yūsuf : M Yūsuf Refīk

- 7 Pertev-i sa‘d ile ol mäh-ı nev-iķbālũñ
Müjde-i ıal‘atı sem‘-i dile itdükde vurüd
- 8 Söyledüm tārīķ-i mevlüdini Meşhūrī hemān
Böyle bir beyt ile kim olsa sezā zer endüh
- 9 Oldı yek kevkeb-i dūrri-i cilādār-ı vucūd
Pertev-i ıal‘at ile Mīr Şerīf Maķmūd

Sene : 1250

TĀRĪĤ-İ VELĀDET-İ MUĤAMMED ZĀTĪ EŞREF MOLLĀ-
ZĀDE*

42

Fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

- 1 ‘Aşrınũñ bu şerefi Ĥazret-i Eşref Molla
Ki virür dehre şeref zāt-ı kerem-āyānı
- 2 O kerĩmũ’ş-şiyem-i ‘ālĩ-nijāde Ĥaķķ’uñ
Oldı luş u kereminden nice mevhübānı
- 3 İşte ez-cümle virüp luşfiyla bir ferzend
Şādkām eyledi ol zāt-ı güzĩn-ķālātı
- 4 Bu meserretle gelüp şab‘ā yine ķāhiş nev
Dilde tertĩb idicek şevķile ma‘lũmātı

* Başlık Ü ve H : M Tārīķ-i Velādet-i Eşref Mollā-zāde MuĤammed Zātĩ

⁴² Ü 31b, M 44, H 35b

- 5 Oldı mevlūdine Meşhūrī mücevher tārīḥ
Şaḥn-ı ‘ālemde ferīd ola Muḥammed Zātī

Sene : 1250

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I DUḤTER-İ AḤMED AĞA*

43

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Şem‘ -i bezm-ārā-yı ‘işmet şems-i burc-ı mekremet
Ḥazret-i ḥātün-ı cennet Duḥter-i Aḥmed AĞa
- 2 Gördi kim bu ‘ālem-i fānī degüldür cā-yı ‘ayş
Eyledi dār-ı ḥayāt-ı cāvidāna ilticā
- 3 Öyle zāt-ı ‘iffet-ārā-yı mekārīm-ḥaşletüñ
İrtihālī oldı ḥalkā mūcib-i ġam bī-riyā
- 4 Ni‘ metullāh idi dünyāda daḥı ‘uḡbāda hem
İde Ḥaḡ zātın ne‘īm-i cennete zīnet-fezā
- 5 Söyledi Meşhūrī fevti tārīḥin menḡūṭıla
Ni‘ metullāh Ḥānım’a İzid kıla me‘vā-yı cā

Sene : 1250

* Başlık Ü, H, M

⁴³ Ü 31b, M 44, H 36a

TĀRĪḤ-İ İNTİKĀL-İ ŞEYḤ MUḤAMMED ‘ALĪ DEDE EL-
MEVLEVĪ ‘ALEYHİ’R-RAḤMETÜ’L-BĀRĪ*

44

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Sābıkā şeyḥi bu der-gāh-ı behiştāsānuñ
Şeyḥ MuḤammed ‘Alī ol zāt-ı reṣād-pīrā
- 2 Nice demden berü bu dergeh-i Mevlānā’da
Ḥidmet-i lāzimesin eyledi ḥaqqā ifā
- 3 Tekye-i dehri fenā oldıgın āḥir bilicek
Oldı şeyḥāne hemān ‘āzim-i dergāh-ı beḳā
- 4 Söyledi fevtine Meṣhūrī erenler tārīḥ
İde me’vāyı gidüp Şeyḥ MuḤammed ‘Alī cā

Sene : 1246

TĀRĪḤ-İ DİĞER*

45

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Söyledi üçler gelüp tārīḥ-i menḳūṭını
Göçdi rüḥı şād ola Şeyḥ MuḤammed ‘Alī

Sene : 1246

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i intikāl-i Şeyḥ MuḤammed ‘Alī Dede El- Mevlevi

⁴⁴ Ü 32a, M 44, H 36a

* Başlık Ü ve H : M Diğer

⁴⁵ Ü 32a, M 45, H 36a

TĀRİH-İ İNTİKĀL-İ ‘ĀKİF EFENDİ RAḤMETULLAHİ
‘ALEYH*

46

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Ḥayf şad ḥayf kim ol nādire-gūy-ı devrān
Münş-i-i sāmiri āşār-ı debīr-i zī-şān
- 2 Çünki mecrūḥ-ı ḥadeng-i sitemiydi çerḥuñ
Geleli kevne o gencīne-i ‘ilm ü ‘irfān
- 3 Çāresin bulmayup āḥir o cerāḥetle dirİğ
Oldı ol kân-ı ma‘ārif reh-i ‘uḳbāya revān
- 4 Söyledi fevtine Meşhūrī mücevher tārīḥ
Eylesün ‘Ākif’e Ḥaḳ kevşer-i cennet iḥsān

Sene : 1243

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i İntikāl-i ‘Ākif Efendi
46 Ü 32a, M 45, H 36b

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I EBŪ BEKİR BEG EFENDİ 'ÖMER
EFENDİ-ZĀDE *

47

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 Sülāle zīb-i vucūh-ı velāyet 'ālī-neseb
Vaḥīd-i zūmre-i sādāt-ı şāḥib-i ikrām
- 2 Yegāne gevher-i silk-i kibār iken ḥayfā
Anı da cyledi ġaltīde ḥāke çerḥ-i li 'ām
- 3 Verā-yı ḥākde bir genc idi kim oldı nihān
N'ola fīrākı ile ağlar ise ḥāşş u 'avām
- 4 Ḥulūş-ı birle didüm tāriḥini Meşhūrī
Ebū Bekir Beg'e Yezdān ide behiştī maḳām

Sene :1249

TĀRĪḤ-İ VEFĀT-I EBŪ BEKİR BEG EFENDİ AĞRİBOZİ
RAḤMETULLAḤİ TE' ĀLĀ 'ALEYH *

48

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Ağrıbüz eşrāfinuñ mümtāz-ı vālā-gevheri
Kim şerefle kesb ü taḥşīl eylemişdi nīk-nām

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Vefāt-ı Ömer Efendi-zāde Ebū Bekir Beg

⁴⁷ Ü 32a, M 45, H 36b

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Vefāt-ı Ağrıbozī Ebū Bekir Beg Efendi

⁴⁸ Ü 32b, M 45, H 36b

- 2 Hüküm-i taqdiriyle hicret eyleyüp bu beldeye
Bir nice eyyām-ı beytütetle itmişdi kıyām
- 3 Aña da vārid olup encām-ı emr-i irci'î
Der-‘ aḡab gösterdi seyr-i sür‘ at-i münkād-ı tām
- 4 Eylesün evlād u aḡfād-ı kirāmını hemān
Ṭūl-i ‘ömr ile mu‘ammer Ḥaẓret-i Rabbü’l-Enām
- 5 Düşdi bir mışra‘ ile Meşhūrî fevti tārîḡi
Ḳaşr-ı me’vā-yı Bekir Beg eylesün yā Rab maḡām

Sene :1252

BERĀ-YI NÜVİŞTEN-İ SENG-İ MEZĀR-I Nİ‘ METULLAH
MOLLĀ BİNTİ MUḤAMMED ĀĠĀ*

49

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Ağla ey murğ-ı seḡer kim yine bāğ-ı dehrün
Bir gül-i goncesi ya‘nî Ni‘ metullāh Mollā
- 2 Güherāsā şadef-i ḡāke girüp oldı nihān
Bir zamān olmışiken zīb-i ‘arūs-ı dünyā
- 3 O Güher-pāre fīrāḡıyla delüp bağrını kan
Eşḡ-i telḡini aḡıtsa n’ola çeşm-i deryā

* Başlık Ü ve H : M Tārîḡ-i Vefāt-ı Nîmetullah Mollā

⁴⁹ Ü 32b, M 46, H 37a

- 4 Hemān Allāh o gül-ğonce-i bāğ-ı ʿizzūñ
Eylesün cilvegehin gülşen-i Firdevs-i ʿalā
- 5 Yirde yatdıkça o meh-pāre didüm Meşhūrī
Vālideynin ide luṭfuyla muʿammer Mevlā

DİGER*

50

Mefʿülü fāʿilātü mefāʿilü fāʿilün

- 1 Maḥdüm-ı pāk-i gevheri Maḥmūd Efendi'nüñ
Seyyid ʿAlī o māder-i dehrüñ yegānesi
- 2 Gülzār-ı dehrüñ olmışiken ʿizziyle henüz
Mānend-i ğonce zīb-i ser-i nāzikānesi
- 3 Dīvān-ḥāneden uçup ol tıfl-ı bülbulüñ
Oldı bu resme ḥāk-ı siyāh āşiyānesi
- 4 Ḥaḫ'dan bu oldı mültemesüm Meşhūrī hemān
Cennetde şīr ü şekker ola āb u dānesi

* Başlık Ü, M, H
50 Ü 32b, M 46, H 37a

DİGER *

51

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Şeyh Efendinüñ dirîgâ-zâde-i hemşiresi
Nâmdâş-ı Hâzret-i Şiddîka ya' nî ' Âyşe
- 2 Gördi kim bu ' âlem-i fânî degüldür cā-yı ' ayş
Merd ü zenden hîç bir şahş-ı ğanî vü dervîşe
- 3 Terk idüp gitdi beķāya lîk derd-i hecr ile
Düdmânın mübtelâ itdi bükâ ve nâlişe
- 4 Hâzret-i Mevlâ hemân dünyâda h^vişānuñ anuñ
' Ömr-i sermedle muvaffaq eylesün her bir işe
- 5 Cennetinde anı da fażlıyla hem Meşhūriyâ
Eylesün idhāl-i kaçır-ı aḥsen-i ārāyişe

Sene : 1260

* Başlık Ü, M, H

⁵¹ Ü 32b, M 46, H 37a

TĀRİḤ-İ VELĀDET-İ YŪSUF BEG MAḤDŪM-I VĀLĀ-YI
ḤAZRET-İ ES-SEYYİD ‘AṬĀ’ULLĀH BEG EFENDİ*

52

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Şulb-ı pākinden yine Seyyid ‘Aṭā’ullāh Beg’e
Virdi bir ferzend Ḥaḳ kim nice bir ferzend diger
- 2 Eşref-i sā‘ atde böyle kevne teşrīf itmesi
Baḥtī yāver olduğına şāhid ü bürhān yeter
- 3 Vālid-i mācidlerine oldı zīb-i zindegı
Naşş-ı Qur’ān üzre ol necl-i necīl-i ḥübter
- 4 Ḥazret-i Allāh tül-i ‘ömre mazhar eyleyüp
Devlet ü iḳbāl ile olsun cihānda kāmver
- 5 Söyledim mevlūdine Meşhūriyā tārīḥ-i tām
Hem-çü neyyir kevne Yūsuf Beg ḳudūmı virdi fer

Sene :1243

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Yūsuf Beg

⁵² Ü32b, M 46, H 37b

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ SÜLEYMĀN NESĪB MEḤMED
EFENDİ-ZĀDE*

53

Müfte' ilün / fā' ilün / müfte' ilün / fā' ilün

- 1 Devlet ü iḳbāl hem yümñile bir vaḳt-i ṭīb
Şaḥn-ı cihāna ḳadem başdı o necī-i necīl
- 2 Kevkeb-i dūrri liḳā neyyir-i ḥüsn ü edā
Zātına ancaḳ sezā dense aşıl ü ḥasīb
- 3 Baḥt-ı 'alā hem-demi sa'd u şeref tev'emi
Kevne bu dem maḳdemi virdi 'aceb ḥüsn ü zīb
- 4 Şıḥhat u 'ömr-i mezīd-dāniş ü 'ilm-i müfīd
Hem añā ṭab' -ı reşīd eyleye Mevlā naşīb
- 5 Tārīḥi Meşhurī ger olsa sezā pür-güher
Virdi toḡup zīb u fer dehre Süleymān Nesīb

Sene : 1243

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Süleymān Nesīb Efendi
53 Ü 33a, M 47, H 37b

TĀRİH-İ MEVLÜD-İ MUHAMMED ‘İZZET EFENDİ-
ZĀDE*

54

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Çoğdan isterdi Hudā’dan o semiyy-i Fārūğ
Ta ki vire kendine bir necl-i şüreyyā-ṭal‘at
- 2 Hamdū lillāh bir oğul virdi aña kim meh-i nev
Pestdür sa‘d u şerefde aña olsa nisbet
- 3 Müjde-i mağdemi ol necl-i necilün kevne
Oldı aḥbāba zihī mūcib-i şevğ ü behcet
- 4 ‘Ömr-i cāvīd ile Hāğ ‘ilm ü hünerden başka
İde dünyāda anı mālīk-i ‘izz ü devlet
- 6 Didi mevlūdine Meşhūrī muḥibbī tārīḥ
Zīb ü fer virdi gelüp kevne Muḥammed ‘İzzet

Sene:1243

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Muḥammed ‘İzzet Efendi
54 Ü 33a, M 47, H 37b

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ ES-SEYYĪD MUḤAMMED REFĪ‘
 MAḤDŪM-I ES-SEYYĪD ḤÜSEYİN ZÜHDÎ EFENDÎ
 MÜFTÎ-İ SELĀNİK*

55

Müfte‘ ilün / fâ‘ ilün / müfte‘ ilün / fâ‘ ilün

- 1 Zümre-i ‘allāmeden ḥazret-i müfti’ye Ḥaḳ
 Fazlı ile gün-be-gün itmede luṭfin vesī‘
- 2 İşte ḥuṣūşıyla bir necl idüp iḥsān kim
 Yazmada ‘āciz ḳalur vaṣfını kilik-i serī‘
- 3 Maḳdem-i mes‘ūdına medrese fetvā ile
 Olsa eger ṣāhidin olmaya emr-i bedī‘
- 4 Ḥazret-i Allāh hemān ‘ömrini efzūn idüp
 Her dem ü eyyāmını eyleye faṣl-ı rebī‘
- 5 Tārīḥ-i tāmin didüm şıdkıla Meṣhūriyā
 ‘İlm ü hünerde bula ṣān Muḥammed Refī‘

Sene :1252

* Başlık Ü ve H : M Tārīḥ-i Velādet-i Muḥammed Refī‘ Efendi
⁵⁵ Ü 33a, M 47, H 38a

TĀRĪḤ-İ BĪNĀ-YI TEKYE*

56

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Eylesün Allāh 'Ömer Pāṣā-yı 'ālī-himmetüñ
Zevce-i pākizesi eyyām-ı 'ömrin ber-mezīd
- 2 Cümle-i ḥayr-āṣnādan ya' nī Hümmā Ḥānım'uñ
Kim odur ḥayrāta şimdi eyleyen cehd-i cehīd
- 3 İşte ez-cümle bu 'ālī tekyeyi bünyād idüp
Duḥt-ı pākī rūḥına baḥş itdi bā-şıdḳ-ı sedīd
- 4 Söyledi bir beytile Meşhūrī vālā tārīḥin
Şöyle kim her ḥarfī şāyān olsa gevherdür 'adīd
- 5 Māder-i vālāsı Zeyneb Ḥānım'uñ rūḥiçün
Bu dil-ārā tekyeyi yapdı uşūl üzre cedīd

Sene:1266

* Başlık Ü, M
⁵⁶ Ü 33a, M 47

TĀRİḤ-İ VEFĀT-İ ZÜLEYḤĀ ḤĀNİM ZEVCİ-İ İBRĀHİM
PĀŞĀ-ZĀDE EBŪ BEKİR BEG EFENDİ*

57

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Gör ne va' z-ı nā-pesend itdi sipihr-i keç-ḥırām
Böyle bir gül-gönce-i nāzikterine pest ü ḥām
- 2 Ya' nī bir nev-bāve-i ḥüb-nihāl-i 'izz iken
Ḥāke ḡaltān eyledi çün rīze-i seng-i ruḥām
- 3 Vālidini hem tebāri 'ömrin efzūn eyleyüp
Cümleye şabr-ı cemīl iḥsān ide Rabbü'l-Enām
- 4 Raḥmet ü ḡufrānına hem eyleyüp maẓhar anı
Cennetiyle ide hem seyr-i cemāliyle bekām
- 5 Söyledüm nāsa mücevher tārīḥin Meşhūriyā
Cilvegāh ola Züleyḥā Ḥānım'a dārü's-selām

Sene :1267

* Başlık Ü : M Tārīḥ-i Vefāt-ı Züleyḥā Ḥānım
57 Ü 30a, M 48

TĀRĪḤ Ü TES'İD-İ CĀH-I ḤAZRET-İ RÜSTEM PĀŞĀ DER-
ZİMN-I MEDḤ Ü SİTĀYİŞ-İ O*

58

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Rüstem-i Zāl-ı zamān Ḥazret-i Rüstem Pāşā
Ki odur şimdi şecā' atle vaḥīd-i vüzerā
- 2 Oldı ol şīr-i dile cāh-ı selānīk tevcīh
Tā ola ḥıfẓ ü ḥarāsetde anı pā-ber-cā
- 3 Öyle bir vālī gerekdi bu eyālet tā kim
Ola āzāde-i āşūb u fīten ser-tā-pā
- 4 Ḥamdü lillah ki şehin-şāh-ı deḡāyık-āgāh
Öyle bir merd-i cesūr eyledi ba' ş ü isrā
- 5 Nice bir merd-i cesūr-ı vüzerā kim şāyān
Midḡat-i pākini bu vechile itsem a' lā
- 6 Āşaf-ı şāf-ı zamīr şāḡib-i re'y ü tedbīr
Ḳahramān-mişl ü naẓīr nāmver-i ehl-i veḡā
- 7 Çüşt ü çābük ḡareket sām ü nerimān-şavlet
Şīr-i yezdān-şīfat-ı şaf der-i ceys-i a' dā

* Başlık Ü : M Tārīḡ-i Cāh-ı Ḥazret-i Rüstem Pāşā
58 Ü 25b, M 49

- 8 İdeli heybet ü saṭvetle bu cāhı teṣrīf
Eṣḫiyā çeşmine ṭar oldı bu arz-ı pehnā
- 9 Sāyesinde n'ola emniyyet idüp gürgile ṣāt
İctimā' eylese bir yerde bu dem bī-pervā
- 10 Zihī āṣaf ki ḫudūmı şerefidür şimdi
Böyle āsūdegiye bā' ıṣ ü bādī tenhā
- 11 O ḫadar vaż' -ı dilirānesine hem fażla
Nice evṣāfı daḫı var kim olınmaz iḥṣā
- 12 Dāver-i dād-fi' āl ṣābit-i ' ahd ü aḫvāl
Cāmi' -i nīk-ḫiṣāl ehl-i dil ü ehl-i vefā
- 13 Kerem ü luṭfu da bir rütbede kim devrinde
Bermekī kimdür ide da' vā-yı iḥsān u ' aṭā
- 14 Görmedüm mişlini hem ṭavr-ı ḫadr-dānīde
Gerçi gördüm vūzerāda nice eṭvār-ı becā
- 15 Nice bī-mişl ü naḫīr ise bülend-mertebede
Öyle evzā' -ı tevāzu' da daḫı bī-hemtā
- 16 Dāverā dādgerā āṣaf-ı ' ālī-ḫadrā
Ey ' aṭā-baḫş-ı gurūh-ı fuḫarā vū zu' afā
- 17 Sen bu āvānuñ o dustūr-ı kerīmisüñ kim
Seni taḫlīd idemez bir yere gelse küremā
- 18 Şimdi hem-cinsüñile cins-i digerde kim var
Saña aḫlāḫıla evṣāfda mişl ü hem-pā

- 19 Merhamet sende kerem sende şecā‘at sende
Sendedür her ne ki var zübde-i evşāf-ı ‘alā
- 20 Bā-ḥuşūş sende o evşāf-ı ‘alādan ki ne var
Sā’ir evşāfuña tercihe vucūhıyla sezā
- 21 Nām-ı sāmī-i cihān-gīr-i şeca‘atdur kim
Yokdur akrān-ı ‘izāmuñda o nām-ı vālā
- 22 Oldı o nām-ı dilīrūñ berekātıyla senūñ
Eşkiyā nāmına her kim var idi nā-peydā
- 23 Ba‘d-ezīn zıll-ı hümāya gide hem inşā ‘allāh
Olur āsūde ahālī-i bilād ü enḥā
- 24 Sen hemān devlet ü iḳbāl ile şağ u var ol
Ki bu āsāyişe tā kim ola sāyeñde beḳā
- 25 Āşafā bulmadum evşāfuña ḥadd ü pāyān
Ne ḳadar itdüm ise sa‘y-ı belīğ-i evfā
- 26 Bā-ḥuşūş ḳuvvet-i ṭab‘umla bu ‘abd-i kemter
Şu‘arā içre ferīd olmış iken çün ‘anḳā
- 27 Gelicek vādi-i evşāfuña oldum ‘āciz
Nice bilmem ideyüm ḥıdmet-i evşāfuñ edā
- 28 Buldı pāyānı ḳaşıdeñ yetişir Meşhūrī
Bu ḳadar lāzime-i zimmetin itdūñ icrā

- 29 Ba‘d-ezīn rūḥ-ı cihān pādīşeh-i ‘ālem ile
Eyle ol āşaf-ı pākīze-dile ḥayr du‘ā
- 30 Tā toğup kevne ziyā-baḥş ola māh u ḥūrşīd
Hem torup başımız üzre döne çerḥ-i mīnā
- 31 Devlet ü şevket ü iḳbāl-i cihāndāriyle
Eylesün şāh-ı Cem-āşārı mu‘ammer Mevlā
- 32 ‘Ömr ü devlet ile hem ol āşaf-ı ‘ālī-şānı
Her umūrında ide maḥzar-ı tevḥīḳ-i Ḥudā
- 33 Hem bu cāhında ḥuşūşıyla muvaffaḳ olarak
Ola maḳbūl-ı şehin-şāh-ı memālik-ārā
- 34 Nice cāh-ı ‘azimet-menḳıbe kim tārīḥin
Fıkr iderken ideyüm nazmuma zeyl-i zībā
- 35 Çār-sūdan didi mu‘cemle gelenler tārīḥ
Sa‘d ola cāh-ı felek rif‘at-ı Rüstem pāşā

TĀRĪḤ-İ VELĀDET-İ MUḤAMMED CELİL MAḤDŪM-I
SŪLEYMĀN NESĪB *

59

Müfte' ilün / fā' ilün / müfte' ilün / fā' ilün

- 1 Zümre-i sādātdan ya' nī Süleymān Nesīb
Kim eb ü ceddi gibi zātına olmaz 'adıl
- 2 Sa' dile tev'em idüp bir veled-i şālihi
Eyledi ihsān aña Ḥazret-i Rabb-i Celīl
- 3 Nice veled kim anuñ ṭālī' -i mes'ūdına
Nāşiyesi nūrıdur gün gibi rūşen-delīl
- 4 Yāveri-i baht ile Ḥazret-i Allah hemān
Eyleye Meşhūriyā maẓhar-ı 'ömr-i ṭavīl
- 5 Olsa sezā tārihi münteşir-i şeş cihāt
Dehre laṭīf tāb-pāş oldu Muḥammed Celīl

Sene : 1269

* Başlık Ü : M Tārīḥ-i Velādet-i Süleymān Nesīb Efendi-zāde Muḥammed Celīl Efendi
59 Ü 27b, M 51

TĀRİH-İ MANŞIB-I HAZRET-İ MUHAMMED PĀŞĀ DER-
ZİMN-I VAŞF U SİTĀYİŞ-İ O*

60

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Şükr-i şad şükr ki jeng-i ğamı def ıyla şafā
Oldı āyīne-i dillerde yine cılve-nümā
- 2 Dem-i 'İsā gibi āvāze-i şādī vü ıtarab
Mürdegān-ı ğamı itdi yeñi başdan ihyā
- 3 Deşt-i dillerde olan hār u has-ı ālāmı
İtdi seyl-āb-ı meserret yine maḥv vü ifnā
- 4 Şevk ü şādī irüşüp reh-güzer-i dillerden
Sürdi gerd-i elem ü ğuşşayı çün bād-ı hevā
- 5 'İllet-i hüzn-i derün ile vucūd-ı halkı
Bir zamāndan berü za' f itmiş iken istilā
- 6 Virdi şādī vü meserret yeni başdan kuvvet
Pır iken tāze-civān oldı ḥalāyık gūyā
- 7 Nice şād olmasun her-kes ki Hudā fazlı ile
İtdi bir dāver-i dād-āveri ihsān u 'aṭā
- 8 Nice dāver ki kudūmı şerefiyle yek-ser
Buldı āsāyış ü rāḥat fuḫarā vü zu' afā

* Başlık Ü : M Tārīḫ-i Manşib-ı Hazret-i Muhammed Pāşā
60 Ü 27b, M 51

- 9 Server-i dādgerān ya‘ nī Muḥammed pāšā
Ki odur şimdi ‘ adāletle şehīr-i vūzerā
- 10 Nice server ki ‘ uṭārid kılmayıla vaşfın
Yazsa bu vechile kırtās-ı semāvāta sezā
- 11 Baḥr-ı zehḥār-ı himem ma‘ den-i ser-şār-ı kerem
Muştafā ḥulḳ u ‘ alem āşaf-ı ferḥunde-liḳā
- 12 Bu ḥavālīye virürse ne ‘ aceb ḥüsn-i niẓām
Ḥaḳḳ-ı ‘ adl üzre ider sa‘ y-ı belīg-i evfā
- 13 Ya‘ nī zālinden alup ḥaḳḳını mazlūmānuñ
Ayīn-i ma‘ deleti itmede ḥaḳḳā icrā
- 14 Böyle bir āşafın ‘ ahdinde ḥalāyık yek-ser
Nā’ il-i maṭlab olursa n’ ola ber-vefḳ-ı recā
- 15 Dāverā dādgerā āşaf-ı ‘ ālī-güherā
Ey olan himmeti hem mertebet-i ṭāḳ-ı semā
- 16 Sensin ol āşaf-ı şāhin-şehe kār-āgāh kim
Olamaz kimse bu günde saña mişl ü hem-tā
- 17 ‘ Aḳl-ı pīr zūr-ı civān sende tedābīr sende
Sendedür hem ne ki var aḥsen-i evşāf-ı ‘ alā
- 18 Bā-ḥuşūş sende ne var cümle-i evşāfuñdan
O tevāzu‘ kim ider celb-i dil-i bāy u gedā
- 19 Küberādan ‘ acabā kimde o ḥaşlet vardur
İşte beg işte pāšā işte emīrū’ l-ümerā

- 20 Nice halk olmaya bi'l-cümle senüñ meddāhuñ
Var iken sende hakīmāne bu eṭvār-ı becā
- 21 Göñül almağda ṭabībāne ḥalāyıkdan İlah
Eyledüñ her birinüñ derdine bir dürlü devā
- 22 Ḥamdü-lillah ki zamānında olup āsūde
Kalmadı kimse ider kimseden 'arz-ı şekvā
- 23 Halk bi'l-cümle bu āsāyiş ile şükrāna
Alıcak destine sūr itmek için çeng ü sitā
- 24 Ben daḥı şevķile pīrāne alup ḥāmeme ele
Eyledüm bu ğazel-i dil-keşi nazm ü inşā
- 25 Milket-i ḥüsnüñi görseydi felekde cānā
O kadar şevket ile ğıḫta iderdi Dārā
- 26 Öyle bir bāğda kande bulur idi rağbet
Kaddiñe beñzemesse serv-i sehī vü bālā
- 27 Sükkerin la' lüñile dīde-i bādāmuñdur
Beni 'ālemde iden tūṭi mişāli gūyā
- 28 Nice şayd itdi 'aceb dāne-i Ḥālık bilemem
Murğ-ı dil konmaz iken yerlere mānend-i hümā
- 29 'Aql u hūşum alup ey meh baña itdüklerini
Bir zamān itmedi Mecnūn'a cihānda Leylā

- 30 Saña bu hüsniye bir söz mi olurdu diyicek
Sende olsaydı o hüsne göre ‘âlemde vefâ
- 31 Biri de nefis-i vefâdur var ise Meşhûrî
İsmi var cismi yok ‘âlemde çü murğ-ı anķâ
- 32 Dâverâ hîdmet-i vaşfuñ nice ikmâl ideyüm
Kim irişmeçz hadd-i evşâfuña fikr ü hûlyâ
- 33 Bârî maķşûd olan ed‘iyye-i şâhen-şeh ile
İdeyüm hîdmet-i mefrûze-i da‘vâtuñ edâ
- 34 Felegüñ kûbbe-i firûzesi pâyende olup
Mihr ü meh tâ ki ziyâ-dâde ola şubh u mesâ
- 35 Hâzret-i şâh-ı cihân-bân-ı cihân-ârâyı
Eylesün eţval-i ‘ömriyle mu‘ammer Mevlâ
- 36 Kılıcın tîz idüp iķlîm-i ‘ademden ğayrı
Komasun düşmen-i bed-h‘âhına bu ‘arşada câ
- 37 Hem o memdûhum olan âşaf-ı ‘âlî-şânuñ
K’eyledüm vaşfını bâlâda beyân u inhâ
- 38 Eyleyüp Hâzret-i Hâķ ‘ömrini ‘âlemde fuzûn
Gün-be-gün mertebet ü kadrini itsün a‘lâ
- 39 Ya‘nî hüsniye-i nażar-ı pâdişehi mazhar idüp
Kılsun akrânına tercihe sezâ vü aķrâ
- 40 Hem bu câhında muvaffâķ iderek tevfiķin
Eylesün her bir umûrında refiķ ü hem-pâ

- 41 Nice cāh-ı şeref-efzā ki sezā tārīḥin
Eylesem zīver-i dīvān-ı belāgat-pīrā
- 42 Yem-i endīşede çün dāne-i dürr ü gevher
Mışra‘ -ı tārīḥini eyler iken istiḳrā
- 43 Düşdi bā-ḥayr-ı du‘ ā tārīḥi bu resme laṭīf
Sa‘ d ola cāh-ı şeref-fāl-i Muḥammed pāşā

Sene: 1270

TĀRİḤ-İ RÜTBE-İ İSMĀ‘İL ḤAḲḲİ EFENDİ SERİR-İ MĀL-
I EYĀLET-İ SELĀNİK*

61

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Ḥidīv-i rütbe-baḥşā Ḥazret-i ‘ Abdülmecīd Ḥān’uñ
İde şevketle ‘ ömr ü devletüñ Ḥaḳ ḥaşre dek maḥdūd
- 2 Zihī şāh-ı kerem-pīrā zamān-ı devletinde hīç
Merātible mübāhāt itmedüñ bir kes degül meşhūd
- 3 Ḥuşūşā kim o sultānuñ ḥavāşş-ı bendegānından
Ki itmiş sāyesinde kesb-i naḳd-ı feyz-i nā-ma‘ dūd

* Başlık Ü : M Tārīḥ-i Rütbe-i İsmā‘İL ḤaḳḲ-ı Efendi

⁶¹ Ü 29b, M 52

- 4 Olup her birleri bir rütbe-i vālā ile mümtāz
Ki şāyeste anuñla olsalar ‘ālemlere maḥsūd
- 5 Biri anlardan işte ğayrı ez-aḥlāk-ı pākīze
Ki envā‘-ı hünerle zātınuñ mā-fevķidür mefķūd
- 6 Müdebbir māl-ı zīşān-ı Selānīk’dür kim aḳrānuñ
Tefevvuķ eyledi bā-rütbe-i vālā olup mecdūd
- 7 Nice rütbe kim alan şālişe nāmıyla olmışdur
Bülend-i şīti tākā ḳubbe-i eflāke dek meş‘ūd
- 8 Hemān Allāh mübārek eyleyüp ḥaḳķında tevfiķin
Mu‘īn itsün aña ber-vefķ-i‘ ayn-ı maṭlab u maḳşūd
- 9 Gelüp bu rütbe-i pākīzenüñ Meşhūriyā nā-gāh
Peyām-ı müjdesi oldıķda sem‘-i ‘āleme mevrūd
- 10 Gelenler şeş cihetden söylesin tārīḫ-i menķūtın
Ḥudā Ḥaḳķı Efendi rütbe-i pākūñ ide mes‘ūd

TĀRİH-İ CĀH-I HĀZRET-İ ‘OŞMĀN PĀŞĀ VĀLĪ-İ VĀLĀ-YI
EYĀLET-İ SELĀNĪK DER-‘ZİMN-I SĪTĀYİŞ-İ O*

62

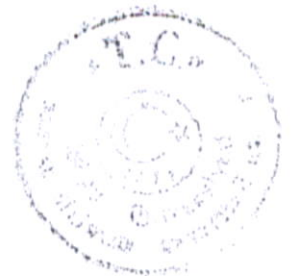
Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Feraḥa dā’ir olup devr-i sipihr-i mīnā
Buldı ğamdan dil ü ṭab‘um yine bir pāre rehā
- 2 Ne feraḥ ḥalk u enām āyīn-i cem‘ iyyet idüp
İtmede lāzime-i sūr-ı surūrı icra
- 3 Nice bir sūr-ı surūr şanki bahār vaḳti gibi
‘Azm-ı bāġ itdi kimi ‘azm-ı kenār-ı deryā
- 4 Şanasın mevsim-i güldür ki safāsından ḥalk
Yine bülbül gibi itmekde surūd u ḥunyā
- 5 Ḥalka-i zümre-i rindān ile zībende olup
Hāy u hūy ile pür oldı yine her ḥān u serā
- 6 Şāhneden şanki bu dem ruḥşat idüp istiḥşāl
Yine ellerde gezer sāgar-ı mey bī-pervā
- 7 Ḥabbezā feyz-i nesīm-i feraḥ ü şādī kim
Gül gibi açdı dil-i ‘ālemi bu faşl-ı şitā
- 8 Şāh-ı şādī ğam u endūhı bu ilden çıkarup
Şanki mülk-i ‘ademe eyledi nefy ü iclā

* Başlık Ü : M Tārīḫ-i Cāh-ı Hāzret-i ‘Osmān Pāşā

⁶² Ü 30b, M 53

- 9 Nice ğam ħalk-ı kūrā vü qaşabāt ü şehri
‘İllet-i sārī gibi itmiş idi istilā
- 10 Ħamdü lillah dem-i şādī irüşüp çün Loqmān
Eyledi her birinüñ derdine bir dürlü devā
- 11 Ba‘d-ezīn yek-dil olup ehl-i eyālet cümle
İde bu ni‘ metüñ ihlāşıla şükrin ifā
- 12 Ki nice dem idi kim vaz‘-ı sipihr-i dūndan
Her biri olmuş idi çile-keş-i derd ü belā
- 13 Cümle şimden girü şāyeste olursa mesrūr
K’eyledi zımmetini her biri ğamdan ibrā
- 14 Oldı bu ħālet-i şādī vü surūra bā‘ iş
Maqdem-i meymenet-i Ħazret-i ‘Osmān Pāşā
- 15 Ya‘nī vālī-i Selānik kim anuñ ‘ahdinde
Buldı āsāyış ü rāḫat fuḫarā vü zu‘afā
- 16 Dāver-i ‘ālī-şiyem pāk-dil ü sa‘d-ḫadem
Şāḫib-i luṭf u kerem mazḫar-ı feyz-i Mevlā
- 17 Qā’il-i ḫavl-i metīn cāmī‘-i aḫlāḳ-ı güzīn
Şāḫib-i re’y-i rezīn tāc-ı ru’ūs-ı ‘uḫalā
- 18 Rüstem-i Zāl-şifat sām u nerimān-saṭvet
Qahramān-menḫıbet-i nāmver-i ehl-i vegā
- 19 Bu ḫavālīye kudūmiyla ‘ademden ğayrı
Eşkiyā zümresine ḫalmadı cāy ü me’vā

- 20 Bundan aḳdem bu havālide ḥayādīdden hıç
Görmedük kimse mi ḳaldı ‘acabā cevr ü cefā
- 21 Bā-ḥuṣūṣ eyledi küffār-ı ‘uṣāt-ı Mora’dan
Görülen bunca ḥasārātı ne mümkün inhā
- 22 Şükrü lillahlı ki ḳudūm-ı şerefīyle şimdi
Ne ḥayādīd-i ḳazā ḳaldı ne sā’ir a’ dā
- 23 Görmemişdür dahı sükkān-ı eyālet böyle
Dāver-i dādger şır-i dilır-i heycā
- 24 Böyle bir dāver-i rüz-āverün erbāb-ı kemāl
Yazsa evşāf-ı dil-ārāsını bu resme sezā
- 25 Āşaf-ı Cem-‘ aẓamet şādıḳ-ı dīn ü devlet
Merd-i kerrār-şifat şaf-der-i cünd-i tersā
- 26 Dāfı’-i şūr u fīten ḳāṭı’-ı ‘ırḳ-ı reh-zen
Ḳāmi’-i ehl-i veşen şır-i dilır-i vüzerā
- 27 Zihī dustūr-ı veġā-pīşe ki bīm-i tıġı
Eşḳiyā def‘ ine oldu yaluñuz çāre-resā
- 28 Her cihetle umarız ba’ d-ezīn inşā’ allāh
Sāyesinde bula āsāyiş-i ḥalḳ neşv ü nemā
- 29 Ki ḳudūmı zer ü sīm kesbine ḥācet ḳomayup
Ḳalḳı naḳdīne-i şādī ile itdi iġnā

- 30 Nice naḳdīne-i şādī kim olur sermāye
Teng-i destān-ı neşāṭ u ʔaraba müstevfā
- 31 Hāşılı yümnile bu cāha idelden teşrīf
Her-kesüñ ḳalbine itmekde meserret ilḳā
- 32 Dāverā nāmverā çerḫ-i mu‘allā-ḳadrā
Ey olan mertebeti āşaf-ı Cem’le hem-pā
- 33 Sen ol dustūr-ı pesendīde-i ḥaşletsüñ kim
Faḫr ider zātın ile zümre-i fermān-fermā
- 34 Ne ḳadar zübde-i evşāf-ı hamīde var ise
Eylemiş Ḥazret-i Allāh saña iḥsān u ‘aṭā
- 35 Merḥamet sende kerem sende ‘adālet sende
Sendedür hep ne ki var dā’ir-i aḥlāḳ-ı ‘alā
- 36 Bā-ḥuşuş sende o nā-dīde-şecā‘at ki ne var
Ḳahramān nāmını eylerse sezādur ilḡā
- 37 Āşafā ben nice evşāf-ı dilirüñ ideyüm
Ki o bābda seni vaşf itmede ‘āciz şu‘arā
- 38 Bārī vus‘um derece pādişeh-i ‘ālemile
İdeyüm ḥidmet-i mefrūze-i da‘vātuñ edā
- 39 Tā bu çerḫ-i felegüñ mihr ü mehi ṭālī‘ olup
İde bu ‘arşageh-i ‘ālemi pür zīb ü ziyā
- 40 ‘Ömr ü şevketle Ḥudā şāh-ı cihān-ārāyı
Eylesün taḥtgeḫ-i salṭanatında ibḳā

- 41 Zāt-ı nā-yāb-ı vezīrānelerüñ hem daḥı Hāḳ
Eṭval-i ‘ömrile günden güne itsün a‘lā
- 42 Hem bu cāhuñda muvaffaḳ olaraq şāh-ı cihān
Saña baḥş eylesün āḥir nice cāh-ı vālā
- 43 Tārīḫ-i manşıb-ı vālāñı ‘aḳıb-i vaşfuñ
İdicek fikrile Meşhūrī ḳuluñ istiḳrā
- 44 Geldi bir mışra‘ ile ḥāṭıra zībā tārīḫ
Sa‘d ola cāh-ı semā pāye-i ‘Oşmān Pāşā

Sene : 1270

MUSAMMATLAR

MÜSEDDDES*

1

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Elem-i sine ki bā-‘aşk u maḥabbet müşkil
 2 Dile bī-‘aşk u maḥabbet ḡam u ḥiddet müşkil
 3 Evvelā kurb u vişāl āḡeri ḡurbet müşkil
 4 Ḥāşılı çün maraz-ı vuşlat u fırkat müşkil
 5 Derdün ‘arz itme eṭibbāya ki minnet müşkil
 6 Düşme bī-hūde müdāvāta ki ‘illet müşkil

- 1 Ne kadar saḡt-ı kemān olsa da ebrū-yı nigār
 2 Çilesin çekmeden artık saña bir çāre ne var
 3 Leb-i dārū-yı şifā-baḡşı içün leyl ü nehār
 4 Künc-i fırkatda seni eylese de ḡasta vü zār
 5 Derdün ‘arz itme eṭibbāya ki minnet müşkil
 6 Düşme bī-hūde müdāvāta ki ‘illet müşkil

- 1 Zülm iderse o şeh-i ḡüsn-i sitemkār saña
 2 Ne gerek ey dil-i dīvāne bu ‘arz-ı şekvā
 3 Seni bu ḡāne-i ḡikmetde o Loḡmān-ı cefā
 4 Derd-i hicr ile iderse daḡı muḡtāc-ı devā
 5 Derdün ‘arz itme eṭibbāya ki minnet müşkil
 6 Düşme bī-hūde müdāvāta ki ‘illet müşkil

* Başlık Ü, M, H

1 Ü 33b, M 55, H 38b

1 Zîr-i bâr-ı ğam u miḥnetde hem olsañda gönül
 2 Hem-çü zülf-i ḥam-ı dildâr-ı ḥam olsañ da gönül
 3 Keşret-i derd ile Eyyûb-dem olsañ da gönül
 4 ‘İllet-i şabr ile âḥir verem olsañ da gönül
 5 Derdün ‘arz itme eṭibbāya ki minnet müşkil
 6 Düşme bî-hûde müdāvāta ki ‘illet müşkil

1 Kûy-ı yâra olamazsuñ çü resân Meşhûrî
 2 Olma bî-hûde bu yollarda revân Meşhûrî
 3 O Mesîḥâ-deme ḥasretle hemân Meşhûrî
 4 Sen bu yâd ilde olursañ da amân Meşhûrî
 5 Derdün ‘arz itme eṭibbāya ki minnet müşkil
 6 Düşme bî-hûde müdāvāta ki ‘illet müşkil

MÜSEDDES*

2

Fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilâtün / fe‘ ilün

1 Cām-ı ma‘ kûsı felek şanma tehî gerdiş ider
 2 Āsiyāveş o da zehr-ābe-i miḥnetle döner
 3 Felegûñ ḥâli bu resme olıcaḳ eyle naẓar
 4 Anuñ ehli bu ḳadar ‘acz ile neyler ne çeker
 5 Ma‘ rifet çekmemedür gülşen-i‘ âlemde keder
 6 Yoḥsa bu bâğda ğamsız ne olur var ne biter

* Başlık Ü, M, H

² Ü 34a, M 55, H 39a

1 Tecrübe ile bu bezm-i felegüñ bildük ezel
 2 Olamaz teşne-i şahbâsı ħumârına bedel
 3 Çâresi yok tütalum bilmiş isek de evvel
 4 Olmamışdur bu cihân râĥat için çünki maĥal
 5 Ma‘ rifet çekmemedür gülşen-i‘ âlemde keder
 6 Yoĥsa bu bâğda ġamsız ne olur var ne biter

1 Rind odur kim ola yanında hemîşe yeksân
 2 Ğam u şādî vü ħudûrât u şafâ-yı devrân
 3 Ya‘ nî zevĥinde nice ĥaram olursa her ân
 4 Miĥnetinde daĥı öyle ola şād u ĥandân
 5 Ma‘ rifet çekmemedür gülşen-i‘ âlemde keder
 6 Yoĥsa bu bâğda ġamsız ne olur var ne biter

1 Sende bilmem ne gezer ħayd-ı ġam u derd ü belâ
 2 Olur elbette bilürken ne ise ĥükm ü ħazâ
 3 Dest-i imkânda iken dâmen-i esbâb-ı şafâ
 4 Zevĥ ü şevĥ eylemege himmet idüp şubĥ u mesâ
 5 Ma‘ rifet çekmemedür gülşen-i‘ âlemde keder
 6 Yoĥsa bu bâğda ġamsız ne olur var ne biter

1 Terk idüp bezm-i neşât-âver-i cennet-sâyi
 2 Künc-i ġamda idesin kim didi vâveylâyı
 3 Böyle ġuşşa-keş olup eylemeden şekvâyı
 4 Ele rindâne alup cām-ı mey-i ĥamrâyı
 5 Ma‘ rifet çekmemedür gülşen-i‘ âlemde keder
 6 Yoĥsa bu bâğda ġamsız ne olur var ne biter

1 Bu gülistānuñ olup ḥande-künānı çün gül
 2 Olma derdiyle perîşānı mişāl-i sünbül
 3 Elüñe sen de alup lāle-şıfat sāgar-ı mül
 4 Mey içüp tāze sevüp neyler iseñ eyle göñül
 5 Ma' rifet çekmemedür gülşen-i' ālemde keder
 6 Yoḥsa bu bāğda ğamsız ne olur var ne biter

1 Bî-bekā oldıgını kaı'ı bilürken ' ālem
 2 Nedür ' ālem ki anuñçün çekme ğuşsa ādem
 3 Olıcağ çünkim olur her ne kim olmuş mübrem
 4 Her umūruñda idüp Ḥaqq'a tevekkül muḥkem
 5 Ma' rifet çekmemediir gülşen-i' ālemde keder
 6 Yoḥsa bu bāğda ğamsız ne olur var ne biter

1 Gün gibi olmuşiken dehri muḥîṭ-i ' irfānuñ
 2 Ne gerek zerresi sende bu ğam-ı devrānuñ
 3 Nevk-i dāmānı ele girmişiken imkānuñ
 4 Çıkarup zevkını Meşhūrī yalan dünyānuñ
 5 Ma' rifet çekmemedür gülşen-i' ālemde keder
 6 Yoḥsa bu bāğda ğamsız ne olur var ne biter

TESDİS*

3

Mef' ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ülün

- 1 Bir yār-ı muḥibbūñ ki saña şıdķı etemdür
 2 Qadrin saña bilmeklik anuñ emr-i ehemdür
 3 Ammā kim 'adūdan ḥazer it mār-şiyemdür
 4 Tiryāk ise zāhırde saña ma' nıde semdür
 5 Ağyār ilen çekme gönül nāfile ğamdur
 6 Ḥaşmuñ sitemin añlamamak ḥaşma sitemdür

- 1 Degmez aña billāh bu kāşāne-i miḥnet
 2 Ādem ğam u endūhı ile eyleye ülfet
 3 Yārān için 'ālemde çekersin daḥı zaḥmet
 4 Ğam-ḥ'ārı ve hem-rāhı olup rüz-ı muşibet
 5 Ağyār ilen çekme gönül nāfile ğamdur
 6 Ḥaşmuñ sitemin añlamamak ḥaşma sitemdür

- 1 Düşmen sözi gevherden olursa daḥı menkūş
 2 Ekdārını mültezim olur eyleme der-gūş
 3 Taḥşıl-i şafā itmege sen eyle hemān gūş
 4 Telḥ eylesesün iş ü gücin olmışiken nūş
 5 Ağyār ilen çekme gönül nāfile ğamdur
 6 Ḥaşmuñ sitemin añlamamak ḥaşma sitemdür

* Başlık Ü, M, H

³ Ü 34b, M 57, H 40a

1 Bildũñ ise aḥvāl-i ġarā‘ib-i cihānı
 2 Ögrendũñ ise meslek-i ebnā-yı zamānı
 3 Aldanma idüp kimseye teslīm-i ‘inānı
 4 Şüretde idersen de murā‘āt-ı nihānı
 5 Ağyār ilen çekme göñül nāfile ġamdur
 6 Haşmuñ sitemin añlamamak haşma sitemdür

1 Meşhūrī cihān zevķini bulmaġa ġaraż ger
 2 Yanuñda ġam u şādı gerek olsa Ber-ā-ber
 3 Derd ü ġama bir çāre ararken daġı diger
 4 Bu beyti ne hūş söyledi bir zāt-ı sühanver
 5 Ağyār ilen çekme göñül nāfile ġamdur
 6 Haşmuñ sitemin añlamamak haşma sitemdür

TAḤMİS*

4

Fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilātün / fā‘ilün

1 Ben gibi üftāde olma sen daġı bir dāneye
 2 Büt-perest olma hemān geldüñse bu büt-hāneye
 3 Genc iseñ de dil virüp aldanma bu vīrāneye
 4 Hem inanma göñlüme hem ġamze-i mestāneye
 5 İ‘timād itme şaķıñ bir meste bir dīvāneye

1 Yek gelür firķat dil-i mehcūra vuşlat olmadan
 2 Girye vü zārı baña billāh hūşdur gülmeden
 3 Hastayum olmam velī memnūn-ı şıḥḥat bulmadan
 4 Haż ider dil günde biñ kerre ġamuñla olmadan
 5 Zevķin almış ol kadar cān virmenin cānāneye

* Başlık Ü, M, H

⁴ Ü 35a, M 57, H 40b

1 Gelmedi bezme bu şeb ol şüh-ı bî-pervā yine
 2 Oldı kimlerle ‘aceb hem meclis-i şahbā yine
 3 Öyle istignā iderken bu dil-i şeydā yine
 4 Şakınur bād-ı şabādan neylesün ammā yine
 5 Şem‘ -i bezm-efzūn şıgmaz dāmen-i pervāneye

1 Añladum bu bender-i fānide olmaz intifā‘
 2 Eylemem şimden girü endişe-i māl u metā‘
 3 Ben ne ğam ehl-i ħarābāta idersem ittibā‘
 4 Biz der-i mey-ĥānede itdük ğama sākī vedā‘
 5 Gerçi kim hem-rāh idük varınca tā mey-ĥāneye

1 Kā ’inātı eyledüm fikr ü te ’emmül bir zamān
 2 Bildüm olmaz kimseye bākī bu hestī-i cihān
 3 Mā-sivādan cümlesin terk eyledüm ancak nihān
 4 Bir gönül qalmışdı esbāb-ı ta‘ alluqdan hemān
 5 Şimdi virdüm anı da bir gözleri şāhāneye

1 Cām alup Meşhūriyā sākī-i gül-endām-ı mey
 2 Tırma baḥş itmekdedür olmuş yine eyyām-ı mey
 3 Mevsim-i gül hem de devr-i sāgar-ı gül-fām-ı mey
 4 Bir elümde dest-i sākī bir elümde cām-ı mey
 5 Nice el degsün Riyāzī sübhā-i şad-dāneye

TAHMİS-İ DİGER*

5

Mef' ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ülün

1 Yā Rab bu nice cilvegeh-i zevk u şafādur
 2 Çekdigüm elem gördigüm azār u cefādur
 3 Behrümnden idersem hele ben şukūh becādur
 4 Yā Rab bu benüm baht-ı siyāhum ne belādur
 5 'Aks itse eger çehre-i hürşīdi qaradur

1 Yā Rab saña oldımsa dehen-bāz-ı şikāyet
 2 Yoğ bende saña derdümi 'arz itmege tākāt
 3 Qorğum bu ki tālihde sürer bende bu miḥnet
 4 Yā Rab ne tükenmez bu muşibet bu melāmet
 5 Kim bir ucu bir gāyeti yoğ bī-ḥad u pādur

1 Yā Rab ne 'amel kıldım ise zāhir ü mübhem
 2 Hep zūlm idügi nefşüme yā ğayre müsellemler
 3 Yād itse beni zem ile ma' zūrdur 'ālem
 4 Yā Rab ne ki itdüm ise ben ḥalka dem-ā-dem
 5 Her birisi bir şüret ile ta' ne sezādur

1 Çeşmānı siyāh ḥālī siyāh bir peri-peyker
 2 Bir nīm-nigāhıyla beni itdi musaḥḥar
 3 Muḥtār degülken yine bu bābda ekşer
 4 Yārān-ı ṭarīkat beni tekdīr iledürler
 5 Kim bir şaneme bende olup ehl-i hevādur

* Başlık Ü ve H : M Tahmīs

⁵ Ü 35b, M 58, H 41a

1 Derd-i dil-i vîrâneme ʔa‘ n itme ‘ azîzüm
 2 Endüh-ı firāvānuma ʔa‘ n itme ‘ azîzüm
 3 Böyle nāle vü efgānuma ʔa‘ n itme ‘ azîzüm
 4 Aḥvāl-i perîşānuma ʔa‘ n itme ‘ azîzüm
 5 Gelmiş mi senüñ başına bu ḥükm ü ʔazādur

1 Ağyār seni itse daḥı men‘ a şavāşı
 2 Sen dāmen-i yārı ʔuta gör itme teḥāşı
 3 Zāhid ʔo yine cānı ile ide ḥırāşı
 4 ʔoydum hele ben bir şanemüñ önüne başı
 5 Her secdesine dīn ile imān fedādur

1 ‘ Ālem daḥı mektüm iken künc-i ‘ ademde
 2 Ben yār ile hem vuşlat idüm bizüm ʔademde
 3 ‘ Aynumda degül mihr-i felek zerre bu demde
 4 Ben nūr-ı Muḥammed görürüm rû-yı şanemde
 5 Sen söyle ki şofî bu küfrdür bu ḥaṭādur

1 Meşhūrî açılmaz saña ol ḡonce-i ruḥsār
 2 Bülbül gibi bî-hüde ne bu nāle vü bu zār
 3 Şıdḡum reh-i ‘ aşḡında iken böyle be-dîdār
 4 Her-kes dimemiş kimseye ḥayfā o cefākār
 5 Esrār benem ‘ aşıḡam ol dise revādur

TAHMİS-İ DİGER*

6

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Fedā sāz-ı ser ü cān-ı hayātuz yekdür Allāh yek
 2 Heme āzāde-i kayd-ı memātuz yekdür Allāh yek
 3 ' Alem efrāz-ı feth-ı şeş cihātuz yekdür Allāh yek
 4 Şükr-i lillāh ki manşūr-ı zevātuz yekdür Allāh yek
 5 Bî-ḥamdi'llāh hem āvāz-ı guzātuz yekdür Allāh yek

- 1 Meded cūy-ı cunūd-ı cūd-ı ma' būduz bu heycāda
 2 Tefe' 'ül eyledüm manşūruz āyāt-ı feteḥnāda
 3 Ne mümkün olmamaḳ kesr ü hezimet ṭarf-ı a' dāda
 4 Bu gün da' vā-yı merdī eyleyüp meydān-ı ḡavḡāda
 5 Suvār-i eşheb-i luṭf-ı velātuz yekdür Allāh yek

- 1 Ḳo yaḳsun āteş-i Nemrūdveş a' dā-yı sūz-efgen
 2 Atup ṭop u tūfengi ' asker-i İslāma her sūdan
 3 İdüp nār-ı veḡāyı pūr-' ulüvv çün āteş-i külḡen
 4 Ḳalursaḳ āteş-i pūr-ḡāş içinde ḡam mıdur yekden
 5 Ḥalil-i ḡülşen-i feyż-i şebātuz yekdür Allāh yek

- 1 Timurdan ṭaḡ olursa leşker-i pūr -nekbet-i a' dā
 2 Ne mümkündür ki şimşir-i ḡazāta ola pā-ber-cā
 3 Şufūf-ı düşmenān emvāc-ı ṭūfān olsa da farzā
 4 Olup geştī suvārum şiken-i Nūḡ Nebīāsā
 5 Gele güc ṭuḡra fermā-yı necātuz yekdür Allāh yek

* Başlık Ü ve H :M Tahmīs

6 Ü 36a, M 59, H 41b

- 1 Gılāfindan çeküp ‘üryān idince tığ-i hūn-ḥ^vārı
 2 Unutdurdı bize a‘ dā nasībā ṣaḥn-ı gülzārı
 3 Sürüp Meṣhūriyā mānend-i ṣar ṣar esb-i rehvarı
 4 ‘Aceb mi mūrveṣ-i pā-māl idersün ceyṣ-i küffārı
 5 Cunūd-ı pādīṣāh-ı Cem-sımātuz yekdür Allāh yek

MUḤAMMES*

7

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Ey nihāl-i gülbün-i ḳaddi dırāz
 2 Vey gül-i gülṣen-ṭırāz-ı‘ işve-nāz
 3 Görmedüm sen gibi şūḥ-ı dil-nevāz
 4 Dil-berān-ı Rūmyānda ser-firāz
 5 Bir seni buldum sezā-yı imtiyāz

- 1 Koḳlayan ‘ālemde sen zūlf-i ḥamı
 2 İstemez hergiz buḥūr-ı Meryem’i
 3 Sen misin ḥüsnün ḳırāl-ı a‘ zāmı
 4 Dil-berān-ı Rūmyān’da serfirāz
 5 Bir seni buldum idecek imtiyāz

- 1 Bilmezem bu ḥüsn ü ānıyla bütā
 2 Ḳaldı mı bir ṭapmaduḳ ‘āşıḳ saña
 3 Sende ḥatm olmuş güzellik gūyiyā
 4 Dil-berān-ı Rūmyān’da serfirāz
 5 Bir seni buldum idecek imtiyāz

* Başlık Ü, M, H

⁷ Ü 36a, M 59, H 42a

¹a Ü ve H gülbün : M ḡonce

⁵a Ü ve H idecek : M sezā-yı

- 1 Her kaçan Meşhūrī vaşluñ yād ider
- 2 Nāķūs-ı deyrüñ gibi feryād ider
- 3 Bir baķışda ‘āşıkın ber-bād ider
- 4 Dil-berān-ı Rūmyān’da serfirāz
- 5 Bir seni buldum idecek imtiyāz

MUĖHAMMES BİR USLŪB-I MŪNĀCĀT BE-DERGĀH-I
ĖĀDĪYŪ’L-ĖĀCĀT *

8

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Nice dergāhuña yā Rab geleyüm
- 2 Ki nedür maţlabum ‘arz eyleyeyüm
- 3 Sen bilürsüñ saña ne söyleyeyüm
- 4 Senden olmazsa kerem neyleyeyüm
- 5 Senden artuķ yā kimüm var dileyüm

- 1 Ne ayağum ķapuña var varacaķ
- 2 Ne dilüm Ėāzretüñe yalvaracaķ
- 3 Günahum çok beni kim ķurtaracaķ
- 4 Senden olmazsa kerem neyleyeyüm
- 5 Senden artuķ yā kimüm var dileyüm

* Başlık Ū ve H : M MuĖhammes Ber-uslŪb-ı MŪnĀcĀt

⁸ Ū 36b, M 61, H 42b

1 Günehüm ‘afvuñ eyā Rabb-ı Mecīd
 2 Raḥmetüñden iderüm ancaḳ ümmīd
 3 Yoḥsa bu cürmile ol rüz u ‘īd
 4 Senden olmazsa kerem neyleyeyüm
 5 Senden artuḳ yā kimüm var dileyüm

1 Nice Meşhūrī ḳulın ide ricā
 2 Raḥmetin kim ‘ameli cümle ḥaṭa
 3 Maḥz-ı luṭfuñla eger rüz-ı cezā
 4 Senden olmazsa kerem neyleyeyüm
 5 Senden artuḳ yā kimüm var dileyüm

MUḤAMMES*

9

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

1 El-vedā‘ ey dil-pesendüm yā gelem yā gelmeyem
 2 Lebleri şırın-ḳandum yā gelem yā gelmeyem
 3 Bir daḥı ‘arz it cemālün gel dil-i üftādeñe
 4 İşte ben gitdüm efendüm yā gelem yā gelmeyem
 5 Ḥaḳ bilür bilmem ki gitdüm yā gelem yā gelmeyem

1 Ben seni şimdiye dek hıfz u ḥırāset eyledüm
 2 ‘Āşıḳāne hem ‘abīdāne neẓāret eyledüm
 3 Min-ba‘d cānā seni Ḥaḳḳ’a emānet eyledüm
 4 İşte ben gitdüm efendüm yā gelem yā gelmeyem
 5 Ḥaḳ bilür bilmem ki gitdüm yā gelem yā gelmeyem

* Başlık Ü, M, H

⁹ Ü 37a, M 62, H 43a

1 Ben saña vaşluñ niyāz itdikçe sen nāz eyledüñ
 2 Güne gün evzā^c -ı istignāya āgāz eyledüñ
 3 Çünki benden yüz çevirmeñ kaşduñ ibrāz eyledüñ
 4 İşte ben gitdüm efendüm yā gelem yā gelmeyem
 5 Hağ bilür bilmem ki gitdüm yā gelem yā gelmeyem

1 Gel seni görmek diler Meşhūrī luğf it ey ḥabīb
 2 Kim ola bir pāre tā kim ḥāṭır-ı na-şadı ṭīb
 3 Hağ bilür hergiz olur mı bir dağı görmek naşīb
 4 İşte ben gitdüm efendüm yā gelem yā gelmeyem
 5 Hağ bilür bilmem ki gitdüm yā gelem yā gelmeyem

MUḤAMMES*

10

Fā^c ilātün / fā^c ilātün / fā^c ilün

1 Sevdigüm çün āšnā itdüñ beni
 2 Göñlüm alduñ mübtelā itdüñ beni
 3 Nice terke ihtirā itdüñ beni
 4 Nitdüm ey meh-rū fedā itdüñ beni
 5 Dağ-ı hicrāna sezā itdüñ beni

1 Ben esīr-ī^c aşkuñ āzād itmedüñ
 2 Ḥāṭır-ı vīrānın ābād itmedüñ
 3 Bir gece vaşluñla dil-şād itmedüñ
 4 Nitdüm ey meh-rū fedā itdüñ beni
 5 Dağ-ı hicrāna sezā itdüñ beni

* Başlık Ü, M, H

¹⁰ Ü 37b, M 62, H 43b

1 ‘Āşıkūñ oldum ḥaṭā mı eyledüm
 2 Nā-sezā vaż‘ u edā mı eyledüm
 3 Sen gibi ben de cefā mı eyledüm
 4 Nitdüm ey meh-rū fedā itdūñ beni
 5 Dağ-ı hicrāne sezā itdūñ beni

1 ‘Aşkuñ itmiş yoğ iken Meşhūrī var
 2 Vaqt-ı pīrīde bu resme ihtiyār
 3 Hergiz inşāf itmeyüp encāmķār
 4 Nitdüm ey meh-rū fedā itdūñ beni
 5 Dağ-ı hicrāne sezā itdūñ beni

MURABBA‘^{*}

11

Mef‘ ūlū / mefā‘ ilū / mefā‘ ilū / fe‘ ūlūn

1 Ben bendeye küsmiş midür ol şāh görünmez
 2 Ğayb oldu gözümnden o perī āh görünmez
 3 Bilmem neden ol şem‘ -i şebāngāh görünmez
 4 Şeb oldu yine neyleyem ol māh görünmez

1 Cem‘ eyleyüp ol şūḥla aḥbāb şafāsın
 2 Kaşd itmek idi nūş-ı mey-i nāb şafāsın
 3 Dirdük idelüm şevķle meh-tāb şafāsın
 4 Şeb oldu yine neyleyem ol māh görünmez

^{*} Başlık Ü, M, H

¹¹ Ü 36a, M 60, H 42a

1 Gözden şavulup dūr olalı şem‘ -i ruḥ-ı yār
 2 Kalduk şeb-i zulmetde mededsiz yine nā-çār
 3 Ümmīd gelüp itmek iken bezmi ziyādār
 4 Şeb oldu yine neyleyem ol māh görünmez

1 Meşhūrī çekerdük ne ise zaḥmet-i hecrin
 2 Vuşlatda eger bulsaḳ idi ḡāyet-i hecrin
 3 Gündüzde geçirdük dir iken müddet-i hecrin
 4 Şeb oldu yine neyleyem ol māh görünmez

MURABBA‘*

12

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

1 Bend idüp zülfiñe sevdāya dūçār itme beni
 2 Dīde-i ḥastelerüñ gibi nizār itme beni
 3 Nāzenīnüm yine gül mevsimidür şimdi diyü
 4 ‘Arz idüp ḡonce ‘izāruñla hezār itme beni

1 Süzüp üftādeñe rindāne hemīşe mülüñi
 2 Yem döküp şayd u şikāre o siyeh fūlfūliñi
 3 Ki dirüp tāze benefşeñ ki açup sūnbülüñi
 4 ‘Arz idüp ḡonce-‘ izāruñla hezār itme beni

* Başlık Ü, M, H

¹² Ü 36b, M 60, H 42b

² Ü ve H u şikāre o : M dil-i zāre

1 Şivekârlıklar idüp gamze-i dil-cûlar ile
 2 Çekerüm pârelerüñ hançer-i ebrûlar ile
 3 Bağlu dîvâneñ iken silsile-i mûlar ile
 4 ‘Arz idüp gonce-‘izâruñla hezâr itme beni

1 Ser-i zülfin gibi Meşhûrî kûlın yine şehâ
 2 Yeñi başdan çıkarup itme heveskâr-ı hevâ
 3 Kâkülüñ oldı yeter başuma püsküllü belâ
 4 ‘Arz idüp gonce-‘izâruñla hezâr itme beni

MURABBA‘*

13

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

1 Devr-i gül feryâd-ı dil-sûz-ı hezâr eyyâmıdur
 2 Zevk-i ‘ayş ü nûş u vaşl-ı gül-‘izâr eyyâmıdur
 3 Gel leb-i cûya şehâ artuğ kenâr eyyâmıdur
 4 Gonce-i la‘luñ açılsun nev-bahâr eyyâmıdur

1 Şuñ sebû ile meyi sâkî zamân-ı cām degül
 2 Mest olup rüsvây olursak ‘âleme bu nām degül
 3 Tırmasun dünsüñ piyâle çün dem-i ârām degül
 4 Gonce-i la‘luñ açılsun nev-bahâr eyyâmıdur

* Başlık Ü, M, H
 13 Ü 36b, M 61, H 42b

1 K'o bu nāzı bezme gel bir demde zevk-i ülfet it
 2 'İşret-ābādı kudūmuñla riyāz-ı cennet it
 3 Çık şaluñ servi gibi gülzāre 'arz-ı kāmēt it
 4 Ğonce-i la' luñ açılsun nev-bahār eyyāmıdur

1 Sen hemān güller gibi güldükçe ey şirīn-edā
 2 'Āşık-ı şūrīdeler bülbül gibi itsün nevā
 3 Başlasun tağıtmağa sünbülleruñ bād-ı şabā
 4 Ğonce-i la' luñ açılsun nev-bahār eyyāmıdur

1 Görelı bu nāz ile Meşhūrī refāruñ senüñ
 2 Dil virüp biñ cān ile oldı giriftār senüñ
 3 Kākülüñ setr itmesün tağıtma ruhsāruñ senüñ
 4 Ğonce-i la' luñ açılsun nev-bahār eyyāmıdur

MURABBA'*

14

Müstef' ilün / müstef' ilün

1 Ey şahid-i haṭ-āverān
 2 Bālā-ḳad-i çār ebruvān
 3 Senden geçer mi 'āşıkān
 4 Böyle olinca dil-sitān

1 Bu şıve bu ḥüsn ü edā
 2 Olmış saña dād-ı Hudā
 3 Çok mı bu istignā saña
 4 Böyle olinca dil-sitān

* Başlık Ü, M, H

¹⁴ Ü 37a, M 61, H 43a

- 1 Alduḡça destũñ destine
- 2 Baḡduḡça çeşm-i mestine
- 3 Dönmez mi cânlar üstine
- 4 Böyle olunca dil-sitân

- 1 Gelse yanında kākülũñ
- 2 Kalmazdı ḡadri sünbülũñ
- 3 Olmaz mı Meşhũrĩ ḡuluñ
- 4 Böyle olunca dil-sitân

ĠAZELĠYĀT

ḤARFÜ'L- ELĠF*

1

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Nāmuñ ile eyledüm eş' āre yā Rab ibtidā
Luṭfuñ bu 'abdiñe eş' āre yā Rab ibtidā
- 2 Bendeñe luṭf it meded kıl kim yem-i endişemüñ
Eyledüm gevherlerüñ işāre yā Rab ibtidā
- 3 İde luṭfuñla mü'eyyed Sedd-i İskender gibi
Eyledüm muḥkem nice āsāre yā Rab ibtidā
- 4 Luṭf idüp āyīne-i feyzüñle gūyā it beni
Eyledüm ṭūṭi gibi güftāre yā Rab ibtidā
- 5 Gonçe-i ümmīdüm aç bāğda kim eyledüm
'Andelibāsā fīgān u zāre yā Rab ibtidā
- 6 Ṭa' ne-i ağıārdan hıfz it emān bī-iḥtiyār
Rāz-ı 'aşkı eyledüm izhāre yā Rab ibtidā
- 7 Zelleden vāreste kıl Meşhūrī 'abd-i 'ācizin
İtdüm esb-i ṭab' ıla refṭāre yā Rab ibtidā

* Başlık Ü, M, H

¹ Ü 37a, M 64, H 43b

2

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

1 Kumāş-ı hüsni yanında düşerken öyle kaba
Boyundur içre ne hâcet o şūha ğayrı kaba

2 Neden o tūṭī-i şīrīn-zebān olur hāmūş
Felekde rûyı gibi âyīne var iken aña

3 Yine rūḥ-ı gülidür var ise bu gülşende
O şūḥı şevķile bûlbûl gibi iden gūyā

4 Güzellerüñ o daḥı bir güli mi olsa n'ola
O māh-pāreye virmiş Hudā yed-i beyzā

5 Degül faķaṭ dili mihr u femiyle Meşhūrī
Cihānı ol Cem-i' işve musahḥar itse sezā

3

Mef' ūlū fā' ilātū mefā' ilū fā' ilün

1 Bī-gānedür bu 'ālem-i ğamda şafā baña
Olmaz cihānda ğam gibi bir āşnā baña

2 Firķat olunca 'āķibeti istemez göñül
Vaşlın müyesser itse o şūḥuñ Hudā baña

3 Bilmez o tıfl-ı tāze daḥı ķadr-ı 'āşıkı
Ma' zūrdur iderse egerķi cefā baña

² Ü 37b, M 64, H 43b

³ Ü 37b, M 64, H 43b

- 4 Bî-hûde düşme kayd-ı müdāvāta ey ṭabīb
Kim ben ‘alîl-i ‘aşq kim olmaz devā baña
- 5 Meşhūrî kesbile degül Allāh ‘aṭāsıdur
Bu luṭf-ı ṭab‘ ıla bu müselleme edā baña
- 4
Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
- 1 Olmasa bir ḥāceti ey sākî-i ra‘ nā saña
Ser-fūrū itmezdi böyle sāgar-ı şahbā saña
- 2 Lāle-reng-i ḥaclet olmuş ruḥların yek-serine
Kim bilür ne söylemişdür kulkul-i mīnā saña
- 3 Dād-ı Ḥaḳ’dur tā ezelden ḥāme-i ḥüsnün gibi
Her ne giyseñ yaraşur ey şūḥ-ı bî-hemtā saña
- 4 Bender-i ḥüsn içre olmaz nāz u istiğnā gibi
Nāzenīnüm munteḥab bir kâle-i vālā saña
- 5 Olmasa ey meh sözüñ sekr-i cemālün āyına
Kim olur vaşfuñda böyle ṭūṭi-i gūyā saña
- 6 Nice bir bu vaż‘ -ı nā-heinvār-ı mesti ey gönül
Kâle mi şanduñ bu ‘işret-ḥāne-i dünyā saña
- 7 Nev-be-nev böyledür manzūmeler ‘arz itmede
Olamaz ṭab‘ uñ gibi Meşhūrî bir deryā saña

⁴ Ü 37b, M 64, H 44a

5

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Kim naẓar itdi hemān ey büt-i gül-rū saña
 'Āşık-ı zār oldı çün bülbül-i hūş-gū saña
- 2 Bāğ-ı cemālünde bir serv-i şanevber gibi
 Başka leṭāfet virür ol kıadd-i dil-cū saña
- 3 Şanasın olmış şehā ṭurra-i müşkīn-i ter
 Şahñ-ı cemenden gelüp sünbül-i veş-bū saña
- 4 Böyle perişān seni gördüm 'aceb ey gönül
 Yine ne sihr itdi ol ğamzesi cādū saña
- 5 Hāle gibi ol mehi her gice Meşhūriyā
 Çekmez iseñ sine-i vaşla eger tu saña

6

Mef' ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ülün

- 1 Hem sākī vü hem bezm ü hem aḥbāb müheyyā
 Nüş eyleyelüm çünki mey-i nāb müheyyā
- 2 Mey içmeyecek sāz u söze başlamıyuz biz
 Rāmişger elinde beli mızrab müheyyā
- 3 Ol ṭıfl-ı ter ü tāze gül-i gülşeni neyler
 Mīnā-yı ruḥında gül-i şād-āb müheyyā

⁵ Ü 38a, M 65, H 44a

⁶ Ü 38a, M 65, H 44a

- 4 Baħruñ bu gice eyler isek biz n'ola seyrin
Yārān-ı şafā zevraķ u meh-tāb müheyyā
- 5 Ol āfet-i mey-ħ^vār yine bāde mi içmiş
Kim dīde-i mestinde anuñ ħ^vāb müheyyā
- 6 Şanmanki teveccühde kuşūr eyleye zāhid
Mādāmki ol kaşları miħrab müheyyā
- 7 Meşhūrī hūner müntesib olmaķdadur ancaķ
Yoħsa ne zamān olsa saña bāb müheyyā
- 7
Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün
- 1 Ĥūb olunca nev-resān olsun direm meşreb bu yā
Tıfl u tāze dil-sitān olsun direm meşreb bu yā
- 2 Olmasun pejmurde hergiz ġonce-i ruħsār-ı yār
Bāġ-ı 'ālem bī-ħazān olsun direm meşreb bu yā
- 3 Olsa her vaż' ı sezā şāhāne ammā dil-berüñ
Ĥükm-i ħüsni bī-nişān olsun direm meşreb bu yā
- 4 Gerçi pīrüm her gice ammā ki bir meh-pāreye
Hāleveş sīnem mekān olsun direm meşreb bu yā
- 5 Mūy-ı giysūsın dırāzın istemekden maķşadum
Pāy-ı 'aşķa rīsmān olsun direm meşreb bu yā

6 Lebleri vaşfinda ol mir'at-ı hüsnüñ kilik-i ter
Tūti-i sükker-feşān olsun direm meşreb bu yā

7 Kadr-i nazmuñ öyle bir ter ola kim Meşhūriyā
Pāyedāş-ı ferqadān olsun direm meşreb bu yā

8
Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

1 Merd-i aḥḳar gāhice vālā olur 'ālem bu yā
'Abd-i kemter Hüsrev ü Dārā olur 'ālem bu yā

2 Kemterin bir çatreye yāver olinca feyz-i Hāḳ
Fikr irişmez ğavrına deryā olur 'ālem bu yā

3 Sāye-i şeh-bāl-i baḥt u ṭālī'-i pūr-zūrda
Niceler güncişik iken 'anḳā olur 'ālem bu yā

4 Pāk-ı tıynetde hemīşe aşluñ olmaz medḥali
Seng-i ḥārādan güher peydā olur 'ālem bu yā

5 Merkez-i Yūsuf'da olmaz dil-ber ammā dil-pesend
Şad diger maḥbūb-ı müsteşnā olur 'ālem bu yā

6 Her dem olmaz bir qarār üzre mizāc-ı rūzgār
Gāh olur germā gehi sermā olur 'ālem bu yā

7 Rāz-ı dānāyān-ı ḥikmet kıysa ṭa'n eyler mi hīç
Mest olur hüşyār olur şeydā olur 'ālem bu yā

⁸ Ü 38b, M 65, H 44b

- 8 Cünbüş-i nā-sāz-ı rindāne bakılmaz zāhidā
Bezm-i meyde şulḥ olur ğavḡa olur ‘ālem bu yā
- 9 ‘Ākilān itmez tarīḡ-i kām-cūyide şitāb
Maṭlab olmazsa bu gün ferdā olur ‘ālem bu yā
- 10 Böyledür ḡānūn-ı ḡikmet mūmkinātdan tā ezel
Kimisi olmuş kimi ḡālā olur ‘ālem bu yā
- 11 Sen hemān tūt vādi-i temkīni vaż‘-ı çerḡ-i dūn
Yā hecā yāḡūd nā bercā olur ‘ālem bu yā
- 12 Ḥādīsāt-ı kevne bakmaz rind olan Meşhūriyā
Sūr olur mātem olur belvā olur ‘ālem bu yā
- 9
Fe‘ ilātūn / mefā‘ ilūn / fe‘ ilūn
- 1 La‘li rengīn şarābdur gūyā
Ḥālī müşḡīn ḡebābdur gūyā
- 2 Zülfi ruḡsārı üzre pūşide
Sūnbūli bir niḡābdur gūyā
- 3 Hem-ḡū nergis mūdām ‘işve ile
Çeşmi mest ü ḡarābdur gūyā
- 4 Vechi ḡaṭṭ-ı kenār-ı la‘liyle
Bir muḡaşşī kitābdur gūyā

⁹ Ü 38b, M 66, H 45a

5 Ke 's-i dilde o meh leṭāfetle
Bir içim āb-ı nābdur gūyā

6 'Āşık öldürme ḥūni ḡamzesinüñ
Mezhebinde şevābdur gūyā

7 Bezın-i meyde raḡīb-i rū-yı siyeh
Gülşen içre ḡazābdur gūyā

8 Taylesānıyla Ḥaḡḡ'a şūfīnūñ
Maḡşadı intisābdur gūyā

9 Şi' r-i mu' ciz-nizām Meşhūrī
Ḥaşma faşlu'l-ḥiṭābdur gūyā

10

Fe' ūlün / fe' ūlün / fe' ūlün / fe' ūl

1 Beni şanma ancak hemān mübtelā
Saña ey civānum cihān mübtelā

2 Senüñ gibi naḡl-i vefā pāyına
Kim olmaz çü āb-ı revān mübtelā

3 Sezādur bu ḥüsnile kāfir saña
Olursa nice müslümān mübtelā

4 Hüner ögreñ olma zer u zīvere
Mişāl-i gurūh-ı zenān mübtelā

¹⁰ Ü 39a, M 66, H 45b

- 5 Bu hengām-ı pīrīde itdi dirīg
Beni ‘aşka bir nev-civān mübtelā
- 6 Nedendür dağı pek dil āzār olur
O şūha didikçe emān mübtelā
- 7 Ne mümkün ki Meşhūrī olsun hamūş
Seni vaşfa cānā zebān mübtelā

ḤARFÜ’L- BĀ*

11

Meḥ’ülü fā’ ilātü meḥ’ ilü fā’ ilün

- 1 Sākī o yādgār-ı Cem’i şuñ şitāb idüp
Āzāde-i ğam it bizi mest-i şarāb idüp
- 2 Hengām-ı hecrüñ ile mükāfātını bize
Bir demde bezm-i vaşluñla zevk-yāb idüp
- 3 Yağduñ gönülceğümi yine bārī yap yap
Ey şāh-ı mülk-i ‘işve sitemle ḥarāb idüp
- 4 Her şeb bu cā-yı ğamda şafā itmedür hüner
Bir māh-rūya sinegehüñ ferş-i ḥ’āb idüp
- 5 Meşhūrī çekdi rişte-i vaşla güher gibi
‘Ālemde nice tāze civān intiḥāb idüp

* Başlık Ü, M, H

¹¹ Ü 39a, M 66, H 45b

⁴ beyit M’de yoktur

12

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 Gerek bu mevsim-i gülde neşât-zâ-yı şarāb
Ki gül ü mey gibi olmaz dem-i sezâ-yı şarāb
- 2 Göñül bu mey-kede içre degül şehā tenhā
Firāk-ı la' luñıla cümle mübtelâ-yı şarāb
- 3 O rind ider mi hiç âyine-i Sikender'i yād
Elinde kim ola cām-ı cihān-nümâ-yı şarāb
- 4 Ne feyz-bağş idügin bilse idi zāhid eger
İderdi sübhā vü sahbāda sen fedâ-yı şarāb
- 5 Lebinden olmasam olmazdı ayrı Meşhūrī
Mişāl-i cām-ı tehi dilde iştihâ-yı şarāb

13

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 ' Ārızı üzre döküldükçe o zülf-i müşk-nāb
Şanasuñ ire girür mäh-ı münîr yā āftāb
- 2 Hāl şanma gerdeni üzre o çeşm-i sihr-bāz
Ay yerine gökden indirmiş fusûnıyla şihāb

¹² Ü 39b, M 67, H 45b

¹³ Ü 39b, M 67, H 46a

- 3 Ğālibā gelmiş bahār-ı zīb-baḥş-ı ḥüsni kim
Gülşen-i ruḥsārını gördüm yine pür-āb u tāb
- 4 Kāşların gördükçe öyle ğarra-i şevvālveş
Şevķile üftādeler hep ‘īd ider bī-irtiyāb
- 5 İdeli ta‘līķ silk-i kākūli Meşhūriyā
Ṭab‘umuñ gevherlerin itmekde ‘ālem intihāb

14

Fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilātün / fe‘ilün

- 1 Leb-i nāzūkteri berg-i gül-i terden mi ‘aceb
Yoḥsa gül şekkeri yā kıand-i diğerden mi ‘aceb
- 2 Cilvegeh itdi derün-ı şadef-i baḥr-i dili
Ğam-ı mihri o bütüñ cins-i güher en mi ‘aceb
- 3 Dāmen-i sünbüli-i çerḥi ider gülgülü reng
Çekdigüm āh-ı seḥer ḥün-ı cigerden mi ‘aceb
- 4 Güşiş ü sa‘yumıla kıābil-i tebyiz olamaz
Bu siyehkāri-i baḥtum ḥaṭ-ı serden mi ‘aceb
- 5 Sözlerüñ çāşni-i kıandı virür Meşhūrī
Kilk-i müşgīn-raķamuñ nā-yı şekerden mi ‘aceb

¹⁴ Ü 39b, M 67, H 46a

15

Mefā' ilün / / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 Olurdu vaşla belī cā-yı imkān 'ālem-i ḥ^vāb
Egerçi çeşmüme girmiş olaydı bir gice ḥ^vāb
- 2 O deñlü mazhar-ı ye'süm ki vaşlın itmern ümīd
Ḥudā behiştī iderse naşib-i rûz-ı ḥesāb
- 3 Müyesser olmadı genc-i vişāli olmuş iken
Fezā-yı sīnem anuñçün ḥuşūşıyla ḥarāb
- 4 Gül-i ümmīdüm açılmaz bu gülşen içre dahı
Nesīmveş güzern itdi egerçi vaqt-i şitāb
- 5 Degül hemān ḥūy-ı haclet çıkar o gül-ruḥdan
Gehī gehī naẓar-ı āteşinüm ile kilāb
- 6 Şarāb u nuḳle ne ḥācet bu bezm-i firḳatda
Sirişk-i dīde çü bāde ciger mişal-i kebāb
- 7 'Aceb mi telḥ ise yazdum o yāre Meşhūrī
Gözüm yaşıyla ne yazdum ise cevāb-ı kitāb

16

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Āh cāngāh-ı ḥazīnümde ḥarāret ḡālib
Var ise dilde yine nār-ı maḥabbet ḡālib

¹⁵ Ü 40a, M 67, H 46b

¹⁶ Ü 40a, M 68, H 46b

- 2 Eylemiş şanki henüz hüsni bahārı teşrîf
O bütüñ sünbül-i zülfünde ʔarāvet ġālib
- 3 N'ola mānend-i meges olsa ʔarīši dil-i zār
Gül-be-şekker gibi la' linde ʔalāvet ġālib
- 4 Şeyḫ efendi ne ' aceb uçmaġa āmāde ise
Tıynetinde ezeli māye-i ḫiffet ġālib
- 5 Devlet el virdi yine var ise bir ehl-i dile
Gerdiş-i künbed-i gerdūnda sür' at ġālib
- 6 Eyledüm ḫāline kāşāne-i dehrün diġkat
Miḫneti şad derece zevḳine nisbet ġālib
- 7 ʔaşduñ aġyār ile ceng itme midür Meşhūrī
Zāde-i ʔab' -ı dilirūñde celādet ġālib

17

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Kesb-i māl u cāha himmetdür sebab
Şan' atı icāda āletdür sebab
- 2 Sa'yidür ' illet-i ḫuşul maṭlaba
Menzili ʔaṭ' a ' azīmetdür sebab
- 3 Olasuñ kārında sa'y it nādire
Ḳıymet-i kālāya nedretdür sebab

¹⁷ Ü 40a, M 68, H 47a

- 4 Dilde şevk ister müdām ‘arz-ı hüner
Meyve-i naḥle ruṭūbedür sebep
- 5 Dün kadar eyler kesānı irticā
Naḫş-ı ḥāl u şāne minnetdür sebep
- 6 Lāzım-ı noḫşānıdur merdüñ kemāl
İntibāh-ı nāsa ğafletdür sebep
- 7 Revnaḫ-ı ḥüsn ü cemāl-i dil-bere
Cāme-i zībā-yı ziynetdür sebep
- 8 Miḥnet-i tāḫat-güdāz-ı ‘āleme
Dehr ü dünyāya maḥabbetdür sebep
- 9 Dilde ğam olsa n’ola Meşhūriyā
Şafvet-i āba kudūretdür sebep

ḤARFÜ’T- TĀ*

18

Müfte‘ ilün / fā‘ ilün / müfte‘ ilün / fā‘ ilün

- 1 Her gice bir māh ile mümkin ise ḫalvet it
Ḳoynına al hāleveş zīb-i ber-i vuşlat it
- 2 Vuşlatı nā-ḫābili ‘ālem-i endişede
Pister-i vaşla çeküp def‘-i ğam-ı fırḫat it

* Başlık Ü, M, H

¹⁸ Ü 40b, M 68, H 47a

- 3 Nāvek-i ḥarmān ile ḥāṭır-ı mecrūḥuñna
Nuḥbe-i āmālūñi merhem-i tesliyyet it
- 4 Cām-ı Cem'i nūş idüp mūr-ı ḡam-ı 'ālemi
Pāzde-i leşker-i neşve vü keyfīyyet it
- 5 Ḥaşmıla bu 'arşa-i ma' rekede şulḥ idüp
Daḡdaḡa-i bīmden sālīm olup rāḥat it
- 6 Rāh-ı sitignāyı tūt devlet-i dünyā içün
Ne felek-i dūna ne baḥt-ı bedde minnet it
- 7 İster iseñ 'ālemüñ zevkını Meşhūriyā
Ḥūblar ile dā'imā hem-dem olup ülfet it

19

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Ḥılāf-ı cinsile hergiz degül itmek becā ülfet
İder mi zāḡıla hıç 'andelīb-i ḥoş-nevā ülfet
- 2 Olur dil-ḥaste-i ḡabz u futūr elbette dānāyān
İderse ḡāh nā-dān ile ḥasbe'l-iḳtiżā ülfet
- 3 Nice vaz'-ı pesendide olur ey dil sen inşāf it
İder aḡyār ile gerçi o şūḥ-ı dil-rubā ülfet
- 4 Niçün şūfī gelüp bī-hūde bezme bār olur bilmem
Oña būs ile itmez rind-i merdüm āšnā ülfet

¹⁹ Ü 40b, M 69, H 47b

- 5 Ne merdāne-ṭabī‘ atdur ‘aceb Meṣhūrī endīşeñ
Ki ebkār-ı mezāmın ile ister dā’imā ülfet

20

Mef‘ ülü / mefā‘ ilü / mefā‘ ilü / fe‘ ülün

- 1 Eflākı tutar şit-i mu‘ allā-yı kitābet
Şevk ile nidem alsam ele nā-yı kitābet
- 2 Ehlüm ki degül baħr-ı muḥīṭ-i naẓarumda
Degme güher-i şa‘ şa‘ a-pīrā-yı kitābet
- 3 Yer itdi gönüllerde çün ebrū-yı nigārān
Ḥāmem ideli cünbüş-i ra‘ nā-yı kitābet
- 4 Sevdāger-i ḥāmem gibi pāzār-ı cihānda
Bir kes daħı ‘arz itmedi kālā-yı kitābet
- 5 İtse bu cihānuñ n’ola çün Mānī vü Biḥzād
Meṣhūrī seni naḳş-ı dil-ārā-yı kitābet

21

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Ey şabā luṭf it doḳunma kākül-i cānāna git
Ḥarman-i ḥüsnin şavurma ḥüşesin bir yana git
- 2 Geçmez ol sulṭān-ı ‘işve itdigi bī-dāddan
Eyleme bī-hüde şekvā ey dil-i dīvāne git

²⁰ Ü 41a, M 69

²¹ Ü 41a, M 69, H 47b

- 3 Başına üşsün yine ‘uşşāk kumriler gibi
Serv ü nāzum nev-bahār oldı leb-i cūyāna git
- 4 Şıketinden gayrı bezminden ne hāşıl zāhidüñ
Feyz-yāb olmak dilerseñ meclis-i rindāna git
- 5 Mişli yokdur kākül ü ruhsārının Meşhūriyā
H^vāh iqlīm-i Hicaz’a h^vāh ‘lürkistān’a git

22

Mef^f ülü / mefā^c ilü / mefā^c ilü / fe^c ülün

- 1 Ruhsārına baķ seyr-i gülistana ne hācet
Gül-gonceye yā lāle-i Nu^c māna ne hācet
- 2 Ol tāze nihālüm şalınur şaḥn-ı çemende
Naḥl-i çemen ü serv-i ḥırāmāna ne hācet
- 3 Yek başına öldürdi bizi tır-i nigāhı
Tig u teber u ḥançer-i bürrāna ne hācet
- 4 Ey şāh-ı melāḥet var iken çin-i cebinüñ
Men^c a keremüñden bizi der-bāna ne hācet
- 5 Meşhurī ğaraż olmayıcaķ yār ile ‘işret
Bu bezmgēh-i ‘ālem-i imkāna ne hācet

²² Ü 41a, M 69, H 47b

23

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Çünkü nā-dāna imiş şimdi medār-ı devlet
Bu kemālāta neden sa'y-ı belîğ ü himmet
- 2 Añladum kıssa-i meşhūr-ı Sinimmārīden
Hüner evvelde dağı ādeme olmuş töhmet
- 3 Hayf ol 'ömre ki kesb-i hüner ardınca geçüp
Olmaya 'aķıbeti mūcib-i 'izz u rif'at
- 4 Cāme-i faħri olur şad zer-i meskūke velī
Pūla almaz hüneri cāhil-i chl-i şervet
- 5 Zīver-i silk-i naẓar olmayıcaķ Meşhūrī
Neyleyem olsa sözüñ hem-çü güher zī-kıymet

HARFÜ'Ş-ŞĀ*

24

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Şārılur silsile-i kākül-i cānā ne 'abeş
Derdine çāre arar bu dil-i dīvāne 'abeş
- 2 Mālik olmaz bilürüm kimse o genc-i hūsne
İder ümmīd-i vişālın dil-i vīrāne 'abeş

²³ Ü 41a, M 69, H 48a

* Başlık Ü, M, H

²⁴ Ü 41b, M 70, H 48a

3 Būs ider nevbeti geldikçe leb-i dildāre
Şanma meclisde döner sāgar u peymāne ‘abeş

4 Bize vuşlat degül ol şem‘-i melāhatla naşīb
Dönerüz üstine ‘ālemde çü pervāne ‘abeş

5 Düşmez ol zülf-i hümā dāmumıza Meşhūrī
Dökerüz eşk-i ğam u hasreti çün dāne ‘abeş

25

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1 Ne dem ki ‘arızuñ ārāyış-i gül-gün ider iḥdās
Mişāl-i āyīne dīdemde ‘aks-i ḥūn ider iḥdās

2 Dile ḥāl-i siyāhuñ ḥubb-ı sevdā-baḥş olup gūyā
Leb-i la‘ luñ şekerden kırmızı ma‘ cūn ider iḥdās

3 Dökerse eşk-i ḥūnı ḥasret-i la‘ luñle çeşmānum
Bu vādīlerde şāyed bir kızıl Ceyḥūn ider iḥdās

4 Ne zālindür o şāh-ı mülket-i nāz u sitignā kim
Bize cevır u sitemden gün-a-gün kânūn ider iḥdās

5 Ḥasūde dāğ-zen olmaḳ içün Meşhūriyā ḥāmeñ
Gazelde böyle tāze nev-be-nev maẓmūn ider iḥdās

²⁵ Ü 41b, M 70, H 48a

ḤARFÜ'L- CİM*

26

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Esîr olduñ o kâfir hâl u zülf-i dil-rübâdan gec
Tutulduñ murğveş ol dâne vü dām-ı belâdan gec
- 2 Çekilmez renciş-i tıflānesi hūbān-ı devrānuñ
Dūçār-ı 'aşk olup vaz' -ı cunūn-ı nā-revādan gec
- 3 Temāşā-yı cihāna cām-ı mey-i mir'ât kāfidür
Gel ol āyine-i İskender-i 'ālem-nümādan gec
- 4 Saña cism-i Hudā-dāduñ gibi zībā kumāş olmaz
Hevā-yı kâle-i dībā-yı dehr-i bî-beķādan gec
- 5 Cihānda bāde iç maḥbūb sev neyler iseñ eyle
Hemān Meşhūriyā mānend-i şūfî şu riyādan gec

27

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Sākî şunsun tırmasun cām-ı mey-i raḥşānı hîç
Almayam tā hātıra hergiz ğam-ı devrānı hîç
- 2 Ol kadar mest-i mey olmak isterem kim çeşmüme
Gelmeye bir zerre çerḥuñ kubb-e-i eyvānı hîç

* Başlık Ü, M, H

²⁶ Ü 41b, M 70, H 48b

²⁷ Ü 41b, M 70, H 48b

- 3 Düşeli sevdâ-yı genc-i vaşlına bir âfetüñ
Görmedüm ma' mür bir dem bu dil-i vîrânı hîç
- 4 Ben esîr-i ' aşkına aślâ teraḥḥum eylemez
Ol bütüñ gögsinde yokdur var ise îmânı hîç
- 5 Kâdr-i vaşlı bilmese her-kes n'ola Meşhûriyâ
Vuşlatuñ kâdrin ne bilsün çekmeyen hicrânı hîç

ḤARFÜ'L-İİÂ*

28

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- 1 Rind-i ' âşık-meşrebüñ ' âlemde yârıdur kadeḥ
Bezm-i ' ayşüñ rind-i köhne-bâde-ḥ'ârıdur kadeḥ
- 2 Kaṭre-i feyziyle şad gam mürdeyi ihyâ ider
Âb-ı Hızr'uñ kâse-i rengîn nigârıdur kadeḥ
- 3 ' Âlem-i âbuñ gurûh-ı mey-keşândur şâhları
Anlaruñ tâc-ı ru'ûs-ı iftiḥârıdur kadeḥ
- 4 Mülk-i ' işret ḥâtemi sâķî-i meydür hem anuñ
Dest-i cûdınuñ kef-i gevher-nişârıdur kadeḥ
- 5 Tevbe-i meyle miḥekk-i nazra-i rindânda
Gevher-i yâķût u la' lüñ hem-' ayârıdur kadeḥ

* Başlık Ü, M, H

²⁸ Ü 42a, M 71, H 48b

6 Her şeb eṭrāfuñ tevāf itsün n'ola pervāneves
Meclis-i 'ayşün çerāğ-ı şu' ledārıdur kadeḥ

7 Zīb dest-i iftiḥār itsün sezā Meşhūriyā
Zümre-i rindāna Cemşid yādgārıdur kadeḥ

29

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1 Kimseye bāḳi degül çünkü bu dünyāda feraḥ
Ne gezer şahn-ı dil-i 'āḳıl ü dānāda feraḥ

2 Olur elbette şonı munḳalib-i ḡuşşa vü ḡam
Ādeme gelse daḡı vehle-i ūlāda feraḥ

3 Anı da telḥ ider endīşe-i ta' ḳib-i ḡumār
Mümkin olmış tūtalum teşne-i şaḡbāda feraḥ

4 Farḳ olur chl-i ta' alluḳla miyānı yoḡsa
Şanma 'ālemde görür bir dil-i āzāde feraḥ

5 Ne 'aceb bu reviş-i dil-keşile Meşhūrī
Bu ḡazel chl-i dile virse 'ale'l-'āde feraḥ

²⁹ Ü 42a, M 71, H 49a

ḤARFÜ'L-ḤĀ*

30

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Bāde-i la' lıyıla sāgar-ı raḥşāndur ruḥ
Pertev-i ḥüsniyile mihr-i dıraḥşāndur ruḥ
- 2 Ḥaṭṭ-ı nevreste çemenzār-ı melāḥet ammā
Bāğ-ı ḥüsn içre leṭāfetle gülistāndur ruḥ
- 3 Pīç pīç olmuş o ḥam ṭurra-i müşkīnler ile
Şafḥa-i gülgülü reng-i ḥaṭṭ-ı reyḥāndur ruḥ
- 4 Meclis-i ḥüsn-i şafā-güster-i rū-yı yāra
Şu' le-i dil-keş ile şem' -i furūzāndur ruḥ
- 5 Dil-i 'uşşākı yaḳarsa ne 'aceb Meşhūrī
Āteşin la' lıyıla aḥker-i sūzāndur ruḥ

ḤARFÜ'D-DĀL*

31

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Dīdesinde nem olur rüyına kim baḳsa bedīd
Var ise rüyıdur ol tıfl-ı cemīlün ḥūrşīd

* Başlık Ü, M, H

³⁰ Ü 42a, M 71, H 49a

* Başlık Ü, M, H

³¹ Ü 42b, M 71, H 49a

- 2 Kıl dehānındaki dendānına bir ‘aṭf-ı nigāh
Hukḡa-i la‘luñ içinde göresün dürr ü ferīd
- 3 Kāle-i kāmumı ḡor almayıcak bu’l-hevesān
Var iken elde tükenmez bu ḡadar naḡd-ı ümīd
- 4 Ḳo baḡīl ise de dünyāda efendüm ṡursun
Meyve virmezse daḡı sāye virür devḡa-i bīd
- 5 Devlet ü cāhı ile dehrün olurdum maḡrūr
Bir ḡarār üzre ṡurup dönmeſe ger ḡerḡ-i ‘anīd
- 6 Ḳile-i ḡahrını dehrün ne bilür kālbüdegān
Hele bir kerre su’āl it ne ḡeker merd-i reṡīd
- 7 Ṣafḡası sīne-i pūr-dāḡum olur Meṡḡūrī
Ḳama dā’ir ne ḡadar ṡimdi olınsa tesvīd

32

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Sāḡiyā cāmı iriṡdür dil-i ḡam-ḡāre meded
O zebün-ı ḡama itsün yine bir pāre meded
- 2 Zīr-i fesden ḡıḡarup kākülün ol meh-pāre
Söyleyin itmesün Allāḡ iḡün ol māre meded
- 3 Kāfir-i zūlfī esīr itdi beni eyleyicek
Men‘-i ḡālī daḡı ol kāfir-i ḡaddāra meded

³² Ü 42b, M 72, H 49b

- 4 Kayd-ı zülfinde o dildârdan olmazsa eger
Gayrı kimden olur âyâ bu giriftâra meded
- 5 Hızr-ı tevîk-i Hâk olmazsa saña kimden olur
Bu beyâbânda Meşhûri-i bî-çâre meded

HARFÜ'Z-ZÂL*

33

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 Ne kadar olsa sezâ hüsn-i dil-ârâ nâfîz
Ki bu benderde olur kâle-i vâlâ nâfîz
- 2 Sevilür cilvegeri tuğrısı çâr ebrûnuñ
Olsa evvelki leţâfet dahı farzâ nâfîz
- 3 Bir gice hâneye tenhâ götürürdüm olsa
O kamer-çehre perî-şiveye esmâ nâfîz
- 4 Neşve-i cām-ı' izāruñ serümüzden gitmez
Sâkiyâ gerçi olur neş'e-i şahbâ nâfîz
- 5 Cem'e fahr itmek olurdı degül üftâdelere
Devlet-i hüsnüñ eger olmasa cānâ nâfîz
- 6 Dem-i fırsatda yine mâni'-i şerri olamaz
Olsa da düşmen-i bed-h^yâha müdārâ nâfîz

* Başlık Ü, M, H

³³ Ü 42b, M 72, H 49b

- 7 H ner i l      ar n olmadadur Me   r 
Yohsa elbette olur H    'a temenn  n f z

H RF 'R-R *

34

F ' il t n / f ' il t n / f ' il t n / f ' il n

- 1 Dil-ber m bir r -y  neyyir-t bdan  ayrı ne var
Manzarum ol gevher-i n -y bdan  ayrı ne var
- 2 Bu  ar b t-ı fen nu  m -bini'l-f  r  fa at
  b-  retle  ar b-ı n bdan  ayrı ne var
- 3 Mihnet-i d ny y  kayd  tmek vuc d-ı n ziki
Yok yere  zarda v  it  bdan  ayrı ne var
- 4 Z lf-i dild ru   ay l-i m y  ile r z u  eb
'       albinde p     t bdan  ayrı ne var
- 5 Ziyne terse  o u 'ilm  gre  ancak zen gibi
C hil    r y  -i  ev bdan  ayrı ne var
- 6 Celb-i z d-ı   ire  yok d 'im   ehr zeves 
K rımız b -h de da  -ı b bdan  ayrı ne var
- 7 Z v -i d ny  ittifa - r  ile Me   riy 
Ekl     rb ile v   ' u  ' bdan  ayrı ne var

* Ba lık  , M, H

³⁴   43a, M 72

35

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

- 1 O dānā-dil ki istignā ʔarīḳın resm ü rāh eyler
Mişāl-i māh-ı Ken' ān kesb-i ʔadr u ' izz u cāh eyler
- 2 Zevāl-i naḳş-ı idrāk eylemez ol şaḥş-ı nā-dān kim
Felekde da' vā-yı hem-pā yekī-i mihr ü māh eyler
- 3 Mezāḳı ' aşıḳa cevır itmedür ol kāfiruñ yoḥsa
Esīri oldıgumda şanma ʔaṭ' ā iştibāh eyler
- 4 İden bir dem temāşā naḳş-ı Ḥaḳḳ' ı levḥ-i ma' nide
Nuḳūş-ı mā-sivāya bir dahı şanma nigāh eyler
- 5 İdenlerdür gibi maḥfūz-ı dürc-i sīne imānın
Dil-i pākizesin bī-iştibāh beyt-i İlah eyler
- 6 Olur lā-rāḥat-ı naşş-ı şerīfī münkeri bī-şek
Bu miḥnetgehde her kim ki temennā-yı refāh eyler
- 7 Ümīd-i maḡfīret taḥtındadır Meşhūriyā yoḥsa
Uli' l-elbāb şanma bī-sebeb cürm ü günāh eyler

36

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Rind olan yanınca hep bir ḥūb-ı gül-fem gezdürür
Hem şurāḥi hem suci hem nuḳl-i bī-kem gezdürür

³⁵ Ü 43a, M 72, H 50a³⁶ Ü 43a, M 73, H 50a

- 2 Eylemez bülbül gibi dehrüñ ğamıyla nâleler
Gül gibi destinde her kim sāğar-ı Cem gezdürür
- 3 Var iken dīver koyup ister mi ol meh ‘āşıkı
Ol perī-çehre yanınca şanma ādem gezdürür
- 4 Terk idüp ben pīr-i köhne-sālī ammā göñlümi
Tıfl-ı ebced-ıñveş-i ħübān-ı ‘ālem gezdürür
- 5 Ehl-i diller fehmi idelden kıymetin Meşhūriyā
Naẓmuñı başında hem-çü tāk-ı Edhem gezdürür

37

Mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün

- 1 Sākī pür eyle cām-ı meyi bā-şitāb vir
Ġam virmeden bu çerħ-i denī sen şarāb vir
- 2 Pervānevār rakşa gele bāde-ıñ‘ārlaruñ
Şem‘-i ruħuñla meclis-i şaħbāya tāb vir
- 3 Virsün şayıyla dūrhemi şarrāf-ı dehri қо
Sen mey-keşāna cām-ı meyi bī-ħisāb vir
- 4 Virsün sipihr-i sīm ü zeri sūlfe-ıñlara
Sen mey-keşāne zer yerine la‘l-i nāb vir
- 5 Meşhūri’ye amān yine ğam virmeden felek
Sākī pür eyle cām-ı meyi bā-şitāb vir

³⁷ Ü 43a, M 73, H 50a

38

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 Nigāhuñ 'āşıka tır-i ẓazā degül de nedür
Siper o tıre dil-i mübtelā degül de nedür
- 2 Zuhūrı bā' iş olinca bu kıyl ü kâle şehā
Haṭuñ haṭāda görünmez belā degül de nedür
- 3 Deger cemālden 'uṣṣākuñ itdi müstağnī
O ḥüsn-i bī-bedelüñ kīmyā degül de nedür
- 4 Bizi felckde çü hāle ḥamīde-kāmet iden
O māh-pāre-i burc-ı cefā degül de nedür
- 5 Ğaraż miyān iken ey dil su 'āl-i vaşlından
O zülf-i yāre ṭolaşmak riyā degül de nedür
- 6 Hemān biraz ḥasūde ezā virür yoḥsa
Hüner zamāneye nisbet ḥaṭā degül de nedür
- 7 Ḥayāt-ı tāze virür sāmi' ine Meşhūrī
Bu nuṭk-ı pāk-Mesīḥ-i Ḥudā degül de nedür

39

Mef' ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fa' ilün

- 1 Eyyām-ı feyz-baḥş-ı mey-i ḥüş-güvārdur
Sākī tevaḳḳuf itme amān nev-bahārdur

³⁸ Ü 43b, M 73, H 50b³⁹ Ü 43b, M 73, H 50b

- 2 Mānend-i verd ü lāle yine dāğ-ı tāzemiz
Pīrāye-baḥş-ı ravza-yı cism-i nizārdur
- 3 Düşmiş yine hevāsına bir naḥl-i ‘işvenüñ
Cūlar gibi hemîşe göñül bî-ḳarārdur
- 4 Ol gül-‘izāra ben degülüm mübtelā hemān
Ben gibi mübtelāsı anuñ şad hezārdur
- 5 Āgāzı pūselikden it ey mūsikî-şinās
Bezm āḫer oldı nevbet-i pūs u kenārdur
- 6 Bir ḫüb-rū ḳalmadı şayyādı olmaduḳ
Bilmem bu şaydgehde göñül ne şikārdur
- 7 Meşhūrî hem-çü tūṭî seni söyleden bu gün
Mir’āt-ı feyz-i Ḥazret-i Perverdigārdur

40

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 La‘l-i ruḥsāruñ ki şekl-i gonçe-i bāğ gösterür
‘Aks-i dāğ-ı sīnemi şan dāğ-ber-dāğ gösterür
- 2 Zaḫm-ı tūr-i ḡamze-i Tātār ki giysülerüñ
Gāḫ fitl ender lītīl gāḫı Ḳarabāğ gösterür
- 3 Ḥāl u müjgānuñ mı yāḫūd zūlf-i şeb-tāruñ midur
Hem-çü ḳurş-ı māḫ-ı enver rüyuñı āğ gösterür

³b Ü ve H cūlar : M şular

⁴⁰ Ü 43b, M 74

- 4 Ğālibā gelmiş bahār-ı ‘ārızuñ kim cā-be-cā
 Ğaṭṭ-ı nev-ḥizūñ mişāl-i sebze-i rāğ gösterür
- 5 Şoḥbetūñ vaşluñ yolın ağıyāra hemvār eyleyüp
 ‘Āşıķuñ Meşhūrī-i bī-çāreye tağ gösterür
- 41
 Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün
- 1 Bize hemdem olup iñler her bār
 Ğam gibi var mı ‘aceb şādık yār
- 2 Gāhice gelse de şādī vü feraḥ
 Bir sâ‘ at eylemez ārām u qarār
- 3 Hergiz aķ gün mi görürdüñ ol şūḥ
 Mihrveş itmese ‘arz-ı dīdār
- 4 Bir nigāhıyla bizi kendi gibi
 İtdi dil-ḥaste o çeşm-i bīmār
- 5 İltifāt kılınışidi luṭfa bedel
 Anı da şimdi dürīğ itdi kibār
- 6 Görelüm bu felek-i şu‘ bede bāz
 Ne oyunlar daḥı eyler izhār
- 7 Kalmadı kādri bu bendergehde
 Şanma Meşhūrī metā‘ -ı eş‘ār

⁴¹ Ü 43b, M 74

42

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Gel görüñ bu mübtelāya günde ayda yılda bir
Rāzıyum bir merhabāya günde ayda yılda bir
- 2 K'o bu vaż'-ı nā-şınāyı her sa'at olmazsa da
İltifāt it āşnāya günde ayda yılda bir
- 3 İmtihān itmekse kaçduñ nāzdan cānā yeter
'Āşık-ı şabr-āzınāya günde ayda yılda bir
- 4 Vuşlatuñ olmazsa bārī buse vir 'uşşākdan
Merd-i muhtāc u gedāya günde ayda yılda bir
- 5 Zır-i tār-ı zülfe çek tā-nā'il olsun 'āşıkān
Sāye-i bāl-ı hümāya günde ayda yılda bir
- 6 Şöyle mağmūmum ki hergiz geldigin bilmem neşāt
Hātıra yā hūlyāya günde ayda yılda bir
- 7 Dilde 'aşk-ı yārdur ancak sebep Meşhūriyā
Böyle şi'r-i dil-güşāya günde ayda yılda bir

⁴² Ü 43b, M 74¹ Ü Rāzıyım : M Kā' ilim

43

Mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

- 1 Gönlüm alan ferişte liķāsı mıdur nedür
Zātında yoķsa ķūsā ü edāsı mıdur nedür
- 2 Dīvāne gibi böyle perīşān iden beni
Zencīr-i mī-yı zūlf-i dū-tāsı mıdur nedür
- 3 Ey dil-i ĥarīm cāmī' -i rūyında ol bütüñ
Miķrabum iki ķāşı arāsı mıdur nedür
- 4 Ser-geşte eyleyen beni böyle felek gibi
Bir māh-rūyuñ ' aşķ u hevāsı mıdur nedür
- 5 Bu za' f-ı pīri mi beni cāndan uşandūran
Meşhūrī yoķsa ĥalkūñ ezāsı mıdur nedür

44

Fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilātūn / fā' ilün

- 1 Bāğ-ı rūyuñ nev-bahār ile kaçan zīnetlenür
Gülşen-i la' l-i ruķūñla gūyiyā cennetlenür
- 2 Tıynetinde la' lūñe vardur meger kim nisbeti
Bāde-i gül-reng anuñçün gün-be-gün ragbetlenür
- 3 Kākülūñ murğ-ı hūmāāsā nesīm-i şubķıla
Per ü bāl açmış şanasın uçmağa niyyetlenür

⁴³ Ü 43b, M 74, H 50b

⁴⁴ Ü 44a, M 75, H 51a

- 4 ‘Āşıkā nāz itdigi şanmañ tehidür dil-berüñ
İctināb itdikçe kısm-ı dil-rübā minnetlenür
- 5 Hâtırum alsuñ ele bir dem tabībā yā n’olur
Çün bilürsüñ tesliyetle hasta-dil şıhhatlanur
- 6 Biz anuñçün isterüz ey şāh senden i‘tibār
İ‘tibār gördükçe ehl-i ma‘rifet keşretlenür
- 7 Himmet-i tab‘uñ bülend oldukça gör Meşhūriyā
Nazm-ı rengīnuñ felekde gün gibi rif atlanur
- 45
Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
- 1 Her ne dem la‘luñla cānā gül gibi ra‘nālanur
‘Āşık-ı şūrīdeler bülbül gibi şeydālanur
- 2 Nice ser-mest olmasun mir’ate baķ inşāf it
‘Āşıkān gördikçe la‘l-i leblerüñ şahbālanur
- 3 Meyve-i kāma nice ‘āşıklar olsun dest-res
Nev-nihāl-i kāmētüñ günden güne bālālanur
- 4 Hasretüñle girye itdükçe sirişk-i dīdeler
Öyle cūş eyler ki gūyā Nīl gibi deryālanur
- 5 Dāmenin tutsın fīrāş-ı vaşla çek nāz itse de
‘Ādet oldur ‘āşıkā dil-dādesi tībālanur

⁴⁵ Ü 44a, M 75

- 6 Ey iden ‘ālemde nā-kābil kesānı terbiyet
Zeşterü şanma sepīdi gāzadan hūsnālanur
- 7 Kādri yok āsār-ı kıl-k-i sūkkerin Meşhūriyā
Şā‘ irān bilmem neye tūṭı gibi gūyālanur
- 46
Mef‘ ūlū / fā‘ ilātūn / mef‘ ūlū / fā‘ ilātūn
- 1 Çerhūn elinden el-ān ben ağlamam kim ağlar
Hem-çü şehāb-ı bārān ben ağlamam kim ağlar
- 2 Halkuñ çeküp cefāsın şad dürlü kec edāsın
Dehrūn görüp fenāsın ben ağlamam kim ağlar
- 3 ‘Aşk-ı dil ü hevāsuz dildār u dil-rübāsız
Gurbetde āšnāsuz ben ağlamam kim ağlar
- 4 Derd-i ser-i fuzūndan ālām gūne gūndan
Āsīb-ı dehr-i dūnden ben ağlamam kim ağlar
- 5 Gammāz-ı fıtne-cūdan bed-ḥū vü bed-şanūdan
Dostān-ı zī dü-rūdan ben ağlamam kim ağlar
- 6 Geçdi dem-i şebābum gitdi şu‘ ūr u tābum
Dinmez sirīşk-i nābūm ben ağlamam kim ağlar
- 7 Meşhūrī oldı āhum evrād-ı şubḥgāhum
Yād eyleyüp günāhum ben ağlamam kim ağlar

⁴⁶ Ü 44a, M 75, H 51a

^{5b} Ü ve H Dostān : M Ahbāb

HARFÜ'Z-ZÂ*

47

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 'Arz ider 'uğde-i zülfin bize biz şâne miyüz
Yohsa bilmez girih-i kaydını dīvāne miyüz
- 2 Āşiyānuz bu gülistān-ı maḥabbetde belī
Lik her bülbul-i cānāneye biz lāne miyüz
- 3 Çevre yanın degülüz ḥālī ṭavāf itmekden
Biz o şem' -i ruh-ı cānāneye pervāne miyüz
- 4 Zāhidā bāde-i engūr ile mestüz ammā
Sen gibi biz de mi zerḳ ile mestāne miyüz
- 5 Ne bu endūh-ı cihān bizde 'aceb Meşhūrī
Biz ḥuşūşıyla ḡam-ı 'āleme kāşāne miyüz

48

Meḥ' ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ülün

- 1 Gīsūlara üftāde olup şāne gibi biz
Zencirlere düşdük yine dīvāne gibi biz
- 2 Pūs-ı lebi arzūsiyla meclis-i meyde
Gerdān oluruz sāḡar u peymāne gibi biz

* Başlık Ü, M, H

⁴⁷ Ü 44a, M 75, H 51b⁴⁸ Ü 44a, M 76, H 51b

3 La‘l-i leb-i mey-gūnı ile neş‘elenüp gāh
Na‘ra-zen olusaķ n‘ola mestāne gibi biz

4 Dil-beste-i şem‘-i leb u ruḥsārı olaldan
Yanmaķdayuz āteşlere pervāne gibi biz

5 Meşhūrī gönülde ideli hūbları tersīm
Olduķ dil-i pūr-naķşile büt-ḥāne gibi biz

49

Mef‘ūlü / mefā‘ilü / mefā‘ilü / fe‘ülün

1 Dehrüñ nice bir renc u ‘anāsın çekerüz biz
Eyyām-ı gamuñ serd u hevāsın çekerüz biz

2 Bu dār-ı fenā olmayıcaķ rāḥat içün cā
Bī-hūde niçün derd ü belāsın çekerüz biz

3 Şabruñ ‘ivażı olmadı meşhūdumuz aşlā
Ḥalkuñ kırı evzā‘-ı cefāsın çekerüz biz

4 Eslāfda bir kimseye olmuş mı cihānuñ
Kim çille-i ümmīd-i vefāsın çekerüz biz

5 Bir hūb ki Meşhūrī dürīğ cyleye vaşlın
Şāyeste midür saḥte edāsın çekerüz biz

50

Meʿ ūlū / mefāʿ ilū / mefāʿ ilū / feʿ ūlūn

- 1 Ebnā-yı zamānda arama yār bulunmaz
Bulsañda eger yār-ı vefādār bulunmaz
- 2 Çek cevri ise dekārı eger ol şeh-i hüsnüñ
Kim bağ-ı cihānda gül-i bî-hār bulunmaz
- 3 Mümlar yakup ʿālemleri geşt eyleseñ öyle
Bir müyü siyāh kāküli şeb-tār bulunmaz
- 4 Kaʿ rıyum endişede ol āfet-i dehrüñ
Evşāfına lāyık dürr-i şehvār bulunmaz
- 5 Zār-ı dili pek şağla ki ebnā-yı zamānda
Bir yār-ı şadık maḥrem-i esrār bulunmaz
- 6 Hūn-ı dile dü-dide-i zārum gibi çeşme
Nağş-ı gama sīnem gibi dīvār bulunmaz
- 7 Meşhūrî baḡ āşār-ı efāzılde neler var
Sen şanma ki şiʿ rüñ gibi eşʿār bulunmaz

51

Feʿ ilātūn / mefāʿ ilūn / feʿ ilūn

- 1 ʿAşkıdur çünki derd ü ʿilletümüz
İtme ey dil ümīd-i şıḥḥatumuz

⁵⁰ Ü 44b, M 76⁵¹ Ü 44b, M 76

- 2 Ȧamdü lillâh riyâdan ‘ârîyüz
Zühd ile yok egerçi ülfetümüz
- 3 Nûş-ı meyle bütânı sevmekdür
Zâhidâ var ise kabâhatumuz
- 4 Gûşîşe gam yemezdüm ‘âlemde
Bir iki gün olaydı râhatumuz
- 5 Ey gönül devlet-i devr ü zamânçün
Çerçhe n’olsun ‘aceb bu minnetümüz
- 6 Pâdişâhâ bülend câha bedel
Var bizüm de bülend himmetümüz
- 7 Biz sühan mülkinün melikleriyüz
Reşk ider Cem göreydi şevketümüz
- 8 Mâi u câha degül isek mâlik
Ȧamdü lillâh ki var tabî‘atumuz
- 9 Maḥz-ı feyz-i Ḥaḳ oldu Meşhûrî
Bâdi-i ḥüsn-i şî‘ ü şöhretümüz

52

Mefâ‘ilün / mefâ‘ilün / fe‘ülün

- 1 Vişâlin teşnegâna zemzem itmez
Dil-i mecrûḥ-ı hîcre merhem itmez

⁵² Ü 44b, M 77, H 52a

- 2 Binā-yı va‘d-i vaşl-ı dil-firibin
Esāsın bir zamān müstaḥkem itmez
- 3 Görenler zülfini öyle perīşān
Nice ḥāṭır-güzārın dūrhem itmez
- 4 Çeküp şimşir-i ebrūlarla bir gün
Eger aḡyārı qatl itse kem itmez
- 5 Zamīri meyle olmışdur sirīşte
Tehī la‘l-i lebi def‘-i ḡam itmez
- 6 Baña cev̄r ü cefādan ey perī-nāz
Senūñ itdüklerin bir ādem itmez
- 7 Gerek gāhī efendi bezl-i iḥsān
Beni sāde ḥulūşuñ mükrem itmez
- 8 Girān geldi āña da belki ṭavvı
Tehī gerdūn-ı dūn qaddin ḡam itmez
- 9 Mişāl-i ṭūṭı bu şirīn şeker-söz
Seni Meşhūrī bir dem ebsem itmez
- 53
Mef‘ ülü / mefā‘ ilü / mefā‘ ilü / fe‘ ülün
- 1 Sāmān-pezzir olmayıcaḡ ḡāne Ḥüdā’suz
Ülfette gönül nice olur ‘aşḡ u hevāsuz

⁵³ Ü 45a, M 77, H 52a

- 2 Didüm tarab u ‘ayşı degül ‘ālemi görmez
Bu bezm-i şebāngāhda bir şem‘-i liķāsuz
- 3 Çeksem n’ola miḥnet taleb-i vaşlı yolında
Çün girmez imiş maṭlab ele renc ü ‘anāsuz
- 4 Pāyına yüzüm sürme naşib olmadı hergiz
Oldum o mehūñ ḥāk-i rehi gerçi riyāsuz
- 5 Sensin yine sen sāķī ayaklandurıcaķ sen
Kılduñsa n’ola meclis-i meyde bizi pāsuz
- 6 Bir şūḥa ṭayanmaķ mı ‘aceb maķsadı şeyḥūñ
Kim zāviyeden ṭaşra bu gün çıķdı ‘aşāsuz
- 7 Aldanma neden şīve-i pūr-mekrine böyle
Meşhūrī bilürken zen-i dünyāyı vefāsuz
- 54
Mefā‘ ilün / fe‘ ilātün / mefā‘ ilün / fe‘ ilün
- 1 Getür şu cāmı ele sāķī şeb olur olmaz
Biraz mey idelüm nūş edeb olur olmaz
- 2 Benāt-ı neşveden olsun biri kifāyet ider
Bu bezmgāhda bintü’l-‘ineb olur olmaz
- 3 Gönül siyāhlara düşdi hevā-yı zülfiyle
Ne var Ḥicāz’a gidersem ‘aceb olur olmaz

⁵⁴ Ü 45a, M 77, H 52b

- 4 Rübâb-ı sînemî güş it vişâli şevkiyle
Hep andadur nağamât-ı şarab olur olmaz
- 5 Su 'âl-i 'âşıkâ olmaz cevâb-ı müftî garîb
Ne bilsün 'âşık-ı şeydâ lakab olur olmaz
- 6 Meger kumâş-ı vefâ olmaya hemân yoḥsa
Bu kâr-ḥâne-i 'âlemde hep olur olmaz
- 7 'Arz bu bâğda Meşhûrî ḥâşıl olmaḫdur
Sözün çün meyve-i ter munteḥab olur olmaz

55

Mef' ülü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün

- 1 A' māl-i ḥayra olmadı dâ 'ir zamānumuz
Gitdi kudüm-ı pîriyle şevk-i civānumuz
- 2 Mā-fâtı pîrlikde kazāya mecāl yok
Bilmem âlîr ne olsa gerek ḥâl u şānumuz
- 3 Dest-i rızâ-yı Ḥazret-i Ḥaḫ var iken dürîḡ
Virdün hevāya eldeki nevk-i 'inānumuz
- 4 Ḥaḫ'dan meger 'ināyet ola rûz-ı rüst-ê-ḥîz
Yoḥsa güşına kimseler almaz fiḡānumuz
- 5 Bu ḥâl-i pür-futûr ile şâ' âte himmetin
Bir nef' i olmasa daḡı olmaz ziyānumuz

⁵⁵ Ü 45a, M 78

6 Bā' iş-i rahmet-i Hâk olur bārī bir eğer
Vaz' ıyla n'ola muhtetem olsa divānumuz

7 Meşhūriyā bu şahife-i hākdānda
Bir gün ola ki qalmaya nām u nişānumuz

ḤARFÜ'S-SİN*

56

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

1 Meyve-i vuşlata itne yanılup meyl ü heves
Ki bu gülşende ele girmez o naḥl-i nev-res

2 Bir Tunus dil-berine döndi giyince gūyā
O siyeh cerde civānum başına kırmızı fes

3 Kūy-ı dildārı işitdüm tulanurmuş aḡyār
Āşiyānında hezāruñ ne ararmış kerkes

4 Uçmak ardınca gidüp murğ-ı revānı gūyā
Qalmış ol zāhid-i bī-çāre hemān sāde kafes

5 Sañā Meşhūrī müsellemler olalı tığ-i sūḥan
Kesdi senden dilini ḥavf u ḥāzerle her-kēs

* Başlık Ü, M, H

⁵⁶ Ü 45a, M 78, H 52b

^{1b} ÜveH gülşende : M bāḡ içre

57

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Her nişanı dilemez zūrī ile tīr-i heves
Kesemez her siper ü cevşenī şimşīr-i heves
- 2 Kārger olmaz eger olmasa 'avn-i tevfiķ
Ne kadar olsa adaķkārda tedbīr-i heves
- 3 Hüsniñ var ise ol büt daħı dīvānesidür
Tulanur gerdene ekşeri zencīr-i heves
- 4 Tıflveş şanki dehānum açılur gördükçe
Güiyā lebleri pistānçe-i pūr-şīr-i heves
- 5 Ādemī-zād-ı beķādur var ise Meşhūrī
Bu fenāgāhda iğnā iden iksīr-i heves

HARFÜ'Ş-ŞİN*

58

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Cihān bāğında āşār-ı ẗarāvet ķalmamış gitmiş
Güli şolmuş gülistānında ziynet ķalmamış gitmiş
- 2 Bu kevnüñ rüzgār itmiş çerāğ-ı revnāķın itfā
Mişāl-i mürde rüyında beşāşet ķalmamış gitmiş

⁵⁷ Ü 45b, M 78, H 52b

* Başlık Ü, M, H

⁵⁸ Ü 45b, M 78, H 53a

- 3 Ne sâķī var ne mey var gūyiyā bu bezm-i ‘ālemde
Uşūl-i Cem bozulmuş ‘ayş ü ‘işret kalmamış gitmiş
- 4 Hemān ‘anķā gibi bir nāmıdur devrān iden yoķsa
Miyān-ı nāsda mihr ü maķabbet kalmamış gitmiş
- 5 Giriřtārān-ı derd-i dehri me ‘yūs-ı devā gördüm
Dürīgā āšnā-yı fenn-i ĥikmet kalmamış gitmiş
- 6 Dilā kimden ümīd-i luş idersün şimdi ‘ālemde
Tükenmiş māye-i feyz ü semāķat kalmamış gitmiş
- 7 ‘Aceb eşrāķ-ı sâ‘ atden midür bilmem ‘umūm üzre
Benī Ādem’de inşāf u mürüvvet kalmamış gitmiş
- 8 Vuşūl-i maķlaba bir vāşıta ister idüm am mā
Ne çāre öyle bir erbāb-ı himmet kalmamış gitmiş
- 9 Nedür bu inķırāz-ı ma‘ rifet ‘ālemde Meşhūrī
Meger şımf-ı hünermendāne raķbet kalmamış gitmiş

59

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Bize ey tır-i sitem ķavs-i ķazādan mı geliş
Yoķsa ol ģamzesi ĥūnī ķāşı yādan mı geliş
- 2 Ĥālet-i ‘aşķile ģāķī bize ey vaż‘-ı cünün
‘Acabā ol şanem-i hūş-rübādan mı geliş

⁵⁹ Ü 45b, M 79, H 53a^{2b} Ü ve H □anem : M □atem

- 3 Leb-i sükkerle veya kākül-i müşgīnter ile
 ẖandehār'dan mı şehā yoḥsa Ḥıṭā'dan mı geliş
- 4 Ḥürveřlerle yine meclise ey ḡonce-şıfat
 Güľřen-i cennet-i Firdevs-i 'alādan mı geliş
- 5 Yine müjde ḡaberüñ var gibi ey peyk-i řabā
 Sür'at-i seyr ile ol zülf-i dü-tādan mı geliş
- 6 Ayāḡuñ yerlere başmaz yine ey nāme-resān
 'Aceb ol pādiřeh-i ḡüsn ü edādan mı geliş
- 7 Zerreveş cünbüş ü reftārına söz yok diyecek
 Yine Meřhūrī o ḡürřid-liķādan mı geliř

60

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Baña hicriñle her şeb şanma ancaķ aḡterān āteř
 Görinür dīdeme yek-ser zemīn ü āsmān āteř
- 2 Semenderveř olur mıydum bu rütbe řālib-i vařluñ
 Leb-i la'luñ baña 'arż itmeseydi her zamān āteř
- 3 Dil-i āteř-pereste ḡāh olur esbāb-ı ḡüsnüñden
 Leb āteř 'arız āteř hem zeneḡdān-ı dehān āteř
- 4 Felek bezm-i bahārī var ise itmiş yine tertīb
 Ki bülbüller bütün pervāne olmiş güľsitān āteř

⁶⁰ Ü 46a, M 79, H 53b

- 5 Senüñle kim ider baḡş u cedel ‘ālemde Meşhūrī
 ̐alemlerim şimşir-i ser-tiz ü süḡan tır ü zebān āteş

61

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 ‘Ālemüñ geḡmiş zamānı şayfı el-ān ḡalmamış
 Bülbülān olmış dehen-beste gülistān ḡalmamış
- 2 Ser-be-ser şeb-tār-ı ḡam itmiş cihānı isti‘āb
 Āsmānda şanki bir necm-i dūrahşān ḡalmamış
- 3 Şimdi sūḡ-ı nāsda cārī olan bir iltifāt
 Gūyiyā kim dūrhem-i meskūk-i sulṡān ḡalmamış
- 4 Cem‘-i mālī i‘tiyād itmiş kibār-ı rūzgār
 Hiḡ birinde nām u şān-ı luṡf u iḡsān ḡalmamış
- 5 Dād-ḡāhān-ı zamānı cümle gördüm muḡtarib
 Dāverān-ı dehr-i dūnda dādkārān ḡalmamış
- 6 Olmış aşḡāb-ı kemālūñ i‘tibārı münselib
 Mekteb-i ‘irfānda bir tıfl-ı sebaḡ-ḡān ḡalmamış
- 7 İtme ibrāz-ı hünerimendi tehī Meşhūriyā
 Yoḡladum ebnā-yı dehrī hiḡ ḡadr-dān ḡalmamış

⁶¹ Ü 46a, M 79, H 53b

ḤARFÜ'Ş-ŞĀD*

62

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Şubḥgāh olmazdan evvel bülbülā zār itme şuş
Gonce-i nāzikteridür ḥ^vābı bī-dār itme şuş
- 2 Rū-yı maḥrem görmedüm āyīne-i devrānda
Kimseye tūṭī zebānum keşf-i esrār itme şuş
- 3 Her ne deñlü çāk çāk-ı ḥār-ı şahr olsañ yine
Gül gibi rāz-ı derūnı ḥalka izhār itme şuş
- 4 Şābit olmak şāhideyn ile muḥarrer olsa da
Ṭavr-ı bīrūn-ı edebdür cürmüñ ikrār itme şuş
- 5 Çün cezā cins-i 'ameldendür bilürsüñ şübhesiz
Kimseyi rencide-i düşnām u āzār itme şuş
- 6 Vaşf idüp kālā-yı ḥüsnüñ ey büt-i kālā-furuş
Zümre-i ehl-i dili luṭf it ḥarīdār itme şuş
- 7 Kalmamış ḳadr āšnāyān-ı hüner Meşhūriyā
Nādüre-gūyum diyü da' vā-yı eş'ār itme şuş

* Başlık Ü, M, H
62 Ü 46a, M 79, H 54a

HARFÜ'L-DÂD

63

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- 1 Geçmez ol sulţân-ı 'âlî-şân-ı hüsn ü âne 'arz
Eyleme bî-hüde hâluñ ey dil-i dîvâne 'arz
- 2 Sâkıyâ hâcet midür mest-i şarâb-ı la'luña
İdesin bu bezm-i meyde sâgar u peymâne 'arz
- 3 Âh kim murg-ı dilüm şayd itdi bir meh-rû yine
Zülf ü hâlin eyleyüp mânend-i dâm u dâne 'arz
- 4 Ol kad-i bâlâ-ı hırâm itdikçe serviler gibi
Kumri-i cân u dile güyâ kim eyler lâne 'arz
- 5 Sen yine ketm eyle var benden o târ-ı zülfüñi
Dünki gün itdi baña ey meh anı bir şâne 'arz
- 6 Hûni-i gamzeñile müjgânuñ elinden el-emân
Nîze vü şimşirler itmekde her dem câna 'arz
- 7 Nâleler eyler gönül gördükçe yârı güyiyâ
Bülbülâsâ zârın eyler oi gül-i handâna 'arz
- 8 Ben de zikr-i cehrîne nisbet mürâyî şûfinüñ
Mey içüp itsem sezâdur na'ra-i mestâne 'arz

⁶³ Ü 46b, M 80, H 54a⁸.beyit M'de yoktur.

- 9 Pāk-gevherves bu nev-naẓmuñ sezā Meşhūriyā
Eylesūñ Sulṭān-ı Maḥmūd-ı şeh-i devrāna ‘arz

64

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 N’ola itsem bu devr ü dehr-i dün-ilḳābdan i‘ rāz
Ki itdüm cāh u mülk ü ziynet ü eşvābdan i‘ rāz
- 2 Biterdi ḥācetüm luṭfiyla maḥzā ḳāziyü’l-ḥācāt
İdelden devr-i sevḳ ü ḥāne vü ebvābdan i‘ rāz
- 3 Murādum şimdi ancak ihtiyār-ı ‘uzlet itmekdür
İdüp sevdā-yı ülf ü üns-i şeyḥ ü şābdan i‘ rāz
- 4 Çekerdüm bir kenāra min-ba‘d fülk-i dil-i zārı
İdeydüm ol hevā-yı rü-yı neyyir tābdan i‘ rāz
- 5 Bütün dost u muḥib ‘add itdigümüz şimdi düşmendür
‘Aceb mi eylesem Meşhūriyā aḥbābdan i‘ rāz

ḤARFÜ’L-ṬĀ*

65

Fe‘ ilālün / fe‘ ilālün / fe‘ ilālün / fe‘ ilün

- 1 Düşüp ‘anber gibi ruḥsār-ı āteş-bārına ḥaṭ
Ḥüş-bü virdi meşām-ı dil-i ḡam-ḥ‘ārına ḥaṭ

⁶⁴ Ü 46b, M 80, H 54b

* Başlık Ü, M, H

⁶⁵ Ü 47a, M 80, H 54b

- 2 Ruḥ-ı dildāre gelelden bize ḥācet ḳomadı
Bāḡ-ı dehrüñ gül ü şeb-bü vü çemenzārına ḥaṭ
- 3 Bizi öldürmek içün ol şeh-i nāzum gūyā
Ḥüsninüñ çekmiş o menşür-ı cihāndārına ḥaṭ
- 4 Ḳuş-bāzum getirüp tūṭı gibi ḳondurmuş
Şanki bir al ile ol la' l-i şekker-bārına ḥaṭ
- 5 Āyine üstine perde çekilür 'ādetdür
N'ola Meşhūrı gelürse ruḥ-ı dildārına ḥaṭ

ḤARFÜ'L-ZĀ*

66

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 ' Aceb mi olsa üftāde leb-i dildārdan maḥzūz
Olur elbette ḥaste bi't-tab' -ı gül-nārdan maḥzūz
- 2 Nedür zencir-i zülfinde o ḥālet kim giriftārın
İder divānelerāsā ḡarık u zārdan maḥzūz
- 3 Niçün ey meyve-i naḥl-i emel olmaz yetişmezsün
Bu bāḡ içre olurken her-kes öyle yārdan maḥzūz
- 4 Baña her gün cefāsın bu felek bir güne itmekde
Didikçe olmam öyle vaż' -ı nā-hemvārdan maḥzūz

* Başlık Ü, M, H

⁶⁶ Ü 47a, M 81, H 54b

- 5 Baña ey meli niçün söz söylemez gülmez açılmazsuñ
Bilürken olmam öyle şüret-i dīvārdan maḥzūz
- 6 Çeker bir gül içün ḥāruñ cefāsın bāgbān yoḥsa
Olur mı ‘āşık āyā bir zamān aḡyārdan maḥzūz
- 7 N’ola şî‘ründen ol tūtî-şiyem ḥazḡ itse Meşhūrî
Kim olmaz böyle bir şîrîn-şeker-güftārdan maḥzūz

ḤARFÜ’L-‘AYIN*

67

Mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün / mefā‘ilün

- 1 ‘Aceb mi olsa ey dil vuşlat-ı yāre şabā mānî‘
Ki oldur rūzi-i ḥalk u enāma dā’imā mānî‘
- 2 Kōmazdum itmedüñ taḥşîl-i maṭlab şarf u su‘ mıla
Egerçi cidd ü sa‘ye olmasa gāḥî ḡazā mānî‘
- 3 Nidem tenhā senüñle ḡaşd-ı icrā-yı mezāk itsem
Olur elbette cānā bir raḡîb-i bed-liḡā mānî‘
- 4 Maḡām-ı ḡurba çoḡdan cān atardı zāhid ammā kim
Olur bî-ḡāreye ol menzili ḡaṭ‘a riyā mānî‘
- 5 Senüñ maḡbūl-i erbāb-ı ḡased olmaḡlıḡa naḡmuñ
Olur Meşhūriyā bu vechile ḡüsn ü edā mānî‘

* Başlık Ü, M, H

⁶⁷ Ü 47a, M 81, H 55a

ḤARFÜ'L-ĞAYIN*

68

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Hiç ne mümkindür eyā sāķī-i pākīze ayağ
Bezm-i meyde yā neşe la' lüñile şem' ü çerāğ
- 2 Sınem üstinde sürünsün ço o kākülleriñi
Sevdigüm belki olur dāğ-ı dilüm üstine bāğ
- 3 Yeter ol āteş-i ter-tāh-ı ruḥ-ı la' lüñile
Urma ey sāķī amān sīneme dāğ üstine dāğ
- 4 Şanma şeb-nem kızarup oldu ' araķ-rīz-i ḥicāb
Görelī la' l-i revān baḥşuñı cānā gül-i bāğ
- 5 O mehūñ fitnede çeşmānı gibi Meşhūri
Gülşen-i ḥüsn-i dil-ārāsına olmaz iki zāğ

ḤARFÜ'L-FĀ*

69

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 O büt-i cilvegerüñ şanma hemān nāmı laṭīf
Tepeden tırnağa dek ser-be-ser endāmı laṭīf

* Başlık Ü, M, H

⁶⁸ Ü 47b, M 81, H 55a

* Başlık Ü, M, H

⁶⁹ Ü 47b, M 81, H 55a

- 2 Beñzemez kâmet-i zîbâsına serv-i çemenüñ
Ne kadar olsa dağı kıdd-i dil-ârâmı laîf
- 3 Gıbta ol rind-i mey-aşâma ki tâ şubh-ı sefid
Geçe bir sâkı-i meh-rû ile aḥşâmı laîf
- 4 Tevbe-i meyde nice cyleyem ibrâz-ı şebât
Sâkı-i bâde-dihûñ şive-i ibrâmı laîf
- 5 Çekemez nazmınıñ erbâb-ı ḥased Meşhûrî
Ne kadar olsa da ser-rişte-i ihâmı laîf

70

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 Zevraḳ-ı la'lini sâkı görecek pür mey-i şâf
Sâgar-ı bâdeyi elden kıdı itdi inşâf
- 2 Müjesi nîzesini belki şavardı 'âşık
Aña tîr-i nıgehüñ itnese ol ḥûni muzâf
- 3 Neyleyem bir dem açılmaz baña ol ḡonce-i nâz
Gerçi mânend-i nesîm etmedeyüm istikşâf
- 4 Sîneye çekinege bak ḥâle gibi yoḥsa o meh
Şiveye ḥaml olunur itse dağı istinkâf
- 5 Nüşa-i ḥâtırum evrâḳ-ı perişân ideli
Almadı hergiz ele âh o şûḫ-ı şaḥâf

⁷⁰ Ü 47b, H 55b¹aÜ ve H zevraḳ : M kıadeh

6 Çıkacak gözler yine sürme çeker şüfî-i har
O mehûñ Ka' be-i hüsñin ideli seyr ü tavâf

7 İşbu nazmuñ güher-i nâdüreveş Meşhûrî
Yaraşur zümre-i yârâna idersen ithâf

71

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

1 Görmedüñ 'âlem ü dünyâda şafâ hayfâ hayf
'Ömrümüz oldu kudüretle hebâ hayfâ hayf

2 Araduk 'ayş u şafâdan bu hikemgâhda biz
Bulmaduk derd u ğam-ı dehre devâ hayfâ hayf

3 Şitimiz olmadı peyveste-i güş-ı maṭlab
Çengveş kâmetümüz oldu dü-tâ hayfâ hayf

4 'Âķibet itdi izâ' a bu fenâ mezra' ada
Dâne-i hâşılumuz bād-ı fenâ hayfâ hayf

5 Kâle-i nâdüre-i ṭab' umuzı Meşhûrî
Hiçe şatdurdı bize hüküm ü kazâ hayfâ hayf

⁷¹ Ü 48a, M 82, H 55b

ḤARFÜ'L-KĀF*

72

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Midḥat-i mūy-ı miyānın nice mümkin taḥkīk
Eyledüm gerçi o vādide ḥayālüm tedkīk
- 2 Deheni fikri ile başuma teng oldı cihān
Ḥasret-i la' liyile bağrum olup seng-i 'aķīk
- 3 N'ola dillerde yer itse eşer-i endişem
Dür-i dendāmna nisbetle olındı tensīk
- 4 Heves-i vaşl u kenār itmez o ḥüb gül-i ter
Tehi yanmaķdayum âteşlere hemçün inbīk
- 5 Kim olur menzil-i maķşūdına reh-yāb-ı zafer
Bu beyābānda ger olmasa hıızr-ı tevfiķ
- 6 Baña hem-dem olamaz kimse bu bezm-i ğamda
Meger ol sāķī-i gül-çehre ile cām-ı raḥīk
- 7 Nürveşlerle bu gün rāh-ı belāğatda 'aceb
Saña ḥāmeñ gibi Meşhūrī olur var mı refīk

* Başlık Ü,M,H

⁷² Ü 48a, M 82, H 55b

73

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 ' Aceb mi tā ebed olsam ḥarāb-ḥāne-i ' aşk
Ki olmuşum ezeli medfen-i ḥızāne-i ' aşk
- 2 Ben ol girifte-i ' aşkum ki zülf ü ḥāl-i nigār
Ezelde murğ-ı dile oldu dām u dāne-i ' aşk
- 3 Şınāḥ-ı gūşuma girmez şarīr-i ḥalk-ı cihān
Meger ki bāng-ı def u nāyile terāne-i ' aşk
- 4 N'ola olursa sözüm zīb- rişte-i enzār
Ki oldu her biri bir gevher-i yegāne-i ' aşk
- 5 Ne çāre kālile gelmez beyāna Meşhūrī
Ben olmuşum tūtalum kā'il-i fesāne-i ' aşk

74

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Cūş idüp geldükçe mevce bu dil-i deryā-yı ' aşk
Her sözüm gūyā olur bir gevher-i yektā-yı ' aşk
- 2 Deşt-i ḳudsī istemem ' arz itmesün mecnūn baña
Lāle-i dāgumla sīnemdür benüm şaḥrā-yı ' aşk

⁷³ Ü 48a, M 82, H 56a⁴, beyit Ü ve H'de yoktur.⁷⁴ Ü 48b, M 83, H 56a

- 3 Sāgar-ı şaḥbāya ḥācet mi leb-i la‘luñ gibi
Var iken sāḳī baña cām u mey-i ḥamrā-yı ‘aşk
- 4 Dil ḥarāb olmuş ise ‘aşkıyla yāruñ gam degül
Cā-yı vīrāndur maḥall-i genc-i derhemhā-yı ‘aşk
- 5 Serfirāzum şafḥa-i ‘ālemde ḥaḳḳā cümleden
Kıldı müsteḡnā beni ālā-yı istiḡnā-yı ‘aşk
- 6 Eylesem ibḥās-ı kāf-ı lā-mekāndan vechi var
Pestden pervāz ider mi bāl açup ‘anḳā-yı ‘aşk
- 7 Ehl-i ‘aşka ta‘n iderseñ zāhidā ma‘zürsuñ
Bildigün ‘ālem degildür ‘ālem-i vālā-yı ‘aşk
- 8 ‘Aşkdan bahş itmek olmaz ḳālile Meşhūriyā
Ḳālīb-ı elfāz olur mı ḳābil-i ma‘nā-yı ‘aşk

75

Mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün

- 1 Tıfl-ı cemīl-i tāze-resūñ āšnāsı çok
Yokdur vefāsı gerçi velikin edāsı çok
- 2 Şalınmasun da neylesün ol tıfl-ı şīve-kār
Mānend-i serv ānında başında hevāsı çok
- 3 Geçdüm hevā-yı cāh-ı cihāndan görünce hep
Erbāb-ı cāh-ı ‘ālemi derd u ‘anāsı çok

⁷⁵ Ü 48b, M 83, H 56b

4 Bu tengnâda mālîk-i kenz ü şanâ' adan
Bir kimse görmedüm ki bisâr u ğınâsı çok

5 Elbet virür murâduñı sen istemekde ol
Meşhûriyâ Cenâb-ı Hudâ'nuñ 'atâsı çok

ĤARFÜ'L-KEİ*

76

Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün

1 O tıfl-ı vaḥşî ḥaṭ-âver civân olur giderek
Enîs-i zümre-i üftâdegân olur giderek

2 Metâ' -ı dil-keş-i vaşlı girân-bahâda iken
Revâcî nâķış olup râygân olur giderek

3 Ne denlü ser-keş olursa daḡı o kürre-i nâz
Tek-i müselleme-i dest ü 'inân olur giderek

4 Gerek ki şabr idesin ey gönül nihâl-i murâd
Ṭabî' atı ile meyve-resân olur giderek

5 Senüñ o mâh ile Meşhûrî gizli vaḡ' alaruñ
Cihânda şâyî' olup dâstân olur giderek

* Başlık Ü, M, H
76 Ü 48b, M 83, H 56b

77

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Meger şubḥ-ı cemālün şāmı olmuş dil-berā ḥaṭṭuñ
Ki bedrāsā meh-i ruḥsāruñ itmiş pür-ziyā ḥaṭṭuñ
- 2 Ḥavāş-ı metn-i nev-te 'lîf-i ḥüsnüñ mi nedür bilmem
Kenār-ı şalḥa-i rüyuñda gördüm cā-be-cā ḥaṭṭuñ
- 3 Şaçılmış gül gibi ruḥsāruñ üzre jāle dürd bir dem
Ter olsa olmasa öyle mücessem dā'imā ḥaṭṭuñ
- 4 Niçün geç geldi ey çeşm-i gāzālum rüyuña bilmem
Ḥıṭā'dan mı gelür yohsa çü müşk-i nāfe tā ḥaṭṭuñ
- 5 Sen ey nāzik-beden 'uşşāka cınbızla tutulmazduñ
Eger bir kıl ucu göstermese ol müşksā ḥaṭṭuñ
- 6 Seni ey māh-rū bir Naḥcivānī nev-civān şandum
Görüp o tarz-ı A' cām üzre resm-i dil-küşā ḥaṭṭuñ
- 7 Dil-i Meşhūrī bir bāğ-ı benefşeẓār olur gūyā
ẖamīrinden geçüp itdükçe cānā ḥūlyā ḥaṭṭuñ

78

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Rişte-i şīrāze-bend-i bī-dilāndur perçemüñ
Bend-i zencīr-i cunūn-ı 'aşıkāndur perçemüñ

⁷⁷ Ü 49a, M 83, H 56b⁷⁸ Ü 49a, M 84, H 57a

- 2 Bāb-ı hüsniñ halka-i zer-düz mı bilmem nedür
Mirbaṭ-ı cān u dil-i üftādegāndur perçemüñ
- 3 Gerçi vaşluñ ‘āşıkā ‘ālemde genc-i şāygān
Zir fesde lık bir mār-ı nihāndur perçemüñ
- 4 Her müjeñ bir nāvek-i dil-dūza mensüb olmada
Çille-i kavs u kemān-ı ebruvāndur perçemüñ
- 5 Gülşen-i hüsniñ olinca ruḥlaruñ gül-ğoncesi
Sünbül ü reyḥān-ı bāğ-ı hüsniñ ü āndur perçemüñ
- 6 ‘Ālem-i hüsniñ olup farquñ sipihr-i ber-teri
Gūyiyā anda kemend-i keh-keşāndur perçemüñ
- 7 Şanma kim ta‘tīr ider ancak dimāğ-ı ādemi
Micmer-i ‘anber-firūz-ı ins u cāndur perçemüñ
- 8 Çün dil-i Meşhūrī halk u ‘ālemi şayd itmede
Pençe-i zūr-āver-i şīr-i jiyāndur perçemüñ

79

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Ne kadar olsa da pūr-kāse-i jengār-ı felek
Neş’e virmez baña peymāne-i ser-şār-ı felek
- 2 Ra‘d zann itme ider gūş-ı cihāna ilqā
Āh-ı vālāter mi künbed-i devvār-ı felek

⁷⁹ Ü 49b, M 84, H 57a

- 3 Görinen şanına şafağ eyledi meşşāte-i ‘aşk
Āteşin āhumı gül-güne-i ruhsār-ı felek
- 4 Hāl u ruhsārına bak burc-ı hayālümde benüm
Görsin tā ki nedür kevkeb-i seyyār-ı felek
- 5 Tavr-ı ebnāsına dehrün bakılınca hiçdür
Başunuz üzre dönen çerh-i girān-bār-ı felek
- 6 Bed-sitāre çıkarurmuş bizi bir ehl-i nucūm
Gūyiyā kendisi bir necm hūş-āşār-ı felek
- 7 Böyle pākīze-ğazel söylemedün Meşhūrī
Dağı şī‘ rūñ olalı zīver-i tūmār-ı felek

80

Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün

- 1 Dev-i güldür ‘azm-i bāğ itmek gerek
Scyr-i deşt u bāğ u rāğ itmek gerek
- 2 Eyleyüp rindāne vāz‘ ı iltizām
Tāvr-ı taqvādan ferāğ itmek gerek
- 3 Şaḥne ruḥsat-baḥş olup nūş-ı meye
Bir zamān terk-i yasāğ itmek gerek
- 4 Mey içüp dilde ḥas u ḥār-ı gamı
Cümle pā-māl-i ayāğ itmek gerek

⁷b Ü ve H tūmār : M destār⁸⁰ Ü 49b, M 84, H 57b

5 Her gice bir mäh-rüyı celb idüp
Şubh olunca şeb-çerâğ itmek gerek

6 Gül gibi la'î-i nigârı kôklayup
Zevk-i ta'îr-i dimâğ itmek gerek

7 Âteşin güftâr ile Meşhûriyâ
İhâsidi pür-zalım-ı dâğ itmek gerek

81

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

1 Cāh-ı dehrün pāydārın görmedük
Biz bu gerdünüñ qarārın görmedük

2 Gerçi çok nağl-i emel gördük velî
Hiç birinüñ berg ü bārın görmedük

3 Devr elinden olmaduk feryād-sāz
Bir gülistānuñ hezārın görmedük

4 Biz bu bāğ-ı dehr-i dūnuñ ber-qarār
Ola cārî cūy-bārın görmedük

5 Rūzgārından ciger-hūn olmamış
Hiç bu bāguñ lālezārın görmedük

6 Biz bu bezmüñ bāde-i ikbālün
Çekmedük derd-i humārın görmedük

⁸¹ Ü 49b, M 85, H 57b

7 Görmüşüz çok devr-i şādī gāyetin
Baḥr-ı endūhuñ kenārın görmedük

8 El-ḥeẓer ki āh-ı maẓlūmuñ şehā
Bir felekde perdedārın görmedük

9 Gördük eş‘āruñ velī Meşhūriyā
Böyle şī‘r-i ābdārın görmedük

82

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1 Küşād itne dehān-ı şekve-sāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik
Telef itne ‘abcş naḳd-i niyāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik

2 Eşer itmez dil-i seng-i kibāre eyleme izhār
Mişāl-i şem‘-i şeb-süz-ı güdlāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik

3 ‘Adāvet şimdi hep ḥillet yüzünden zāhir olmaḳda
Şaḳıñ keşf eyleme aḥbāba rāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik

4 Olursuñ ey göñül tır-i zebān-i ‘āleme āmāc
Ṭaleb itne felekde imtiyāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik

5 Saña rām olsa da esb-i felek ṭab‘ınca Meşhūrī
Ḳoma elden zamān-ı ihtirāzuñ vaḳt u ḥāl nāzik

ḤARFÜ'L-LÂM*

83

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Zalım-ı 'aşka mübtelā bir nāy bir ben bir gönül
Dāğdār ser-tā-be-pā bir nāy bir ben bir gönül
- 2 Rūzgārdan dem-be-dem bu ḥān-ḳāh-ı 'aşḳda
Nāme-sāz-ı iştikā bir nāy bir ben bir gönül
- 3 Sīnesi tīr-i cefā-yı çerḥden ğırbālveş
Pūr cerāḥet dā'imā bir nāy bir ben bir gönül
- 4 Kā'ināt āzurde-i cevır u cefā-yı rūzgār
Şanma ancak muṭrıbā bir nāy bir ben bir gönül
- 5 Gonce çoḳdur gerçi kim ammā bu şaḥn-ı bāğda
'Andelib-i ḥoş-nevā bir nāy bir ben bir gönül
- 6 Olalı şāḥib-lisān-ı 'aşḳ şāḥib-meşnevī
Tercemān olmış aña bir nāy bir ben bir gönül
- 7 Var ise ancak bu muṭrıb-ḥānede Meşhūrīyā
Sāz-ı 'aşḳ-ı dil-küşā bir nāy bir ben bir gönül

* Başlık Ü, M, H

⁸³ Ü 50a, M 85, H 58a¹a Ü ve H tīr : M cevır

84

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Ramazān ayma beñzer yine bir tıfl-ı cemil
Yağdı yandurdu beni āh mişāl-i kandil
- 2 Göricek kıble gibi eyledüm istikbālin
Ebruvānı arasın kūşe-i mihraba 'adil
- 3 O mehūñ zevk-i hayāliyle işitdüm zāhid
Leyle-i kadri yine eylemiş ihyā tekni
- 4 Geçer ol hürveşūñ çünkü temāşasında
Rūzemuz rüz olursa n'ola zātında tavil
- 5 Hicrini mäh-ı sıyāmda çekelüm Meşhūrī
'İdde 'ādet imiş çünkü vişāl u taqbil

85

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Āh kim bir büt-i tersāya olaldan mā 'il
Rüz u şeb yanmada kandil-i kilisā gibi dil
- 2 Şit-i nākūsa mı tatbik idemem nālelerüm
Neden ol muğbeçenūñ gūşına olmaz vāşıl
- 3 Belki eylerdi perestişler o tersā-beçeye
Şūret-i hālūmi 'arz itmek olaydı kābil

⁸⁴ Ü 50b, M 85, H 58a

⁴ Ü ve H zātında : M 'āiemde

⁸⁵ Ü 50b, M 86, H 58b

- 4 Vaşlı mümkün ise de ol şanemün bir büt için
Ehl-i imāna bir himmetlere minnet müşkil
- 5 K̄ara perçemle o tersā güzeli Meşhūrī
Şarılur qorqarum imāna dil ü cāna degül

ḤARFÜ'L-MİM*

86

Mef'ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

- 1 Gūş eyle ḥasretünle gel ey gonce-i gül-fem
Hem-çün hezār zār u fiğān-ı dem-ā-demüm
- 2 Düşdüm cüdā çü cennet-i kūyından ey şanem
‘Ālemde nice ağlamayam bende ademüm
- 3 Olmaz musaḥḥar ol peri bilmem neden baña
Ādem isem de cism-i laṭīf-i müsellelüm
- 4 Kārūn’ı geçdi naqd-i ma‘ārifle şöhetüm
Yokdur egerçi genc-i cihān içre dūrhemüm
- 5 Mir’āt-ı dehri görelī Meşhūriyā şikest
Bu bāğda sukūt eyle tūṭī-i ebkemüm

* Başlık Ü, M, H
86 Ü 50b, M 86, H 58b

87

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Ben cihān mālîyıla şād olamam
Hār-ı çeşm-i dil-i hussād olamam
- 2 Yaptürüp kaşr-ı behişāsâyı
Sālik-i meslek-i şeddād olamam
- 3 Çekerüm çile-i fakrı ammā
Müz' ic-i mün' im-i cevvd olamam
- 4 Severüm ruhları gülzārı velī
Bülbül-i nāle vü feryād olamam
- 5 Bî-sutūnı delerüm āhum ila
Gerçi kim tîşe-i Ferhād olamam
- 6 'Ömrümi tã' at içünmiş bildüm
Neyledüm bir dahı nev-zād olamam
- 7 Oldum āzāde-i kayd-ı dünyā
Kayd-ı gāmdan velī āzād olamam
- 8 Alup ol pîr-i mugān duġter-i zeyn
Öyle bir kâfire dāmād olamam
- 9 Böyle tab' uñ var iken Meşhūrî
Dime Şā'ib gibi üstād olamam

88

Mef' ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe' ülün

- 1 Gördükde ruḥ-ı yārı şem' vār tūtuşdum
Pervāne idüm şanki görüp nār tūtuşdum
- 2 Billūr-ı lebüünde nedür ol ḥāşşe-i nārı
Yek nazrada ey şūḥ-ı sitemkār tūtuşdum
- 3 Yanmak baña bes sūz-ı firākıyla uzaqdan
Yaklaşmasun ol la' l-i āteş-bār tūtuşdum
- 4 Gel tābumı kes şerbet-i vaşluñla ṭabībüm
Hicrūñle olup ḥaste vü bīmār tūtuşdum
- 5 Meşhūrı görüp gün gibi ruḥsārın o şuḥuñ
Mānend-i ufuk şevķile nā-çār tūtuşdum

89

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

- 1 Teşādüf itinedi ol gül-cemāle dīdelerüm
Döker sirişki egerçi çü jāle dīdelerüm
- 2 Nigāhum olmadı müşmir bu bāğgehde dirīğ
Uşandı bakmağa ol nev-nihāle dīdelerüm
- 3 Hemān tek olmasun eksik derün-ı çeşmümden
O māh-pāreye olsun қо hāle dīdelerüm

⁸⁸ Ü 50b, M 86, H 58b⁸⁹ Ü 51a, M 87, H 59a¹ b Ü ve H jāle: M lāle

- 4 Şarāb-ı la‘line kıanmaz ne fā’ide yāruñ
 Bu bezmgāhda olmış piyāle dīdelerüm
- 5 O bedr-i hūsni görürken felekde Meşhūrī
 Nigāh ider mi ‘aceb bir hilāle dīdelerüm
- 90
Mef‘ülü / fā‘ilātü / mefā‘ilü / fā‘ilün
- 1 Şād olmadı ebed dil-i nā-kāmumuz bizüm
 Geçdi ğam-ı cihān ile eyyāmumuz bizüm
- 2 Kalduk mişāi-i seng-nigīn zahm-ı dehr ile
 Tutdı cihānı gerçi gidüp nāmumuz bizüm
- 3 Hergiz şikār-gīr-i emel olmaduk dirīg
 Bu şaydgehde kıurulalı dāmumuz bizüm
- 4 Hiç rü-yı neş’e olmadı görmek naşībümüz
 Bezın-i felekde devr ideli cāmumuz bizüm
- 5 Meşhūriyā bu kārgeh-i bī-bekāda hayf
 Bir sūdı müntec olmadı ārāmumuz bizüm

⁹⁰ Ü 51a, M 87, H 59a

91

Mef'ülü / fâ' ilätü / mefâ' ilü / fâ' ilün

- 1 Virmez ne çāre maṭlabumı ṭālī' -i le 'im
Yoḥsa ne mümkin eyleye luṭfuñ dirīg kerīm
- 2 Kaldum ṭarīḳ-i zall-ı talebde gide gide
Yok mı baña meded-res olur bir kerīm raḥīm
- 3 Yā Rab sebeb bu miḥnet-i dehr-i keş-ā-keşe
Ḥavfım bu kim ola sū-i a' māl-i müstedīm
- 4 Ey ḥaşmi üzre raḥmeti sebḳat iden ḥalīm
Vey cümle dost u düşmene feyzi olan ' amīm
- 5 Luṭfuñla kayd-ı derd u ğam-ı ihtiyācdan
Eyle bu ' abd-i ' ācizi āzāde vü selīm
- 6 Qadr-āšnā-yı ehl-i hüner ḳalmadı dirīg
Bilmem ḳalem alup ele ne eyleyem raḳīm
- 7 Meşhūrī Ḥaḳḳ' uñ āyine-i feyzidür bu gün
Mānend-i ṭūṭı böyle seni eyleyen kelīm

⁹¹ Ü 51a, M 87^{1b} Ü yo□sa hāşā dirīg-i kerīm eyleye kerīm

ḤARFÜ'L NÜN*

92

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

- 1 Bahār oldı gönül 'azm-i gülistân itmesün n'itsün
Ėamıyla seyr-i şahın-ı bāğ u cüyân itmesün n'itsün
- 2 Yine bir bāğ-ı ĥüsnüñ ĥasretiyle cüş idüp eşküm
Bu vādilerde cûlar gibi tuğyân itmesün n'itsün
- 3 İder taklîd-i zincir-i cunûnı kākül-i ĥübân
O ĥâletle gören 'aqlın perîşân itmesün n'itsün
- 4 Degüldür ĥâlî sinem şadmesinden muztarib dehrüñ
Mişâl-i kâse-i tanbûr-ı efgân itmesün n'itsün
- 5 Tabîb-i çâre-res yok derdini nâ-çâr Meşhûrî
Verâ-yı sînde mestûr u pinhân itmesün n'itsün

93

Fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilâtün / fâ' ilün

- 1 Ebruvānuñ nām-ı beyt-i cān-fezā-yı nev-zemîn
Ėāmētüñ bir mışrâ' -ı mevzûn-edā-yı nev-zemîn
- 2 Gerçi ĥaylî nükteverdür şivede ĥāmzeñ velî
Görmedüm çeşmüñ gibi sihr-āzmā-yı nev-zemîn

* Başlık M

⁹² Ü 51a, M 87, H 59a⁹³ Ü 51b, M 88, H 59b²b Ü ve H sihr-āzmā : M sihr-āšnā

- 3 Misk-i Rūmī'den mücessemdür diyenler kākülün
Eylemiş haqqā ki teşbīh-i sezā-yı nev-zemīn
- 4 Zūlf ü müjgānuñ unutdursa 'aceb mi 'āşıkā
'Ārızuñ üzre o haqq-ı müşksā-yı nev-zemīn
- 5 Gonce-i ruhsāruña üftāde olmuş ben gibi
Var mıdır bir dāne-i mu'ciz-nümā-yı nev-zemīn
- 6 'Aks-i la'lün sīne-i şāfumda görsün her seher
İsteyen seyr-i gül-i hātır-küşā-yı nev-zemīn
- 7 Ābdār olsa muhaldur gül gibi Meşhūriyā
Vaşf-ı la'linde bu nazm-ı dil-rübā-yı nev-zemīn

94

Mef'ülü / mefā' ilü / mefā' ilü / fe'ülün

- 1 'İd oldu kanı āşıkā la'l-i şekerinden
Bir buse-i cān-bağş leb-i gonce terinden
- 2 Olduğsa haridārı hemān kāle-i hüsnuñ
Şatmak ne revā gāli bahāya degerinden
- 3 Bî-çāre gönül vaşlına ser-rişte mi buldı
Kim 'arz-ı surūr eyledi haqqı haberinden
- 4 Düşdi dile şimdi heves-i genc-i miyānı
Allāh hemān hıfz ide mār-ı kemerinden

⁹⁴ Ü 51b, M 88, H 59b

5 Meclisde gice naql idicek zevk-i vişālin
Ağyār ramaq qaldı kim ölsün kederinden

6 ‘Uşşāka maḥal oımasa bu bāğda tenhā
Ḥübān-ı cihānuñ ne biter sımberinden

7 Meşhūrī sukūtuñ göricek şanma hicābdan
Söz çıkmaz o şūluñ dehen-i tengterinden

95

Mef’ülü / fā’ ilātü / mefā’ ilü / fā’ ilün

1 Mey içmesün mi rind olup ehli hevā olan
Derd u ğama huşuşıyla mübtelā olan

2 Elbette sinesin hedef-i tır-i cevri ider
Ebrūları kemānlar ile āšnā olan

3 Rāḥat yüzi görür mi ebed rüzgārdan
Bu bahır-i izdihānda ‘aceb nā-Ḥudā olan

4 Mağrūr-ı cāh u devletine ‘ālemüñ ‘aceb
Ümmīd-i pāydāri midur müttekā olan

5 Gelsün firāş-ı vuşlata Meşhūriyā hemān
‘Uşşāka nāz idersen’ola dil-rübā olan

96

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 ' Aksimi hüsnuñde görseydüm ' aceb mi dürden
Yok cemālün farkı hiç āyine-i billürdan
- 2 Rūyuñ ' ayn-ı mäh-ı tábāndan nişāna resm iden
Bir numūne eylemiş zülfün şeb-i deycürdan
- 3 Kaşlaruñ tuğralar ile rū-yı pür- envārınuñ
Farkı yokdur bir müveşşah şafha-i menşürdan
- 4 Sevdigüm gül-ķand-ı la' lünle revāk-ı leblerün
Şor ne şirîn olduğıñ ögreñ dil-i zenbürdan
- 5 İdeli kūyuñ cemālünle temāşā göñlümüz
İdi def' -i ārzü güyā behişt u hürdan
- 6 Neş'edār-ı cām-ı la' lün olalı bu bezmde
Mest ü medhüşüm şanurlar bāde-i engürdan
- 7 Böyle nazmuñ gevher-i mazmün ile Meşhūriyā
Farķ olunmaz şanki bir gencine-i mestürdan
- 8 Kuvvet-i tab' umla faħr itsem n'ola aķrānuma
Himmet aldum maħlaşāsā şā' ir-i pür-zürdan
- 9 Şā' ir-i pür-zür hem bir āşaf-ı zī-cūd kim
Görmedüm cūdı gibi hiç cūd bir dustürdan

⁹⁶ Ü 52a, M 88, H 60a

⁴bÜ ve H şirîn olduğıñ ögreñ dil-i : M minvāl üzre şirîn olduğıñ

- 10 Ol vezîr-i ekremüñ turdukça çerh ü ahtirân
Necm-i bahtı tâbdâr olsun meh-i pür- nûrdan
- 11 Hem du‘â-yı hayrum oldur ‘ömri oldukça Hudâ
‘Âlem-i ikbâlini vâreste itsün şûrdan

97

Fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilâtün / fâ‘ ilün

- 1 Görmedüm hergiz eşer luţf u vefâ-yı yârdan
Çok sitem gördüm veli ol bî-vefâ gaddârdan
- 2 Merhem-i vuşlat elümdeyken yitürdüm Hay meded
Zahmetün var şimdi zahm-ı fırkat-ı dildârdan
- 3 Gam yemezdüm bülbülâsâ zâruma hiç gâhice
Bâri bir hûş-bû istesem ol yüzi gülzârdan
- 4 Dostlar oldum şabîbümden cudâ çün min ba‘d
Eylemem ümmîd-i şîhhat bu dil-i bîmârdan
- 5 Neş‘edâr olmam bu bezm-i meyde sensiz sâkiyâ
Şad şurâhi vü sebû vü sāgar-ı ser-şârdan
- 6 Olalı yârûñ bahâr-ı hasretiyle dâgdâr
Sînemi fark idemem bir deşt-i pür-ezhârdan
- 7 Bir nüvâziş görmedünse kimseden Meşhûriyâ
Hamdû lillâh kalmadı bir görmedük âzârdan

⁹⁷ Ü 52a, M 89, H 60a

98

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Şeb-i tārīk olur her gün baña hicriyle mātemden
Virür bir lücceden güyā nişāne dīdeler nemden
- 2 Yeter oldum esīr-i bend-i zülfi bunca demlerdür
Uşandım gayrı ben ol genc-i pūr-mār-ı muṭalsamdan
- 3 Ferāgat eyledüm ol geşt-i-i nāzuñ hevāsından
Görince cevriñi 'uşşāka efzūn mevce-i yemden
- 4 Amān sākī meded eyle yetiş ğam gelmeden evvel
Baña bir pāre şuñ ol yādġār-ı meclis-i Cem'den
- 5 İder bahşı ceḥīmden şöyle germ-ā-germ kim vā' iz
Hemān bir pāre od almış şaçar güyā cehennemden
- 6 O āhū-çeşmi şayda gördüm aġyārı varasınca
Yeler bir rütbe kim hiç farkı yok kelb-i mu' allemden
- 7 Nedür Meşhūrī bu olmaz ümīd-i ḥāme düşmişsün
Güzellerden vefā gelmez bilürken mā-taḳaddümden

99

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Kimde var bende ne vardur elem-i ḥüzn-i derün
Ki cihānı baña bahş itseler olmam memnün

⁹⁸ Ü 52a, M 89, H 60b

⁹⁹ Ü 52a

- 2 Bu perîşāni-i hāl bende ne vardur var ise
Yine dil bir güzelin zülfine olmuş meftûn
- 3 Rûz-ı rûşen gibi vechûnde o şüh-ı şengin
Leyli-i zülfini olmaz mı görenler mecnûn
- 4 Haṭṭ-ı pîrāmen-i ruḥsârı gülince gūyā
Cünd-i İslāmı ider leşker-i küffār şeb-ḥûn
- 5 Hūblar aḳça diler istemez üftādelerin
Olsa da her sözi bir dāne-i dürr-i meknûn
- 6 Kāle-i vaşlın eger kim o büt-i kāle-furûş
Naḳd-ı cān ile virürse daḥı olmam maḡbûn
- 7 Mışra‘-ı ḳaddini taḳlîd ider ol māḥveş
Şi‘r-i Meşhûrî n’ola olsa selîs ü mevzûn

100

Fe‘ ilātûn / fe‘ ilātûn / fe‘ ilātûn / fe‘ ilûn

- 1 ‘Aşḳdur māye-i şevḳ ü ṭarab-ı rûḥ u beden
‘Aşḳdur kesb-i fuyûzāta ṭarîḳ-i ehven
- 2 İtdi pür-nûr-ı tecellî-i Hudā naşıyeşin
Ḳalbini ‘aşḳ-ı ḥaḳîḳiye idenler mesken
- 3 Maraž-ı ‘aşḳıla her kim ki ider ülfet-i tām
İstemez def‘ a ‘ilāc olsa daḥı şihḥat-ı ten

- 4 Bir zamān cilvegeh-i yār idi şimdi sīnem
Oldı dāğ-ı elem-i fīrkat-ı dildāra vaṭan
- 5 Kırtulup varṭa-i gird-āb-ı emelden ‘acabā
Kande fūlk-i dilūm oldı yine lenger-efgen
- 6 Menzil-i ḳurba ḥulūşumla varurdum çokdan
Olmasaydı o riyā kāfiri yolda reh-zen
- 7 Şi‘r-i Şubḥī’ye nazīre olamaz Meşhūrī
Olsa kıymetde sözün her biri bir dürr-i ‘Aden

101

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Bu bāguñ geçdüm ey dil ḥāşıl olmaz bār-ı kāmından
Açılmaz gonce-i maṭlūb u maḳşūd-ı merāmından
- 2 İdüp fīkr-i şeb-i deycūr-ı hecrin dest-keş oldum
O māh-pārenuñ zevḳ-i vişāl-i bī-devāmından
- 3 Ḥunārın gördüm olmaz neş’esi çünkim mükāfātı
Bu bezmüñ sāḳiyā leb-beste oldum nūş-ı cāmından
- 4 Diger ḳayd istemez uşlandı bir kerre dil-i şeydā
Rehā bulsa o şūḥuñ bend-i zūlf-i müşk-i fāmından
- 5 Bucāğından degül ol ser-keşün ‘āşıkları ancak
Ḥudā ḥıfz eylesün o çār-ı ebrū-yı ḥüsāmından

¹⁰¹ Ü 52b, M 89, H 60b

- 6 N'ola hâi-i ziyâhı mûcib olsa pertev-i hüsnin
Gelür ol mâh-rûya rûşenâyı haft-ı şâmından
- 7 Olurdum bülbül-i hüş-güvyı dâ'im böyle Meşhûrî
Açılsa gonce-i tab'um nesim-i şevk-i tāmından

ḤARFÜ'L-VĀV*

102

Mef'ülü / fā'ilātü / mefā'ilü / fā'ilün

- 1 Sākî önünde şanma tehî baş eger sebû
Rûsm-i kadîm hürmeti icrâ ider sebû
- 2 Bezm-i şarâbı gülşene döndirdi lahzada
Bülbül gibi idince hemân nâleler sebû
- 3 Bezmüñ n'ola yakarsa yine şem'-i sāğarın
Pervânevâr üstine tûrmaz döner sebû
- 4 Gül-güne-i şarâb ile mænend-i mâ-şeṭa
Rû-yı 'arûs-ı bezme virür zîb u fer sebû
- 5 Tûṭî gibi şurâhî olurmydı bizle gû
Gül-be-şekerle beslemeseydi eger sebû
- 6 Rindâne vaz'ı ṭa'na kıomazdı diger maḥal
Bint-i 'inebden eylese şarf-ı naẓar sebû

* Başlık Ü, H

¹⁰² Ü 52b, M 90, H 61a

- 7 Çekmiş kenâr-ı meclise pîrâne al ile
Mânend-i tıfl cām-ı şarābı öper sebû
- 8 Serkeşligiyle fark-ı muğāne qādem başār
Seng-i qazādan eylemez aślā hāzer sebû
- 9 Sevdāger-i diyār-ı Bedehşān mīdur nedür
Gelse miyān-ı bezme şaçar la‘l-i ter sebû
- 10 Meşhūrī buldı sāgar-ı Cem’den pek iştihār
Bu bezmgehde vaz‘ ıla rengīn-eşer sebû

103

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

- 1 Nīm nigāhıyla yine bir büt-i çeşm-āhū
Hāl-i pīrīde beni eyledi sermest ü delü
- 2 Nice büt ‘ārızı üzre dükülen tırraları
Şahñ-ı gülzārda bitmiş şanasın ki şebû
- 3 Leb-i ruhsārı degül var ise ol mähveşün
Beni şayd eyledi düşmdeki dām-ı gīsū
- 4 Umarum ‘avdet ider vaqt-i şebābum bir şeb
Hāleveş sīnemi cāy itse eger ol meh-rū
- 5 Şu gibi pāyına düş belki olur Meşhūrī
Qābil-i pūs u kenār ol qadi serv-i dil-cū

⁸a Ü ve H fark : M düş

¹⁰² Ü 53a, M 90, H 61b

HARFÜ'L-HÂ*

104

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 Hâl-i mağmûm-ı dili söyleme mesrûr olana
Açma sırr-ı dil-i vîrāneyi ma' mûr olana
- 2 Derd-i hicri ne bilür kāmver-i vuşlat olan
Hele bir kerre su'āl it anı mehcûr olana
- 3 Çile-i şahrımı dehrüñ çeker aşhâb-ı hîred
Ne gam' âlemde sebûk mağz ile meftûr olana
- 4 Ayîn-i nisfeti nesh eyledi hükâm-ı zamân
Vay bu demler sitem-i dehr ile mağdûr olana
- 5 Hüner 'arz eyleme nâ-dâna şaķuñ meşhûrî
Mihri 'arz eylemek olmaz başarı kör olana

105

Metâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün

- 1 Cihānda 'ayş iderüm nûş-ı meyle keyfûme ya
Ġarîbüm eglenürüm çeng ü neyle keyfûme ya
- 2 Mey içmem olsa da bûs-ı lebinden olmayıcak
Bu bezmgāhde bir başka şeyle keyfûme ya

* Başlık Ü, M, H

¹⁰⁴ Ü 53a, M 90, H 61b¹⁰⁵ Ü 53b, M 90, H 62a

3 Miyānını kıomam elden didükçe benden gül
O şüh-ı nāz ile kef-i yed ile keyfüne ya

4 Şabāh-ı rüyuña nisbet şehā kıyās iderüm
Sevād-ı zülfüñi ‘ aynıyla leyle keyfüne ya

5 Şuverde gerçi gedāyum süḥanda Meşhūrī
Ber-ā-berüm direm eşnāfuñıla keyfüne ya

106

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

1 Ḥayāl-i yārdur ‘ uşşāk-ı ḥasretkāra eglence
Nice kim māl-ı ḥülyā dest-i teng ü tārā eglence

2 Lebin emsem ‘ aceb mi pister-i vaşlında ol şūḥuñ
Olur pistān-ı māder tıfl-ı şır-ḥ^vāra eglence

3 Gider miydi ḥalāyık ḥān-kāh-ı şeyḥe her hafta
Mürīd-i tāzesi ger olmasa züvvāra eglence

4 Kıo va‘ d itsün vişālin ol perī itmezse de incāz
Tesellīdür ‘ ilāc olmazsa da bīmāra eglence

5 ‘ Aceb mi aḡladursa dā‘ imā ‘ uşşākı ol gül-ruḥ
Kim olmuş nāle-i bülbul gül-i gülzāra eglence

6 Ḥarīş-i cem‘ -i emvāl olmasun n’itsün baḥlālān kim
Nuḳūd-ı müddeḥardür anlara hemvāra eglence

- 7 N'ola dehrũn olursam ben sühan-pervāzı Meşhūrī
Sühandur şā'ir-i şīr-i şeker-güftāra eglence

107

Müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün / müstef' ilün

- 1 Zabt itdi dil mülkin bu ān bir şāh-ı hüsni ü ān yine
Aḥkāmın itmekde revān şimdi o nev-sultān yine
- 2 Ol bir kamer yā ḥūrdur yā bir mücessem-nūrdur
Cennetden ol yā ḥūrdur 'arz eylemiş rıdvān yine
- 3 İtmiş cenāḥ-ı nāzı bāz hem pençe-i zūlfı dırāz
Şayd-ı dile ol şāhbāz turma ider cevlan yine
- 4 Hüsni-i bahārı gālibā gelmiş ki gülden mā'adā
Bāğ-ı ruḥı ser-tā-be-pā pür-sünbül ü reyḥān yine
- 5 Meşhūriyā bu nev-ğazel olsa bu baḥr içre maḥal
Mānend-i dürr-i bī-bedel şāyān-ı istilṣān yine

108

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Ḥasretünle āsmānda cāh-be-cā ey hüsni māh
Gösterür bir rişte-i kavı-ı kuzelḥ her medd-i āh
- 2 Mülk-i cismüm zabt idüp aḥkām-ı emr ü nehy ider
Dilde 'aşkuñ güyiyā bir pādīşāh-ı 'ālī-cāh

¹⁰⁷ Ü 53b, M 91, H 62a

¹⁰⁸ M 91

- 3 Sevdigüm güller gibi la' lün taḥayyül eylerüm
 Ārzū-yı seyr-i gülşen eyledükçe gāh gāh
- 4 Neyleyem ol ḳadd-i bālāya reside olmadı
 Gerçi oldu āhuma tā 'arş-ı 'alā cilvegāh
- 5 Turma 'azm it ey gönül maḳşūd-ı ḳurb-ı Ḥaḳ ise
 İşte cānānuñ ḫilāl-i ebruvānı şāh-rāh
- 6 Bu'l'acebdür pāydār olmaz iken zencirler
 Bağladı muḥkem dil-i şeydā-yı bir müy-ı siyāh
- 7 'Āşıḳa olmaz anuñ gibi medār-ı iftiḫār
 Ḳılsa gāhī dil-beri Meşhūriyā bir nīm-nigāh

109

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Felek is'ād idüp bī-mā yegānı şadr-ı vālāya
 Hünermendānı çekdi şaff-ı na' leyn-i berāyāya
- 2 İdüp pākize dāmānām ḫüsn-i naḫradan isḳāt
 Nigāh-ı raġbet itdi merdümān-ı suḫre-pirāya
- 3 Ḥuşūsā herze-gūyān-ı zamānı eyledi terciḫ
 Süḫandānān-ı mu' ciz-güftegān-ı nükte-fermāya
- 4 Nice ṭāḳat getürsün zümre-i dānişverān ey dil
 Bu güne vaz' -ı nā-ber-cāy-ı çerḫ-i ḫayret-efzāya

- 5 Berā-yı celb-i rūzı bir alā-yı gāv u ħar-ṭab‘a
Alışdurdı bizi bī-iḥtiyār dürlü müdārāya
- 6 Girībān çāk olup dest-i cefā-yı çerḥ-i gerdündan
Ne yüzden eyleyem āğüz bilmem baş-ı şekvāya
- 7 Cihānda görmedüm kām almışın Meşhūriya hergiz
Yetişdüñ sāl-ḥürde bir nice üstād-ı dānāya

110

Mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün / mefā‘ ilün

- 1 Ma‘ ārif züñl olup dānişverān-ı dehr-i pīrāya
Cehālet oldı şimdi devlet ü iḳbāle sermāye
- 2 Bulup dībā gibi kālā-yı nā-dānı girān-ḳıymet
Ḳumāş-ı ma‘ rifet ger pāsveş oldı pesīn-pāya
- 3 Zamāne itdi ḥayfā ḳadr-i düñr ü gevheri nā-būd
Virüp ħar miḥrgāne ḳıymet-i düñr-i girān-māya
- 4 Müsā‘ iddür gurūh-ı nā-kesāna rüzgār şimdi
‘ Aceb mi bī-tekellūf geḫseler şadr-ı mu‘ allāya
- 5 Zamān el virdiginden ğam yemezdüm sūfle-kārāna
Eger ‘ ālemde muḥtāc olmasaḳ ‘ arz-ı temennāya
- 6 Felekde bir alāy bī-mā yegānuñ vaż‘ -ı nā-pāki
Gelür elbette bī-şek nā-mülāyım ṭab‘ -ı dānāya

¹¹⁰ Ü 54a, M 92, H 62b

- 7 Sühân kâdrin şikeste eylemiş Meşhûriyâ devrân
Yazıklar bunca inşâd itdigüm nazm-ı dil-ârâya

ḤARFÜ'L-YÂ*

111

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

- 1 Lebûne 'aşkile her kim ki bakarsa şeheri
İstemez bâğda seyr itnegi gül-berg-i teri
- 2 İstikâmetde eger serv-i sehî-i bostân
Ḳadd-i bâlâ gele bahş itse biraz var yeri
- 3 Bize açmazdı o şüh râz-ı dehânın ammâ
Bir nezâketle bu gün gönceden aldık haberi
- 4 Kime zaḥm urmağa ânâde turur bilmem 'aceb
Yine cellâd-ı müjeñ destine almış tîri
- 5 Keremüñ yok tûtalum mâl ile Ḳârûn'mıṣsuñ
Neyleyem olmayıcaḳ şâh-ı bülendi şemeri
- 6 Meclis-i va'zı uzatma beni diñle vâ'iz
Çok olunca düşürür ḥ'âce bahâ-yı güheri
- 7 Bâni-i 'ilm ü hüner olsa n'ola Meşhûrî
Adamuñ nâmin ider bâkî cihânda eşeri

* Başlık Ü, M, H

¹¹¹ Ü 54b, M 92, H 63a

112

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Kimlerün bezmine ol hūb-liķā şem' oldı
Ki bu şeb hānemize gelmedi bilmem n'oldı
- 2 Korkarum o büt-i āhū-nigehūn kelb-i raķīb
Arayup izleyerek şaydına bir yol buldı
- 3 Bāğ-ı hūsnünde yetişmiş şulu şeftālülerün
' Aceb ey tāze nihālüm yine kimler yoldı
- 4 Yine var ise bahār oldı ki mīnā-yı dilüm
Bir gülistān-ı ruḥūn gınceleriyle tıldı
- 5 Haste mi yā o daḥı ben gibi bir ğamzede mi
Neden ol gül-bedenüm böyle şarardı şoldı
- 6 Būlbūlāsā n'ola Meşhūrī bu günideligūn
Yine ol derd-i cefā rūyına varsa güldi
- 7 Şi' r-i Şiddiķı bu resme göricek tanzīrüm
Şanki ihvān-ı ṭabī' at ḥasedinden öldi

113

Meʿ ülü / mefāʿ ilü / mefāʿ ilü / feʿ ülün

- 1 Gül mevsimidür nüş-ı şarāb itmeyelüm mi
Naķş-ı ğamı ğün-kerde-i āb itmeyelüm mi
- 2 Cūlar gibi pā-pūsı içün serv-i ķad anuñ
Bu vādī-i maṭlabda şitāb itmeyelüm mi
- 3 Vāʿ iz nice bir diñleyelüm vaʿ z u naşīḫat
Hiç ğuş-ı ney ü çeng ü rebāb itmeyelüm mi
- 4 Āvān-ı ğamı eylerüz ihşā nice demdür
Bir demde dem-i şādī ḫesāb itmeyelüm mi
- 5 Meşhūrī bahār oldı çü ğül bir eşerüñ hiç
Zīb-i ser-i evrāķ-ı kitāb itmeyelüm mi

114

Feʿ ilātün / feʿ ilātün / feʿ ilātün / feʿ ilün

- 1 Sözüñ āsā var iken çeşm-i siyehkāruñ uci¹
Reg-i cāna ne ğerek neşter-i ḫün-ḫ^vāruñ uci
- 2 Ğamzeñ işden mi eger sīnem iderse şad çāk
Aña imdād idicek ṭurra-i ṭarrāruñ uci
- 3 Ser-i zülfün yā niçün olmaya ārāyiş-i dil
Zīb u ziver olıcaķ düşene destāruñ uci

¹¹³ Ü 55a, M 93, H 63b^{2a} Ü ve H cū : M şu¹¹⁴ Ü 55a, M 93, H 63b

- 4 Güzer itmiş mi ‘aceb süzen-i çeşmüñden kim
Tolanur kāküline rişte-i efkāruñ ucu
- 5 Gonçe-i la‘lüñe göz degmiş işitdüm ağıār
O gedā çeşmi koma yok mı āmān hāruñ ucu
- 6 Ben bilürdüm nice eşmār-ı vişālin vireyüm
Elüme girse nihāl-i kad-i dildāruñ ucu
- 7 Leb-i dildāre toķınmış gibi Meşhūrī yine
Şehd-riz olmadadur hāme i güftāruñ ucu
- 8 Şi‘rde pişerüm olmasa Muḥliş Pāşā
Böyle girmezdi ele dāmen-i reftāruñ ucu
- 9 Āşaf-ı pāk-şiyem-i dāver-i a‘lem kim hīç
Yokdur evşāfı beyānındaki āşāruñ ucu
- 10 Hemān ol Āşaf-ı Cemşid-i zamān oldukça
Bu temennām ola evrādla ezkāruñ ucu
- 11 Kaşr-ı cāhın ol kadar ‘ālī ide Hāk kim anuñ
Ġāyetin bulmaya ünşūta-ı enzāruñ ucu
- 115
Fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilātün / fā‘ ilün
- 1 ‘Ārızuñ çıķmaz sıfāl-i hāturumdan gül gibi
Ziver-i mīnā-yı dildür kākülün sünbül gibi

⁹a Ü ve H a‘lem : M devrān

¹¹⁵ Ü 55b, M 93

- 2 Ben degül Hindün dalı sūdgerānı görmemiş
Hāl-i müşkīnūñ nazīrin dāne-i fūlfül gibi
- 3 Sen leṭāfet gülsitānı olmasayduñ ey şanem
Böyle üftādeñ olur mıydum senūñ bülbul gibi
- 4 Seyl-i ‘aşkuñla gönül deryālar ihdāş ideli
Sīnemi yol eyledi ğam kārbānı pül gibi
- 5 Rind olan Meşhūrī olmaz müflis-i keyf ü neşāṭ
Var iken sermāye elde sāġar-ı pür-mül gibi

116

Müstef’ ilün / müstef’ ilün / müstef’ ilün / müstef’ ilün

- 1 Geldi yine devr-i bahār açdı gönüller gül gibi
Söyletdi ‘aşk-ı hüsni yār ‘āşıkları bülbul gibi
- 2 Oldı yine bāġ-ı cihān pür-lāle vü gül erguvān
Toġrı toġındı dil-berān gönüllerin sünbül gibi
- 3 İtse bu dem āyā ne var ‘uşşāk-ı yek-ser neşvedār
Kim görünür la‘l-i nigār peymāne içre mül gibi
- 4 Meşhūriyā var mı bu dem rindāne rengin hoş-naġam
Hem dāfi‘-i endūh u ğam āvāze-i kulkul gibi

117

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

- 1 Nev-bahār oldı açılun tab' umız güller gibi
 Hāmēmüz olsun yine kūyında bülbüller gibi
- 2 Bezmdē cām-ı şurāhīler yine ağzın açup
 Eylesün āvāze-i rengīn kulḳuller gibi
- 3 Hep benüm bu bāğda bā' iş-i perīşān olmama
 Bir mehūñ kākülleridür tāze sünbüller gibi
- 4 Belki zīb-i gerden cyler raḥm idüp üftādesin
 Pāyına düşsem o şūḥuñ ben de kāküller gibi
- 5 Ehl-i diller başına taḳsun yine Meşhūriyā
 Oldı bu nazmuñ daḥı rengīn ḳaranfiller gibi

118

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

- 1 Vefā umınam ben ol şūḥ-ı cefā-mu' tāddan ḡayrı
 O ḡālinden ümīdüm ḳalmadı bī-dāddan ḡayrı
- 2 Şimārın görmedüm bāğ-ı ' izār-ı āteşinin hīç
 Fītil-i şem' -i' aşḳ dem-be-dem ikāddan ḡayrı
- 3 Vişāli şöyle tursun kimse ḡannum ol perī-rüyın
 Ğubār-ı pāyına yüz sürmemişdür bāddan ḡayrı

¹¹⁷ Ü 55b, M 94, H 64a¹¹⁸ Ü 55b, M 94, H 64a

- 4 Reh-i ‘aşkında n’em kaldı benüm çeşmümde giryemle
Dilümde hasbiḥālüm herçi bād ābāddan ğayrı
- 5 Sezā mı bir zamān ol dāver-i dād-āver-i ḥüsnüñ
Ola şādır lebinden ḥarf-i zā ’id dāddan ğayrı
- 6 ‘ Aceb mi zār iderse bezm-i meyde kulḫul-i mīnā
Nedür gülşende kārı bülbulüñ feryāddan ğayrı
- 7 Saña hem-rāz ü hem-dem-sāz olur her demde Meşhūrī
Bu miḥnetgehde kim var bir dil-i nā-şāddan ğayrı

119

Müstef’ ilün / müstef’ ilün / müstef’ ilün / müstef’ ilün

- 1 Düşdi gönül çāre ne var bir bī-vefā cānāna hey
Zülfīn görüp zencīrdār oldum aña dīvāne hey
- 2 ‘ Arz itdi zülf-i tārını hem şem‘ a-i ruḥsārını
Bu ‘ aşık-ı nā-çārını yandurdu çün pervāne hey
- 3 Bī-raḥm u bī-luṭf-ı vefā üstād-ı evzā‘ -ı cefā
Cellād-çeşmi dā’imā güyā ki teşne ḫana hey
- 4 ‘ Āşıḫdan artık yek deger bu bār-ı vaż‘ ı kim çeker
Kim tarz u tavrı ser-be-ser cümle sitemkārāna hey
- 5 Meşhūriyā ol meh-liḳā gerçi müselleme bī-vefā
Oldum ne çāre mübtelā ḥüsnin görüp pīrāne hey

120

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

- 1 Aldı ğaddār felek cān gibi cānānumuzı
Genc-i cāndan ğodı tenhā ten-i vīrānumuzı
- 2 Ba'd ezīn biz daḡı bülbul gibi feryād idelüm
Eyleyüp gül gibi şad pāre giribānumuzı
- 3 Şubḡehde çemene cūya varup baḡdukça
Analum ağlayalum serv-i ḡıramānumuzı
- 4 Yanalum yaḡılalum her gice pervāne-şıfat
Şubḡa-dek yanduralum şem'-i dil ü cānumuzı
- 5 Sāğarı pūr-mey ile her gice ḡan ağlamadan
Yine yek-reng idelüm kāse-i çeşmānumuzı
- 6 Rūz u şeb nālīş-i ḡasretle mişāl-i Ya' ḡūb
Pūr-ḡanīn eyleyelüm külbe-i aḡzānumuzı
- 7 Rīziş-i eşk-i fīrāvānıla bir pāre hemān
Ola ki def' idelüm āteş-i hicrānumuzı
- 8 O mehūñ zūlf-i semen-bū-yı firāḡıyla bu gün
Seyr idenler acısun ḡāl-i perīşānumuzı
- 9 Gıtdi ol rūḡ-ı revān çāre nedür Meşhūrī
Ḥazret-i Bārī hemān ḡıfz ide cismānumuzı

MÜTEFERRİ'ÂT BER-TERTİB-İ HARÛF-İ HECÂ İLÂ-
İNTİHÂ*

MIŞRÂ'ÂT**

1

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Fazla-i hüsni gerek şâhide rengin-cdâ

DİGER

2

Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün

Nevâ-yı bûlbûl ile bir olur mı ğak-ı ğurâb

DİGER

3

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Âdeme şihhat-ı cismi gibi olmaz devlet

* Başlık Ü ve H : M Müteferru'ât Ber-Tertib-i Harf-i Hecâ

** Başlık Ü, M, H

¹ Ü 56b, M 95, H 64b

² Ü 56b, M 95, H 65a

³ Ü 56b, M 95, H 65a

DİGER

4

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Hilāf-ı ʔab' ı elbet ādeme nefret ider ırāş

DİGER

5

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Nik- nām isterseñ 'ālemde der-i ihsānı aç

DİGER

6

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Mücib-i şihḥat olur ḥastaya şādī vü feraḥ

DİGER

7

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Mūşe nisbetle sarāy olsa 'aceb mi sūrāḥ

⁴ Ü 56b, M 95, H 65a⁵ Ü 56b, M 95, H 65a⁶ Ü 56b, M 95, H 65a⁷ Ü 56b, M 95, H 65a

DİGER

8

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Server-i memdūhiyāndur şāhib-i hulk-ı hamīd

DİGER

9

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Gelse devletle hüner bir yere dirler aña şāz

DİGER

10

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Olamaz zāhide tesbīhi gibi ālet-i cer

DİGER

11

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Bu'l-'acebdür tā ezelden bülbül ağlar gül güler

⁸ Ü 56b, M 95, H 65a⁹ Ü 56b, M 95, H 65a¹⁰ Ü 56b, M 95, H 65a¹¹ Ü 56b, M 95, H 65a

DİGER

12

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Sūḥan tiryāqın 'āqıl zehrñāk güftār içün şaqlar

DİGER

13

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

'Āqılān tā söz maḥallin bulmaduqça söylemez

DİGER

14

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Şābit olmaz olmaduqça bir binā muḥkem esās

DİGER

15

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Şulḥ mümkün olıcaq eyleme ceng ü pür-ḥāş

¹² Ü 56b, M 95, H 65a¹³ Ü 56b, M 95, H 65a¹⁴ Ü 56b, M 95, H 65a¹⁵ Ü 57a, M 95, H 65a

DİGER

16

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Gelmesün dirseñ zebānuñdan zarar her yerde şuş

DİGER

17

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ādeme sünnetden aqdemdür edā-yı emr-i farz

DİGER

18

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Bir fem-i tengi sevelden görmedüm hiç inbisāt

DİGER

19

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Olur elbet kişi tab' a muvāfık nesneden maḥzūz

¹⁶ Ü 57a, M 95, H 65a¹⁷ Ü 57a, M 95, H 65a¹⁸ Ü 57a, M 95, H 65a¹⁹ Ü 57a, M 95, H 65a

DİGER

20

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Māh kesb itse sezādur mihr-i rüyuñdan şu' ā'

DİGER

21

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Düzde olmaz dirler ehl-i 'arzadur dā'im yasāğ

DİGER

22

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Kasvet-i kalbden gelür ekşer mizāca inhirāf

DİGER

23

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Zülfüñi sünbül gibi ey māh-rū alnuña tağ

²⁰ Ü 57a, M 95, H 65a²¹ Ü 57a, M 95, H 65b²² Ü 57a, M 95, H 65b²³ Ü 57a, M 95, H 65b

DİGER

24

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Başınũ yazısıdur yazdığı hep haṭṭātuñ

DİGER

25

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Egerçi olsa devā çü 'aceb midür ma' lül

DİGER

26

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ben civānluk ḳadrini pīr olmaduḳça bilmedüm

DİGER

27

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Nedür eşkümle çeşmüm farkı bilmem çağlayanlardan

²⁴ Ü 57a, M 95, H 65b²⁵ Ü 57a, M 96, H 65b²⁶ Ü 57a, M 96, H 65b²⁷ Ü 57a, M 96, H 65b

DİGER

28

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Kimseye bākī degül menzil-i fānīdür bu

DİGER

29

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ādemüñ qādrin memātı bildirür bilmezlere

DİGER

30

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Devlet olmaz ādeme 'ālemde istignā gibi

²⁸ Ü 57a, M 96, H 65b

²⁹ Ü 57a, M 96, H 65b

³⁰ Ü 57a, M 96, H 65b

MÜFREDÂT*

1

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Ne kadar olsa dağı hüsn-i kabûle maḳrûn
 Pest ider âdemi 'alemde temennâ vü recâ

DİGER

2

Mef' ülü / fâ' ilâtü / mefâ' ilü / fâ' ilün

Olmaz cemâl-i rüyuñıla hem-ziyâ vü tâb
 Gelse felekde bir yere ger mäh u âf-tâb

DİGER

3

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Viremezken bize bir nîze şafâ çerḫ-i baḫîl
 Bilemem nice virür bu ḡamı ḫat-ender-ḫat

* Başlık Ü, M, H

¹ Ü 57b, M 96, H 65b

² Ü 57b, M 96, H 65b

³ Ü 57b, M 96, H 65b

DİGER

4

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Kāle-i maqşūdı almazdan bu bendergāhda
Ey dirīgā naqd-i 'ömri hāre u şarf itdün 'abeş

DİGER

5

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Bilmezem bu dār-ı düşvārīde hīç Meşhūriyā
Devletinden var mı dūr olmak kadar insāna güc

DİGER

6

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Qoma muhtāc olamam bunda der-i yek-digere
Bize kendi der-i ihsānuñ aç yā Fettāh

DİGER

7

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Da' va-yı şāhī iderdi yamalū hırka ile
Sūķ ü pāzārda geçseydi eger sikke-i şeyh

⁴ Ü 57b, M 96, H 65b⁵ Ü 57b, M 96, H 65b⁶ Ü 57b, M 96, H 65b⁷ Ü 57b, M 96, H 65b

DİGER

8

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

'Ulamāya gerek 'ilmiyle 'ameldür yoḥsa
Yehūdī vü Naşārā'da bulunur dānişmend

DİGER

9

Meḥ' ülü / meḥā' ilü / meḥā' ilü / fe' ülün

Şayd itdi kemend-i ḥam-ı zülfiyle uzakdan
Naḥeir-i dilün cezb ile bir şāhid-i şayyād

DİGER

10

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

'Āşıkın öldürmege ol pādişāh-ı ḥüsn ü ān
Sürḥile menşür-ı ruḥsārına ḥaṭ itmiş keşid

DİGER

11

Meḥā' ilün / meḥā' ilün / meḥā' ilün / meḥā' ilün

Ne luṭfi rütbe taḥşil itmenün tenfīz-i emr için
Aña kim zāt-ı aşlisinde yokdur kudret-i infāz

⁸ Ü 57b, M 96, H 66a⁹ Ü 57b, M 96, H 66a¹⁰ Ü 57b, M 96, H 66a¹¹ Ü 57b, M 96, H 66a

DİGER

12

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Begüm bu şayd-ı vahşiden nedür 'â'id saña bilmem
Dil-i halkı şikâre-bezl-i sa'y it kim şevâb oldur

DİGER

13

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

İ'tibâr zâtınadur aşlına olsa yek-ser
İjâke nisbetle benî âdem olurdu aḥḳar

DİGER

14

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Zinhâr va'de ile ele alursañ daḥı qarż
Âdeme va'de-i vâm şanki ölüm gibi gelür

DİGER

15

Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün

Bu günde başuñı kırtar begüm ki rûz-ı ḥesâb
Saña ne benden olur bil baña ne senden ḥayır

¹² Ü 57b, M 96, H 66a¹³ Ü 57b, M 96, H 66a¹⁴ Ü 58a, M 97, H 66a¹⁵ Ü 58a, M 97, H 66a

DİGER

16

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Böyledür tā ezeli şive-i aḥkām-ı kader
Kimi bu' âlem-i fânîye gelür kimi gider

DİGER

17

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Neye geldün didürmekden bezirgān-ı le'imāna
Ne gelmezsün bize çokdan didürmek daḥı evlādur

DİGER

18

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Böyle tūḫi gibi sözler söylemezdüm olmasa
İjāme-i müşkîn-reng destümde cins-i ney-şeker

DİGER

19

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Pendi gūş it cān kulağıyla ne deñlü mürri ise
Kim vücūdun şıḥḥat-ı edviyyenün telḥindedür

¹⁶ Ü 58a, M 97, H 66a

¹⁷ Ü 58a, M 97, H 66a

¹⁸ Ü 58a, M 97, H 66a

¹⁹ Ü 58a, M 97, H 66a

DİGER

20

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

N'ola sözde bize 'izz ü kuşūr eylerse nā-dānān
 Ezelden söylenür kem-söz kem-aqça şāhibinindür

DİGER

21

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Ne gam bilmezse ebnā-yı zamān qadrüñi Meşhūrī
 Meşeldendür ki cevher kıymetin āhengerān bilmez

DİGER

22

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Mu' in u yāver idüñ şofıra eyle kāra şurū'
 Ki eskiden dinilür bir elün sesi çıkmaz

DİGER

23

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Yāruñ ardınca yelerse n'ola dā'im agyār
 Ki meşeldür denilür boş ite menzil olmaz

²⁰ Ü 58a, M 97, H 66a

²¹ Ü 58a, M 97, H 66a

²² Ü 58a, M 97, H 66a

²³ Ü 58a, M 97, H 66b

DİGER

24

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Nerede bir yere gelse kes ü nā-kes seçilür
Nice kim püte-i zergerde zer ü sım-i nuḥās

DİGER

25

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

' Aceb mi telḥ ise ey dil ' adūnuñ cümle güftarı
Olur elbette yek-ser māruñ āḡār-ı zebānı nış

DİGER

26

Mef' ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

Olsañda n'ola sende leked-küb-ı intikām
Kim dir saña ki bir kişinüñ kuyruḡına baş

DİGER

27

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Olma kārında ' acül eyle te'ennī çünkim
Dirler yolda ḡalur her kim iderse iḡāş

²⁴ Ü 58a, M 97, H 66b

²⁵ Ü 58a, M 97, H 66b

²⁶ Ü 58b, M 97, H 66b

²⁷ Ü 58b, M 97, H 66b

DİGER

28

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Celb-i dünyā olmasa haqqında söz olmazdı hiç
Zāhidūñ bu zühd ü taqvāya sulūkinden ğaraz

DİGER

29

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Qarzdur çünkini begüm rişte-i mihre miqrās
Dostdan itne şakuñ mümkün ise istikrāz

DİGER

30

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Bu gice h'ābda gördüm gözi kör aġyārı
Çevre-i kūy-ı nigārı tulanur çün vaṭ vāṭ

DİGER

31

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Ṭatlu sözde ne 'aceb olsa havāşş-ı te'şir
Bi't-ṭabī' hoş gelür insāna çü şir'in elfāz

²⁸ Ü 58b, M 97, H 66b

²⁹ Ü 58b, M 97, H 66b

³⁰ Ü 58b, M 97, H 66b

³¹ Ü 58b, M 98, H 66b

DİGER

32

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Bu riyālarla olur mı der-i Hakk'a şālîh
Şulaḥādan geçinür gerçi kim aşḥāb-ı vera'

DİGER

33

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Ne ḥācet āteşe vaḳt-i şedīd-i sermāda
Ocāḡ-ı sīnede besdür baña bu germi-i dāḡ

DİGER

34

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Sōzi söz ehline sencīde idüb de söyle
Çün bilürsün ki zer-i nāḡışi almaz şarrāf

DİGER

35

Mei' ulü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

Benden şoruñ ḥasāset-i edvār-ı 'ālemi
Öğretdi baña ḥ'āce-i gerdün sebaḡ sebaḡ

³² Ü 58b, M 98, H 66b³³ Ü 58b, M 98, H 66b³⁴ Ü 58b, M 98, H 66b³⁵ Ü 58b, M 98, H 66b

DİGER

36

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Bütün bütün resen-i iltifâtı kaç' itdi

Kayıkçı-zâde idelden bu bendesine görüñ

DİGER

37

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Hem-çü hâk ol kim ola kadruñ bülend âdem gibi

Kibr idüp olma hasâsetle şeyâţine şerik

DİGER

38

Mef' ülü / fā' ilātü / mefā' ilü / fā' ilün

Encâm-ı kâr şüret-i hâl-i firâkı âh

Gösterdi bize n'oldığın âyîne-i felek

DİGER

39

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Gördüm ağıyarı bu gün âteş-i 'aşkıyle yanar

'Aşk olsun aña her kim yine virdiyse fitil

³⁶ Ü 58b, M 98, H 66b³⁷ Ü 58b, M 98, H 67a³⁸ Ü 59a, M 98, H 67a³⁹ Ü 59a, M 98, H 67a

DİGER

40

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Menzil-i kâma resîde olamaz merd-i 'acül
Dirler yolda qalur her kim ider isti' cāl

DİGER

41

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Geldigüm günden berü bu dehr i dūn-clqābda
Nānını gūş eylerüm inşāfı ammā görmedüm

DİGER

42

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Şükür Hudā'ya kim itdüm elümle terbiye
Bu kiştzār-ı fenāda eküp biçüp gıtdüm

DİGER

43

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Dāne zer' itmese bir mezra'a-i dünyāda
Âhiretde biçer bilmem 'aceb hırāşān

⁴⁰ Ü 59a, M 98, H 67a⁴¹ Ü 59a, M 98, H 67a⁴² Ü 59a, M 98, H 67a⁴³ Ü 59a, M 98, H 67a

DİGER

44

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Hızr'ı görmeklige teşne var ise Meşhūrī
Bunda bu hānqah-ı Hızır Baba'ya gelsün

DİGER

45

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Dil-i 'uşşākı ider bir nigehiyle teşhīr
Dil-berūn kūşe-i çeşmi gibi olmaz cādū

DİGER

46

Mef' ūlū / fā' ilātū / mefā' ilū / fā' ilün

Şūfī қо yine tayana tursun 'aşāsına
Biz 'acz ile tayanmışuz Allāh 'aṭāsına

DİGER

47

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Beynümüz de olanı ketm idelüm dirken hayf
Sırrunuz açdı bizüm halka Dehānī-zāde

⁴⁴ Ü 59a, M 98, H 67a

⁴⁵ Ü 59a, M 98, H 67a

⁴⁶ Ü 59a, M 98, H 67a

⁴⁷ Ü 59a, M 98, H 67a

DİGER

48

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / fe' ülün

Nedür bu haṭṭa sa'y-ı bî -nihāye
Ki çün el-haṭṭ-ı mā-yeḳra' kifāye

DİGER

49

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Süvār-ı esb-i tüziden nedür farkum 'aceb bilmem
Kalem aldukça destüme bu meydân-ı belâgatda

DİGER

50

Fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilâtün / fe' ilün

Bir bölük ḥalḳa şikār olmuş işütdüm bu gice
Kim yataḳlatdı 'aceb bilmem o şavşan-peçeyi

DİGER

51

Mefâ' ilün / fe' ilâtün / mefâ' ilün / fe' ilün

Dirîğ o ḡonce-i maṭlab açılmadı gitdi
Ümîd ḳaldı yine bir digeḡ bahāra daḡı

⁴⁸ Ü 59a, M 99, H 67a⁴⁹ Ü 59a, M 99, H 67a⁵⁰ Ü 59a, M 99, H 67a⁵¹ Ü 59a, M 99, H 67b

DİGER

52

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

Çeküp zülfî teliyle bağlamazdı bilmesey ol şüh
Dil-i dīvāneye hayr eylemez zencirden gayrı

DİGER

53

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Genc-i rāhatda müccredler gibi Meşhūriyā
Tek tūrurken derde uğratdı bu çiflikler bizi

DİGER

54

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Nesi var fahr idecek rind-i mey-āşāmuñ ' aceb
Bu bezmgehde şurāhî vü sebūdan gayrı

DİGER

55

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Gösterüp külki gibi ebrūların
Aldı gönlüm gitdi haṭṭāṭ tāzesi

⁵² Ü 59b, M 99, H 67b⁵³ Ü 59b, M 99, H 67b⁵⁴ Ü 59b, M 99, H 67b⁵⁵ Ü 59b, M 99, H 67b

KİTA' AT*

1

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Da' va-i merdi-i güftār eylemezdüm böyle ben
 Kuvve-i şî'riyeyi feyz itmeseñ yā Rab baña
 Nuṭṭa mı kâdir olurdum bu süḥan-güyligi sen
 Maḥz-ı luṭfuñla ezelde görmeseñ enseb baña

DİGER

2

Meḥ' ülü / fā' ilātü / meḥā' ilü / fe' ilün

Dünyāda ele girmeyicek n'eyleyüm eger
 Tiryāk zehr-i guşşa ise de şafā baña
 Olmam bu derd-i hüzn ü elemnden rehā meger
 Luṭfiyla ide Bārî Te'ālā devā baña

* Başlık Ü, M, H

¹ Ü 59b, M 99, H 67b² Ü 59b, M 99, H 67b

DİGER

3

Fā' ilātün / Fā' ilātün / Fā' ilün

Haşmını iskātde mişl-i devābb
 Olamaz hāmeme gibi hāzır-cevāb
 Ma' na-yı rengin ile her lafzınun
 Yazsalar şerhinde lāyık bir kitāb

DİGER

4

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Çille-i tākāt-güzār-ı şabrı hulyā eylemez
 Kim ki meydān-ı maḥabbetde sürer merdāne at
 Sen daḡı bir genc-i ḡusn-şādī der-dest itmede
 Mār-ı endūh-ı cihānı ey gönül bir yana at

DİGER

5

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Hālını mümkün olur mıydı uzaqdan a' lām
 Çāre ger olmasa ger arama eḡlām u devāt
 Çehre-i nīk ü bedin bilmez idi kimse eger
 Gösterüp ' aksini bildürmese cām-ı mir 'at

³ Ü 59b, M 99, H 67b⁴ Ü 59b, M 99, H 67b⁵ Ü 59b, M 99, H 67b

DİGER

6

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Her-kese sende nedür bî-edebâne bilemem
 Gün-e-gün cāme ile tuğra-furūşī-i ināş
 Pederinden mi saña kaldı begüm yoğsa 'aceb
 Bu girān važ' ile bu kibr ü ta' azzum mīrās

DİGER

7

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Saňa isterseñ cihānda diyeler 'ālī-mizāc
 Eyle mümkin mertebe her-kesle hūsn-i imtizāc
 Bi't-ṭabi' çün kimse ḥaṭā itmez 'abūs vechden
 Her-kese 'arz eyle rū-yı nermüñi vü ibtihāc

DİGER

8

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Dil-berā luṭf it mieded gel her zamān üftādañe
 Maḳdemüñle tā gele bu ḳalb-i tenge inşirāḥ
 Neyyir-i rüyuñla rüşen eyle bende-ḥāneñi
 Nāzeninüm giceler olmazsa bārī her şabāḥ

⁶ Ü 60a, M 99, H 68a⁷ Ü 60a, M 99, H 68a⁸ Ü 60a, M 100, H 68a

DİGER

9

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Dil-berā raḥm itmeyüp ben 'āşık u üftādeñe
 Böyle tekdır itmeden cevruñle her şeb her şabāḥ
 Bāri öldür çünkim olmuş mezheb-i ḥübānda
 Tiğ-i ser-tiz-i sitemle 'āşık öldürmek mubāḥ

DİGER

10

Mefā' ilün / fe' ilātün / mefā' ilün / fe' ilün

'Aziz ü muḥterem olmaz felekde kudretle
 'Aṭası olmayan aşḥab-ı māl u vālā-kāḥ
 Sezā-yı rağbet olur mı ne deñlü olsa bülend
 Bu bāğgāhda bī-ber olursa ger bir şāḥ

DİGER

11

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Pādişāhān-ı zamānda var mıdur bilmem 'aceḥ
 Tālī' -i mes' ūdı yāver hem-çü Ḥān 'Abdūlmecid
 Hem daḥı şadr-ı güzini Muştafā Pāşā gibi
 Olmuş 'ahdinde muvaffaḥ hīç bir şadr-ı güzid

⁹ Ü 60a, M 100, H 68a¹⁰ Ü 60a, M 100, H 68a¹¹ Ü 60a, M 100, H 68a

DİGER

12

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

‘Āşık-ı bî-dillere olsa ‘aceb mi dil-berā
 Çāşni-i leblerüñ ger şehd ü şekkerden lezîz
 Leblerüñ yanında bilmem ağzınuñ yeri nedür
 Kim gelür eţfâl-i şab‘a şîr-i māderden lezîz

DİGER

13

Mef‘ ülü / mefā‘ ilü / mefā‘ ilü / fe‘ ülün

Eşvābla ārāyişi қо ma‘ rifet ögreñ
 Kim şımf-ı ricāle yakışan ‘ilm ü hünerdür
 Bî-‘ ilm ü hüner er kişi cāme ile sāde
 Nisvāne berāber görünür belki beterdür

DİGER

14

Fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilātün / fe‘ ilün

Nîk-nāmuñ ola isterseñ eger ‘ālem-gîr
 Şu‘ arā cinsine ikrāmla eyle tevķîr
 Hāl-i eslāf-ı nîgû-kārı bilür miydüñ eger
 Şu‘ arā itnese evşāfını şebt ü taķrîr

¹² Ü 60a, M 100, H 68a¹³ Ü 60a, M 100, H 68a¹⁴ Ü 60a, M 100

DİGER

15

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Ṭa' n-ı zen olma görirseñ de nihānī zāhid
 Bize bir sāki-i ḥüb-rū mey-i bī-ğıl içirür
 Qorqarum 'aksine bir kerre iderse devrān
 Bize sāki-i felek zehr-i helāhil içirür

DİGER

16

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Olmasa ger emel-i dest-resi-i kām u merām
 Halk bī-hūde bu ālām-ı cihānı çekemez
 Keremūñ var ise bezl eyle görülsün yoḥsa
 Kimseler sāde bu evzā' -ı girānı çekemez

DİGER

17

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Nice eyler taḥammül bār-ı hicrānı 'aceb bilmem
 Vişāl-i yār ile her kim ki eyler ülf ü istinās
 Ölmeden şübhesiz bedter gelürdi şaḥş-ı mehcüre
 Egerçi şiddet-i firqat olaydı qābil-i miqyās

¹⁵ Ü 60b, M 100, H 68b¹⁶ Ü 60b, M 100, H 68b¹⁷ Ü 60b, M 100, H 68b

DİGER

18

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Kesbe sa'y eylemesünden nice itsün âdem
 Çünki esbāba mu'allak görünür celb-i ma'âş
 Bir zamān mānī'-i teslīm ü tevekkül olamaz
 Âdeme tīb-i helālinden olan kesb-i ma'âş

DİGER

19

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Luṭfıla celb kılup itmege sa'y it yoḥsa
 Dām-ı bī-dāne-i şayyāda şikār olmaz kuş
 Âferīn cezbe-i şeyḥe ayagına getirir
 Kısmet-i rûzi-i rûz-i ezeli çün baykuş

DİGER

20

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Yine va'd itmiş iken gelmedi bezme bu gice
 Ne oyun itdi bize gör kim o şüh rakḳās
 Âşıka cyledigi cevri ü cefâdan geçmez
 O gönül hırsızın isterse kesüp ister aş

¹⁸ Ü 60b, M 100, H 68b¹⁹ Ü 60b, M 100, H 68b²⁰ Ü 60b, M 100, H 68b

DİGER

21

Meʿ ūlū / mefāʿ ilū / mefāʿ ilū / feʿ ūlūn

Bir iş ki görülmekde mazarrat ola melhūz

Maʿ zūrdur ol işde kişi eylese aḡmāz

Kārında n'ola gāhi ḥaṭā vāḳiʿ olursa

Kim ʿālīl olan adamı ḡaflet ider iḳāz

DİGER

22

Feʿ ilātūn / feʿ ilātūn / feʿ ilātūn / feʿ ilūn

Bende mi içmegi rindāne iderdüm muʿ tād

Virse fīʿl-cümle eger bu dil-i ḡam-ḥʿāre neşāt

Līk peymāne olursa baña çerḥ-i gerdūn

İdemez daḡdaḡa-i ḥüzn ü derūnum isḳāt

DİGER

23

Feʿ ilātūn / feʿ ilātūn / feʿ ilātūn / feʿ ilūn

Rūzgārūndan ider miydüm ebed hīç şekvā

Ḡam-ı dāʿim bedeli virse baña gāhī neşāt

Ne çekerdümse çekerdüm baña cevrin gerdūn

İtse vusʿ umca yine itmese böyle ifrāt

²¹ Ü 60b, M 100, H 68b²² Ü 60b, M 100, H 68b²³ Ü 61a, M 101, H 69a

DİGER

24

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Nāz u iştignā ider miydüñ bu rütbe bir zamān
 İtmeseydüñ lābe-i 'uşşāqdan ey yār hāz
 'Āşık-ı dīl-haste ia' lūñ ārzū itse ne var
 Çün bilürsūñ kim ider gülnārdan bīmār hāz

DİGER

25

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Görmedüm ḥüsnüñ gibi hergiz bu bendergāhda
 Ey büt-i kālā-furūşum ṭab' uma lāyık metā'
 Kālā-i vaşluñ şatarsuñ şanıma naqd-ı cān ile
 Almada ḳaṭ'a tereddüd eylerüm yā imtinā'

²⁴ Ü 61a, M 101, H 69a

²⁵ Ü 61a, M 101, H 69a

DİGER

26

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ben nice yanmam görüp bî-dil ü bî-cân iken

La' lüñe karşı bu şeb yandı yakıldı çerāğ

Kākül-i müşğīninüñ 'aksi siyāh kām̄eti

Dāğ-ı sīnem üzre kim görse şanur Karabāğ

DİGER

27

Mef' ūlū / mefā' ilū / mefā' ilū / fe' ūlūn

Kalmaz idi hācet der-i hūkkām u valāta

Her-kesde eger olsa idi māye-i inşāf

Bir maşlahatuñ olsa görölmez bu zamānda

Zımnında meger rüşvet ola yā meger ithāf

DİGER

28

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Göricek tābeş-i la' liyle felekde çünkim

Didiler ruhlarına maṭla' -ı şems-i bārık

Zülf-i şīrīnūñe nisbet o bütüñ Meşhūrī

Dise kâzīb mi olur rüyına şubḥ-ı şādık

²⁶ Ü 61a, M 101, H 69a²⁷ Ü 61a, M 101, H 69a²⁸ Ü 61a, M 101, H 69a

DİGER

29

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Dāverā tā kim işābet itmesün dil-berlere
 Mīl kūrī dīde-i ağıār-ı bed-enzāra çek
 Hem cezā-yı meslegi hem 'ibret-i 'ālem için
 Kande bir düzd-i zebānkārı bulursañ dāre çek

DİGER

30

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Olamaz kimseye bezl-i kereminden başka
 Da' va-yı cūdını işbāta bu 'ālemde delīl
 Āb-baḥş olmasa zīrā nice işbāt eyler
 Bir ḫurī nāmı ile luḫfını 'ālemde sebīl

DİGER

31

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Bağlanur mıydı 'aceb silsile-i kākülīne
 'Aql u hūşın yitirüp olmasa dīvāne gönül
 Göricek şem'-i şeb-ārā gibi ruḫşende ruḫuñ
 Üstine düşdi hemān yandı çü pervāne gönül

²⁹ Ü 61a, M 101, H 69a

³⁰ Ü 61a, M 101, H 69a

³¹ Ü 61b, M 101, H 69b

DİGER

32

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Gevher-i zātına bir vechile kıymet olamaz
 Gayretinden ne kadar pārelenürse dirhem
 Nice yārāna muḳābil olur ey Meşhūrī
 Bağlanur gerçi gıyābında hemİşe şeb-nem

DİGER

33

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Ne kadar yüksek uçarsañ da hümā gibi seni
 ' Āḳibet dāma çeker hīle ile şayyādān
 Ādemī olmak ise maṭlab u maḳşūduñ eger
 Kendüñi ḥāk ile tut ḳande olursañ yek-sān

DİGER

34

Fā' ilātün / fā' ilātün / fā' ilün

Ḥamdülillāh gitdi bende ḳalmadı
 Her ne kim var idi ḥırş u āzdan
 Mā-sivādan ser-be-ser geçdüm meger
 Şüret-i zībā vü hoş-āvāzdan

³² Ü 61b, M 101, H 69b³³ Ü 61b, M 101, H 69b³⁴ Ü 61b, M 101, H 69b

DİGER

35

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Nev-bahār oldı açılsun ço o kākülliñi
 Taçalum başımuza tā ki mişāl-i şeb-bū
 Genc-i vaşluñ bize başş itmegi çok gördüñ ise
 Bāri vir bāğ-ı ruḥuñdan bir iki şeftālū

DİGER

36

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Qahrıla mālın alup eyleme eytāna sitem
 Dāverā olmış iseñ nehy-i İudā'ya āgāh
 Ne zamān gelse saña hem daḥı bir ḥ'āhende
 Anı nehy'eyleme ber-mücib-i fermān-ı İlah

DİGER

37

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Fıtrat-ı dūn ile ebnā-yı zamānuñ şāyān
 Beñzedürsem iki yüzlülerini ḥünşāya
 Olsa şāyeste iki yüzlü olan bed-şahşuñ
 Bir yüzi ferc diget bir yüzi girü ḥāye

³⁵ Ü 61b, M 101, H 69b³⁶ Ü 61b, M 101, H 69b³⁷ Ü 62a, M 102, H 69b

DİGER

38

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Seni bir genc-i sîme beñzedürdüm dil-berā amrā
 Nice zülf-i telüñ mār-ı siyāha eyleyem teşbîh
 Neden hıtt-ı nev-i ruhsārını cımbızla yoldurmak
 Kim eyler şaḥn-ı gülzārı benefşe-zārdan tenzîh

DİGER

39

Mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün / mefâ' ilün

Belî sîm ü zere dā'ir nuḡūdum yoḡdur ammā kim
 Ma' ārifle tefevvuḡ eyledüm aşḡāb-ı 'irfāna
 N'ola faḡr eyleseñ Meşhūrî çünkim eyledüñ tertîb
 Hünerde medḡe lâyıḡ böyle bir dîvān-ı şāhāne

DİGER

40

Mef' ülü / fâ' ilätü / mefâ' ilü / fâ' ilün

Gül gonce buldı la' l-i ruḡundan leḡāfeti
 Ḳaddinden aldı serv-i sehî istikāmeti
 Meşhūrî gösterüp ḡadd-i bālāsın ansızın
 Güyā ki başımuza ḡopardı ḡıyāmeti

³⁸ Ü 62a, M 102, H 70a³⁹ Ü 62a, M 102, H 70a⁴⁰ Ü 62a, M 102, H 70a

DİGER

41

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Bahtı yāver olıcağ bir kişinüñ 'ālemde
 Düşmeni olsa da her-kes olur elbet yārı
 Ma' āzallāh olıcağ bahtı anuñ nā-yāver
 Dostdan başka olur hādimi de āgyārı

DİGER

42

Mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün / mefā' ilün

Bu 'abd-i 'ācize ger olmasaydı Hakk'ıñ ilhāmı
 Nice inşād iderdim bunca āşār-ı dil-ārāmı
 Velikin 'avn-ı ilhām-ı Hūdā yāver olup böyle
 Müyesser oldu dil-h'āh üzre inşadıyla itmāmı

⁴¹ Ü 62a, M 102

⁴² Ü 62a, M 102

LUGAZ*

1

Fe' ilātün / fe' ilātün / fe' ilün

Nedür ol şahş boyı alçağdur
 Bir qarış yâ dağı artacağdur

Gözi birdür dağı hem bir başlu
 Gözi şüfî gibi ammā yaşlu

Ten bürehne gezer amınā ekser
 Kıldan ince siyāh cāme giyer

Pisterün eylemeyince tā şakķ
 Ğazabından oyumaz ol alçağ

‘Ādetidür anuñ olmak dā'im
 İki bālīn arasında nā'im

Müteyaqqız olıcağ ol kāfir
 Zabıtına kimseler olmaz qādir

Ṭalar elbette bulursa bir çāh
 Teng ü vāsi' dimez hiç ol güm-rāh

Merhametsüz qatı bir hūn-rīzdür
 Gūyiyā dilmede kāfir bizdür

* Başlık Ü, M

Çıplak olduğu için ol bed-ḥū
Asıcak yerleri eyler ārzū

Pāk-dāmen ise de ol bed-kār
Öñüne geldigin eyler murdār

Fırşatı şanma ḡanīmet bulıcak
Açmaduḡ bir kapu koydı muḡlaḡ

Gerçi kim ḡacle-şikendür ammā
Halk içinde geçinür ehl-i ḡayā

Bī-edebken yine Meşhūrī ‘aceb
İsm ü şöhretle odur cā-yı edeb

Bu luḡaz ḡallin iden ehl-i zāmīr
Eylesün dāmenin āzāde-i kīr

TEMMET

¹ Ü 33b, M 102

DİZİN

A

- ‘Abbās, 80
 ‘Abdullāh Efendî Hāmî, 218
 ‘ABDURRAHMAN EFENDÎ, 216
 ‘ABDÜLMECİD HÂN, 82
 ‘Abdülmeçid, 181
 ‘Abdülmeçid Hân, 13, 24, 26, 27, 99, 107, 133, 144, 172, 178, 180, 183, 193, 264
 ‘Abdülmeçid Hân’ı, 24, 144
 ‘Abdülmeçid Hânı, 23, 134
 ‘ÂKÎF EFENDÎ, 238
 ‘Ârif Beg, 121, 127, 135, 150, 151, 156, 178, 213
 ‘Ârif-i Hikmet Beg’e, 177
 ‘Ârif-i ser-i Hudâvend-i ‘Azîz-i ‘Allâm, 122
 ‘Arş, 70, 75
 ‘Arş-ı Rahmân’a, 90
 Âb-ı Hızr’uñ, 317
 Ağrıbüz, 240
 AĞRİBOZÎ, 240
 AĦMED AĞA, 235
 AĦMED ÂRÎF HİKMET BEG EFENDÎ, 149, 213
 Aĥmed Beg, 29, 228, 230, 231
 Aĥmed-i Muĥtâr, 135
 Âl-i ‘Oĥmân’a, 82
 Allāh, 81, 87, 151, 194, 203, 209, 223, 242, 245, 249, 265, 270, 281, 282, 294, 321, 384, 437
 Anaĥolı, 28, 84, 94, 213, 214
 A‘cām, 123, 367
 Âşaf, 141, 146, 163, 253, 269, 405
 Âşafâ, 255, 270
 Aşfiyâ, 71

B

- bâb-ı ťehr-i ‘ilm ü kemâl, 78
 baĥr-i ‘Ummân’a, 92
 baĥr-i ‘ummânı, 136
 Bârî Te‘âlâ, 179, 441

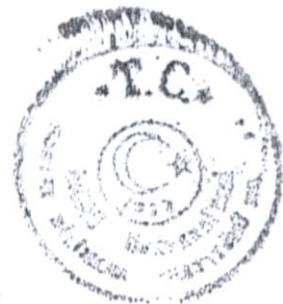
- Bekir Beg, 28, 30, 31, 205, 206, 208, 239, 240, 241
 BEKİR BEG EFENDÎ, 205, 206, 239, 240, 250
 Bektâťiyân, 84
 Benî Âdem, 348
 Bermek, 147, 166
 Bermekî, 254
 Bihzâd, 67
 BûBekr-i Ŗiddîĥ, 77

C

- Câmi‘ü’l-Ėur’ân, 78
 Cānib-i Ėaĥdanı, 69
 can-päre-i cenāb-ı Betül, 79
 Ca‘fer, 157
 Cem, 52, 66, 96, 100, 101, 109, 174, 184, 256, 269, 282, 294, 302, 309, 323, 326, 340, 347, 388, 393
 CemŖid, 91, 96, 146, 167, 318, 405
 Cenāb-ı Rabbü’l-‘izzet, 70
 CENNET, 93
 cennet ü liĥâ, 65
 Cennet-i Firdevs, 348
 Ceyĥün, 315
 Cibril-i emîn, 69
 ÇeŖme-i Hızra, 199

D

- Dārâ, 101, 103, 204, 261, 298
 Dāverâ, 110, 164, 165, 254, 260, 262, 269, 453, 457
 Dāver-i dādkâr-ı mülket-i dîn, 79
 Deĥânî-zāde, 437
 Dü-kevnün, 71
 Dürr-i Mennân, 71

E

ehi-i İslāmı, 85
Enbiyādan, 72
Erham ü Ekrem, 64
etkiyā, 71

F

Faḥr-ı nebî vü murselin, 68
Faḥr-ı 'ālem, 80
Fātiḥ-i bāb-ı Kal'a-i Ḥayber, 78
Felātūn, 142
Fettāh, 423
Firdevs, 242

H

Ḥabbezā, 101, 267
Ḥabīb'ūn, 63
Ḥabīb-i Ekrem-i zî-şânıdur, 70
Ḥabībūn, 15, 46, 47, 48, 54, 59
ḤĀC AḤMED 'ĀRİF ḤİKMET BEG
EFENDİ, 176
Ḥaḳ, 16, 19, 22, 66, 77, 102, 112, 117,
123, 125, 142, 166, 171, 174, 182, 184,
186, 190, 193, 198, 202, 203, 204, 205,
209, 213, 216, 222, 224, 226, 228, 231,
236, 238, 243, 244, 247, 248, 263, 264,
270, 285, 286, 295, 298, 322, 340, 344,
345, 398, 405
Ḥākānı, 69
Ḥākānı'dur, 69
Ḥaḳḳ, 12, 13, 16, 57, 66, 70, 73, 75, 100,
133, 235, 260, 275, 286, 301, 323, 325,
381, 432, 459
Ḥaḳḳ'a, 57, 275, 286, 301, 323, 432
Ḥaḳḳ'ıla, 16, 66
Ḥaḳkā, 96, 231
Ḥālîḳ, 172, 205, 261
Ḥālîḳ-ı Ḥayy-ı Mecîd, 205
Ḥallāk, 146, 227, 234
Ḥāmî Efendi'ye, 218
Ḥamza, 80
Ḥān 'Abdülmeçîd, 19, 99, 108, 176, 445
Ḥān 'Abdülmeçîd'ūn, 108
Ḥārût, 139

Ḥasîb Pāşā, 14, 139, 140
Ḥassân'a, 92, 143
Ḥātem, 111, 129, 140, 174, 184, 189, 208
Ḥavernaḳ, 114
Ḥay, 387
Ḥaydar, 161, 194
ḤAYRÜ'L-BEŞER, 73
Ḥazret-i Allah, 257
Ḥazret-i Bārî, 24, 144, 410
Ḥazret-i Eşref Mollā, 235
Ḥazret-i Ḥaḳḳ'ūn, 71
Ḥazret-i Ḥaḳḳ'ūn, 70
Ḥazret-i Hüseyîn, 80
ḤAZRET-İ İBRÂHİM PÂŞÂ, 183, 204,
209
Ḥazret-i Mevlâ, 23, 134, 210, 211, 243
ḤAZRET-İ 'ABDÜLMECİD ḤÂN
ḤALLEDA'LLAHİ, 133
Ḥazret-i 'Âlî Ḥaydar, 78
Ḥazret-i 'Osmân, 31, 78, 267
Ḥazret-i 'Ömer Fârûḳ, 77
ḤAZRET-İ 'ÖMER PÂŞÂ, 186
Ḥazret-i Perverdigâr, 329
Ḥazret-i Perverdigârūn, 73
Ḥazret-i Rabb-i Celîl, 257
Ḥazret-i Râmiz Beg'ūn, 231
Ḥazret-i Rüşdi Efendi, 220
Ḥazret-i Seyfî Dede, 161
Ḥazret-i Şiddîka, 243
Ḥazret-i Sulṭân-ı Maḥmûd'ūn, 197, 209
ḤAZRET-İ ŞEYḤÜLİSLÂM AḤMED
'ĀRİF ḤİKMET BEG EFENDİ, 169
ḤAZRET-İ YUSÛF ŞİDDİK BEG
EFENDİ, 195
ḤAZRET-İ 'ÖMER PÂŞÂ, 193
Ḥidiv-i şāhib-i şimşîr, 96
Ḥitānı, 181
Ḥıfā, 348, 366
Ḥızır Baba, 436
Ḥızır, 317, 322, 436
Ḥicāz, 94, 123, 312, 343
Ḥidiv, 115, 116, 140, 153, 188, 199, 209,
264
Ḥidivā, 91
Ḥidiv-i 'ālî-hinem, 115
ḥilletü'l-İslām, 77
Hindūn, 405
Ḥudā, 47, 64, 104, 117, 118, 143, 144,
149, 150, 155, 171, 178, 183, 187, 192,

206, 212, 220, 227, 228, 247, 256, 259,
265, 270, 291, 293, 294, 306, 316, 328,
365, 385, 387, 390, 391, 435, 457, 459
Hudāvend, 122, 142, 146
Hudāvendā, 142
Hudāvendi, 128
Hudāyī, 221
Hüdā, 70, 82, 103, 173, 175, 342
Hüdāvend, 141
Hüdāyā, 59
Hümmā Hānım'uñ, 250
Hüsrev, 69, 298
Hüsrevān, 102
H'āce-i dāniş, 67

İ

İBRĀHİM PĀŞĀ, 185, 250
İbrāhīm Pāşā'dur, 184
İbrāhīm Pāşā'ya, 185, 186, 204
İbrāhīm Pāşā'yı, 210
İlāhī, 15, 16, 46, 47, 48, 54, 57, 61, 62, 63,
64, 66, 144
İmām-ı Hasan, 79
İskender, 91, 101, 109, 174, 215, 292, 316
İslām, 13, 14, 77, 86, 88, 121
İslām'a, 78
İslāmı, 19, 86, 389
İslāmiyāna, 85
İstānbül, 214

K

Qādir-i, 60
QĀDİYÜ'L-HĀCĀT, 54, 284
Qāf'a, 66
Qāf'dan, 66
qāhirü'l-küffār, 79
Qahramānān'a, 90
QALAYÇI DEDE, 160
Ka'b, 92
Ka'beāsā, 91
Qārūn, 111, 376, 401
Qārūn'a, 111
Qāzı-i Beyzā, 160

Ken'ān, 66, 324
keremkārā, 142
Kerīm, 146, 147, 152, 227
Kerīmā, 62
Kevşer, 74
Qonya, 184
Qur'an'ı, 81
Qurretü'l-'ayn-ı iftiḥār-ı Resül, 79
Kürs, 70
Kürsī, 70

L

Livā-yı Aḫned'i, 88

M

Maḥmūd Efendi'nüñ, 242
Maḥmūd Hān, 13, 18, 26, 82, 83, 93, 172,
200, 202, 203, 204, 207, 214
MAḤMÜD HĀN, 82, 172
maḥzenü'l-esrār, 79
Māni, 67
Mekke, 28, 205, 206, 207
Menba'ü'l'ilm, 79
Me'mün, 189
Mennān'a, 90
Meşhūrī, 5, 6, 8, 9, 21, 59,
64, 65, 72, 74, 76, 81, 92, 98, 104, 118,
124, 131, 133, 137, 138, 150, 160, 161,
166, 168, 169, 170, 171, 178, 180, 182,
186, 194, 196, 200, 201, 202, 203, 205,
209, 214, 215, 216, 217, 218, 220, 223,
224, 226, 227, 228, 229, 231, 234, 235,
236, 237, 238, 240, 241, 242, 243, 246,
247, 250, 255, 262, 271, 273, 275, 277,
281, 284, 285, 286, 287, 288, 289, 291,
293, 294, 295, 297, 301, 302, 303, 304,
305, 306, 307, 310, 311, 314, 319, 320,
321, 322, 323, 327, 328, 329, 330, 333,
336, 337, 338, 339, 340, 342, 343, 344,
346, 348, 349, 350, 355, 356, 359, 360,
361, 362, 363, 366, 367, 368, 369, 372,
374, 375, 377, 378, 379, 381, 382, 384,

389, 390, 391, 393, 394, 395, 396, 401,
402, 403, 404, 406, 408, 410, 428, 436,
453, 455, 458, 461

Meşhūriyā, 105, 112, 144, 148, 154, 175,
184, 193, 198, 206, 208, 210, 211, 213,
219, 221, 224, 233, 244, 245, 249, 251,
257, 265, 279, 282, 296, 298, 300, 304,
308, 310, 312, 315, 316, 317, 318, 324,
325, 326, 331, 334, 335, 345, 351, 352,
353, 354, 357, 364, 365, * 370, 371,
376, 380, 383, 385, 386, 388, 397, 398,
400, 406, 407, 409, 422, 439

Mevlā, 6, 145, 148, 166, 175, 179, 182,
186, 200, 208, 209, 223, 229, 231, 242,
246, 256, 262, 268

Mir Şerîf Maḥmūd, 234

Misk-i Rumi, 383

mişl-i bû-‘Alī, 95

Mora, 268

Muḥammed, 14, 17, 27, 29, 30, 31, 75, 76,
180, 181, 225, 226, 227, 234, 235, 237,
238, 247, 248, 249, 257, 258, 259, 263,
281

MUḤAMMED ‘İZZET EFENDİ-ZÂDE,
247

Muḥammed Muştafā, 17, 75, 76

Muḥliş Pāşā, 404

Murād, 27, 180, 181

Mūsā Beg’e, 192

Muştafā, 13, 15, 18, 29, 46, 47, 48, 54, 59,
70, 76, 79, 88, 110, 115, 169, 177, 221,
223, 259, 445

Muştafā’nuñ, 15, 18, 46, 47, 48, 54, 76

Muştafā’ya, 59

mülk-i ‘Oşmān’a, 89

Mülk-i ‘Oşmān’a, 153

N

Nāşirü’-d-dīn, 79

Nerīmān’a, 84

Nesib, 6, 30, 31, 245, 246, 257

Nİ‘METULLAH KADIN, 223

Ni‘metullāh Mollā, 241

Nūşin Revān-dāda, 212

Nüh felek, 69

O

‘Oşmān Pāşā, 271

‘Oşmān-ı Nūrī, 216

‘Oşmāniyā’nuñ, 174

‘Oşmāniyān, 83, 89

Ö

‘Ömer Hülūşī, 29, 219

‘Ömer pāşā, 191, 212

‘Ömer Pāşā, 27, 28, 188, 193, 194, 195,
210, 211, 212, 213, 214, 215, 249

P

Pādişāh, 68, 101, 109

Pādişāhā, 71, 103, 111, 340

Pādişāh-ı, 69

R

Rab, 57, 59, 167, 168, 169, 191, 241, 279,
280, 284, 292, 293, 380, 440

Rabbü’l-Enām, 103, 218, 241, 251

Rabbü’l-Mennān, 217

Rabbü’l-‘ibād, 106

Rabbü’l-Va‘id, 175

Raḥīmā, 63

Raḥmeten li’l-‘ālemīn, 69

RAḤMETÜ’L-MENNÂN, 93

Resül’e, 77

Resül’ün, 80, 95

Resülünü, 81

Resül-i cihān, 63

Resül-i Ekremi’ün, 71

Resülallāh, 74

Risto’lar, 174

Riyāzī, 279

Rūdekī, 97

Rum, 84, 128, 136

Rūm, 94, 97, 123, 190

Rum’da, 84

Rūmyān, 283, 284

Rû-yı 'arzuñ, 71
 Rûz-ı 'ıydine, 120
 Rüstem, 31, 97, 110, 174, 189, 214, 252,
 256, 268
 Rüstem'üñ, 97
 Rüstemân, 90

S

Şâhib, 9, 60, 103, 122, 207, 233, 268
 Şâhib-i 'ilm ü fazl, 79
 şâhib-şerî' atdan, 83
 Sām, 90
 Şā'ib, 377
 Selanik, 4, 9, 10, 12, 14, 23, 24, 25, 27,
 28, 29, 30, 31, 48, 51, 142, 145, 162,
 184, 185, 203, 211, 252, 264, 267
 SELANİK, 139, 144, 161, 170, 186, 192,
 193, 196, 199, 200, 201, 203, 204, 205,
 209, 210, 214, 221, 225, 248, 264, 266
 SELÂNİK, 183
 Serverā, 72
 Seyyid 'Aṭā'ullāh Beg'e, 244
 SEYYİD 'OŞMÂN BEG EFENDİ, 208
 Şiddik, 8, 27, 29, 177, 232, 402
 Sidre, 70
 Sikender'e, 96
 Sitānbul'da, 100
 Sultān Aḥmed'e, 88
 SULṬĀN MAḤMŪD ḤAN, 93
 Sultān Selim, 85
 Sultān-ı çihār yār, 76
 Sultān-ı Ḥān 'Abdūlmecid, 173, 176
 Sultān-ı Maḥmūd, 18, 83, 197, 199, 200,
 203, 204, 209, 212, 214, 353
 Sultān-ı 'ālī-şānıdur, 66
 Sultān-ı Süleymān'a, 86
 Sultān-ı Süleymān'ı, 89
 Sultān-ı Ziyā'eddin, 179
 Sübhān'a, 84
 Süleymān, 6, 23, 30, 31, 86, 89, 102, 134,
 141, 179, 182, 211, 245, 246, 257
 Süleymān-ı nebî, 102

Ş

Şāh-ı evreng, 68

Şāh-ı Hüseyn'üñ, 94
 Şāh-ı kevneynüñ, 68
 ŞERİF YŪSUF REFİK BEG EFENDİ,
 233
 ŞEYḤ MUḤAMMED 'ALİ DEDE, 236
 ŞEYḤ 'ABDŪLKĀDİR, 224
 Şeyḥ-i 'Abdülkâdir, 224, 225

T

Tāc-ı İslāmıla, 77
 Tātār, 329
 Tunus, 345
 Ṭarīk-i Ḥaḳk'a, 57
 Ṭib-i İslāmıla, 78

V

Vāhib, 60
 Vehhābî, 94
 vezir-i Aristo, 115

Y

Ya'kūb, 14, 144, 410
 Yār-ı gār-ı Resūl-i Rabb-ı Celil, 77
 Ye'cūc, 164, 215
 YEVMİ'L-KİYĀM, 119
 Yezdān, 83, 176, 230, 240
 Yezdān'a, 83
 Yūsuf, 29, 30, 66, 135, 152, 177, 195,
 196, 232, 233, 244, 245, 299
 YŪSUF ŞİDDİK BEG EFENDİ, 232

Z

Zāhidā, 336, 340
 Zāt-ı pāk, 17, 64, 75
 Zāt-ı pākūñ, 54, 71
 Zeyneb Ḥānım, 250
 Zıll-ı Mevlā, 110
 Zi'n-nūreyn, 216
 ZUHŪRİ BABA, 219
 Zuhūrî Baba'ı, 220
 ZÜBEYDE ḤĀNİM, 220

Zübeyde Hānum, 221

Züleyhā Hānım, 31, 250, 251

Züleyhālar, 66

MEŞHÛRÎ DİVANI
(MATBU NÜSHANIN FOTOKOPİSİ)

نه كرم نه ايليم بيليم صبادت
صديقه كينه اولم بيزن انسيب
كه تو حيد كدر او را دم از ادم
اوله نو حيدك از كار فسو ادم
خصوصا شر شيطان اديندن
جوان تا ورم ني كسر و نقصان
كه يو قدر بنده ذره حسن احوال
اميد رجعتكندن خبري نم وار
كه اولد اول و آخر بناسهم
كه تا انده خطر دن كورتم چير
او دار ناز كك ناز اديندن
سك ايلانم اما كيم قسودن
نه ما يوسم عطا و رجعتكندن
اما دن غيره و مسجع و اقتدارم
نهيب ايله بكار ب چسافي
حييات مصطفايه عبود بنده
يو در سندن هم اقصاي دنيا
قشاشاي چالكسه بكام ايت

قو اده قالمدي هيج تاب و طاقت
اكر شندن مدد اولم سه بار ب
همان ايتاسني حفظ ايت خالدين
بو در آخر نفسه هم مي ادم
بي حفظ ايت ادم سق فريلدن
بيكا قبل هم سق ايت قير آسان
امان ايتنه صو چم ميز ايه احوال
بتم چرم و كندهدن آري نم وار
مكر كم نحو ايله ايلانك كنسهم
كچم جسم صراط يان كي تير
امان حفظ ايت بي يارب جيعدن
و چو دم كچه كم صديان اولد
نه ما موتم صدياب و قيتكندن
نذر خوف رجعتكندن خبري كازم
و بربط ايلانك هر بوزدن امان
يو مشهور ي قولك هم ايله انده
خادوص قيتكندن ايت خالدين
يو عبد عاجزي بيل ام ايت

مناجات ديكر بر اسلوب ترجمه كينه اثر

ويا واهب كل بخش و عطا
مي اادكه يولدي و چود ماتوا
سنيك حكمتك البته در دوسرا
قوله عاجز تر قولا رسك روا

* يكا

* كرم قبل

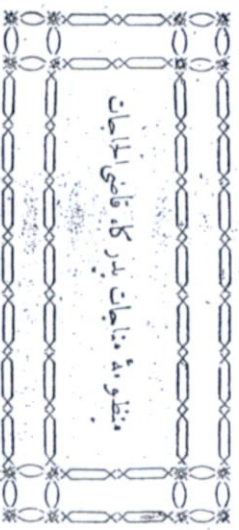
* الهی ای

* كه كادم چو كه دندم سكا

كه دوسنا تو اصدابه لطيفك عيرم
طوائف كفار اهل جهنم
او دكله و ايدركن كنهه عظيم
كه سنيك عصاة عباد ره حق

* كرم قفا سكا

يا صاحب اهل ارض و سما
من اول فاذر كل شيسكه هب
هم اول بادشاهلر شهيد كره سن
صدمدن چو كونه كيتو رو ك بزي
* الهی ای
* كرم قبل
* كه كادم چو كه دندم سكا
خدايا حقيقتكده سنيك كرم
ي تو نعمتك بهني غيره طيسان
جهانده اولو ر لطيفك مظهر ي
بر عاصي قوله لطيفك ايتنه در بغي

منظومه مناجات بدر كه قاضي الحاجات

حسبك مهطفك حشمتون
يليش ايت صفحه روي سياهن
سك فتنار قسودت معاصي
شيام ايب و اهورا ردنجه افشا
اول اولدندي بكا كوي مشاغل
بوازده نازك اثر بنده كسدم
نور كونا كم اولدم بر آفشا
هم ايتدم بر زمان انزله مشركن
اول ايتانك دحي ككيتندن
خجاري ككيتنه غالب دويالا
دلنده قالمدي آثار سياهي
كرو قشيق بازان سر فرازي
قوتو ب زنجير مومنه چو شفته
مثال هر غ حقه كو ناله واه
كيتدم كوي كوي چو بلبل زار
و بزم صو كوي اختيار دل
اور سعه صايكه كام بولشيدم
شبه عاصه ابدردم سعي اوقا
كه سنيك بوي كنههكارك ناهي
خصوصا هم دين و علم و صفات

الهي ذات باكت عن نيتخون
يو عبد عاجزك صفوايت كنهه
كه زيرا بن باكدم اولدم عاصي
اويوب نيتعه ايتدم كوك آسا
اولوب آزاره و ش هم سازه مثال
سكرو و مهر باه رخت ايتدم
ايتوب يعني اويليه سعي اوفا
قلوب باه بر سينان ايله الفت
اولوب اگاه زندان سيزتندم
كوز نجه كچه ايتدم ميسدن ايا
نه جاره ايتدم اما اول كنهه
هم ايتندي بني عشق بجسازي
نيتعه خونا به اولشدم فرقه
ايتدم هر كچه ناكم سحر كا
دهان نجهه لار ديتجه هر بار
كوز ايتدم قدي بر سوه معادل
همو اي نقشه بازيغ اولشيدم
اول او ضاهيله مالوف ايتدم اما
سكا جد و نسا اولسون الهي
بكام شربقي قلدك احسان

که راسا هر بری افران ابدی کو با نر چانه
 سکا بسط افاده ابایسم قصه کمارانه
 اطاعتله مفید قول ایکن طومار شاهانه
 شعله تو را رخ آتشا اخوان بارانه
 اهانت ایتدک هیچ فالما مشور شهر بارانه
 نمدی ابلان اولشیدی ایقن زیر دستانه
 بکبدن بر طاقم اجساد منقاد فر اوله
 ادوت بدل نفوذ جد معین پادشاهانه
 بنجه طور از ار ایتدیلر اول شاه دنشانه
 بنقصه ویر دیکن زور طوا نقف مسلانه
 هجوم ایتدی جهان رت بر طرفدن بنجه بلدانه
 کال نفو تمسکین بهتوب هیچ صید و پویه
 جسات ابدی اظهار صهبانه هندوانه
 محاسن اولدیلر تقلید کار اهل عدوانه
 اخراجیلر بنجه جام شهادت مسلمانانه
 دهنه در لول اجانت ایتدیلر شاه جهانه
 کبره حکم طوائف ملوک تابسانانه
 بانشدی چاره سی اسبابه در حال عدوانه
 ابدیه دفع صدویه چاره انزله حکمانه
 بو امر مشکلی بالیا مطهر رض ایتدی شاهانه
 من ادم اتقاد در ترتیب صکر پادشاهانه
 موثق سر عهد هم قانون سلطان سلیمانانه
 بو خرماتی حق پیدادشاهدن خط شاهانه
 قوام انجمنه بدآ ایتدیلر کویا صید قسانه
 باقوب اوراقی صید پر دروغی نارسیانه
 خروج ایتدی او نعت ناشناسان افغانانه
 مس افان ایتدیلر معتزلین اظهار و اعلانانه
 اسائن فالمدی عرض ایتدک هر کس سقیمانه
 لسانه المده کربن خطا وار حق شفا مانه
 که وضع رخصه نه تعظیم انشکر ادیسانه
 نه المهدن حیا ایتدی نه تعظیم ایتدی قرانه

خصوصا زمره بکنا شران تا نکورانی
 فریب صبریت آبر و قهقهه املر کن کوشایت
 صوف صکر بدین المرنک سابقه اجدادی
 پسندیده بنجه خدیو پلر اقتضای معلومدر
 دل پر زیل قدر وار کم طاعتدن اولوب ساده
 همان صفتلری اطلاق کج پادشاهانه
 کوروب بو انضاد سر فلکین بختناج اولشیدی
 آق نطقه بدآ آتش ایکن سلطان سلیم حموم
 او بدخواهان دین و دولتی کور کم اولوب مانع
 کوروب بو منع تنظیم جودی دشمن بدخواه
 وجود و وفق اسلامیه رخصه قصد به
 بر ایکی قلعه بی خالی یولوب مضبوط ایلدی قی طلال
 کوروب بو حالی کفار عیاددن دخی با اکثر
 اولوب هر بر طرفدن بالیدار افر از طغان هب
 اوروب الموده یعنی بر طرفدن اهل اسلامی
 ایلدوب الموده بر قاج قلعه اسلامی استیلا
 همان کور بار مق فالمدی بو دو لشکر هم از الله
 بو حاله وار دین کور کرده شاه حاجی اسلام
 نیز الدن بر معصم صکر احضار ایلوب یعنی
 رجالتن جمع ایلوب جهله در فتوری پناهیده
 دیدی نظم ایچون رسم قدیم اوروا و جافا دن
 قول ایتدی یولامری اولد قیچون جهله سی کسر
 بو امر ایستلاجه یعنی حجت و ربوب الدی
 ایلوب قوب و سلاحتی جانب شاهدن اوکر اهان
 بو و جهله اولنجه ایلک فرصتیا جمعیت
 هماندم بر انقور دن پادشاه مسلطین او زره
 او شرب ایلر مثالی یعنی ت میانند فی الحال
 ایلوب یعنی بنجه ارکان دولت شاه سن نعمنا
 خصوصاً جهله قهمل اما شندن بری کور کم
 یولوب بر مصحفی انشای خارا تنده بر مملکت
 بجایقله هماندم پاره پاره ایلدی در حال

کدامش یو جهله سر در جلیل
 کچم بری جزو بری بر کر و یا
 همدم رسولک دخی نبه بزه لر
 المهری و صدقه کیم او نور فادر
 صاحب القدر اشرف الاجراب
 رتبه عزتک ایکی کهری
 اواردی یو نلرده جنبه بنقه امایتن
 بنجه نصرت پلر ایتدی دفته مرزا
 ایتدی الله رسول یعنی حشود
 ایتدی قرآن هم دخی نه بر
 یولدی قدری واک کیم رفعت
 سامه داران مناسی الا شرب
 کیم و ارا ایلر کی عصب شرف
 ایلدی او زره و صدقه طایف یوق
 ایلر یلر قصه و ره مصطفی نظر
 مظهر نشند حشون باغیا لک
 کندیک یول طریق جسر اندر
 هم دخی سن ابریده حرم
 اولد ارا کا جه لاسی شفعا

ذات پای کی اصیل و نسیمال
 یو ایکی ذات پاک فی همینا
 او ایلر چو رگه بر صدف کهری
 اولسه عالم اگر طولر شاعر
 ایلرک غمیری عده الایحساب
 فخر عالم رسولک مجملری
 جزو بر ایستاده هاشم
 فیلدی یعنی بری جهل و غنا
 ایلدوب بدل جهل تا معدود
 بر یقه نال ایلدوب حلیت کیم
 قیادی دیند یو و جهله خدمت
 یو نلرک ظیری کیم یولر ایحساب
 جه لاسی اهل قهمل شرف
 هر یلر بنجه یاده قدرت یوق
 لیسک اولددر انجمن المهر
 کیم یو مشهوری جبر کعبه لک
 کارای دیم قصور و صفتا خدر
 ایلدوب حال عجز و شفقت
 اولجی ره ز حشر و روجرا

خدا یو دوقی با شمه استون آل عثمانه
 نه دولندیر اکا هر کچکه ارا نه قصه انشیه
 معنو صدور امانت و جهله صاحب شریعتین
 موثق ارا دیلر ایحکامات نواح و تحت اولوب بر
 کوب غمیر ننده واری هر بری ایلدوه غائب
 خصوصاً حضرت ایلان محمد و خان عدلیکم
 جهلان صاحب قرانی قهرمانی هم اولینگیم
 جهلانه شیخ سر تبری اوزره و یزیدی انیت
 صیب هب نیم یوق نبره و شمشیر بدر شملدی
 زهر باران شیشه ادا شد کمر قهقهه احلا

هم صاشق ديو ازمدر
غمدن اولوب دور و بيلد
آر آيش ذوق وصفسا
هر شب قدر هر كوك بزم
جنت ككي پر زيب و فر
آواز شهسادي نويسد
سكسان ارض و آسمان
سالمان خان بعد الجيد
ظدل خدا حامي دين
قهر اولدي ككشار بيلد
هر قلعي تاليف ايلدي
ابر از ابدوب خلق جيتد
هم شهر بار جسم نشان
در ككافه اولسه دين
اندشده جليب قنواد
شاهانه اوضاع كك زيب
فائق و ضياع رفته
بر بودله شاه بي ندي
قهر و جلال و مطوق
حق ايش آينه نصيد
دوره عجب بوييله شرف
ذاني ككي دور و فر بيلد
هم ككسري و قهر بيلد
ككي ايله رأي بيلد
عيا نيك اككرمي
خاقان دوران حشر بيلد
كك بيمه بونامي الماش
هم بوييله سلطان رشيد
هم داو ككردون سر بر
هم ولي آني قيش و جيتد
مكك

قول قول سكز جانا نذر
نره او در مستهسا نذر
بويلدی جهان سر نسا
اينه بوم هر ككس سرنا
اولسه عجمي بحر و بر
آفاق طونندي ستر قمر
پسا اولد و فني شادمان
كيم اولدي شاه ككسامان
اولندي اما هم السنين
ايندي ممرت و ندين
او زكي تشريف ايلدي
دينسي تاليف ايلدي
هم پادشاه نوجوان
شاهسته شاهان جهان
سر پشاي انصاف و داد
ايش نوار هم اقياد
ضارب طعاده حاشيه
ككش دكدر صالحه
شاهان و سكوه و شو ككي
اميرت فستوز و نصرتي
ویر قشعي بر شام سلف
كك و رمزي چشم نه صرف
دور زنده اسكندر زنده
پساستنده رطو لندور
شاهسان دورك اعظمي
ميرسان رزمك رقتي
جنگلي جهانه ككش
عالمده مشهود اولماس
شاهسته دريا صفر
ذاني قبول ايتن نظم
مكك

شاهان دهر ك اعظم صاحب جلالتي
غالب كلور سكيندره صدر پندشني
تنك ايتدي چشم دشمنه بو سخن فني
آفاق طونندي بيست دلبر شجاعي
اي كيم بدن بو صمدده اهل شقاوت
اولساننده رتريك انكار شجعت
كيم و اركيم اوله و صفته عالمه قدرتي
چكدي هزار تربيد رضائي و شوكي
فردوس كي مود زده طنه بن ميارتي
فن سخنده سبق ايله اهل بلافتي
ثابته اولسه نظم نظم احييه نسبي
او لسكين سخنده مسلم مر يتي
بو قدر محيوط صفاتك انجم و فاسق
فخر ايله بويلدی اولدي حد نيايي
شاهانك اوله جاري سكره حكومت
اولسون رسيده حشره دكرين عرو دلي

شاه جهان فخر جهان شدي كيم او در
اول داو و مملكتك ايتسم مود از نه
دورلك چم كساني دني قهر ماني كيم
خفا خديو صاحب شهنير كيم بو كون
اي شاه هفت اقليم وي داو ر صفيتم
سمن او پادشاه داور زمانكيم
هم فضله شجاعتك آخر محاسنك
موده بو صمدخانه كوكاك علي اخلصون
ايراق طونندي حفته رومي ابدوب كند
اولدي زمان دولتك يعني رودكي
اشعار دلقريست بديع الاداستك
بني يورته فرط مهرا نله بشده نك
وصفكده اولسه خانه عجم صغبي لال
مشهور ي بستر ايله دعا كيم ام كك
حالمه شاهه باق اولوب ملك و سلطنت
صدر سرر سلطنتنده ابدوب قراو

باب پنج جلوس ميثاق ما نو اس غازي حضرت سلطان عبدالجيد خان
ابن غازي حضرت سلطان محمود خان عدلي

كك خلاق حى مجيد
اعظمسار ابدوب لطف جديد
نمه قصه فائدي نه الم
بر شادي نازه بيشيد
كلزاره دوندی ككش
هب عالم اولدي مستفيد
عرض ايلدي اذهار و بار
بو شو قله نهر سويد
بلبل ككي نغمه سمر ا
مسازند خجيه و ريد
اولدي كدر لهرج و مسج
شاهسته چگون بحر مقيد

شكرو سباس پيكران
ویردی جهانه بشقه شان
معدوم اولوب آنا نغم
هر اولكده اولدي بوددم
روني بولوب چار جهات
هيچ قالمدي پويابه ذات
ككدي پيكرين نويهار
ايتدي دونا آشهكار
هر كس بوددم اولسه نولا
دلار آچادي كك و پينا
ككدي صفار قوچ فوچ
دلار شاهي اورسه مودج

سپاه سنده کردش آرایش و آمان ایدر
 اندن استعجاب نایج و افسر سلطان ایدر
 مستقر اسکندر انگاه دعوی اقران ایدر
 سپاه سنده کسب شان بر رخشان ایدر
 فله عزم اتیه بانچه سنده وار یونان ایدر
 دشمنی صلح و صلاح با خود کیم استیانت ایدر
 بهر حکم اباسه معبود آبادان ایدر
 مسو جت انودعی عالم و اکوان ایدر
 کیم ایدر شرعه موافق هر چه کیم فرمان ایدر
 کیم اطاعت انترسه امر نه خسران ایدر
 امر و فرمانک خلا فی وضع عاشقان ایدر
 نیم قهر ک زبیر قوش جا کند لرزان ایدر
 قهر مان هینک التسه روگردان ایدر
 خواجه ناخواه صوره صلی حکم و تقان ایدر
 کیم آتی اعتدایه غایت اولدین اعلان ایدر
 تیغ و شمشیر نه حاجت کیم کاکمستان ایدر
 ایدر ککانه جودی نه دریا نه جود بر کان ایدر
 حاتم و معنی قوه کده حاجت و دربان ایدر
 معینده فار و نه قهر و تروت و سیاهان ایدر
 بسادش هردن یو کورت قتی جم ایدران ایدر
 کرگاه فی خوف و پروا الوقت اخوان ایدر
 فارای یو کیمه شکار ایدر ب افغان ایدر
 و صفکی انچه عالم صاییده یکسان ایدر
 قهرنی امر بحالی قایل اسکان ایدر
 خارج از قعدتو ر امر اصعبی آسان ایدر
 کویاها لفظی بر شاهان فرما زان ایدر
 ایدر ب زبیر خلق عاشق و خیران ایدر
 شاعران دهر اشعارن فایسل اتیان ایدر
 صاییده نه کذب ایدر ب بافسمه پرتان ایدر
 هر بری نفس یو کون بر کوشده پنهان ایدر
 خالیدی بر کیمه تسلیم القیوب کفران ایدر

بشادشاه بحر و بر ساحی آبر کیم فاک
 دواتو روان اعظم کیم ملوک سارو
 شیم بار جم حشم کیم کلمه فرضا بر بر
 دره و قش بر شیده مسو ب لب دولتی
 نیت و دولت یاری توفیق و نصرت رهبری
 هم خاروی اقتداسی رزمه نیت ابلسه
 دواتو روی زمین سلطان عدل آیین کیم
 هم نظام ملک که دایره نه قانون ابلسه
 امر حجت و اجازت انترک مسلمنه امثال
 دواتو زمین یو کون چون که امام اسبابین
 ظال و مل هم و کرک مصطفای کیم سکا
 باج و خوص بنشین او صاحب سیکه رتقاری
 رزمه کهنه کون آهن اولسده حصه کانی
 شیر کز یو رتبه کور و کچیه ملوک هر طرف
 عاتک صاحب قرانی اولدینده شبهه یوق
 سنده هم اول مرتبه عدل و سنج و کیم ندر
 جاسن اولدک سلطان اولدیند عالم
 سن شمشیر کیمی وصف ایدن و صافلر
 قهر در بری احسانک اولدیلر مظهری
 یو به بل جودی یو به عدل و دادی سکی
 اولدیر آسوده ایشدرک عالم کیم کوم سفید
 دست دنیا دفلکین سپاه عدل کیم هیچ
 پادشاهان قتی بر او صافک احصا ابلسم
 سپاه سوزده یو جسد عاجز کیم رفتان
 فتح ابوب بر خطه ده یو خط طعم مشکلی
 ملک و معنی به نظام و انتظام بنشین انترسه
 شاهد نظم ابرس خوب مضبوطی به
 حصه کفتار باغین معرض انباشده
 بشادشاه هم دوشنگه فاقه هم اقرانیه
 تیغ سر نیز زبانتدن فاجوب اهل سخن
 سرور اهل معارف اولدین سپاه کده هیچ

یعنی مشهوری معارف کسترک
 ایلر کجه نظم کیتار و کلام
 هم محاله صورت امکان و برز
 سوزده خط کچیکه کلام بر روی آب
 وادی نازشیده هم کچیکه
 یز طرف اولسه اولوب هب کشته و
 و اراکین متنگی عدو هم دلیل
 خضر ایسه مقصود یو لدی انتمها
 اولدی خیر ایله دعای بشادشاه
 انهمست دعوات جیره احتیام
 تخت شاقیه ال بوم انشاد
 ایلسون بیوسته سرشته رفیق
 اولقد کیم تسار اله انجم عون
 عالی قدول ایلسون درگاهنه
 پادار اولدقجه ناز و رقیام
 جشمه دیک یو لسون ترقی دولتی

نظم در ستایش سلطان بهر باجید خان

عرض او ضاع جوانی خوشگوان ایدر
 بزبری ارنجه چون امواج بی پایان ایدر
 کویسایز نو عروس عالم ایدر
 مایه کیف و نشاط زمی زدن ایدر
 خانه نقش و نگار چین ایله سیاه ایدر
 مریب زینت سر انظار استخوان ایدر
 قامت دلمار یاخو سوزی بستان ایدر
 کونه کون اوضاع ناز و شیره خوبان ایدر
 دائمی بر نو زبیدی مرصعه جودلان ایدر
 کیم او قوسه دفع اندوه و غم دوران ایدر
 خضمه دعوی سخن سازیده بر رهان ایدر
 قتی کافر کیم کور رنی اختیار ایدر
 هر سوزک کویا دلیل دعوی رجسان ایدر

نظم دیگر در ستایش غازی حضرت سلطان بهر باجید خان

هر ندیم طبع کده تقدیر شوق در هیجان ایدر
 جوش ایدوب مانند بحر پیکر ان آثار بینی
 زبیر مضنون ایلهر نظم بساک دلکش
 معنی رنگین نظم باده کلکون ووش
 رسم کونا کون کونستر مکده بیت نظمی
 رشته نظم کزین کویهرین الفاظه
 طرز و طو ردلک شده معسرع برجسته ملک
 وادی عرض سخن کوییده هم بی دلره
 رخس فکر هیج کیمه غرضه انترک انفات
 اهل دلدن نظم و اشعار نشاط انکیز بینی
 طرز اعجاز اوزره هر بر بیت نظم دلکش
 قنده خضم رشک و کفار خارق عاده سن
 مقطع منقذه سنده قهر ایدوب اقرانته

که بواوصاف ابله بافتن انی حق لعن عام ای ایدن مکرخی زمره اخراری ضیلام اتیلدی قریط کریمک بر مکسائی کینیم اولسندی یوسنه افندیم حجاز و اعجام فسدرو و ارایسه نشسته ققرا و ناکام کینه رتبه کیمک رتبه سن ایدنک اعتظام اولسه انی کان کریم صم بشر یکنده بیکام دوش شیخو خفته اولدینسانب احرام بوضه حاشا که کریم ایده دریغ کریم یتدی فائهم افرانده ای غیر ککریم بوقتیام اوله حاصل بقصد رایسه ده عام بو قسدر کام طل ایدنک عرض و افهام سیاه مننده ایده عالمده نشر احکام قمر دینه ویره حق صر و جل اسخکام

قصیده دیگر در ستایش جناب شیخ الاسلام مشارالیه بر ای تشکر و قدس همدون

بده صومسی یکساقی کر دور جانی جام اوزره غم والدهی همدم ایشکنن الزام اوزره اولو رکن بو ندن قدم پیر غمه تمام اوزره همای نیک کام اید پروب او نادام اوزره اولور کین جنین وقتار نامقاز ورام اوزره بر پیمان حال ایکن سنبل کی شریط و ام اوزره بنجه دمنده و بیوش ایکن مست مدام اوزره اولور کین اضطرار حال یله صد کونه نام اوزره و جودم حالت یاسیله فاشکن ستیام اوزره کچر عزم صفای خاطر مالاکلام اوزره موافق روزگار اسدی بو بحر اندعام اوزره اولور غالب شرفله بر تو بدر تمام اوزره هر ورس بپیش آساق تمام وانتظام اوزره بویاخ زار دقالتکن اوله طرز خام او زره

قصیده دیگر در ستایش حضرت شیخ الاسلام مشارالیه

قی محبوب کو زندی یتد نور و هنگام نشه تحویل صفای ایلدی بالجه اناهم کینیتی مسودن کینی رنیم همسین بیچام کل کینی آجندی دل مجزده خلق قیام ایشندی نوردی له بینه دفعه ظلام آلام ایلدی عاشق بیدلاری میرو وریکام ست قدره بدل اولدی یتد هر براختیام یقه لشکر کیش اولوب بادیه شوق وضرام غم ابله اولشکن ایدل زار و سر سلام ایشندی دزدست یتد کوهری بقویض مرهم

قصیده دیگر در ستایش جناب شیخ الاسلام مشارالیه بر ای تشکر و قدس همدون

شکر لله بند بر نشسته اولدم وفق کام اوزره بنغاز اولوش مونس شوق و نشاط اولدم بنه ایلدی نشاهام طالع ناشدنی بیدار یتد صیادینم طوقندی او ج جریخ و الاذن یتد اولدی مسلم اسب نیز و سر کاش کام بنه او ایدی دام زبیب سر مینالی جمعیت یتد هشیار شاری و صفای اولدم کدورتله یتد بولدی دروغ حال بکر نکیده استقرار یتد در دست ادوب داروی کام ایلدم تحیح یتد هنگام محنت غایتق بو لیدی کذار شاه بنه فلان دل اولدی مساحل ایلده یوسنه یتد نیم ایدم طالع اولدی برج اسعددن یتد عرض ایلدی رونق بر طرف شاهد مطلب یتد وقت و زمانیه یشندی یتد موقصد و ایدر اطفا به میاه کک ماله ایا

قصیده دیگر در ستایش جناب شیخ الاسلام مشارالیه

و رب التائبه نوحامه ابله زلفت نام دفع ایدوب کر دوخی آینه دالردن حاجتجا آیین جهنم ایدوب القمه خلق بیه ناگه ایریتوب وقت بهار تبادلی سحر ایدم طعوب عالم دالردن هت یتد شیخ بادیده ابله شاهید تحت روز در دینه معادل اولوب هر روز سعید سو ردی جیش عی امانیم دل عاقدن کل کینی کدوالی مسرله بینه جانان طل درخای صیقل ایدم شیخ ایدرک و لدی عالمه هو اس بینه کینی اصل رهنشانه له یو دم عالمه حصص نوافق

قصیده دیگر در ستایش جناب شیخ الاسلام مشارالیه بر ای تشکر و قدس همدون

حیا اهل کاک کبر قدری یتد ایدر کوندری سنجاس فضل کبر دون یتد عارف کین ایشندی کی بر فاضلی کیم کدورت مستند قنایه هزار صرت ابله بنجه فاضل کوندر سته کک هر او صافن اقام نورد و زمان وارث صدم ایمان سر و چشم صلیحا سید وسعد صلیا شیخ فضل و نکات نسخه عقل و حکمت زبده غور و شح کینای دوزان زهی علامه کیم قصص نده کلندی کیناف فضله فضل هم اول فاضل قی هیشا لک معدن لطف و کرم قلم افشاق و هضم صاحب فایض کزین اهل وقار و تقی کین کدور سه بر کینسه بی ناز الم فقره دوجار

* تاريخ بزرگ بدآ بسله سربده سرناج قرآن و تسعید سوزد مسرور خان *
 * شهزاده حضرت سلطان محمد مراد و شهزاده حضرت سلطان عبدالجبار *
 * اطفال الله عمرهما الى يوم النساد *

و چون دی شخص بهجتیدر بوفت جبار سلطان
متوفی آیددی درونین و معددی سائر ادوای
زمانه در دستمه فرجه یوق شگوائی صحنه ای
بوفورک صیتیدر کیم واسل اولدی خرتخ دیواره
شمانی اولدی شوق لفر اشند کان وزداده
قرانت و اجک اجزالی اخوان دیشماره
ایف اول نو رجشم افتخار کام کردیه
که اخلاق حمیده بابله مالک حسن الطرازه
ایک منکوش کوش اولسه سزا کردون سباه
عیایش عیافت هر بی جسم نضاره
نمال صغده وین صدرا بابله کایدجه رخواره
سوار اولدجه کاهجه مشرقه است رهواره
تقریبا شدم بکر دلریکی بهجم ضیاده
باشلا زون جهان طور دجه شاه معجز آواره
هنر نمنان ایله عده عروه قوربحر اندک زاره
که شیدان هرری تقدیم اولسه نر دختکاره
انروادیده دو شیخه قدرت باجزین الظهاره
ایکی مهرعله کیملاق محوهر اولسه یک باره
سلیهان زمانه عید العید جان کر مکاره

1521

درستش حساب باشا و الى سلا نيك

کوروب آینه وش بولاء مصفاوی دنیای
ویره نطق سلیم حکم انفس مستحانی

نور اہل علمتہ کتب و رسم طوطی طبع مکر خانی
نہ کلامی او دبیم قالب الفاظ بیرو ۷-۸

زهی اهل کریم او ملق یوق نالیتله
او استغناؤ ایچنده سیه شوری لاجزیر
بو ائداد، بده بر لطف نائل ایتدیکیم شایان
طریق قلشین اهل صله بنی بالادخال
همان ارز تمال پادشاه معدن کار
آیننده ایستون صدر میچندم ابدان کام

۵ اشو قصیده ابله مشار ایچہ تقدیم اولسان خزاند

کایسون فرح و شادی دل به بلبل زره
ایستد طرب بجهه بکام او فنده فالمدنی
تخجیل مهلباده شتاب اقبالیم صکر
مطلب اله که سه تن به منسوب بوانیسم
مشهوری به حاجت جانان بیگاهه نصرینج

• نارنج و لادن پر مینے۔ شہزادہ سلطان حسینا البیڑی ابن سلطان
• حضرت عبدالعزیز خان

کذات پاکد روح و روان برود و در دنیا به
او له نسلی دخی انجم کی بیحد و بی غایه
جهانده مظهر او لدی بر نیجه الطوفان لایه
شده بر حال شوم زاده او شاه داد قمر ماه
شوم فرقه اسماعله طلعت صفه مدثر ماه
که او لدی مقدسی سر ماه شادی بر پایه
مستار اقتضای او لدی بتون اعلا و اذناه
سلیمان زمان شاه جهان کلم بختشاه
چشاده بر بری شاهانه برادر کر ثابه
الوب کلکن اله دوشده فکر عرض کلاه
جهانده او لدی شمشیر ضیاء الدین پناه

Amis

۱۲۷۶

مجاهد صورت امکان بود نور کن شیر و انشتاده
 شکر دهن فادرم کشتار بی ابداع و ایحده
 بود لحن قهر بیکران و فی سربوستانه
 از لادن فیض خندور ما خدمت الله ظ و معنده
 بودندی نوک خادم میل کوری چشم جهنده
 مثل عشق جانان بر ایدر قاب احباده
 تجاوز اینه حدک دهوی فصل و مهر بادنه
 بود ملوت بدیع اوزر یونظم باکی انشتاده
 اوله افرایش انوار بیله تا کی صباداده
 و صکه و نه ریشه باکره سی جه معلاده
 تنسج ایلر اکیس نار یخن در پای چایساده
 و زبر اکن شیر اولدی هر باشا بو انشاده

منشیه

۱۲۵۷

چشم اندر نیم حصنک ایوب اعداری قدیر
 یور و الاقلعه در کی کیمده بلین ایتام من تنظیر
 بنویختن هفتین صریق ایلوب اول شاه عالم کبر
 حصو انده یو اکی مبدانک اولیسه بقصیر
 یو جدمنده ایدجه ساق سخی و هفتین نشیر
 قطار د و صفتی جریح برینه ایدسه عریز
 چمن طوبی فیه کحت سطلننده یلسو نقریز
 یو وار دار فاده من عبد الجیر خان ایلدی تعمیر

منشیه

۱۲۵۷

جدیدی تاریخ بالک بندۀ دیرین مشهوری || و برحق کوی صدنی منصب بر اھم پاشاہ
 منشیه
 ۱۲۵۹

* تاریخ رنہ و الی مشیری لخصرت عیر پاشا والی ایالت سلا نیک *

کنوردی جنگی ناھیدی وقصہ اوج ولادہ
 سئل طبع او کدل الله یو مینان بہنسادہ
 جتوب زنجیر نیم کہکشان جریخ مینادہ
 کج ایرنک وقت سرما دہ یو توصیف خلدادادہ
 دیگر بر صید ایدرسہ یو صقیب صید کبر ادہ
 می جھدر یو شلر ہم یو کونلر قندر و اعیادہ
 کو وارد رنشو آخرو کو نلر لو ش صہب ادہ
 صفائش کنار ووصالت اولسہ جای تنہادہ
 سنا رقصہ کتور سد شیخ وزہندی زوالادہ
 خد لائق یو بر آیین صفیافوقی اجر ادہ
 چمن اھب شادمان اولدی یو هنگام دلارادہ
 مشیری رتسہ سن ویردی شہنشاہ کر معادہ
 کہکش بوق نظیری داوران داد قریماہ
 یو قندر لہ اگر فادر اولور رسہ جمع اصنادہ
 ملاز و ملحقجا در ذات بساکی چین امہ ادہ
 اولور تو فیک و نصرت خد متنبہ دایم آمادہ
 اوفی تدیر دی برہ نو شروانی ملک دیشادہ
 اوشمر تله قالوردی کلسہ مامون یانینسدادہ
 مزارک دتسہ نسبت اولہ بیل صطسا ادہ
 اوجض اولن بقلسہ چشم انصاف ایلہ دریادہ
 غم دشمنان اولدی ز بر دستن چلہ آن ادہ
 اکر لیک چلہ سن رتتم کوریدی چنک و چنجادہ
 ایدرینی شک کفایت حقیقجاہ و ملک ووادہ
 صعب بر سر بریدہ اولدی قاشکی اعدادہ

الای تر تیب ایوب بر سرور و الا کور زر عنادہ
 دنہ تالینتہ افرانی کجوب صرض ہنر لہ
 ر سنا ز خیال ایلسون معجز ہنر اظہر بار
 یو اکر کولر آجوب بللر ایتسہ نغمہ دلکش
 مسرت رو غبار رنہ کیم شایستہ در عالم
 خلایق سر بسر اظہار شادی انیسہ لائق کیم
 نوبہ بشغول حیل و نوش و نوش لور سہ زمی ژنہان
 صعب اولر یو دملر رام اووب عشاقہ معربان
 یو شوق دشتلہ ساز و طر بلر خوش تر غلر
 بحکامہ نعیم فالدی نہ ضغہ شو قلہ شدی
 صبحی غم کیدوب عید مسرت ایلسک کیم
 چمن شاد اولسونی اول و ز بر کاہنجشایہ
 مشیر عیزم فاروقی صام یعنی عیر پاشا
 خدیو عالیہ صحت صاحب قدر تیکہ چار در
 قرا کا معلا در کہیدر جاہ و اجسلاہ
 اکی کور قیلدر در کہیندہ دولت و اقبال
 اوفاروق زمانک عدل وانصاف چمن انگری
 ادرستی کر عو فوق و عفو و صفیج کردارک
 اوفر عجزو دایلہ کیدر کہ حاتم صہبدا کیندہ
 اور تہ ذات باکی کان کورہ بنش احسانکیم
 خصوصاً دور و دھوک فہر ماہ کیم زماندہ
 چمن اندہ من بعدا تیردی بلکدہ صدوی صری
 زہی صاحب نجاست کیم همان نام چمن انگری
 مشیر من اوصاحب صیف ساطع کیم صہب ندہ

سختی مکن و را بنده هو از رب مستعان
مدر مسد جامع و مسجد چشمه آب روان
آبدن بی بهر سره فالسکن صوفی بر زمان
آب پاکن ایلدی اجر او شاه کامران
حق و بره اول شاه عالیخانه اجر یکران
بو سئلدن ایلدی اجر اعطا نمود خان

سنتیه

۱۲۵۳

* تاریخ تعمیر چشمه محله مالطه در محرومه سلاطین *

ساحه ملک کنده معور او لندق بر قلندی
اوپه تعمیر ایتدی کیم بر کیمه ملن کوربدی
ایندی حق بو خیزده مظهر او شاه انجلی
ایلسون الله معمر اول شه جدر جندی
بو بناو چشمه بی خان محمود اجسا ایلدی

سنتیه

۱۲۵۳

* تاریخ انقاسی ابراهیم پاشا والی سلاطین *

ایلسون شو کتله حق اقبال و عمر بن برزید
ایندی هر بر بدوسی تلطیفه چهل جهل
ایلدی لطف صمیمیه محرومک مستفید
فرط صدقی او ایدیندن نزد باکنده بدید
ایلسدی تلطیفیه همت اوشه فی البدیه
خیر خواه دین و دولت صاحب خالق حین
هر کسک حقنده بی شک اودای بر لطف جلدید
عمر بنی افرو نایدوب اول طالبی حنی بچید
قیله حق ایتاسین ابراهیم پاشا شک سعید

سنتیه

۱۲۵۳

زهی مستای ولا کیم نظیم بن ایتامش بناد
ز میتده زینک نقشی رسم ایلوب کویا
نوله کسب کیش ایتسه بونده طبع سکانی
صحتی طرز اعمار اوزر عارینه رسم دلجوی
ارده شیشه و سدرت دستک معمر آزارک
بو مستای کرینک هم ساسن حق ایدر یاید
جو اهرله مرصع سوبله مشهور یا تاریخ

سنتیه

۱۲۵۳

* تاریخ تعمیر چشمه شاهراه در قرب محرومه سلاطین *

به کن ایلمک انار خبرک یکله بر احصا
کآب پاک آب چشمه حفره اولور هینا
نشدی حفره لطف و همت شاه جهان پیرا
یوت باکی فاضل ایلدی حکمی کی اجرا
اوشه همت عالم ایتدی روح صرحین ارصا
دعای جیری او شه جهستانه ایلسون اهدا
بو چشمه آب پاکن ایلدی محمود خان احیا

سنتیه

۱۲۵۳

* تاریخ تعمیر چشمه در خارج محرومه سلاطین *

شهنشاه جهل سلطان محمود ابراهیم ک
اوشه شیشه یعد بایندی خبر ایدن فخره
او خه برانک بریده اشته بو صین دلاردر
صوبن همجور دوفیه دینمندن ایلدر باخراج
ملدر اقرنی بر دن بنه صوفی افار دور
بو کره چشمه من احیا ایلدر اول شاه حالگیر
ددی بو جاگر درینده مشهوری نارین

سپاسگاه راه خدا و اصل سرعترزل کام
 علم باطنیه او در هفتم با بند بسط
 لایق او زده اند درج سطور ارقام
 و بر علم بطیقه تدکوار اربابه حسن ختام
 و بسبب تحر و مشاهرات سوانی تختم
 باقی اولیقه به به عالمه لبال وایام

نظم دیگر در وصف تبر و مشارالیه

که جو دله انغوی ایش ایشال و انوراته
 که یوق دنی کی کلش کهر یوکان صرافه
 که رجباتی مسلم نص قاطعه سر و شاله
 بر غیر مشاهرات ایسه احباب ایهاله
 علوم ظاهر ایهاله باطنی دانسته می دانه
 کریده جیش وضع و اداسی جمله سخته
 اندر رجح فی تک در بحر و کوهر کاه
 که یوق قطعا نکا رغبتی به پیش ابواه
 تصادف ایتمدم ذاتی کی بر سناک دارانه
 نظر کاغده برد ز بریه نیک ایهاله دیدارانه
 نظیر ذات یاکان کلامش کز یوق دورانه
 کیم عهدیده یاده عدد اولور کیش یو میدانه
 سنی ابر میا بنده انتمدم یو به فطریانه
 اکا بر دن یو و جهله می سج سنا و احوالنه
 صغیری ذیت پاکل و برسه رونق مالک صفانه
 نظیر آن زبیب پیش پیش وکل باز ارمکانه
 حکایات خدیو ادیمی جوق منقبت خوانه
 کروه قصه خوان و شاعران ننگه سنجانه
 یو دم معتمد و راشفاسال کنا تله صدانه
 دکل وصف یاکان کنیم نیم صغیری سنجانه
 دکل بر کیسه قادر مثل معجز سحریم آیهانه
 که لایق هر بری تقدیم اولنسه پادشاهانه
 قشای طبع کهنه نقش صف اوسل دکانه

شیخ اصحاب وفا حق اچیز دهد و غنوی
 علم ظاهر ده بجه سید وقت ایسه یو دم
 و کارانه او مسافر کییم قادر ایشال
 آیهاله اولور که دعا ایهاله همان مشهوری
 ایسبون ذتی الله همان طسور دغیسه
 هر سنی قدر و هر روزی اوله صد سعید

یوالم هفتاد و یک سر فراری مروت سازای
 بر تخر معارف مهر صحت زاده عارف تک
 واکدن خور در خصلتی دیرسم خطایتم
 بر جیل افاضل کییم یو کو نده اجتمادیه
 زهی علامه اهل هنرم کیم حشر جمع ایش
 اولدن زشته بهر ای طریقت کور هر دانی
 صلاح حلالی هر کیم کو رسب رنو دن
 حفا بقیان عالم شعی ذات پاکیدر ایش
 کیم ذات پاک حصالت عالی همت یوسف صف کنیم
 زهی ذات کر مدبر ازهی اهل سنا کییم
 کریم کار ایهما سازا المامیر ذاک قدر
 کیم اول یکتا سول و مرصه مالک حقیق
 زهی دردم کبار صهری هطایق کو و مسیلم کر
 نعمه داده که یو لیم ذات پاک خنجر ایتمدم
 اصل و هم نسبل پاک دامن پاک کوهر سن
 سن اول یکتا کهر سنکریم دخی جوهر کر حکمت
 یو رک مادی صور زاری سنده اونی بر تری
 نه لایق ذات پاک و ارا یک املاتی مدح ایش
 اندر دم و حد فکمه تحه و روض اولسیدم کر
 اوزور لده صرف ایدر دم کیم معتمد ورم سنی اما
 حه و صاصو بود پاکنده یز اول سحر افر بیکیم
 بیکه پاکیزه کوهر لرح چیار دم بحر طبعمدن
 ن اول کالاذ و رش نظم نور سحر که و نسیم ایتم

سنه
 ۱۲۴۹

تاریخ پیاپی صدر اناطولی ملطیمرت السید الحاج احمد عارف حکمت بک افندی

کیم سزا جریخ برین اولسه انک همایه سی
 اولمیز سید او دکاو فضله همسایه سی
 اهانه یو رسعه لطیف مغرت پیر ایه سی
 او بله ذاتی کیم قنون فخلدر سر مایه سی
 شدی رونق یولدی صدر اناطول پادیه سی

سنه
 ۱۲۴۸

تاریخ طایفه ملیسون عمر پاشا والی سولانیک

و زری هم زمانک رستی یعنی عمر پاشا
 و غاده قهر مالگر کی کو سستردی بدطولا
 صدوی دینه کو رنگ بر نجه آوار ایدر یما
 کیم او لش قلاه سی افلا که حرف ایدار استعلا
 سر پاشانک خار دن ایدوب دیوار بیتی انشیا
 عمر پاشانک اولدی طایفه سی سده اعدا
 نه و الاطایه ایشا ایلاری حق سحر پاشا

سنه
 ۱۲۴۳

در ستایش عارف حکمت بک افندی

رو ز نشر یقی بزه اولسه تجبیبی برام
 دل پاکیزه سیدر بیت خدای صدام
 نه خفته ذات شریقی کی تالیف بنام
 نه که وار در صفت منخب خاص و معلوم
 ایش ایده خدای الطیف عجیب افهام
 بحر زخار کلا تبه یوق قدر انجام
 معنی بحر بر زمان حنضرت عارف بک کیم

قود وانی بر مشهور زبانهای محترمتک
 دیمدر الماسن من بعد زبیر شفته التام
 خدا احکام شرعی منبع احسان و العفدن
 مشهور مستند تدریس ذالک الیوت دایم

تَشْكُرُ عَلَيْهِ مُسْتَارِ إِلَيْهِ

بہ اختیار خود فرد و مشائخ شاعران بالہ طبعانہ
جو اہر ز کی ادبیہ ذخیرین جلوہ صفا
اسلمہ ناصہ و مکی جاری بوی باغ چارادگانہ
ابدائے کمال مکن کو سترہ سبزو نورین چرخ کردانہ

ضمیمه اولی بنجده کو هر یکسای مکارم

کتاب درسی سہ ماہی مکارم

مجلسه اول - ۱۳۸۵

517

باب فی بیان حدیث

[illegible]

卷之四

卷之八

[illegible]

卷之四

واللهم وبنو دابة مري

سید اودر عام و ابی

مدرسه در سال ۱۳۰۳

کتابخانه آئینه آینه دعوی مخفی

کاجغر و ہمنسای مہار

ہالہ نہ سکون ملکِ مہنای مہر

تم صوصی بیکند در اجر ای مکار

بر مدد-ه من ا کانه زیناں مکار

انتر پوجھان ایجر . مدار ای مکر

مكتبة

صالحه روز شادی صفاای مکار

باز، میخاندید که برای مکار

St. John's

8
7
6
5
4
3
2
1

١٠٠

○

[illegible]

موتج آو او بوب تاكه اوردورباي حكمانارم
اما نجه كوهر كه سنا هر برى اواسه
پيازاز جهانه چقداروب بغيري بچاشنك
ميسور اكن آجلى دل و جان بغيريك هيت
سورنى خار و شاشاك غي وادى دلدش
بر جامه به استدى بزي آزانده ليدوه
دلبرده لاله و همى زى ايلدى اجيا
صلد بگر بزه اواى سبق بخش صنايت
اولى حسواسيه لاناكى كمال كر مشدن
اول خواجه داناكه موال فخرامدن
تخري زمان حضرت عارف بك ايتدى
ذاتى بر عام و ادب و حكمت و عرفان
همچم فاضل هم فاضى بخود كده حاتم
اول حاتم فرط و جوده بودمده
و از ايله انك عود ككرم ديده دلبر
صحنده نوله باغ ككرم بولنه طراوت
برق لطفى ككى شمدى پوزار جهانه
بر مظهر امانا ككرمى چرخ لايده
قارون ابه هيبابه البدر فرط ككرمده
اول صاحب چو دك اثر المظير ككرم
مشهود دكلى كيه ده دار باب ككرم مدن
اول عيسى جودك جمع مكر مشدين
اما نجه بر لطفكيم او لمر آكا ما ندم
بر لطفكيم اواسه حق فائده سزاوار
بر لطفكيم شايسته او له طرذ بدبى

آثار بخت و اقبال اول نجل دلبندك

تاریخ ولادت و احوال

نسل دستور معالی منزلت عالی جنب
کتم تقود وصف ذات اگر میدری جنب
اولدی موجب ضبط اقرانی فی ارباب
ویردی بر یکایزه فرزند سعادتمندان
مقدمه ایلدی عید مسرت شیخ و شایب
ایلمسون عریطیه له جهسانه کایسایب
یوکیته بندسی مشهوری اخلاص اکسایب
مهد کونه تازه رونق ویردی اجدك . ان

تاریخ ولادت و احوال

کدانی بای ویرش باغ دهه رونق والا
بورسیده بل خیری سو بسو ایتکده راجرا
کتور دی جوشه جوی هفتن مایله دریا
صویه له قالدی جهسانشکان عالی اروا
نوبین والسد مایچه ندر بنیه ایلدی اهدما
یوشادروان نر هکله زیبا اولدی فی همت

تاریخ ولادت و احوال

قصره صین صنیوف نقیبای ذیچو و
که دکل احسن اخلاقه مشایه
صاحب نعمت احب مظهر فیض مهور
مانس ابدی اوله منفر چشمان شهود

تاریخ ولادت و احوال

قلبی لطف و کر میله بر اوخل ارا زانی
مجنلی همه ووه انور ری پیشانی
ثبات ابتدیکه یوکه هواده چارار گانی
ایسکی عسایده ایسده مظهر اقرانی
مدکچی کونه ضیا ویردی محمد شانی

تاریخ ولادت و احوال

بر اوخل ویر دیکه شایسته مهتم عزت
خط سه بدینی کشیده ایله ذیر قلمرت
عمر مسله ای مظهر بخت و دولت
فکر ناریخته پسرانیه اینجیده همت
کونه طلایه شرف ویردی محمد بخت

تاریخ ولادت و احوال

موفق ابتدی بو قصر جهان ارا فی آناه
اولو هر هر طرح دلجوئی بدل قصر ذخایه
که شان هر بری بر رسم دلکشته تماشایه
نظر آتی زنگارستان چشمت روح آفایه
شرف سارا قامت بر سیرای چشمت آسایه
یجا پام قلک ز شاک ایسه بو قصر بالایه

تاریخ ولادت و احوال

کهر ناسمدر هنرله رصک صلا و عرفان

* تاریخ ولادت سلطان شیب افندی *

معین جهان قدم بصدی او بجل شیب
ذاتنه ایق سزادنده اعیال و حمید
کوبه بودم بقیدی و پردی صیب حسن و زیب
هم آکا طبع رشید ایلله مـول نصیب
پردی طوبوب زیب و فردره و سلیسان شیب

سنه

۱۴۴۳

* تاریخ ولادت محمد عرت افندی *

نکه ویزه کیندینه برنجیل نول طلعت
چوقدن استردی حمان او سعی فاروق
جد لله بر اوغل ویزدی آکا کیم مـه نو
مژه مقدمی اول بجل شیبک کسونه
عرجا وید ایلله حق عام و هنزدن بشقه
دیلمی مولودینه مشهوری بچی تارخ

سنه

۱۴۴۳

* تاریخ ولادت محمد رفیع افندی *

فضل ایلله کون بکون بقیده هفتن و سبع
یازمده عاجز قاور و صفتی کلک سر بام
اوانه اگر شاهدین اوله امی بلایع
هر دم وایامی ایلله فصل زیب
عـام و مزده یوله شان شجـه در فسیع

سنه

۱۴۵۶

* تاریخ بنای تکیه *

نوحه با کوزه سی امام عرجین بر من
کیراه د خیر الله قادری ایلین جهید جم بد
ایلسون الله عرج پاشای عالی هفتن
۱۱۰۱

ایلسون اولاد و احسان کرامتی همسان
قصر اوانی بکیرک ایلسون یارب مقام
دوشدی بر مصرعاه مشهوره فزونی تارخچی

سنه

۱۴۵۲

* تاریخ وفات نعمت الله ملا *

اضـله ای مرغ سحر کیم شیشه باغ دهـرک
کهر آسـادفـشا که کزوب او لدی نهان
او کهر باره فراقه دلجو بفریتی کان
همسان الله او کفجه باغ دهـرک
برجه باند قیو او مهباده دلم مشهوری

دیگر

مجد و م ناک کزوه ری شجود افندی نیک
کارزار دهرک اولیش کین عزیزله هنوز
دیوانخانه دن اوچوب اول طفل با بلک
حقن یو اولدی ماسم مشهوری همان

دیگر

نامشداش حضرت صدیقـه یعنی عایشه
مردوزدن هیچ بر شخیص غنی و درویش
دو دمان مبتلا ایسیدی بکا و نالاشه
عمر سرمدله موفق باسون هر برایشه
ایلسون ادخال قصر احسن آرایشه
جانیسند آونده فقه ایلله هم مشهورا بـا

* تاریخ ولادت یوسف بک *

صلب پاکندن بنه سید صطاه الله بکه
اشرف ساقندو یوله کونه شریف ایتسی
والد ماجد رینه اولدی زیب زندکی
حضرت الله طول عمره مظهر ایلوب
سواردم مولودینه مشهورا بـا تاریخ نام

تاریخ ولادت سلیمان نسیب افسندی زاده محمد جلیل افسندی

کم آب و چندی کی دایه او را عبدلی یابلی احسان اگلا حضرت رب جلیل تاحیه می نور بیدار کون کی روشن دایه ایلیمه مشهور باد مظهر عز طوبیلا دهر لطیف تاب بایق اولدی محمد جلیل

سنه ۱۲۶۹

تاریخ منصب حضرت محمد پاشا

اولدی آینه دلاره نه جلیله و قیاسی درکن عی ایدی بکی باشند احسان ایلدی سیلانی جسمیت نه مجروح و افشا سورودی کردیم وضعیت چی ندیلهما بر مالدن بر وضعیت ایشیکن آیشیلا بیارکی نازه جوان اولدی خلایق کویا ایدی بر داو ردی آوری احسان و صفا یواری آسایش و راحت فردا و صفا که او در شیمی هدایله شهر وزیرا یار سه نور وجهه قرطاس تنگ و سزا مصطفی خلق و عام آصف فرخنده ایشا حق صمدل اوزره ایدر شعی بلخ اوزفا آیدین معصناتی ایتیمده سنجا اجرا نایل مطلب اولور سه نوله بزوق زبیا ای اولان هفتی هم می تبه طاق صفا اولامز کیسه یو کو نده مکانیل و هفتا سنه در هم نه گوار احسن اوصاف علا او تو اضا کیم ایدر حلیله دل بای و کسلا ایشنه باک ایشنه پاشا ایتیمه امیر الامر و ار اکن سنجه حکیمانه نور طوار کیم

سکر صد شکر که ژنک عی دقبه به صفا دم هبسی کسی آوازه شادی و طرب دشت دلاره اولان خاز و خنک آلامی شوق و شادی ایریشوب رهگذر دلاردن هایت حزن درون الله و حدود خلق ویدی شادی و مسرت یکی باشند قوت پیچه شاد اولسون هر که خدا فضل ایلله پیچه داو که قدوسی شرفله کیم سرور داد کران یوسفی محمد پاشا پیچه مس و ر که عطارد قیله و صفتی پیچه زخار هم معدن سرشار کیم یو حوالی به وزیر رسد انجیب حسن نظام یقی طالبان آلوب حقی مظلوم و مالک یوله بر آصف عهد نه خدایا بق کیم داو را داد کر آصف عالی کیم سنس اول آصف شاهینه کار آگاه کیم هقل پیر زور جوان سنه تدایر سنه باخصوص سنه نه وار جهله اوصاف کدن کبر ادن صیبا کیمه او خصلت و ار در نهجه خلق اولیبه بالجه سیک مباحله

سنه ۱۲۶۹

چون همان مثل و نظیر با سوز اهل و غا شایر برودان صفت صقدر جیش اعدا ایشیا چشیده طار اولدی بو ارض هینا چشیا سالیله بر برده بودم بی بر و یوله آسوده کی به بافت وادی تنها نهجه او صفا دخی بو ار کیم او نوز احسا جامع یک خصمال اهل دل و احوال و غا بر یکی کیدار ایدر صوی احسان و صفا کرچه کوردم و ز راه پیچه اطوار پیشا او یله اوصاف تو اضا دخی بی هفتا ای صفا جیش کورده فتور و اصفهنا سی تقلید ایدر بریزه کلمه کورما سکا اخلاقله اوصاف سده مثل و هینا سنده هر ره که ول زبده اوصاف صلا سنار اوصاف کورده ترجه نه جو هله سزا بو قدردان ازان عطفاننده او نام و الا ایشیا نایله هر کیم و ار ایدی نایسدا اوز و آسوده اهتال بسلام و انخسا که یو آسایینه تا کیم اوله سایه کده یسا مقدر ایتیمده سسی بلخ اوزفا سحر ایتیمده ایلکین چشون صفتا نهجه بیام ایدیم خدمت اوصافان ادا بو قدردان زنده دشتن ایتیمده اجرا یله اول آصف رسا پرتله دله خد بر دجا هم شوروب پاشا اوزره دونه چرخ بینیا بلسون شاه چشم آخاری معر مو لا هر امو رنده ایدر مظهر توفیق خدما اوله مقبول شهنشاه عمالک آرا فکر ایدر کین ایدیم نظمجه ذیل زیبا سعد اوله جا فاک رفعت رستم پاشا

آصف صاف خیر صاحب را ایدر تدبیر چیست و چاک حرکت سارک سام وزیران هوانه ایدر ایت و صفی تله یو باغی تشریفه سایه سنه نوله ایتیمده ادوب کرکله شاه زهی آصفا که قدوسی شرفیه شیمی او قدر وضع دایره انجیمه هم فضا له داو و داد فصال شایر صمد و اقوال کوردم و ملطیله بریزه کیم دور ایدم کوردم ملطی هم طور قدرداننده نهجه بی عین و نظیر ایتیمه بلخ می تده داو را داد کیم آصف عالی قدرا س بو اولک بو دشور کور کیم شیدی معصنکه جنس دیکر که کیم و ار می جت سنده کیم سنده تنجها هت سنده باخصوص سنه اوصاف علا در کورده نوز نام صفا کیم جهان کیم به خاص سدر کیم اولدی اول نام دلیر ک بر کایله شیک دغایق غفل حیثا که کیم هم افشا الله سی همتان دولت و قیله اوصاف داو اول اول اصفا ایلیم اوصاف کیمه خد و پشایان باخصوص قدوس طیفله بو همت کیم کلچان وادی او صفا کیم اولسم عاجز یولدی بابانی قصیدک یشور مشهوری بعد از نیر روح جهان بادشاه عالم الله تا طغوب کیمه شبا بخش اولامه و خورشید دولت و شایر کیمه اقبال چمن لاری الله عر و دو تله هم اول آصف عالی باقی هم یو جا همته خصوصیه موقق اولارق نهجه جاه صفت شیفه کیم سدر بخش جار سوزدن دیدی معجمله کلیر تاریخ

صفو اید و صبیان مشهوری صید عاجز که باب صفو کنده اکا اخواندن ایت یارب بزی

مسدس *

الم سینه که باضه حق و محبت مشکله **دله بی عشق و محبت غم و حزن مشکله**
اولی قرب وصال آخری قربت مشکله **حاصلی چون مرض وصال و فرقت مشکله**

* در دنگ مرض اینه اجابیده که نیست مشکله
* دو شیشه پیووده میداو اند که علت مشکله

تقدیر سخت کان اولسیده ابروی نکار **چهل سن چکهدن ارنق سکا بر چاره نوار**
لب داروی شفا بخش ایچون لیل و نهار **کنج فرقه سنی ایلیده خسته و زار**

* در دنگ مرض اینه اظهارده که منت مشکله
* دو شیشه پیووده میداو اند که علت مشکله

ظلم ایدرسه او شاه حسن سترکار سکا **نه کرک ای دل دیوانه بر مرض شکو**
سستی بن خانه حکمتده او لقمان جفنا **در دنگ هر دله ایدرسه دخی محتاج دوا**

* در دنگ مرض اینه اظهارده که منت مشکله
* دو شیشه پیووده میداو اند که علت مشکله

زیر بار غم و محبتده هم اولسه کنده کوکل **هم جو زلف خرم دلدار خرم اولسه کنده کوکل**
کرت درد ایلله ایوب دم او لسه کنده کوکل **عالت صبر ایلله آخر او لسه کنده کوکل**

* در دنگ مرض اینه اظهارده که منت مشکله
* دو شیشه پیووده میداو اند که علت مشکله

کوی یاره او ایمن سگ چو رسا و مشهوری **اوله پیووده دیو یو لرده روان مشهوری**
او مسیحا دده حشر زله همان مشهوری **سین یو یار ایلده او لونه کده امان مشهوری**

* در دنگ مرض اینه اجابیده که منت مشکله
* دو شیشه پیووده میداو اند که علت مشکله

مسدس *

جام معکوسی فداک صانع حق کردش ایدر **آسیا و ش اوده زهر اینه محبتله دوسر**
فلانک حال بعرضه او یجرق ایه نظر **ایناک اهلی یو قدر صبر ایلله نبلر نه چکر**

دور داد صکر شیر دلیر هچسا **یازسه او صاف دلاراسی یو سه سزا**
مر دکرار صفت صفر چله ترسا **قامع اهل و شن شیر دلیر و زرا**
اشقیبا دفته او لدی بالکر چاره رسا **سایب سنده بوله آسایش خاق نغوفا**
خلق نقیبنده شادی ایلله ابتدی افشا **شنگ دستان نشاط و طریبه مستوفا**
هر کسک قلبیه ایتکده مسرت القیا **ای او لای می بیتی آصف چله هیبا**
حق ایدر فانی ایلله زمی فرما نغما **باش حضرت الله سکا احسان و عطا**
سندره زهر نده که وار دار اخلاق علا **قهرمان زبانی ایلرسه سزادر لغا**
که او باله سنی وصف ایتده عاجز شمر **ایدهم خدمت مفر و نه دسروان ادا**
ایدهم بوجره که عالی پریزب و ضیا **ایلسون محبت که سلطنتده ایسا**
اطول عمر له کونین کونه ایشون اعلا **سکا بخش ایلسون آخر نیجه جاه و الا**
ایلیچک فکر له مشهوری قولک ایشرا **سعد او له جاه سعا بابیه عثمان باشا**

کوی رما مشدر دخی سکان ایاالت بویسه **یو یله بر داور زو راکو راکو ارباب کمال**
آصف چله صفت صادق دین و دولت **دافع شور و فتن قاطع صرف رهن**
زهی دستور و غایتیه که بیم نیستی **هر جهانه او مار ز بهمدان بن اشا الله**
که قدری زور و سیه کینه حاجت قویوب **نیجه نقدیه شادریکم او لور سر مایه**
حاصلی غیله یو جاهه ایدلسین بشریف **داو زو ناشو را چرخ معلا قدر ا**
سین او دستور پسنیده خصلسن کیم **نقد در تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**
مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله **مستدر تریه او مصاف جینه دوار ایلله**

بو ناله و افغانه طه-ن ائنه-ه مرزیزم

احوال پر پشانه طمن ائنه-ه مرزیزم

کاشمی سنک باشنه بو حکام و فسادر

سن دامن یاری طونه کورائنه خفاشی

قندویدم هله بن بر صحن او کینه باشی

هر سخته سخته دین ایسه ایسان فدادر

بابل کچی سیم-ده نه بو ناله و بو زار

هر کس دیمش کیمسه چیفا اوجفا کا

اسرار-یم عانقم اولدیمسه روادر

نخعیس

ههسه آزاده قیده عسار یکدر الله یک

شکر الله که منصور دواتر یکدر الله یک

نجد الله هم کو ازمن اتر یکدر الله یک

نندال ایلدم مقصود رزایان خفسان

بوگون دوی می دی ایلوب میدان قوفاه

سوار اشهب لطف و لایز یکدر الله یک

آتوب طوب و تنگی صکر اسلامه سرون

قالور سق آتش بر شانش اچینه عده کدن

جایل کلشن فیض شیار یکدر الله یک

نه نه یکدر که شیشه بر غزاله بار جا

تور دن طایخ اولور سه لشکر بر زکبت اعدا

کاه کچ طفره فرمای نجیز یکدر الله یک

او نندردی بز اعدا نسبیا صحن کلزای

عجیبی موروش با مال ایدر سگ جیش کفاری

سوروت مشتم و پالاند صرصر اسیر رهاری

جنو دیار شاه چسمانز یکدر الله یک

نخعیس

کلدی بز مه بو شب اول شوخ بی پرواینه

او لدی کلر له صجیب هم نجاس صهباینه

صماق تو ربا ی صبدان ایلسون ایماینه

شیخ بزم افزون صفیر دامن پروا نه

ایلم شمد نکر و الدیشه مال و محتاج

بز در میخانه ده ایندک نه ساقی و داغ

کر چه کیم همراه ایندک وارنجه نایجه نه

بیلدم اولر کیمسه به باقی بو هستی جهان

بر کو کل فاندی اسباب تعلدن همسان

شدی ویر دم آیدنه بر کو زلری شاهانه

طوره بخش ایگمدر در او ایش نه ایلمی

بر الوده دست ساقی بر الوده جام می

نخعیس

چکلیکم الم کسور دیمک آزار و جسدادر

بارب بو بنیم بخت سیاهم نه به لادر

صکس اینسه اگر چهره خورشیدی قرادر

یوق بنده سکا در دیمی عرض ایتکه طافنت

بارب نه نسو کتر بو مصیبت بو مسلافت

کیم بر او دمی بر غایتی یوق ایچدر و یسادر

هب ظلم ایدیمی نه سیمه یاضیه مستسلم

بارب نه که ایدیم ایسه بن خلقه ده دمام

بان اینسه بنی ذم ایله معذور در عالم

هر بر بنی بر صورت ایله طنه سزادر

بر ندم نه کاهیه له سنی ایتدی مسخر

چشمانی سیاه خالی سیاه بر بری پیکر

نخعیس

صفتك التقي بوضيكن مشهورى وار
وقت پيويده پورسته اخيستار
تندم اى مهر و فدا ايندك بى

* داغ هجرانه سزا ايندك بى *

* در وصف حضرت شيخ الاسلام احمد عارف حكمت يك افندى *

كچه عرض ايلديم حال اديوب درج كرتاب
پرافندم و ارايكن سن كي اى حال جناب
مستندهر هم تو اراو صاف محاسن القاب
كرم وجود اياه كچه و ازده اولان شهرت ياب
گه قدجدن قيو نك بر قو لوجم چون ابو اب
ايتسه اسر مستشيه ضرورت ايجال

بوراله تعبدية نعى ايدردى ابدى مشهورى

* در وصف محمد و جلد افندى حاكم سلايك سابق *

اى ريشن زمره حكام شرع اجدندى
حق باو راو ابدى ذهائلمهر سكل داغ زدى
مقدمك اولشدى چو نكمت چتله بوجت رسان
شروعى اجر اده كال دفتندن ماضى
فر قنك يلدردى و صلك قدربنى ييزله
جهله نك خيودعاسى شندى اولدر صق قريب
قنده هرزم ايلرسك اوسون رهميك توفيق هم
داشو نفعندن همان مشهورى عبد عاجزك

سر يكيه بى نيو سانه زمره و ملايم كوفى قى ملا بر سر يله برك برادر افندى كمر مشهورى كرتاب

* سندهن آرتق ياكيم وار ديله يم *

نجه مشهورى قولىن ايله رجا
رحمن كيم عىلى جهله خطبا
مستين اولر سه كرم نيله يم
محض اعفلكه اكر و زجنا

* سندهن آرتق ياكيم وار ديله يم *

* بخش *

ابو داغ اى ديسندم ياكيم ناكيم
بيلرى شيرين قندم ياكيم ناكيم
اردي عريض ايت چاك كل دل افتاده كه
اشته بىن كندم افندم ياكيم ناكيم
حق بيلور بيلكه كندم ياكيم ناكيم

نن سنى شمدى يدوك جنت و خراست ايلدم
حاشا سانه هم سيبانه نظارت ايلديم
من فسمد جامه نى حقه امات ايلديم
اشته بيلر كندم افندم ياكيم ناكيم

* حق بيلور بيلكه كندم ياكيم ناكيم *

بن سكا و صان بنار بندكجى بن ناز ايلدك
كوبه كون او مضاع استغنايه اغاز ايلدك
چو نكه بىنن پوزجوروك فصدك ابراز ايلدك
اشته بىن كندم افندم ياكيم ناكيم

* حق بيلور بيلكه كندم ياكيم ناكيم *

كل سنى كوتاك بيلشيم و رى لطف ايت اى حبيب
كيم او له بر باره تا كيم خاطر ناشدى طلب
حق باورهر كراو لورى بر دى كورمك نصيب
اشته بىن كندم افندم ياكيم ناكيم

* حق باو ر بيلكه كندم ياكيم ناكيم *

* بخش *

سود بكم چون آشتا ايزك بى
كوكام اللدك ميتلا ايندك بى
نجه توكه اجسزلا ايندك بى
تندم اى مهر و فدا ايندك بى

* داغ هجرانه سزا ايندك بى *

بن ابروشنه نك آزار ايتسه دن
خاطر و ويرا نك آبان ايتسه دن
و كچه و صلكه دانشاد ايتسه دن
تندم اى مهر و فدا ايندك بى

* داغ هجرانه سزا ايندك بى *

عائيك اولدم خطبائى ياكيم
ناسمزا وضوح واداعى ايلدم
تندم اى مهر و فدا ايندك بى
حق باو ر بيلكه كندم ياكيم ناكيم

ای ششاه ملک مشهوره خراب ایدوب
هر شب یو جای غده صفا الله درهز

* مشهوری چکدی رشته وصله کهر کی
* عالمه نیچه تازه جوان اینجساب ایدوب

که کل وی کی اولز دم سزای شیریه
قراق الملکله خله مشه لای شمراب
اوده کیم اوله جام جهانبازی شمراب
او زنده ایدوبی هیچ آینه سکه داری یاد

* لبندین اولسم اولز دی ایری مشهوری
* مشال جام توحی دلمده اشتسابی شمراب

صاهه سکه ایره کیره مایه منبر با آفتاب
ای بریند کو کدن اندرین قشور بله شمراب
کاشن زخمی بری کو رخم نه برای و تال
شوقله افساد در هب عید اندرین آرتاب

* ایدوبی نملیق سلاک کلکی مشهوری
* قهقهه کون کوهر لاین الیکمه عالم انجساب

یو خسته کل شکاری یالند کو دخی صعبا
عام مری او بک جنس کهر دخی صعب
چکله بکام سحر خون جگر دخی صعب
یو صاهکاری بختم خط سرت دخی صعب

* سو زلک چاشنی فندی ویر و مشهوری
* کلک مشکین و زلک نای شکر دخی صعب

اگرچه چشیده ابریش اولیدی بر کجه خواب
خدا بهشتی ایدوبه نصیب رو زحساب
فخای سینه ام انکچون خصو صیه خراب
نسیم وشن گذارتندی اگر چه وقت شباب
کهری کهری نظر آتش بیهاله ککلاب
سرسک دبه چوباده جگر مشال کباب

یچدر کجیشت این صفا اوبو و عالم بویا
منک خارا دن کهریدا اولو و عالم بویا
صد دکر مجتوب مستنفا اولو و عالم بویا
که اولو و کریم کهری سرما اولو و عالم بویا
مست اولور هشیار اولور شیدا اولو و عالم بویا
بزم میده صلح اولو و حقو خا اولور و عالم بویا
مطلب اولور سه بو کون فردا اولور و عالم بویا
کهری اولوش کهری حالا اولو و عالم بویا
باجا باشو و نا برجا اولور و عالم بویا

* حادثات کو نه بلز رند اولان مشهوری
* سو اولور مایم اولور بلور اولور و عالم بویا

خال و مشکین جیسابر کو بیا
سنبلتی بر نقیابر کک و بیا
چشمی مست و خرابر کو بیا
بر تختی کتسابر کک و بیا
بر ایچم آب نابر کک و بیا
منده بنده نوبابر کک و بیا
کاشن ایچره شرابر کک و بیا
مقصودی انیسابر کک و بیا

* شعر معجز نظام مشهوری
* خجعه فصل الخطیابر کک و بیا

سکالای جو انیم جهان مبتلا
کیم اولور جو آب روان مبتلا
اولور سه نیچه مسلمان مبتلا
مثال کروه ز نان مبتلا
نی صفتقه بر نو جوان مبتلا
او شوخه دیدیکجه امان مبتلا

* نه ممکن که مشهوری اولسون خجوش
* سنی و صفتقه جانا زان مبتلا

* حرف با *

سایه شهسال بخت و طالع بر زورده
یاد طیننده هیده اصلا اولور و بدخلی
س کر یو سه بنده اولور دلبیر ما دلستان
هر دم اولور و قرار او زره مناج دورنگار
راز دانان حکمت قیسه طلعین ایلرمی هیچ
جنبش نامناز رند زده اقلین زاهدان
خافلان اتین طریقه قی کلچو بنده شتاب
یو ببله در قانون حکمت نمک ناندن نازان
سین هنر طوب وادی تکبیری و وضع جرح دون

لعلی رنکارین شرابدر کک و بیا
زلفی و خجاری اوزن پوزشیده
همچو بر کس مدام هشو و الله
و جوی خط کک ناز املیه
کاش دلمه اومه لطافه
عاشق اولور و خونی نخر و سناک
برم میده و قیبت روی تپه
طالعین ابله حقه صوفی سناک

بنی سناقه انجیق هسان مبتلا
سناک کک ی نخل و قایینه
سزادر یو حسن ابله کافر سکا
هنر او کرن اولور زور و زورده
یو هکام بیر بده ایتدی دروغ
ندابر دخی بک دل آزار اولور

حرف تا

در دینه چاره آزار بود دل دیوانه عیث
 ایدر امید وصال دل و زانه عیث
 صفتی بچشم دو نرساظر و پناه عیث
 دوزخ و آزار و آزار و آزار عیث

حار بلور سلسله کلک چنانه عیث
 مالک اوزار بیدارم کیمه او کینج خسته
 بوس ایدر نور بقی کلد کیمه اب دلاری
 بزه و صحت دکل ال شمع ملا حمله نصیب

دو شعر اول زلفی همما دمنزه مشهوری
 دو کر زانک نغم و حیرتی چو زن دانه عیث

نمکنه عارضه زانک زانک کاکون ایدر احداث
 ایدر حال سیهانک حب سوبانچش اوزاب کوبا
 دو کر سیهانک خونی حسرت لعلکله چشمه
 نه ظنا لدر او شاه مایکت ناز و سمنده کیم

حسوده داغ زانک اوزانک ایدر احداث
 ظریله یوله تازه یوترو مصیون ایدر احداث

حرف جم

طوفان کمرش ویش اولد نه دام بلاد کیم
 دوچار صفتی اوب وضع چون نار وادن کیم
 کل اول آید ایمنه من حاله بادن کیم
 هسوانی کاله نیرسانی دهرنی بقدان کیم

جهانده باده ایچ کیمه ب سوتیه لیرایک الله
 هممان مشهور با مانسند صوفی شویان کیم

الایسم تاخاطره هر کر غیم دورانی کیم
 کلایه بر ذره چرخ قبه ایوانی کیم
 کور مردم معجز بر دم بول و رانی کیم
 اولنک کوکمنده یوقدر واریسه نی کیم

قدور و صلی بیایسه هر کس فوله مشهوری
 و صانک قدرین نه سلسون چکیمین هجراتی کیم

نیم هیشل رید کیمه به سوار کیم
 آب حوض ک کاسه رنگین نکر زید کیم
 ایدر ک ناز و نس افخار بیدر قدح
 دست چو دینک کف کوهر نثار بیدر قدح
 کوهر باقوت و لعلک همیسا بیدر قدح
 نجاس هیشک چراغ شله دار بیدر قدح

زین دست افخار اینسک سمن مشهوری
 زین زندها چیشید یاد کار بیدر قدح

کیمه به باقی دکل چونکه یو دنیا ده فرح
 اوزار البته صوفی مغلب ضمه و غم
 آیدر تلخ ایدر اندیشه تعجب چار
 فرق اوزار اهل تملله میانی یو خسته

نعمت یو روش دلکشله مشهوری
 یو فخر اهل دله و پرست علی آاده فرح

حرف خا

یاده ایدر له ساقدر و خستنا بیدر قدح
 خست نورسته چمن اراملاحت اما
 تیج تیج اوزانک اوزانک ایدر قدح
 نجاس حسن صفا کیمه زواری باره

دل عشاقی بیر سینه نجیب مشهوری
 آیتین بین امیدله انکیر مسو زاندر قدح

حرف قال

واریسه روییدر اول طفل جیلاک خو ریشید
 حقه لایک ایچنم کوروسن درو فرید
 وارایک الله نو کز یو قدر تقدیر ایدر
 یوه و سینه دخی سیهان و بر دود حیدر
 برقرار اوزره طور رب دوشه کر چرخ تیلد
 برقرار اوزره طور رب دوشه کر چرخ تیلد

آغازی بوسیله آمدن این ای موسیقی شناس
بر شویب رو فالیدی صباد اوسدق

مشموری همچو طوطی سنی سوبلین بوزن
میراث فیض حضرت بروردگار در

عکس داغ سینه صان داغ بر داغ کو ستر
که قیل اندر قیل کاهی قره باغ کو ستر

همچو قرص ماه انور روی آغ کو ستر
خط نوحه که مشال سبز داغ کو ستر

صحنک وصال ایولن اغیاره هو ارالیهوب
عاشقک مشهوری بیچاره به طالع کو ستر

غم کی واری صعب صداف بار
بر سعادت ایولن آرم و قسار

مهر و شوق آتشه صرض دیدار
ایندی دختینه او چشم بیچار

آینه شده سیدی دریغ اندی کبیل
دنه او یونیلر دخی ایولر اظهار

قالیدی قدری بو بندر کبیل
صافه مشهوری متاع اشعار

قالیم بر صحرایه کوه آید بلده بر
النفات این آشنایه کوه آید بلده بر

حائق سیر آرمایه کوه آید بلده بر
می دختساج و کدایه کوه آید بلده بر

سایه بال همایه کوه آید بلده بر
خاطر باخو لیسایه کوه آید بلده بر

ن اود
مشموری بو خسه خلق اراسی سوزندر

کاش لعل رخکله کویسا چشندر
باوه کلر نلکچون کون رختندر

برو بال آجش صمان او چغه بیلندر
اجتساب آید کچه قسم دلر با بیلندر

چون بیلور سن نیشانه خسته دل بیلندر
اعتبار کور و کچه اهل معرفت کور بیلندر

همت طبعک بلند او مدخه کور مشهور
نظم رکینک دلکده کون کی رفعاور

جاشق شورو بیلر بل کی شیداور
عاشقان کور دچکه اهل ایلرک صباور

تو بهمال فاشک کون کون کونه بلانور
او تله جوش ایلرک کویا بل کی درانور

عادت او لدر عاشقه قلاده سی تیشانور
ز شیر و صیاده سیدو غلزدن حسنانور

قدری یوق آمار کلک کون مشهور
شاعران بطلم نه به طوطی کویانور

هر خیر حسن بابان بن اعلم کیم اغلر
دهرک کور و ب فاسن بن اعلم کیم اغلر

غریبه آینه ستر بن اعلم کیم اغلر
آینه دهر و دین بن اعلم کیم اغلر

اجاب دی دور و دین بن اعلم کیم اغلر
دلیر سر شک نام بن اعلم کیم اغلر

بر شرف پیروی
مشموری بو خسه خلق اراسی سوزندر

باغ روک نو بهار به چان زینلندر
طیبه امده امده واردر مکر کیم نیشق

کلک مرغ هم آسایم صجه به
عاده ناز آید یکی صفایک تپیدر دایر

خاطر ام السک الیوم طبعک بالور
زناکچون استر زای شاه مندین اعتبار

هر ندم الملکجه جانا کل کی رفعاور
نجه سمرست اولسون آه باقی انصاف

میوه کله نجه عاشق اولسون در ترس
حسرتکله کر به آید کچه بر شک دیدر

دانش طوط من قرش و صله چاک ناز آید
ای بدن عالیه نایاب کسائی نریدت

چرخک آلسدن الان بن اعلم کیم اغلر
خلقن چکرک جفا سن صد قزلو کچ ادا بن

عشق دل و هو اسر دلدار و در یاسر
در دسر فروزن آلام کون کون کون

غیر ز فتنه جودن بدخو و بد صندون
کونیدی هم شبنام کندی شعور زو نام

مشموری او اری آهم او راد صحنک هم
یاد ایلیدوب کناهم بن اعلم کیم اغلر

عرض ایدر عقده زلف بر شاه میز
لعل هر بلبل جانانه به بر لاله میز

کوکلام آلان فرشته افراستیدندر
دیوانه کوی بوبله بریشان ایلن سنی

دیده یوخسه حسن و اداسیدندر
زنجیر مسوی زلف دو تاشیدندر

میراث فیض حضرت بروردگار در
خط نوحه که مشال سبز داغ کو ستر

صحنک وصال ایولن اغیاره هو ارالیهوب
عاشقک مشهوری بیچاره به طالع کو ستر

غم کی واری صعب صداف بار
بر سعادت ایولن آرم و قسار

مهر و شوق آتشه صرض دیدار
ایندی دختینه او چشم بیچار

آینه شده سیدی دریغ اندی کبیل
دنه او یونیلر دخی ایولر اظهار

قالیدی قدری بو بندر کبیل
صافه مشهوری متاع اشعار

قالیم بر صحرایه کوه آید بلده بر
النفات این آشنایه کوه آید بلده بر

حائق سیر آرمایه کوه آید بلده بر
می دختساج و کدایه کوه آید بلده بر

سایه بال همایه کوه آید بلده بر
خاطر باخو لیسایه کوه آید بلده بر

دیده یوخسه حسن و اداسیدندر
زنجیر مسوی زلف دو تاشیدندر

دلا کیدن امید لطافت ایدر شک شندی عالمده
 نو کوش مایه فیض وسه تحت قالمش کوش
 بنی آدمده انصاف و مروت قالمش کوش
 نه چاره او به برار باب همت قالمش کوش

* نذر بو انراض معرفت عالمده مشهوری
 * مکر صنف هنر مند نه رفیت قالمش کوش

یونجه اول غرضی خوبی قاشی بادی کاش
 صجیا اول حتم هوش ریاضی کاش
 قندهار دخی شها یونجه خطادخی کاش
 کاشن جنت فردوس صلا دخی کاش
 سرعت سیر ایله اول زلف دواندخی کاش
 صعب اول پادشاه حسن واد دخی کاش

* ذره و ش جنبش و رفتار که سوز بوق دیه جاک
 * ینه مشهوری او خورشید لسانی کاش

کو ریونور دنده یکسر زمین و آسمان آتش
 لب لعل بکامرض ایتسندی هر زمان آتش
 لب آتش عارض آتش هم زخمدان دهان آتش
 که با بلر تیون پروانه اولمش کلستان آتش

* سنکله کیم ایدر بحث و جدل عالمده مشهوری
 * قلم شمشیر سر نیز و سخن نیز و زبان آتش

بلبلان اولمش دهن بسته کلستان قالمش
 آسمانده صانکه برنجیم درخشان قالمش
 کو بیایم درهم مسکوک سلطان قالمش
 هیچ برنده ناموشان لطف و احسان قالمش
 داو ران دهر دونه داد کاران قالمش
 مکتوب عرق فائده بر طفل سیخوان قالمش

* البته ابر از هنر میندی تھی مشهوری
 * یو قادم ابائی دهری هیچ قدر دان قالمش

* حرف حساد

* سوزک چو سوز تر منخوب اولور اولور *

ایعمال خیره اولسدی دانه ز مافاز
 بلدم آجیر نه اولسه کرک حال و شافاز
 ویر دلخواه الله صکی نوزک صفاز
 یونجه کوشنده صکی پیسه لاله صفاز
 بر تخی اولسه دخی اولور ز یافاز
 وضعیت له نوله محتتم اولسه دیو افاز

* مشهوری بو صحیفه خلاصه کلامده
 * بر صکون اوله که قایله نام و نشانز

* حرف سین

که یو باغ انجیر اله کبر من او نخل نورس
 او سیه چیده جو انم باشیه قرمزی فوس
 اشیا ننده هر ارک نه آرار مش کر کس
 قاش اول اولر اهد لیجاده همان ساه فوس

* مساک مشهوری سیسم اولدی شیخ سین
 * کسیدی سندن دلی خوف و حذر لاله کس

کس من هر سیر و جوشنی شمشیر هوس
 نقد منر اولسه اوق کار ده تدبیر هوس
 طو لنوز کر دنده اکثری زنجیر هوس
 کو بیایلدی پسته نجه بر شیر هوس

* آدمی زاد بنادر وار ایسه مشهوری
 * یو فنا کلامه افنا ایند آسیر هوس

* حرف شین

کلی صولش کلستانده زینت قالمش کوش
 جهان با فنده آثار طراوت قالمش کوش
 مثال مرده رو ینده بشارت قالمش کوش
 یو کونک روز کار انش چرخ رو قش اطفا
 به ساقی واره می وار کو یو یو بزم عالمده

صماخ کوشه کبر من صریر خلق جهان
مکر که با نك ف و نانی ايله ترانسه عشق
نوله اولو سه سوزم زيب ريشه انتشار
که اولدی هر یوزی بر کوهر یکنانه عشق

- * نه سجاد فالدله کلیر سیانه مشهوری *
- * بن اولشم بطو نه لیم قائل فینانه عشق *

هر سوزم کویا اولور بر کوهر یکنای عشق
لاله دانغنه سینه سینه سوزم ای عشق
وزان اکن ساقی بکجام وی خیرای عشق
جای ویر اندر محل کسج در همسای عشق
قلیدی مستی بنی الی استنای عشق
پستین پرواز ایدری بال آتوب عشق
بیایک فالس دکدر عالم والای عشق

چون ایدوب کلدی که موچه بودل درای عشق
دشت قدسی اشم مرض ایتون مجنون بکا
سایر و صهبایه حاجتی لب و لعل کی
دل خراب اولمش انسه عشقه یارک غم دکل
سر فرزام صفحه عالمده حقایق
النسم انصاف فانی لاکا ندن و جچی وار
اهل عشقه طمن ایدرسک ز اهدا مقنور سک

- * عشقندن بحث ایتک اولر فالله مشهوری *
- * قالم انفاظ اولور می قابل منای عشق *

یوقدر وفای کرچه ولیکن اداسی چوق
ماند سوز آئینده باند سوز چوق
از لب جا عالمی در دو صناعی چوق
بر کیشه کور مددکه بسار و قنای چوق

مطل چیل ناز و رسک آشناسی چوق
صالح نسو نده نلسون اول طفل شیوه کار
چکدم هوای جا جم ساندن کور نجه هب
یو تنک ساد مالک ککتر و قناده دن

- * البت ویر می ادیکی سن استکده اول *
- * مشهوری وریا جناب خدایک صفاسی چوق *

حرف کاف

ایس زمی اغساد کان اولو کیدرک
اوطن وحشی خط آور چون اولور کیدرک
ینناج داکش وصلی کرا شهباده ایکن
ندکلو سرکش اولور سه دخی او کره ناز
کر که صبر ایدمه کای کوکل نه سال مراد
طبیعی ايله میده برسان اولور کیدرک

- * سنک اوماه ايله مشهوری کرک و قوه لرک *
- * بجهانده شایع اولوب دامن اولور کیدرک *

کریه اسماء خسارک یقش بر ضیا خطک

بسمیه نجهیه ایلیم ابراز شینات
ساقی باده دهک شیوه ابرامی لطیف

- * چکه من نظمک ارباب حسند مشهوری *
- * بقدر اولسه ده سر به شقه ایچاخی لطیف *

سایر باده فی السدن قوه ای ایدری انصاف
آ که یورکیم ایتسه اول خونی مصاف
کر چیه مانند نسیم ایتسه ایکن ایکن
شیوه به حل اولور ایتسه دخی استکاف
الیدی هر ککتر اله او شوخ صخاف
او مهک کعبه حسنین ایدلی سیر و طواف

ساقی ساقی کور یچک بری صراف
ه سی نین هنی بالکی صوا ایدی عاشق
لرسم بر دم آچیز با که اول غنجه ناز
ننه چکه کای هاله کی یوخسه او مه
ننه خاطر اوراق بر نشان ایدلی
ننه جق کور زیندوره چکر صوق حر

- * ایشو نظمک کمر نادره ویش مشهوری *
- * بار اشر زمره یار نه ایدرسک اخلاق *

عزم اولدی کدور لاله هیا جیفا جیف
یو لیدی در دو غم دهره دو اچفا جیف
چنک ویش فایز اولدی دونا جیفا جیف
دنه حاضریان قنایا جیفا جیف

ورمک عالم دنیه صفا جیفا جیف
زادق قیش و صدادن یو حکیمکده بزر
منیر اولدی یو ننه کوش ملامب
بایک ایدلی اصاده یو قنایا جیف

- * کاه نادره طهری مشهوری *
- * ججه اندری بزر حکم و قضا جیفا جیف *

حرف فاف

ایلمدم کرچه او وادیده خیالم تدفیف
حسرت لعلیه یورم اولوب سنک صفیق
در ویدانه نسته له اولاندی تنه صفیق
نهی بافته نده ییم آتسه لره همچه نون انیق
یو سیانده کر اولسه حضر فوفیق
مکر اول ساقی کلچهر باله جام رحیق

بدخت موی و این نجه مکر تحقیق
هنی فکری ايله باشه تنک اولدی جهان
یو له دلایده یو ایتسه اتر ایدیشم
موس وصل و کینار ییز او خوب کل تر
کیر اولور منزل مقصودیه ره ب ظفر
اگه همدم اوله من کیشه یو بزم غمده

- * نور و شلر له یو کون راه بلا خیره عجیب *
- * سا که خامه ک کی مشهوری اولور واری رفیق *

طوبی
سوز
هجرگاه او لب خسته و بسیار طوطی شدم

* مشهوری کوروب کوزکری رخسارین او شوخ
* مانند افق شوق فله نایار طوطی شدم *

دو کمر شکی اگر چه جوی لاله دیدارم
او صندلی بلبل غده اول نوحه لاله دیدارم
او ماهیار به اولسون قوه لاله دیدارم
پوزیم گاه شده اولش یساره دیدارم

* او بدر حسی کورور کن فلک دیده مشهوری
* نیکه اندری عجب بر هلاله دیده لرم *

کجندی غم چمنان ایسه ایله ایله نوزیم
طوبندی جهانی کچه کیده و پنازیم
پو صند کیده قور و لعل داوریم
پوزیم فلکده دور ایله لی جاکیم نوزیم

* مشهوری با یو کار که بی بقادر حیف
* بر سودی شیخ اولدی آرا نوزیم *

پو خسته نه ممکن ایله ایله ایله درین کریم
پو بی نیکمدرس اولور بر کریم رحیم
خویم پو کیم او له سوره ایصال مستقیم
وی جله دوست و دشمنه فیضی اولانیم
ایله پو صند حاجری آزاده و سلم
پنلم قلم الوب اله نه ایلم رفیم

* مشهوری حزن آینه فیضیدر پو کون
* مانند طوطی بو بیله سنی آیلین کلیم *

حرف نون

غیله سیر سخن باغ و جویان ایتمون نسون
پو وادیلرد چور کچی طغیان ایتمون نسون
اوصانله کورن صفان پریشان ایتمون نسون
مشال کیده طنبور افغان ایتمون نسون

بله قدری بنده باش احیا تنگیل
روزه من روزی اولورده نه عالمه طویل
ز اول خوروشک چو نیکه تاناشا بنده

* هجر بی میاه صیامده چکلم مشهوری
* عیدده عارت ایش چونکه وصال و تقییل *

رو زشب نازده فیدل کایسا کی دل
ندن اول مغیبه نیک کوشنه اولر و اصل
صورت عالی هر ض ایانک اولدی قابل
اهل ایسانه بر همنلره فیت مشکل

* قهر بر چه له او تر سارک و زلی مشهوری
* حصار بلور قور قارم ایسانه دل و جان دکل *

حرف مم

همچون هزار زار و فغان دمانم
عالمه نیجه اغایم بنده آدم
آدم ایسه مندم جسم لطیف مسلم
پوقدر اگر چه کج جهان ایچور درهم

* می ایت دهری کوزلی مشهوری با شکست
* پو بنده سکوت ایله طوطی ابکمیم *

خار چشم دل حساد او له
سلاک مسلاک شرد او له
من شیخ معتم چو او له
بابل ناله و فزاد او له
کر چه کیم نیمه فساد او له
نیاسم بر دخی نو زان او له
قور غمدن ولی آزاد او له
او لدم آزاده قیدد دنیسا

* بو بیله طبیعت و ار ایکن مشهوری
* دیه صلاب کی امتیاد او له *

کدر دکنه رخ ناری شمع وار طوطی شدم
بر واندایم صانکه کوروب نار طوطی شدم

* آجلسه ضخمة طبعه نسیم شوق نالیندن *

حرف واو

رسم قدیم حرمی اجر ایلمر سیر
بلبل کی ایلمر همه ان نالین سیر
بر وانه وار اوسته طور من دور سیر
روی حروس برته ورر زبیر سیر
کابشکر له بلسیمدی اکسیر سیر
ذت عیندن ایلمه صرف نظر سیر
مانند طفل جام شرابی اویر سیر
سنگ فسادن ایلمر احلا حدر سیر
کاسه میان برمه صابار ایل تر سیر

ساقی ارنگده صفا، نمی باش ایگر سیر
زخم سراقی کشته دوزدردی حلقه ده
بزمک نوله بقار سه پنه شمع ساقیرین
کاکو نه شراب ایلمه مانند ماشده
طوطی کی صراحی اولویددی بزله کو
زندانه وضعی طمعه دوزدردی دیگر محل
چکمن کنار تجله پیرا نه آل ایلمه
سر کشاکش به دوش منانه قدم بهسر
سودا کر دالار بد خشایبیر ندر

* مشهوری بولدی سفر چیدن یک اشتغال *

* بویر مکیده و ضمیمه رکین اثر سیر *

ایکاهله بنده برت چشم آهیر
خه برت عارضی اوزره دوکلن طری
بیور خسار دی کل وار ایسه اول ماوشک
و مارم عودت ایلر وقت شایم برتیب

حال بیرلده بی طاری سر مست وادو
صحن کلر اوزره بتمن حساله بکیم شیدو
بی صید ایلدی دو شنده کی دام کیشو
هردهوش سینه می جای ایسه اگر اول مهر و

* صوکی پناینه دوش بکله اولور مشهوری *

* فابل بوس کینار اول قیلدی سر و دچو *

حرف هـ

آچمه سر دل و برانه بی معسور اولانه
هله بر سره سقالت بیت آنی معجور اولانه
نه غم حالده بیک مهر ایلمه مفلور اولانه
چشمه قهر بی دهرک چکر ایصحاب خرد

آیین انصافی نسخ ایلمدی حکم زمان

* هیز عرض ایلمه نادانه صافین مشهوری *

* صافین ایلمه کور ایلمی مشهوری *

میانی قوم الدن دیدکجه بندن کل
صباح روکجه نسبت شما قیاس ایدرم

اوشوخ ناز ایلمه کف بد ایلمه کینه ده
سواد فلکی صیابه ایلمه کینه ده

* صورده کرچه کنایم سخنده مشهوری *

* بر ایزم دیزم اصنافی صکایه کینه ده *

خیال یار دوشنای حس نکره اکلیجه
لین اسم صیسی شیر و حله اول شوکت
کیندر هیدی خلاق خاشاه شجه هر هفتنه
قو و عید نسوز وصال اول بیری ایزسه ده انجاز
عجبی آغلدرسه دنا عاشاقی اول کل رح

بیجه کیم مال خو یا دست ننگ و طاره اکلیجه
او لور بستان ما ر طفل شیر خواره اکلیجه
می بد ناز می کر اولسه ژواره اکلیجه
نسبدر علاج اولر سه ده بیچاره اکلیجه
کیم آوشتن ناله ببل کل کلزاره اکلیجه
بقسود مدخر در ایلر همسواره اکلیجه

* نوله دهرک اولوردهم بن سخن بر وای مشهوری *

* سخندر شاعر شیر و شکر کفشاره اکلیجه *

جیلا نندی دل مالک بوآن بر شاسا حسن و آلیه
ول بر ویا جو ردر بار بحسب دور در در
ایتمس جناح لاری باهم بخت لاری دراز
حسن بر ساری غایب کیم کادن مایدا

احکامان بیرکده روان شدی اولو سلطان
جینا اول اوزر در مرض ایلمن رضوان
صددره اولو شایه ایلر طوطی ایلر جولا
باج رحی شیر یا یاز سبیل و رحیل

* مشهوری یا یوز و ژال اولسه یوز و ایلر کل *

* مایه در و فی بدیل تیشایان اسخستان نه *

حس نکره آسفالده جاه بیجا ای حسنی
ایک جسم ضبط ایدوید کام می و می ایدر
سودیکم کلر کی اولک بخیل ایلرم
تلیم اول قدم بلایه رسیده اولاندی
طوره و هم ایلمی کوکل مقصود قرب حق ایسه

کو شیر زار بر زنده قیوس قرح هر مایه
دلنه هتک کوییا بر بادشاه عاییه
ار زوی سیر گلشن ایلمن کیمه کاه
کرچه اولدی آچیه تا عرش علا جاو کاه
ایشته جانایک خلال ابر وانی شاهر ااه
بمانی حکم دل شیدی بر معوی بیاه

* عاشقه اولر ایلک کبی مسدات اغفار *

* قیلده کاهی دلبری مشهوری یا بر تپکاه *

ذلک اصمات الدوب فی مایه کانی صدر و لایه
هیز منادی چکمدی صف فطین بر لایه

منفردات بر زب حرف هجیا *

معصراحت *

(۵) نوای بلبل ابله بر اولوری خاک غراب	(۵) فضله حسنی کرک شاهده رنگین ادا
(۵) خلاف طبعی البت آدمه نغز تایدرا برات	(۵) آدمه صحت جسمی کی اولز دولت
(۵) موجب صحت اولور خسته به شادی و فرح	(۵) نیک نام استر مک عالمده و احسانی آج
(۵) سرور عذوبه تایدرا صاحب خلق جدید	(۵) موشه نبله سالی اولسه هجی سوراخ
(۵) اوامین راهمه تسبیحی کی آلت جبر	(۵) کلسه دولابه هیز بره دیور آ که شاد
(۵) سخن بر باق عاق زه زانک کفنا راجون صقل	(۵) بو العجدر تا اذلدن ببلل اضلر کل کولر
(۵) ثابت اولور اولد خیه بر یا حکم اناس	(۵) عاقلان تا سوز محض بولد خیه سولر
(۵) کسون دیر سنک زانکندن ضرر هر وده صوص	(۵) صلح ممکن اولیق الله چنک و بر خاش
(۵) بریم تنکی سولدن کور و نیم هیچ انبساط	(۵) آرمه سنلندن اقمه مدرد ای امر فرض
(۵) ماه کسبایشه سوز ادر سهر و ریز کندن شامع	(۵) اولور البت کئی طبعه و وافق نسته دن محفوظ
(۵) قسوت قبلدن کلور اکثر من اجه انحراف	(۵) دزد اولور یوز راهل عرضه در دایم بسامع
(۵) باشینک یازینسدر یازدنی هب خطا طاک	(۵) زانکی سنبل کی ای مار و آنلکه طالق

خامه من اولسون یتنه کور ننده بلبلر کی
ابلسون آوازه رنگین قفلر کی
بر مسمک کلکلیدر تاز سنبلر کی
پسایه دو ششم اولو شو خک بنده کلکلی کی

ار اوامی آجاسون طبعن کلکلی کی
جام صحر احبیر زبه آفرین آچوب
نم بویاشده باعث پیریشان اولمه
زب کردن ابلر رح ایلوب انشاه سن

* اهل دل لال باشینه طاقسون
* اوامی بو نخلک دخی رنگین قرنفلر کی

او طاسلندن ایدم قلمی یدادن ضیری
فیل شمع عشق دهم اقامدن ضیری
خارسانه بوز سوز مامشدر بادن ضیری
دلده حسجسام هرجه باب آ باد ضیری
اوله صادر لبندن حرف زانک دادن ضیری
ندر کشته سده کاری باباک فریاددن ضیری

اوم برین اول شوخ جفا نهدن ضیری
ن کور مسم باغ صدار آتشین هج
شویله طور سون کیه طم اول بری زین
شقمده نم فالمدی نچ چشمه کربله
می بر زمان اول داور دار آورج سنک
هی زار ایلر سه بریم عیبه قتل وینا

* سکا هیراز و همده ساز اولو زهر دمده مشهوری
* بو محنتکمده کپوار بر دل ناشاددن ضیری

زلفن کوروب نچیردار اولدم کادریو اندهی
یوعاشق ناچار یانی بالدردی چور پروانهی
جسلاد چشمتی دفا کو باکه نسته فانهی
کیا طرز طور سی سر بیسرجله ستکا رانهی

شدمی کور کل چار نوار برینه فاجانهی
ش ایدری زلف تاز بیتی ششم شمه رشانی
زخم و قی لطف وفا استاد او صنایع جفا
بقدن ارتق یک ذکر یول و وضعی کی چکر

* مشهور و بابا اول مهلقا کر چه مسلم یوفا
* اولدم نه چاره سیلا حسنک کوروب پیرانهی

کنج جانندن قسودن تنهاتن بر افتری
ایلوب کل کی صد باره کوریه افتری
آناهلم افلیسه سمر و خر مافتری
صیحه دیک بالدره لدم شمع دل و جافتری
یتنه بکر نك ایدلم کاسه چشمتی افتری
پر طایفه ایلدهلم کلینه احر افتری
اولای دفعیح ایدلم آتش هجر افتری

مدی غدار خاک جان کی جانا افتری
تازین بر دخی بابل کی فریاد ایدلم
محکمده چینه حوبه وار و ب فاند فیه
ملم باق ایدلم هر کیجه بر وانه صفه
اشتر برمی الله هر کیجه فانه فاند
و زو شب تاتش حشر تله مشال بقوب
زین اشک فسر وازله بر بازه هه ان

کیا آفتندی عجب لبم او طوشان چینی
(*)
امید قالدی بنه بر در بهار دخی
(*)
دل دیوانه به خیر این زنجیر دن خبری
(*)
تک طور در کن درده او غزاندی بو جفتلار زری
(*)
یور مکه صر صر ای و سبودن خبری
(*)
الهی کو کلام کندی خطاط تازه سی

قطعات *

قوه شمر بی فیض آشک یارب بکا
محض لبه کلام ازاده کور مسک انسب بکا
ز بایق زهر غصه ایسه ده صفا بکا
لطیفه ایله ایله با بی نه عالی دوا بکا
اوله من خامه م کبی حاضر جواب
یاز سار مشر خنده لایق بر کتاب
کیکه میدان مجیده سورر مر دانه آن
مار اندوه جهانی ای کو کل بر یاله آن
چاره کر او لبه کر آینه انلام و دیوان
گوسر و عکس بندر سه جام مر آن
کو نه کون جامه ایله طفره فرشتی انان
بو کران و ضله بو کبر و نظم میرک
ایله ممکن مرتبه هر کسه حسن امتزاج
هر کسه عرض ایله روی نرمی و لبهاج
بالطبع چون کیه خطاط عیوس و جهون

بر لول خفته شکار اولش ایشتم بو کجه
(*)
درایع او غنچه مطلب آچلدی کندی
(*)
چکری دلف تابه بنار دل ایله اولشوخ
(*)
کنج رخسده بحر دل کبی مشهور نیا
(*)
سی وار خیز ایدجک رندی آشفک عجب
(*)
کو ستر و بکلکی صکی ابرو لرین

او جاغ سینده بسدر بکایو کرمی داغ
(*)
چون یارور سککه زر نافیجی آکر صرف
(*)
او کرمی با که خواجه کر دون یقین
(*)
فاله پی زاده ایدادن بو بنده سینه کورک
(*)
کیر ایدوب ایله حساسه شیا طیده سربک
(*)
کو ستر دی با که نو لدین آینه فلک
(*)
عشق او آسون آکر هر کینه وردیسه قبل
(*)
دیر یو لده فالور هر کیم ایدر استعمال
(*)
نامی کوش ایلم انشائی فاکو رمد
(*)
بو کشت زار قتاده آکوب یحیوب کدم
(*)
اخر نده نه یحیر لب لبم عجب حرائان
(*)
بو نده بو خاقیه حضیر بابله کلون
(*)
دلبرک کو شد چشمی کبی اوان جلاو
(*)
بز عیجز ایدله طبع عشر الله عطاسه
(*)
مهر من ایددی بزم خاقه دهائی زاده

یور باره و سورت
(*)
نه حاجت آتسه وقت شدید سرما ده
(*)
سوزی و زنا هلنه سنجیده ایدوبه سوبله
(*)
نیزن صو ک خساست اوار عالی
(*)
تیرن تیرن دین الفی قطع ایشدی
(*)
هه و خا ک او لکیم اوله قد ایزه آتم کبی
(*)
انجا کار صورت حال فراقی آه
(*)
کورم اغیاری بو کون آتش شعله نار
(*)
منزل کاهه رسیده اوله من مر د عیول
(*)
کاریم کو ندیر و بو دهر دون آفیده
(*)
شکر خدایه کیم ایدم الله توبه
(*)
کانه زرع القمه بر من رعده دیباده
(*)
حضری کور مکانه نشه وار ایسه مشهوری
(*)
دل عشاقی ایدر بر نکبیه تسخیر
(*)
صوفی فوبنه طینه طور و ن عصابینه
(*)
بیز دوانی کتم ایدم دیر کن خیف

